

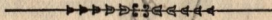
ПЪТЕШЕСТВЕННИКЪ-ТЪ

ОТЪ

ТОЙЗИ СВѢТЪ ДО ОНЗИ,

ИЛИ

ХРИСТЯНОВО-ТО ПЪТЕШЕСТВИЕ ОТЪ ГРАДЪ-ТЪ
ПОГЫБЕЛОВО ДО НЕБЕСНЪЙ-ТЪ ГРАДЪ;

КАЗАНО ВЪ ПОДОБИЕ НА СЪНОВИДѢНІЕ

ОТЪ

ЮАННА БЪНІЯНА.

Прѣводъ отъ Англійскы.

ИЗДАНИЕ ВТОРО.

ЦАРИГРАДЪ

Въ Книгопечатницѣ-тѣ на А. Х. Бояджіяна.

АМЕРИКАНЪ-ХАНЪ.

1880.

ИЖТШЕСТВЕННИКЪ-ТЪ

отъ

ТОЙЪН ОВЪТЪ ДО ОИЪН,

или

ПОРЪБЕЛОВО ДО НЕВЕЩЕНЪ-ТЪ ТЪДЪ;
ЖИГОТОВО-ТО ИЖТШЕСТВИЕ ОТЪ ТЪДЪ-ТЪ

КАЗАНО ВЪ ПОДРОБЕ НА ОСНОВИКАНЕ

отъ

КОУИНА ЕРЪИНА.

Ирбеде оме Анеиѣки.

ИЗДАНИЕ ВТОРО.

ЦАРИТЪРЪДЪ

Въ Книгопечатниѣ-къ на А. К. Боржирна.

Антерланд-Ханг.

1886.

СЪДЪРЖАНІЕ.

Стран.

VII

Житіе-то на Съчинитель-тъ	1
<i>Глава Първа.</i> Жалостно-то състояние на Христяна въ градъ-тъ Погыбелово. Благовѣсть го намѣрва. Упоренъ и Уводенъ. Батакъ-тъ на Отчаяніе-то. Господинъ Мудроміръ. Държизаконъ и Сынъ му. Гора-та Синай. Разговоръ съ Благовѣста	
<i>Глава Втора.</i> Тѣсны-тъ Врата. Разговоръ съ Доброжеля. Къща-та на Тълковника. Отчаянный-тъ человекъ. Сынъ-тъ на грѣшникъ-тъ	26
<i>Глава Трета.</i> Отърва ся отъ товаръ-тъ си при Кръсть-тъ. Просто, Лъитъ и Смѣло. Обрядолюбъ и Лицемѣръ. Рѣтъ-тъ Мжчнотія. Къошкъ-тъ. Загубува Свитькъ-тъ си. Красный Палатъ. Львово-тъ. Разговоръ съ Бодря Вратаря. Разговоръ съ Разждителность, съ Набожность, съ Разумность, съ Умилителность. Вечеряніе-то. Оружница-та. Всеоръжжіе-то.	46
<i>Глава Четвърта.</i> Долина-та на Смиреніе-то. Бой-тъ съ Аполліона. Долина-та на Смъртиж-тъ Сѣнеж. Исполини-тъ Папа и Поганъ.	75
<i>Глава Пета.</i> Пристигва едного другаря. Разговоръ съ Вѣрена. Говорянъ. Правъ-тъ на Говоряна.	91
<i>Глава Шеста.</i> Благовѣсть пристигва Христяна и Вѣрена. Насърдчава гы. Суетскый-тъ Панаиръ. Гоненіе-то на Пжтешественници-тъ. Испытаніе-то прѣдъ сждовище-то. Вѣренова-та мжченческа смърть.	122

<i>Глава Седма.</i> Христянь и Надеждинъ. Корыстолюбъ и другари-тѣ му. Димо. Рѣка-та на живота. Суеупованъ. Исполинъ Отчаяніе. Крѣпость-та на Сумнѣніе-то. Тъмница-та. Ключь-тѣ Обѣщаніе. Избавленіе-то имъ	141
<i>Глава Осма.</i> Насладителны-тѣ Планины. Овчари-тѣ угощавать Пѣтешественницы-тѣ. Адска-та Пѣтека.	174
<i>Глава Девета.</i> Христянь и Надеждинъ ся срѣщать съ Невѣждка. Помѣтнѣеъ. Маловѣръ. Ласкатель-тѣ и мрѣжа-та му. Пѣтешественници-тѣ ся наказвать. Безбожникъ. Омаятелна-та Земя. Надеждинъ приказва какъ ся е обрѣжлъ къмъ Бога. Разговоръ между Христяна и Надеждина.	180
<i>Глава Десета.</i> Христянь и Надеждинъ испытвать и съвѣтувать Невѣждка и най сетиъ го оставять. Заврѣмень. Отстѣпникъ. Земя-та Беула. Христянь и Надеждинъ прѣминувать рѣкж-тѣ. Тържественно-то имъ приѣманіе въ <i>Небесный-то Градъ</i>	221

РАСПИСЬ

на

КАРТИНЫ - Т Ъ .

	Срещу Стран.
1. Христянъ говори на челядь-тж си	1
2. Христянъ тръгва отъ Градъ Погыбелово.	4
3. Благовѣстъ го обличава	24
4. Влѣзва прѣзь Тъсны-тѣ Врата.	28
5. Львовете-тѣ.	58
6. Бой-тѣ съ Аполліона.	80
7. Исполинъ Папа.	90
8. Суетскый Панаиръ	126
9. Исполинъ Отчаяніе	166
10. Излѣзваніе изъ Крѣпость-тж на Сумнѣніе-то	172
11. Овчари-тѣ на Насладителны-тѣ Планины.	174
12. Прѣминувать Рѣкж-тж.	232

Съдържание на първата книга. Съдържание на втората книга. Съдържание на третата книга. Съдържание на четвъртата книга. Съдържание на петтата книга. Съдържание на шесттата книга. Съдържание на седмтата книга. Съдържание на осемтата книга. Съдържание на деветтата книга. Съдържание на десеттата книга.

РАСПИСОКЪ

Съдържание на първата книга. Съдържание на втората книга. Съдържание на третата книга. Съдържание на четвъртата книга. Съдържание на петтата книга. Съдържание на шесттата книга. Съдържание на седмтата книга. Съдържание на осемтата книга. Съдържание на деветтата книга. Съдържание на десеттата книга.

ПЪРВАТА КНИГА

1	1	1. Християнство по отношение на религията си
4	4	2. Християнство по отношение на политическото
21	21	3. Християнство по отношение на науката
28	28	4. Християнство по отношение на изкуството
48	48	5. Християнство по отношение на семейството
60	60	6. Християнство по отношение на обществото
80	80	7. Християнство по отношение на историята
128	128	8. Християнство по отношение на философията
166	166	9. Християнство по отношение на естетиката
172	172	10. Християнство по отношение на географията
174	174	11. Християнство по отношение на метеорологията
232	232	12. Християнство по отношение на астрономията

ПРѢДИСЛОВІЕ

ОТЪ ПРѢВОДИТЕЛЬ-ТЪ.

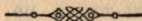
Тази душеполезна книга, като ся намѣрва прѣведе-на на толкози разны языцы, помислихъ че трѣбаше да ся прѣведе и на Българскы. Това споредъ силж-тж си и споредъ обстоятелства си направихъ, и ето прѣдлагамъ трудъ-тъ си прѣдъ пріятели-тъ си. Който е чель първообразнж-тж книгж, знае че е доста мжчна за прѣвожда-ніе на другъ нѣкой языкъ по причинж на особенный-тъ слогъ по който е писана, и много-то собствены имена, и пословицы който влѣзватъ въ повѣсть-тж. За това ся постарахъ да употрѣбѣж единъ простъ слогъ съобразенъ съ общегоримый-тъ языкъ, и да не пожъртувамъ яс-ность-тж въ изражаваніе-то заради вѣрность-тж въ бу-квално-то прѣвождане. Гледахъ да дамъ по Българскы разумъ-тъ на писатель-тъ, а не толкозь рѣчь по рѣчь да прѣвождамъ. Понеже е оскуденъ языкъ-тъ отъ та-къвъ видъ списанія, не ще бжде за чуденіе, ако не мо-жехъ толкози ясно! колкото искахъ да изразиж нѣкои си идеи който до сега не сж довольно развиты между простый-тъ народъ; но пакъ ся трудихъ въ всичко да направѣж книгж-тж, колкото е възможно, понятнж и разумителнж за всицкы. Да ли съмъ въ това сполучилъ или не, само опытъ-тъ ще докаже.

Признателенъ на Бога, който даде и менѣ да четж въ млады-тъ си години тжзи прѣвѣсходнж книгж, за

да подбуди въ душж-тж ми едно силно желаніе за онзи небесенъ и нержкотворенъ градъ, и който ми даде единъ любезнж и боголюбивж майкж да ми тълкува колкото не можахъ отъ книгж-тж да разбирамъ, и да ми показва, и словомъ и дѣломъ, онзи тѣсенъ пжтъ къмъ онѣзи славны Порты, прѣзъ които тя сама е вече влѣзла, и проваждамъ тжзи книгж, и усърдно молитствувамъ Всемогущаго Бога дано ны сподоби всинца да станемъ истинни пжтешественници, безопасно да прѣминемъ дѣлбокж-тж рѣкж, и тържественно да влѣземъ прѣзъ порты-тѣ въ онзи градъ дѣто не влѣзва ни болѣсть, ни смъртъ, нито грѣхъ, и дѣто да прѣбждвамы въ присжтствіе-то на Господа Спасителя нашего во вѣкы вѣковъ.

А. Л. . . .

Цариградъ, 9 Марта, 1866.

ЖИТІЕ-ТО

на

ДОСТОПОЧТЕННАГО ІОАННА БЖНЯНА.

Достопочтенный Іоаннъ Бжнянъ, знаменитый-тъ съчинитель на тѣзи книгъ, както и на нѣколко другы полезны списанія, роди ся въ год. 1628, въ градъ Елсто, близу до Бедфордъ въ Англіѣж.

Родители-тъ му бѣхъ много сиромаси, но дадохъ му ученіе споредъ силъ-тѣ си. Той още въ дѣтинство-то си много ся разврати отъ дружество-то на лоша дружина, и особно ся вдаваше на богохуство, и ся отличаваше между другари-тъ си въ употребленіе-то на най лоша и най богохульны думы.

Но въ всички-тъ неговы грѣхове Богъ не го остави безъ да има въ своѣж-тѣ си совѣсть едно силно засвидѣтелствованіе противъ грѣхъ-тѣ. Совѣсть-та му го много обличаваше и го устрашаваше. Страхъ-тъ отъ смърть-тѣ и мысли-тъ за страшный-тъ сѣдъ Божій обеспокоявахъ го и въ най голѣмы-тъ му веселбы. По нѣкогашъ съ млады-тъ си другари наедно той прѣпровождаше врѣме-то си непрѣстанно нѣколко дена въ пїянство, безчестны пѣсни, и другы таквызи безчинія, и въ тѣзи врѣмена той имаше беспокоителны сѣнища които го ужасывахъ много.

Божій-тъ Промысль го избави и нѣколко пѣти отъ напраснѣ смърть. Еднѣжъ той паднѣ въ рѣкѣж-тѣ Усъ, и еднѣжъ въ море-то и малко останѣ да ся удави. Ко-

гато бѣше на седмнаесеть години той ся записа въ войскъ-тѣ, и като бѣше въ обсадж-тѣ на градъ Лестръ поставихъ го да стои на стражъ-тѣ, а единъ неговъ другарь му ся примолѣ да земе мѣсто-то му; той му даде волѣж, и въ сѣщъ-тѣ ноцъ единъ куршумъ минъ прѣзъ главъ-тѣ на другарь-тъ му и той паднѣ мъртъвъ.

Но нито милости-тъ нито наказанія-та Божіи направихъ нѣкое трайно впечатленіе въ окамененно-то сѣрдце на младый-тъ Бжнянъ. Той останѣ не само нечувственъ отъ кѣмто злыніж-тѣ и опасность-тѣ на грѣхъ-тъ; но още станѣ и гонитель на всичко що е серіозно или духовно. Не можаше ни да мысли самъ за религіѣж, нито да търси други че живѣѣтъ благочестиво.

Първа-та му стѣпка кѣмъ нѣкое поправеніе на животъ-тъ му бѣше като ся ожени за еднѣ женѣ която бѣ дѣщеря на одного благочестивъ человекъ. Тя бѣше много сирота и всичка-та ѣ зестра коѣмто му донесе ся състоеше въ двѣ нравоучителны книги, на които имена-та бѣхъ, “Благочестіе-то турижто въ дѣйствиѣ” и “На безкнижнѣ-тъ человекъ пжтеводителъ кѣмъ Небе-то.” Тѣзи книги Бжнянъ и жена му по нѣкогашъ прочитахъ наедно, и жена-та много пжти му приказваше за благочестивый-тъ животъ на бацъ си. Случи ся и да чуе отъ единъ священникъ едно слово противъ неварденіе-то на Святый-тъ Недѣленъ день. Като ся събуди чрѣзъ тѣзи причины, той рѣши да ся поправи и да почне изпълняваніе-то на нѣколко длѣжности които мысляше че сѣ довольны да го прѣнесжтъ въ царство-то Божіе. Но ако и да бѣше тѣй рѣшилъ той, пакъ отхождаше недѣленъ день да ся събира и да играе съ другари-тъ си. А еднѣжъ като ся занимаваше тѣй, дойдохъ на умъ-тъ му съ голѣмъ силъ тѣзи думы, “Щешъ ли да напуснешъ грѣхове-тъ си, и да отидешъ на Небе-то? или ще държишъ грѣхове-тъ си, и да отидешъ въ Пькъль-тъ?” Отъ това той много ся смути, и зѣ да мысли колко много е грѣшенъ, и че сега е вече кжсно да търси прощеніе, и за

таквизи голѣмы като неговы-тѣ прѣстѣпленія милость нѣма. Отчаяніе го улови, и най сетнѣ той рече въ себе си тѣй, “Ако напуснѣ грѣхове-тѣ си, какво удоволствіе ще имамъ? ще съмъ окаяненъ челоуѣкъ. Пакъ ако оставамъ въ грѣхове-тѣ си, и тѣй съмъ окаяненъ. Какво да правѣж? Ще слѣдвамъ да ходѣжъ въ грѣхъ-тѣ и ще гледамъ додѣ имамъ врѣме да ся насыщавамъ съсь всякаково удоволствіе.”

Той слѣдваше тѣй да тѣрси, но безъ да намѣри, наслажденіе въ грѣхъ-тѣ още единъ мѣсець, и тогази Богъ му проводи едно силно обличеніе чрѣзь уста-та на една женѣ, която, ако и да бѣше сама една прочута грѣшница, уплаши ся отъ страшны-тѣ хулы които той изговаряше, и рече му, “Ты си най безбоженъ челоуѣкъ въ хуленіе и прокѣлнаніе отъ колкото съмъ нѣкога видѣла. Доста си да развращавашъ всичкый-тѣ младежъ въ градъ-тѣ, ако ся събиратъ съ тебе.” Това обличеніе и отъ таквизи една женѣ имаше голѣмо дѣйствіе въ него, и отъ онзи день той ся въздържаваше отъ прокѣлнаніе, като бѣше той по напрѣдъ толкози навѣкнѣтъ на тойзи богопротивенъ обычай, щото въ разговоры-тѣ си почти непрѣстанно употрѣбляваше богохульны и прокѣлнательны думы.

Не много врѣме подиръ това ся срѣщнѣ съ единъ сиромашъ но боголюбивъ челоуѣкъ, който ся разговаряше съ него за религіѣж-тѣ и за Свято-то Писаніе, и чрѣзь тѣзи разговоры подбуди го самъ си да захване да чете отъ Слово-то Божіе, поне исторически-тѣ книги. Постепенно станѣ едно поправеніе въ разговоры-тѣ му и въ общо-то му докарваніе, тѣй щото съсѣди-тѣ му, които го виждахъ толкозь промѣненъ, чудяхъ ся и често му захваляхъ. Отъ тѣзи похвалѣ той зѣ да ся горди, и да мысли че е много добръ Христіанинъ; но това негово мечтаніе бѣше само като да отсѣчемъ отрасли-тѣ на грѣхъ-тѣ, а да оставимъ корень-тѣ още да расте. Духъ-тѣ му оставаше още неподновенъ. Не познаваше Христа,

а търсяше да потвърди своѣж-тж си праведность вмѣсто да уповава на праведность-тж Христовж.

Слѣдъ като минж малко врѣме, Божій-тъ Промысль докара Бжняна да отиде въ градъ Бедфордъ да работи художество-то си като *тенекедѣсія*, и тамъ като бѣше той, случи му ся да слуша разговоръ-тъ на нѣкои жены които сѣдѣхж при едни врата и ся разговаряхж върхъ божественны прѣдметы. Любопытство-то го накара да слуша какво казвахж; но той скоро намѣри че разговоръ-тъ имъ бѣше *дълбокъ* за него. Говоряхж за възрожденіе-то, и за дѣло-то Божіе въ сърдца-та имъ, — какъ бѣхж отворили очи-тъ си да видятъ окаянно-то си състояніе въ което человекъ естественно ся намѣрва, — какъ бѣше посѣтилъ Богъ сърдца-та имъ съ любовь-тж си въ Христа Исуса, и каквы обѣщанія бѣхж гы съживявали, утѣшавали и подкрѣпявали подъ разновидности-тъ имъ притѣсенія и искушенія. Говоряхж за окаяństwo-то на сърдца-та си, за невѣріе-то си, и отричаніе-то отъ свои-тъ дѣла и своѣж-тж праведность като недостатъчны за да оправдаѣтъ нѣкого прѣдъ Бога. Всичко това тѣ изговаряхж съ толкозъ искренность, и съ таквызи духовны изреченія, и пакъ съ таквъвъ единъ духъ на Христіанскж радость, щото на Бжняна, като слушаше, струваше му ся че бѣше намѣрилъ единъ новъ свѣтъ.

Отъ тойзи разговоръ той много ся въсползува, защото видѣ че не бѣше добръ колкото мысляше, и че до тогазъ въ всички-тъ си размышленія върхъ вѣрж-тж той не бѣше внимавалъ никакъ на онова което бѣше най-потрѣбно, сирѣчь възрожденіе-то, или рожденіе-то на сърдце-то изъ ново чрѣзъ дѣйствиe-то на Духа Святаго. Той видѣ че нито бѣше ся утѣшавалъ съ Божіи-тъ обѣщанія, нито бѣше позналъ проказж-тж на свое-то си сърдце, и нищо не разумѣваше отъ примкы-тъ и ухыщренія-та на дѣвола, нито пакъ отъ средство-то съ което може человекъ да имъ противостои. За това той захванж да ся съдружава съ таквызи благочестивы лица за да ся учи

въ тѣзи нѣща. Умъ-тъ му ся занимаваше много въ духовно-то ученіе, и душа-та му толкози ся напръгнуваше въ душевны прѣдметы, щото мжчно му бѣше да мысли или да говори за нѣщо друго. Той захванѣ да чете Свято-то Писаніе да речемъ като съ новы очи; четеніе-то на тѣзи книгѣ станѣ нему чрѣзвычайно сладко; защото му прѣдлагаше одного Спасителя, отъ когото той усѣщаше че имаше голѣмѣ нуждж. Четеніе, душевно размышленіе, и молба за да може да разумѣва Писаніе-то бѣхѣ му най любезны-тъ заниманія.

А пакъ душевно-то му успѣваніе не станѣ безъ прѣпятствія-та и искушенія-та, съ които противникъ-тъ на душѣ-тѣ выжгы обыча да нападнува върхъ младый-тъ Християнинъ; но отъ всечкы тѣхъ Богъ чрѣзъ благодать-тѣ си го избави, и най сетнѣ освободи го отъ страхъ-тъ и отъ всечкы-тъ му душевны притѣсненія, и напълни душѣ-тѣ му съ миръ, утѣшенія, и радостно упованіе въ Господа Іисуса Христа.

Когато бѣ на двадесетъ и седмъ години, Іоаннѣ Бжннѣ ся присѣдини съ едно събраніе отъ благочестивы и ревнителны Христіаны въ градъ-тъ Бедфордъ. Природны-тъ му дарбы, благочестивый-тъ му животъ, и дълбока-та му опытность въ благодать-тѣ и въ вѣрж-тѣ Христовѣ скоро го показахѣ да е способенъ за священническый чинъ. Любопытство-то естествоно накарваше много свѣтъ да ся събиратъ да слушатъ проповѣдваніе-то му, и той скоро ся зарадува да види че трудове-тъ му въ Господа не бѣхѣ на праздно.

Отъ напръдъ толкози бѣше срамежливъ и не смѣлостенъ въ говореніе-то, щото той мысляше че не е възможно Богъ чрѣзъ него да говори на грѣшны-тъ и да ги събуди отъ грѣхъ-тъ; но слѣдъ малко той прія много свидѣтельства за силж-тѣ и за дѣйствіе-то на проповѣданіе-то си. Миѣнія-та му върхъ дължности-тъ на одного служителя на Евангеліе-то Христово, както и начинъ-тъ съ който той самъ испълняваше онѣзи дължно-

сти, сж достойны за уваженіе и за подражаніе отъ всякого който иска да ся нарича священникъ въ Церквж-тж Христовж. Господь му даде голѣмо съжалѣніе за грѣшны-тѣ, и той съ голѣмо прилѣжаніе ся стараяше да намѣри и да употрѣбыва таквызи думы и изреченія които сж по силны и по способны да събуждатъ совѣсть-тж на грѣшника, и да прѣдставятъ Иисуса Христа въ всичкж-тж неговж безмѣрнж пълнотж, и да докажжтъ на грѣшника че освѣнь въ онова умилоственіе което е Христось извършилъ, нѣма за него спасеніе и прощеніе.

Въ описаніе-то на животъ-тѣ си той самъ казва: “Прѣзь всичко-то врѣме на проповѣдваніе-то ми сърдце-то ми силно выкаше къмъ Бога, да благослови Той слово-то си и да го прави дѣйствително за спасеніе; и за това азъ ся трудихъ толко ясно и открыто да говорижъ щото и грѣхъ-тѣ и грѣшний-тѣ явно да ся докажжтъ. И слѣдъ като правяхъ това сърдце-то ми горѣше като мысляхъ че слово-то пада като дъждъ на камениты мѣста, и тогази желаяхъ; — О дано бы могли всички които мя слушать да видятъ, както видѣж азъ, що е грѣхъ-тѣ, и смърть-та, и пѣкълъ-тѣ, и Божія-та проклѣтія! и що е благодать-та, и любовь-та, и милость-та Божія чрѣзь Христа на челоуѣцы-тѣ които сж още отчуждени отъ него! И много пжти казвахъ въ себе си прѣдъ Господа, че на радо сърдце быхъ склонилъ да мя обѣсятъ прѣдъ очи-тѣ имъ, ако бы това да стане едно срѣдство да ги събуди и да ги подтвърди въ истинж-тж.

“Не мя е было грыжа да ся смѣсвамъ съ маловажны-тѣ прѣдметы, върхъ които ся прѣпирагъ Христіанетѣ, но угодно ми бѣше да ся подвизавамъ съсь всичкж-тж си силж за слово-то на вѣрж-тж, и за оставленіе на грѣхове чрѣзь страданія-та и смърть-тж Иисусовы.

“Ако нѣкои отъ онѣзи, които чрѣзь мое-то проповѣдваніе бѣхж събудени отпаднжхъ, можж наисгинж да рекж че тѣхно-то изгубваніе бѣше менѣ по тежко отъ колкото да турижъ въ гробъ-тѣ свое-то си чедо. Сърдце-

то ми бѣше толкози прѣвзѣто отъ славѣ-тѣ на тѣзи прѣвѣсходнѣ работѣ, (проповѣдваніе-то на евангеліе-то,) щото считахъ себе си въ неѣ по честитѣ отъ колкото ако бѣше мя Богъ направилъ царь надъ всичкѣ-тѣ Христіанскѣ свѣтъ, или господарь на всичкѣ-тѣ славѣ свѣтовнѣ. О колко сѣ сладкѣ тѣзи думы; “Който е обрѣнѣлъ грѣшнаго отъ заблужденіе-то на пѣть-тѣ му, ще спасе душѣ отъ смърть, и ще покрене множество грѣхове.” “И мудри-тѣ ще свѣтятъ както свѣтлость-та на небеснѣ-тѣ твърдь и които обращатъ мнозина къмъ правдѣ-тѣ ще свѣтятъ както звѣзды-тѣ во вѣкы.” (Іаков. 5; 20. Дан. 12; 3.)

“Тѣзи думы, и другы подобны на тѣхъ, сѣ были за голѣмо утѣшеніе менѣ!

“Голѣмо-то ми желаніе въ изпълненіе-то на службѣ-тѣ ми бѣше да влѣзвамъ въ най тмны-тѣ мѣста; защото намѣрихъ че духъ-тѣ ми повече склоняваше къмъ работѣ-тѣ на побужденіе и на обращеніе, и слово-то което имъ носяхъ, и то тѣй склоняваше: “Ей така ся трудихъ да проповѣдамъ Евангеліе-то, тамъ дѣто Христосъ не ся именуваше, да не бы да зидѣ върхъ чуждѣ основѣ.” (Рим. 15; 20.)

Тази негова вѣрность възбуди много противниці, и понеже въ онова врѣме нѣмаше въ Англиѣ свободѣ на совѣсть-тѣ, той прѣтърпѣ силно гоненіе. Запрѣнъ бы въ Бедфордскѣ-тѣ тмницѣ и сѣдѣ тамъ дванадесеть години.

Това досадно и дълго запираніе прѣтърпѣ той сѣ голѣмо тѣрпѣніе и смиренодушіе. Богъ бѣше къмъ него много милостивъ. Въ това врѣме като бѣше запрѣнъ той писа тѣй:

“Никога въ животъ-тѣ си не могахъ да вникнѣ въ Божіе-то слово толкози добрѣ колкото сега. Нѣкои думы, въ които по напрѣдъ не можахъ нищо да видѣхъ, сега като съмъ въ това състояніе и въ това мѣсто, свѣтятъ менѣ. Ималъ съмъ тука много сладкѣ гледанія на прощеніе-то на грѣхове-тѣ си и прѣбѣдваніе-то си при

Иисуса въ онзи свѣтъ. Ахъ! Сионска-та Гора, небесный-тъ Иерусалимъ, безчисленно-то събраніе на ангелы-тъ, и Богъ Сждія-та на всички-тъ, и духове-тъ на праведны-тъ които сж стигнахли на съвършенство-то, и Иисусъ Спаситель-тъ, ахъ! колко сладки ми сж тѣ всички отъ какъ съмь тука въ това мѣсто! Тука съмь видѣлъ онова което знамъ че додѣ съмь на тойзи свѣтъ не ще можь никога да го изразіж. Видѣлъ съмь истинж-тж на тѣзи думы що казватъ: “Когото, ако и да не сте видѣли, любите; въ когото, ако и да не го видите сега, но понеже вѣрвате, радуватѣ ся съ радость неисказаннж и пълнж съсъ славж.”

Прѣзь врѣме-то на дълго-то си запираніе Бжнянъ не сѣдѣше празденъ; но прилѣжно прѣговаряше Библијж-тж си, и Житія-та на Мжченници-тъ, които двѣ книги съставяхж всичкж-тж му библиотекж. Работѣше пакъ съ ржцѣ-тъ си за да прѣхрани болнавж-тж си женж и четири-тъ си дѣца, отъ които едно-то бѣше слѣпо. Освѣнъ това той и проповѣдваше на други-тъ запрѣны и на мнозина други които отъ вѣнъ дохождахж да го слушать, и всички-тъ ся чудяхж на живость-тж и на силж-тж съ които той въ таквызи обстоятелства тълкуваше Слово-то на вѣчный-тъ животъ. Въ онжзи тѣмницж като сѣдѣше запрѣнъ, той списа нѣколко много полезны списанія, между които е тази книга съ названіе-то по Англійскый языкъ, *The Pilgrim's Progress*, което ный, за по понятно на Българскый языкъ, смы промѣнили за Пжтешественникъ-тъ. Подъ названіе-то Пжтешествіе разумѣва ся съчинитель-тъ е искалъ да прѣдставя и то подъ видѣ-тъ на съновиденіе, житіе-то на истинный-тъ Христіанинъ, отъ първый-тъ часъ когато чрѣзь благодать-тж Божііж той ся събужда да отбѣгнува отъ “бжджщій гнѣвъ” и да търси спасеніе-то на душж-тж си, до най послѣдний-тъ часъ когато той ся приима въ Божій-тъ Рай. За тѣзи книгж може да ся рече че освѣнъ Свято-то Писаніе нѣма другж нѣкоіж книгж която е была прѣведена на толкози много языцы, и която е имала тол-

кози дѣйствіе за душевно-то добро на онѣзи които сж го чели съ достойно вниманіе. За чуденіе е какъ е можалъ съчинитель-тъ, ако и да бѣше запрѣтъ отъ съобщеніе съсъ свѣтъ-тъ, да опише пжть-тъ на Христіанина и всички-тъ му прѣпятствія, искушенія, борбы и утѣшенія, съ толкози точность щото всякой истиненъ и духовенъ Христіанинъ намѣрва тамъ описаніе-то на свой-тъ си духовенъ животъ.

Слѣдъ едно дванадесетгодишно запираніе, Бжннѣтъ най сетнѣ бы пуснажъ чрѣзъ милостиво-то посрѣдствованіе на Докторъ Барло, който тогази бѣ епископъ на Линконскж-тж епархіѣ. Той ся въсползува отъ тѣзи свободж ревнително да проповѣдва евангеліе-то на всички-тъ, а особно на сиромасы-тъ, болны-тъ и притѣсняеми-тъ, на които той отъ своѣж-тж си опытность бѣ много способенъ да дава нужно-то утѣшеніе.

Ако и да прѣимаше много честь и да станж много сполучливъ като проповѣдникъ на евангеліе-то, той бѣше много смиренодушенъ, и никога не говораше за себе си, като да хвали себе си, или да расказва какво бѣше той направилъ. Всичко-то му поведеніе ставаше за примѣръ, и зломыслие и зависть не можахж да намѣрятъ нито едно пятно (леке) на добро-то му име и на нравственный-тъ му животъ.

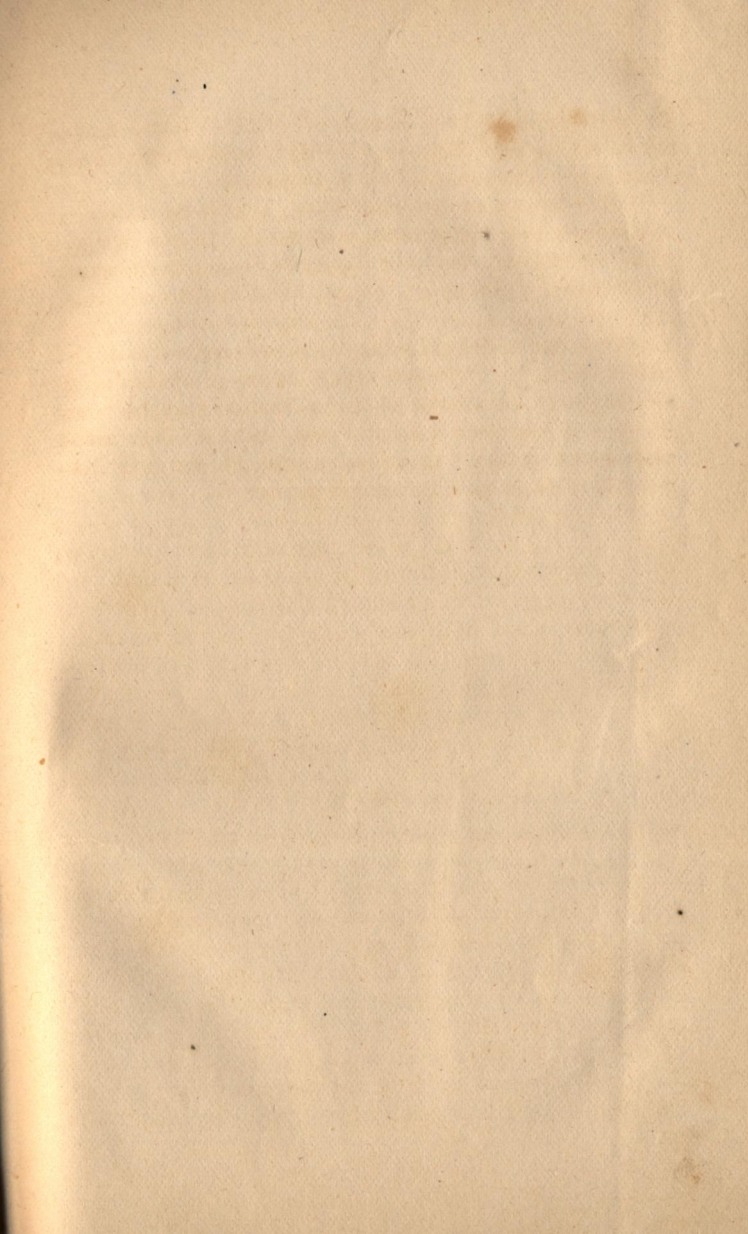
Многоцѣни-тъ му трудове ся свършихж съ едно милостиво дѣло. Той бѣше отишелъ като примиритель или миротворецъ да посрѣдствува между двама неговы познаницы, и сполучи да ги спрѣтели, но на вращаніе въ единъ много силенъ дъждь, той много злѣ настинж и една тежка огница го улови. Той прѣтърпѣ болѣсть-тж си съ Христіанско търпѣніе и съ покорность на волѣж-тж Божіѣж, и съ едно живо ожиданіе на вѣчно-то блаженство при Христа Спасителя. Така тихо, спокойно, и съ пълно увѣреніе той издѣхж и прѣдаде душж-тж си Господу на 12 Августа, год. 1688, на възраст 60 години.

Природны-тъ му дарбы бѣхж отличны; умъ-тъ му

бше много дятеленъ, память-та му силна и разсжжде-
 ніе-то му здраво. Боголюбіе-то му и искренность-та му
 бѣхж явны на всички които го познавахж.

Той имаше героический духъ, храбръ за Христа и
 за Евангеліе-то, дързновенъ противъ грѣхъ-тъ; а пакъ
 къмъ всички-тъ человекы кроткъ, снисходителенъ, и
 привѣтливъ. Така живѣ и така умрѣ тойзи человекъ
 който въ характеръ-тъ си, въ поведеніе-то си, и въ по-
 лезный-тъ си животъ е показалъ истинж-тж на Евангел-
 ски-тъ думы. . . . “Видите, братіе, ваше-то призваніе, че
 изъ помежду васъ нѣма по плть мнозина мудри, нито
 мнозина силни, нито мнозина благородни: но Богъ избра
 безумны-тъ на свѣтъ-тъ да посрами мудры-тъ, щото ни-
 коя плть да ся не похвали прѣдъ него.”

ХРИСТЯНЪ ГОВОРИ НА ЧЕЛЯДЬ-ТЖ СИ.

Стр. 1.

ПЪТЕШЕСТВЕННИКЪ-ТЪ

ОТЪ ТОЙЗИ СВѢТЪ ДО ОНЗИ.

ГЛАВА I.

Като вървѣхъ прѣзъ пустынѣ-тѣ на тойзи свѣтъ, стигнахъ до една пещерѣ, и тамъ като легнахъ, заспахъ и сънувахъ единъ сѣнь.

Послушайте какъвъ бѣше тойзи сѣнь.

Видѣхъ единъ челоуѣкъ, облѣченъ въ дрипавы дрехы, че стоеше сгърбомъ къмъ кѣщѣ-тѣ си; държаше книгѣ въ рѣкѣ, и задѣнѣтъ бѣ съ единъ тежъкъ товаръ. (1) Видѣхъ го, че разгърна книгѣ-тѣ и четѣше; като четѣше, заплака и ся растрепера, и най сетнѣ, като че не можѣ вече да ся стърпи, извика, съ гласъ плачевень: "Какво да правиж?" (2)

Съ такъвъ смутенъ умъ, върна ся той у дома си, и до колкото можаше, стърпяваше ся прѣдъ женѣ си и прѣдъ дѣца-та си, да не угадятъ тѣ скърбь-тѣ му. Но не можѣ да трае много време, защото така скърбь-та му ся повече усиливаше, и за туй, най сетнѣ, той ся наказа на

(1) Иса. 64; 6. Лук. 14; 33. Пс. 38; 4. (2) Дѣян. 2; 37. 16; 30.

женѣ си и на дѣца-та си, и зѣ да имѣ говори така: “Ахъ, любезна моя жено, и мили мои дѣчица, азъ, вашъ пріятель, изгубенъ съмъ поради тойзи товаръ, който ми тежи на гърбъ-тъ, и още извѣстенъ съмъ че тойзи нашъ градъ ще изгори съ огнь отъ небе-то, и въ това страшно разочреніе, и азъ, и ты, любезна моя жено, и вы, мили мои чада, всинца безъ друго ще загинемъ, ако бы че не ся намѣри за насъ нѣкое избавленіе, за което и самъ азъ още не знаѣж.”

Тѣзи неговы думы като чухъ домашни-тѣ му и роднины-тѣ му, много ся зачудихъ. Не че повѣрвахъ туй, що имѣ приказваше, но защото мысляхъ че го е хванъла нѣкоя болѣсть въ главъ-тѣ; и тѣй, въ надеждъ че съ единъ сладкъ сънь може да му ся оправи мозъкъ-тъ, прибързахъ та го турихъ да си легне, понеже бѣ наближило вечеръ. Но за него нощъ-та бы толкози скѣрбна, колкото и день-тъ, и тѣй на мѣсто да спи, той прѣминъ тѣзи нощъ съ въздыханія и съ горчивы сълзы, и на сутринь-тѣ, като дойдохъ роднины-тѣ му и го попытахъ, “какъ ти е?” той имѣ отговори, “по злѣ ми е.” Слѣдъ това, зѣ да имѣ говори пакъ както и прѣдній-тъ день, но тѣ не щѣхъ ни да го чуѣтъ, и много ся ожесточихъ противъ него. Послѣ мысляхъ, съ едно строго и немилостиво къмъ него обхожденіе, да му отмахнѣтъ болѣсть-тѣ; и тѣй, хванъхъ да му ся смѣѣтъ, да го гълчатъ и да го укоряватъ; но като видѣхъ че всичко е напра-

зно, прѣзрѣхъ го, и го напусвяхъ. Тогазь, той хванъ да ся оттеглява самъ въ стаѣхъ-тѣ си, тамъ да ся моли за тѣхъ, и да ги съжалява, и пакъ да оплаква свое-то си жалостно състояніе. На врѣменѣ ся расхождаше самъ по нивя-та, та четѣше и ся моляше, и тѣй прѣминъ нѣколко дни.

Единъ пѣть, като ходяше изъ нивя-та, споредъ обычай-тѣ си, видѣхъ го, че четѣше въ книгъ-тѣ; бѣше пакъ много наскърбенъ, и выкаше: “Какво да правѣхъ, за да ся спасѣхъ?” Видѣхъ го, че ся озѣрташе на самъ и на тамъ, като че му ся искаше да бѣга. Но пакъ си стоеше на мѣсто-то; защото, както го усѣцахъ, той не знаеше на кждѣ да бѣга. Тогази видѣхъ одного челоуѣка, на име *Благовѣсть*, че пристѣпи при него, и го попыта: “Защо плачешъ?” “Господине,” отговори той, “отъ тѣзи книгъ, която е въ рѣцѣ-тѣ ми, виждамъ че азъ съмъ осѣденъ, първо да умрѣхъ, и послѣ да застанѣхъ прѣдъ страшный-тѣ сѣдъ. Усѣцамъ, че не ми ся ще първо-то, а второ-то, никакъ не можъ да го сторѣхъ.” (1) Рече му Благовѣсть, “Защо не ти ся ще да умрешъ, като е тойзи животъ съдруженъ съ толкози бѣды?” Отговори челоуѣкъ-тѣ и рече: “Защото мя е страхъ че тойзи товаръ, дѣто е на гѣрбъ-тѣ ми, ще мя провали и отъ гробъ-тѣ още по на долу, и тѣй ще паднѣхъ въ *Тофеа* (2): и пакъ, Господине, ако не съмъ приготвенъ за тъмницъ-тѣ, не съмъ приготвенъ и за сѣдъ-тѣ, че подирѣ

(1) Евр. 9; 27. (2) Иса. 30; 33.

него и за наказаніе-то, и тъй като мислѣхъ за тѣзи нѣща, туй мя кара да плачѣхъ.” Тогази рече Благовѣсть: “Ами като е таквоя съветаніе-то ти, защо стоишь тука?” Человѣкъ-тъ отговори, “защото не знамъ кждѣ да идѣхъ.” Тогази Благовѣсть му даде единъ свитѣкъ отъ коженъ книгъ, и вътрѣ бѣше писано: “*Бѣгай отъ бѣдѣщій-тъ гильбѣ.*” (1) Человѣкъ-тъ, щомъ прочете туй, обрънѣ ся къмъ Благовѣста съ голѣмо вниманіе и рече: “На кждѣ трѣба да бѣгамъ?” Благовѣсть тогази посочи съ прѣстъ прѣзъ едно широко поле и рече: “Видишь ли, тамъ на срѣщѣ онѣзи малки врата?” (2) “Не ги видѣхъ,” отговори человѣкъ-тъ. “Видишь ли онуй свѣтило дѣто блѣщука тамъ?” попыта другий-тъ. “Струва ми ся че го виждамъ,” отговори той. Тогази, рече му Благовѣсть: “Имай око-то си все на туй свѣтило и недѣй го изгубва; иди право при него и тамъ ще видишь тѣсны-тъ врата, и тамъ като похлопашъ ще ти ся каже какво трѣба да правишь.”

И тъй видѣхъ въ снѣ-тъ си, че человѣкъ-тъ хванѣ да бѣга. Не бѣше ся още отдалечилъ много отъ дома си, и жена му и дѣца-та му го видѣхъ и выкахъ подирѣ му дано го върнѣтъ, но человѣкъ-тъ затули уши-тъ си съ прѣсты и слѣдваше да тича и выкаше: “Животъ! Животъ! Вѣченъ животъ!” Ни еднѣжъ не ся обрънѣ да погледне назадъ, но все бѣгаше къмъ срѣдъ поле-то.

(1) Мат. 3; 7. (2) Мат. 7; 13, 14.

ХРИСТЯНЪ ТРЪГВА ОТЪ ГРАДЪ ПОГЫБЕЛОВО.

Стр. 4.

И съсѣди-тъ му излѣзохъ да го гледатъ какъ бѣга; и отъ тѣхъ едни го хуляхъ, други му ся ругаяхъ, а други выкахъ подирѣ му: “Върни ся! върни ся!”

Между тѣхъ имаше двамина, които си турихъ на умъ-тъ силомъ да го върнатъ. На еднѣ-тъ отъ тѣзи име-то бѣше *Упоренъ*, и на другий-тъ име-то бѣше *Уводенъ*. А до туй врѣме, чловѣкъ-тъ бѣше отбѣгнѣлъ доволно пространство на далечъ; но тѣ пакъ ся рѣшихъ да го гонятъ и подирѣ малко врѣме настигнѣхъ го. Тогазъ чловѣкъ-тъ имъ рече: “Съсѣди мои, вы за какво идете?” Отговорихъ тѣ: “Да тя прѣдумама да ся върнешъ наедно съ насъ;” но той рече: “То никакъ не може да бѣде: вы живѣете въ градъ-тъ *Погибелово*, въ сѣщій-тъ градъ, дѣто и азъ съмъ роденъ; виждамъ добрѣ че рано или късно, ако вы свари тамъ смъртъ-та, ще ся провалите отъ гробъ-тъ още по надолу, въ едно мѣсто, което гори съ огнь и жупель. Но добри мои съсѣди, елате, склонѣте да дойдете съ мене наедно.”

“Какъ,” рече *Упоренъ*, “да оставимъ ли вси-чкы-тъ си пріатели и вси-чкы-тъ си удоволствія?” “Да гы оставите,” отговори *Християнъ*, (понеже ся научихъ, че така му бѣше име-то,) защото вси-чко това не може да ся сравни нито съ еднѣ малкъ часть отъ онова което търсіжъ азъ да го имамъ за себе си, (1) и ако щете да дойдете съ мене наедно, че да го имате и вы, то ще сполу-

(1) 2 Кор. 4; 18.

чите както ще сполучи́ж и азъ ; защото тамъ дѣ-
то отивамъ азъ, тамъ има доволно за всички-тѣ,
и да артиса още. Хайде, елате да опытате мон-
тѣ думы.”

Упоренъ. Каквы сж тѣзи работы, които тър-
сишь ты, та оставяшь всички-тѣ свѣтъ за да
намѣришь тѣхъ?

Християнъ. Търси́ж едно наслѣдіе, “нелѣнно,
неосквърняемо и неповѣхнуваемо;” (1) което е
и съкровенно въ небеса, и тамъ е готово да
ея даде на опрѣдѣленно врѣме на всички онѣзи
които ревностно и некренно го търсятъ. (2) Ако
обычате, на, прочетѣте това въ мо́ж-тж книгж.

Упоренъ. Ба! махни си татѣкъ книгж-тж :
ще ли ся върнешъ ты съ насъ или не ? туй тя
пытамы.

Хр. Нѣма да ся върнж, не ; защото азъ си
турихъ вече ржжж-тж на рало-то. (3)

Упор. Ей, като е тѣй, хайде, съсѣде *Уводене*,
да ся върнемъ и безъ него — все ся намѣрватъ
таквызи нѣкои въртоглави, които като гы прѣ-
хване, ставатъ прѣдъ свои-тѣ очи по мъдри отъ
седмина други които могатъ да разсжждатъ.

Увод. Недѣй хули тѣй ; ако бы че е исти-
на каквото приказва добрый-тѣ нашъ Християнъ,
то неговы-тѣ нѣща, които дири той, сж по до-
бры отъ наши-тѣ ; мене мя тегли сърдце да оти-
дж съсѣ съсѣда си.

Упор. Какво ! и тебе ли тя прѣхванж тазъ

(1) 1 Пет. 1; 4. (2) Евр. 11; 16. (3) Лук. 9; 62.

глупость?! Слушай мене ты сега: да ся върнемъ; такъвзи единъ шашкѣжнинъ, кой знае кждѣ ще тя води? Върни ся, сбери си умъ-тъ, върни ся!

Хр. Да дойдешъ съ мене, съсѣде Уводене, защото тамъ има таквызи нѣща, каквото ви приказвахъ, и много още по славны отъ тѣхъ. Мене ако не вървашъ, на, прочети това въ тѣзи книжъ; и за истинжъ-тж на всичко що пише вжтрѣ, веждѣ, че всичко-то е подтвърдено съ кръвь-тж на тогози, който ѣж е наисаль. (1)

Увод. Ей, съсѣде Упорене, азъ зѣхъ да ся рѣшавамъ въ тѣзи работж. Сторихъ намѣреніе да отидж наедно съ тойзи добрърь человекъ и да участвувамъ въ това каквото му ся падне. . . . Но ты, добрый мой съдружниче, знаешъ ли пжть-тъ къмъ онова желаемо мѣсто?

Хр. Обади ми единъ человекъ, когото выкатъ Благовѣсть, и ми каза да бързамъ да отидж до тѣсны-тѣ врата дѣто сж тамъ напръдѣ ни; и че отъ тамъ ще ни управятъ пжть-тъ.

Увод. Тѣйкато е, хайде, съсѣде мой, да вървимъ.

И съ тѣзи думы трѣгнжхж тѣ двама-та наедно, а Упоренъ рече: "Азъ ще ся върнж на мѣсто-то си. Не ставамъ азъ другаръ на таквызи извѣяны мечтатели."

И видѣхъ въ снѣ-тъ си че Упоренъ като ся върнж, Христанъ и Уводенъ вървѣхж прѣзъ поле-то и ся разговаряхж; и разговоръ-тъ имъ бѣше такъвзи.

(1) Евр. 9; 15--21.

Хр. Ей, на добъръ часъ, съсьде Уводене, какъ си? Много ми е драго че склони да дойдешъ съ мене; и самъ Упоренъ, ако да бѣше усѣтилъ това което усѣщахъ азъ отъ силы-тъ и ужасы-тъ на онова което е още невидимо, не щѣше тѣй съ прѣзрѣніе да ни обърне гърбъ-тъ си.

Увод. Ей, сега, съсьде Христяне, като сме сами двама, кажи ми още, каквы сж тѣзи работы, и какъ ся сполучатъ тамъ дѣто отивамы.

Хр. Азъ по добръ могж да гы въображавамъ въ умъ-тъ си, а не съ языкъ да гы разказвамъ; но като искашь да гы знаешъ, ще ти прочетж за тѣхъ отъ книгж-тъ си.

Увод. Мыслишь ли че думы-тъ на твоиж-тъ книгж сж несумнѣнно истинны?

Хр. Воистинж, защото тя е отъ оногози който не може да лъже. (1)

Увод. Добръ; каквы работы има тамъ?

Хр. Тамъ има едно безпрѣдѣлно царство да ся насели, и ще ни ся даде безконеченъ животъ прѣзъ който да живѣемъ тамъ. (2)

Увод. Твърдѣ добръ! Още какво?

Хр. Тамъ има, да ни ся даджтъ, славни вѣнци, и пакъ дрехы, въ които, като ся облѣчемъ, ще свѣтимъ както свѣти слънце-то на небето. (3)

Увод. То е много хубаво; ами друго още какво има тамъ?

(1) Тит. 1; 2. (2) Иса. 45; 17. Иоан. 10. 27—29.

(3) 2 Тим. 4; 8, Мат. 13; 43.

Хр. Тамъ нѣма вече ни плачь, нито скърбь, защото Господарь-тъ на онова мѣсто ще обърше всякъ сълзжь отъ очи-тѣ ни. (1)

Увод. И кои ще ни сж другари-тѣ тамъ?

Хр. Тамъ ще ся събирамы съсь серафимы и херувимы, сжщества таквизи щото ще ти блѣщжтъ на очи-тѣ като гы гледашь. И тамъ ще ся срѣщнемъ съ хиляды и десятохиляды души които прѣди насъ сж отишли на онова мѣсто. Тамъ нѣма таквизь които да правятъ нѣщо повредж или зло, а всицкы сж святи и минувать ся съ любовь помежду си: всякой ходи прѣдъ Бога живаго и съ благопріятіе вѣчно стои прѣдъ лице-то Божіе. Съ една рѣчь, тамъ ще видимъ старцы-тѣ съсь златны-тѣ имъ вѣнцы; (2) тамъ ще видимъ и святи-тѣ дѣвственницы съсь златны-тѣ имъ кюары, (3) и тамъ ще видимъ тѣзи челоуѣцы които на тойзи свѣтъ сж были съ тріоны разрѣзани, съ огнь изгорени, отъ звѣрове изядени, въ море удавени, все за любовь-тж, коіжто имахж къмъ Господарь-тъ на онова мѣсто; всицкы тѣзи тамъ ще гы видимъ живы, здравы и облѣчены въ небесно-то имъ жилище. (4)

Увод. Тѣзи нѣща, само да гы чуе челоуѣкъ, доста сж да му привлѣкжтъ сьрдце-то. Но, какъ ся придобывать тѣ? И какъ ще можемъ ный да участвувамы въ тѣхъ?

Хр. Господж, управитель-тъ на онова мѣсто,

(1) Иса. 25; 8. Откр. 7; 17. (2) Откр. 4; 4.

(3) Откр. 14; 2, 5. (4) 2 Кор. 5; 2.

дѣвственницы - сьрдце мое

е написалъ всичко това въ тѣзи книгѣ, и на кѣсо, то може да ся каже тѣй; сврѣчь, ако ный отъ чисто сърдце желаемъ да гы имама, той ще ни гы даде даромъ.

Увод. Твърдѣ добрѣ, друже мой, радвамъ ся да чуиѣ за тѣзи нѣща. Хайде, и малко по бърже да вървимъ.

Хр. Азъ не могѣ да бързамъ до колкото ми ся нице, поради тойзи товаръ що имамъ на гърбъ-тъ си.

Сега видѣхъ въ снѣ-тъ си, че като свршихъ тойзи разговоръ, приближихъ до единъ много лошъ и тинявъ *батакъ*, който бѣше на срѣдъ поле-то, и като не гледахъ въ пѣть-тъ си, тѣ ненадѣйно заглѣбнихъ и двама-та въ *батакъ-тъ*. Тойзи батакъ ся казваше *Отчаяніе*. Тука тѣ газихъ до едно врѣме и накаляхъ ся твърдѣ много, и Христянь, понеже бѣше натоваренъ, зѣ да затънва въ тиниѣ-тѣ.

Тогази му рече Уводенъ: “Ахъ! Съсѣде Христяне, сега дѣ си?” “Наистинѣ” отговори Христянь, “и азъ самъ не знаиѣ.”

Тогази Уводенъ хванѣ да ся сърди и гнѣвно рече на другарь-тъ си: Туй ли ти е благополучіе-то дѣто ми приказва ты толкозь за него? Таквази зла честь като ны залови още отъ трѣгваніе-то ни, какво остава да ся надѣемъ отъ тука до свршеніе-то на пѣть-тъ ни? Охъ! Само да ся отървѣ веднѣжъ отъ тѣзи тиниѣ и да излѣзнѣ живъ, а че послѣ, онуй хубаво мѣ-

сто, имаи си го ты за себе си. Азъ го не щж. И туй като рече, той ся напънж съ всичкж-тж си силж еднижъ, дваждъ, и сполучи да излѣзе изъ тиниж-тж, на онѣзи странж на батакъ-тъ отъ кждѣ домъ-тъ му. И тѣй, Уводенъ си отиде, и Християнъ го не видѣ вече.

Така Християнъ останж самъ въ Батакъ-тъ на Отчаяніе-то, но той все ся мжчаше да приближи къмъ онзи край на батакъ-тъ, който ся падаше по далеко отъ кжщж-тж му, а по близу къмъ *тѣсны-тъ врата*, и въ това си стараніе най сетнѣ той сполучи да дойде до тамъ, но не можаше да излѣзе вѣнъ, поради тежкый-тъ товаръ, който бѣше на гърбъ-тъ му. Но видѣхъ въ сѣнъ-тъ си, че дойде при него единъ челоуѣкъ, на име, *Помощникъ*, и го попыта: “Какво правишь тука?”

“Господине,” отговори Християнъ, “единъ челоуѣкъ, когото выкатъ Благовѣстъ, заповѣда ми да вървиж въ тойзи пжть, и ми каза да отидж до онѣзи врата тамъ на срѣщж, за да отбѣгнж отъ бжджщій-тъ гнѣвъ; и тѣй, Господине, като вървѣхъ за тамъ, налетихъ на туй мѣсто.”

Помощникъ. А че защо не си гледалъ да уллучишь стжпала-та?

Хр. Страхъ-тъ мя гоняше тѣлкозъ силно щото побѣгнжхъ прѣзъ който пжть сварихъ, и сбъркахъ та паднжхъ тука.

Помощ. Тѣй ли? дай си ржкж-тж.

И той іж даде, и Помощникъ го улови за

рѣжж-тѣ, и го истегли отъ батакъ-тѣ, та го постави да стѣпи на здравѣ земѣ и го остави да слѣдва пѣть-тѣ си.

Тогази азъ пристѣпихъ при оногози който бѣше го истеглилъ и му рѣкохъ: “Господине, понеже пѣть-тѣ отъ градъ Погыбелово до онѣзи врата минува прѣзъ тука, защо не поправятъ това мѣсто, да можтъ бѣдни-тѣ пѣтници по безопасно да отхождатъ тамъ?” А той ми рече: “Тойзи тинявъ батакъ е едно таквозъ мѣсто щото не може да се поправа. То е единъ трапъ, дѣто непрѣстанно се стича мръсна-та пѣна и всичка-та нечистота, които съдружаватъ опознаваніе-то на грѣшно-то състояніе въ челоуѣка и за туй тойзи потрѣсъкъ ся казва Батакъ на Отчаяніе-то. Защото, щомъ грѣшный-тѣ ся свѣсти да усѣти ужасно-то си състояніе, възраждатъ ся въ душѣ-тѣ му много страхове, недоуменія и отчаятелны прѣдчувствія, и тѣ всички ся събиратъ тука, тукъ си и оставатъ на туй мѣсто, и то е причина-та дѣто тази земя тука е толкозъ лоша. Не е че царь-тѣ ище туй мѣсто да си остава толкози лоша да ся не минува: (1) Царскы-тѣ работници подъ надзирателство-то на Царскы-тѣ землемѣрци, отъ хиляда и осемъ стотинъ години и повече до сега, занимавали сѣ ся дано бы да го поправятъ. Истина, и самъ азъ както знаѣж, тука на туй мѣсто трѣба да има хвърлено и да сѣ потѣнѣли, най малко двадесетъ хиляды кола,

(1) Иса. 35; 3, 4.

даже и до единъ милионъ кола добри съвѣти и здравы ученія, които донасяхъ тука прѣзъ всяко врѣме на годинъ-тъ и отъ всякъ странъ на царство-то; и които разбиратъ отъ това думатъ, че таквызи едни нѣща, каквото добри съвѣти и ученія, сж най добри за поправяніе-то на туй мѣсто, ако бы то да можаше да ся поправи; но то пакъ все тѣй си остава *Батакъ* на Отчаяніе-то, и подиръ всичко което могатъ да направятъ, то ще тѣй да си бжде. По высокъ-тъ заповѣдь на Владѣтеля, прѣзъ самъ-тъ срѣдъ на тойзи батакъ има турены нѣколко добры и здравы стѣпала, но на таквось врѣме, каквото имамы сега, туй мѣсто прѣлива съ много мръсоты, каквото вынѣгы става когато ся разваля врѣме-то, и тѣй тѣзи каменны стѣпала едвамъ ся виждатъ; или ако и да ся виждатъ, то пакъ, хора-та, понеже имъ ся віе свѣтъ, стѣпватъ на криво, и отъ туй ся укалюватъ добръ, макаръ и да сж тамъ стѣпала-та; но като влѣзѣтъ веднѣжъ прѣзъ тѣсны-тъ врата тамъ вече земя-та е твърдѣ добра.”

И на туй врѣме видѣхъ въ снѣ-тъ си, че Уводенъ бѣше стигнѣлъ у дома си. И съсѣди-тъ му дойдохъ да го посѣтятъ. И едни отъ тѣхъ му казувахъ че е благоразуменъ, понеже ся е върнѣлъ, другы му казувахъ че е безуменъ, защото бѣ трѣгнѣлъ съ Христіана наедно; имаше пакъ и другы които му ся присмивахъ че былъ страшливъ, и казувахъ: “Наистинѣ, азъ да бѣхъ трѣгнѣлъ веднѣжъ на пѣтъ, никакъ не

быхъ ся показаль толкози малодушенъ, да ся върнѣ само отъ малкы нѣкои прѣчки." И Уводенъ сѣдѣше между тѣхъ тѣй като гузенъ, но подиръ малко, поокопыта ся; тогази и тѣ мѣнихъ прикаскы-тѣ си и зѣхъ да ся подгаврятъ съ горкый-тъ Христянъ като го нѣмаше тамъ. До тукъ за Уводена.

Сега като вървѣше тѣй самичкъ и умысленъ, Христянъ погледнѣ и видѣ още далеко нѣкого си, който идѣше прѣзъ поле-то, по другъ единъ пѣтъ напрѣко отъ неговъ-тъ, и честь-та имъ ги докара да ся срѣщнѣтъ тамамъ на кръстопѣтъ-тъ. На тогози Господина име-то бѣше *Мудромірѣ*; той сѣдѣше въ градъ-тъ *Плтоугоденѣ*, голѣмъ единъ градъ, и близу до градъ-тъ отъ който идѣше Христянъ. Тойзи человекъ още отъ по напѣдъ бѣше чуль нѣщо за Христяна, защото негово-то трѣгваніе отъ градъ Погыбелово бѣше ся расчуло не само въ неговъ-тъ градъ, но и по околны-тъ градове, и станжло бѣше обща прикаска въ нѣкои и други мѣста. Господинъ Мудромірѣ, прочее, отъ трудный-тъ му вървежъ, и отъ въздышаніе-то и пѣшканіе-то му и пр. като угади кой ще да е той, отвори съ Христяна такъвъ единъ разговоръ.

Мудр. На добъръ часъ, пріятелю, кждѣ тѣй толкозь натоваренъ?

Хр. Наистинѣ натоваренъ съмъ, и толкозь, щото струва ми ся че никой другъ злочестъ человекъ не е носилъ такъвъ единъ тежъкъ то-

варъ; но като мя пыташь, “къдѣ тѣй?” ще ти кажъ, Господине, че отивамъ тамъ на онѣзи тѣсны врата, защото ся научавамъ че тамъ ще ми обадятъ какъ да ся отървѣжъ отъ тежкый-тъ си товаръ.

Мудр. Женѣ и дѣца имашь ли?

Хр. Имамъ, но тойзи товаръ толкози ми е дотегнѣлъ щото не можъ да имъ ся радвамъ както отъ прѣди имъ ся радвахъ, и по нѣкогашь ми ся струва като че гы нѣмамъ.

Мудр. Ще мя послушашь ли, ако тя нѣщо посвѣтувамъ?

Хр. Ако е добъръ свѣтъ-тъ ти, послушвамъ тя, защото имамъ голѣмъ нуждѣ отъ едно благоразумно свѣтваніе.

Мудр. Азъ быхъ тя свѣтовалъ, да гледашь единъ часъ по напрѣдъ да ся отървешъ отъ тойзи твой товаръ, защото додѣ не ся отървешъ отъ него, не ще можешъ никакъ да успокоишь умъ-тъ си, нито ще можешъ да ся наслаждавашъ отъ добрини-тъ, които ти е Богъ далъ.

Хр. И азъ туй искамъ; да ся отървѣжъ отъ тойзи тежкъ товаръ. Но, самъ си не можъ да го махнѣ, и по нашѣ-тъ странѣ нѣма кой да го отнеме отъ гърбъ-тъ ми, и за туй, азъ отивамъ въ тойзи пѣть, както ти рѣкохъ, да ся отървѣжъ отъ товаръ-тъ си.

Мудр. А кой тя накара да хванешъ тойзи пѣть, за да ся отървешъ отъ товаръ-тъ си?

Хр. Единъ человекъ, който ми ся видѣ че

бѣше едно голѣмо и доста почтенно лице. Името му, както го помнѣхъ, бѣше Благовѣсть.

Мудр. Да бѣде проклѣтъ за тойзи съвѣтъ дѣто ти е далъ. По всячкый-тъ свѣтъ нѣма по страшенъ и по труденъ пѣтъ отъ тойзи, въ който ты проводи той, и ты ако слѣдвашь по неговъ-тъ съвѣтъ, ще видишь самъ и ще познаешъ това. И както съгледвамъ, до нынѣ трѣба и да ся е случило нѣщо съ тебе, защото виждамъ по тебе калъ-тж отъ Батакъ-тъ на Отчаяніе-то. Но тозь Батакъ е само начало на теглила-та които срѣщатъ тѣзи които вървятъ по тойзи пѣтъ. Мене слушай, азъ съмъ отъ тебе по старъ. Въ тойзи пѣтъ въ който си трѣгнѣлъ ще срѣщнешъ трудъ, болѣсть, гладъ, прѣмѣждія, голотж, сабли, львове, ламіа, тьмотж, и съ еднж речъ смъртъ, и какво не друго. Това е право-то и отъ много свидѣтели е подтвърдено, и защо чловѣкъ да погуби себе си тѣй несмысленно като ся увѣрва на единъ чловѣкъ когото не познава?

Хр. Добрѣ, Господине, но тойзи товаръ, що имамъ на гърбъ-тъ си, ми е много по страшенъ отъ всичко това що исказа ты сега. Не! Азъ ще рекж каквото и да мя срѣщне по пѣтъ-тъ не щж ни да знамъ за него, само да могж веднѣжъ отъ тозь товаръ да ся отървж.

Мурд. Отъ най наурѣдъ тозь товаръ тебѣ какъ ти ся натовари?

Хр. Е тѣй, като четяхъ тжзи книгж, която е въ ржкж-тж ми. X

Мудр. И азъ тѣй си примыслихъ; съ тебе ся е случило, което ся случва и съ други слабы хора, които, като ся намѣсватъ въ работы високи като за тѣхъ, тѣй падатъ въ таквызи като твои-тѣ побръкванія на умъ-тѣ които не само направятъ челоуѣка да стане като дѣте, (каквото е станѣло и съ тебе) но и накаратъ го да тегли голѣмы прѣмѣждія и бѣды, за да сполучи нѣщо си което и самъ не знае.

Хр. Но азъ знамъ що търсишъ: олекнуваніе отъ тойзи тежкъ товаръ.

Мудр. Но, защо да търсишь ты туй олекнуваніе прѣзъ тойзи пѣть, по който има толкови бѣды? и когатѣ още, ако бы потърпѣлъ да ти донескажъ, азъ можахъ да тя управѣхъ въ другий единъ пѣть дѣто да сполучишь исканіе-то си безъ да теглишь таквызи бѣды каквыто въ тойзи пѣть ще тя сполѣтятъ. Ето и улесненіе-то му е нарѣкы. Ще приложъ още, че намѣсто тѣзи, тамъ ты ще намѣришь безопасность, пріятелство и благодареніе.

Хр. Молижъ ти ся, Господине, открий ми тѣзи тайнѣ.

Мудр. Твърдѣ добрѣ, ето да знаешь че тамъ въ онуй село (име-то му е *Благодарна*) живѣе единъ Господарь, на име *Дръжъ-законъ*, единъ много благоразуменъ челоуѣкъ, и добро име има между хора-та, и много е искусенъ да помага на челоуѣцы-тѣ да отмахнуватъ отъ себе си таквызи товары като твой-тѣ, и азъ знамъ че на

много хора е сторилъ туй добро. И освѣнь туй, той има и това искусство дѣто да исцѣрява онѣзи конито имъ ся е нѣщо повредилъ умъ-тъ поради товары-тъ. До него, както рѣкохъ, ако бы да идешъ, твърдѣ скоро ще сполучишь. Отъ тука до неговѣ-тъ кѣщѣ едва ще има единъ четвъртъ отъ часъ, и ако бы че нѣма него тамъ, той има единъ сынъ който ся зове *Политикъ*, единъ много хрисимъ момъкъ, и него като намѣришь, той знае да ти помогне също както старый-тъ. Кажамъ ти да идешъ тамъ за да ся отървешъ отъ товаръ-тъ си; послѣ, ако не ти ся ще да ся върнешъ на отечество-то си, (което и самъ азъ не быхъ ти желалъ), можешъ отъ тука да проводишь за женѣ си и за дѣца-та си да дойдѣтъ тука на туй село, дѣто ся намѣрватъ много празны кѣщя, и еднѣ отъ тѣхъ можешъ да хванешъ съ умѣреннѣ цѣнѣ. Прѣхрана-та е тука ефтина и добра, и туй което ще направи да бжде животъ-тъ ти по весель, е дѣто ще живѣешъ при едни почтенны съсѣды, почтенно и споредъ както живѣѣтъ сега хора-та.

На тѣзи думы Христьянъ ся поспрѣ малко, та помисли и завчасъ пакъ рѣши, че ако е истина каквото ми казва тойзи Господинъ, най умно е да послѣдвамъ неговъ-тъ съвѣтъ; и съ туй той му рече :

Хр. Господине, кой е пѣтъ-тъ къмъ кѣщѣ-тъ на онзи честенъ Господаръ ?

Мудр. Видишь ли онѣзь высокѣ планинѣ ?

Хр. Видіж.

Мудр. Добрѣ, трѣба да минешь по край о-нѣзи планинѣ, и като іж изминешь, първа-та кж-ща, на коіжто ще дойдешь, е негова-та.

И тѣй, Христянъ ся отбы отъ пѣть-тѣ, за да отиде на Г-нѣ Държій-законовѣ-тѣ кжщѣ да търси помощь. Но, ето, като наближи при планинѣ-тѣ, тя му ся видѣ толкозь висока, и оная страна, която бѣше отъ кѣмъ него, толкозь бѣше надвѣсена надъ пѣть-тѣ отъ горѣ, щото Хри-стянъ ся убоя да отиде още по нататѣкъ, да не бы да падне планина-та върхъ главѣ-тѣ му да го затисне, и за туй сирѣ ся тамъ и не му сти-гаше умъ-тѣ какво да прави. (1) Тогозь още и товаръ-тѣ му зѣ да ся вижда по тежѣкъ отъ колкото бѣше, когато вървѣше въ пѣть-тѣ; пакъ и голѣми пламаци искачахъ изъ планинѣ-тѣ, щото Христянъ ся уплаши да не бы да изгори, и хванѣ да трепери и да го побива потъ отъ страхъ. (2) Тогова много ся раская защо бѣше послѣдвалъ свѣтъ-тѣ на Господина Мудроміра, но ето изведнѣжъ гледа че Благовѣсть иде да го посрѣщне, когото като видѣ той, причерви ся отъ срамъ. А Благовѣсть го наближи и дойде до него, погледнѣ го съ едно строго и страшно лице, и зѣ да му говори тѣй: Що щешь ты ту-ка? На тѣзи неговы думы, Христянъ не знаеше какво да му отговори, и тѣй останѣ безотвѣтенъ прѣдъ него. Благовѣсть при това продѣлжаваше:

(1) Исх. 19; 16, 18. (2) Евр. 12; 21.

Не си ли ты онзи человекъ когото намърихъ азъ че плачеше вѣнъ отъ градъ-тъ Погыбелово?

Хр. Тѣй, милостивый Господине, азъ съмъ тоя сжщій.

Бл. Не ли тя уштитхъ въ пжть-тъ кѣмъ тѣ-сны-тъ врата?

Хр. Тѣй, милостивый Господарю.

Бл. Ей, какъ станж тѣй да ся отбіешъ толкозь скоро отъ онзи пжть? защото сега не си въ онзи пжть.

Хр. Срѣщнжхъ ся азъ съ единъ человекъ, щомъ като излѣзохъ отъ Батакъ-тъ на Отчаяніето, и той мя прѣдума като ми каза че ще мож, ушь тамъ въ онуй село, дѣто е насрѣщж ни, да намъриж единъ человекъ който да ми отнеме товаръ-тъ.

Бл. Какъвъ бѣше той человекъ?

Хр. Приличаше на единъ Господарь человекъ, и много ми хортува и най сетнѣ прикара мя да склоніж; и тѣй, дойдохъ до тука, но като погледнжхъ тжзи планинж, и като видѣхъ какъ ся е надвѣсила тя надъ пжть-тъ ми отъ горѣ, тозь часъ ся спрѣхъ, да не бы да падне и мя затисне.

Бл. Какво ти рече тойзи человекъ?

Хр. Той мя попыта: “Кждѣ отивашъ?” И азъ му обадихъ.

Бл. Послѣ, какво ти рече?

Хр. Пыта мя: “Женж и дѣца имашъ ли?” Казахъ му че имамъ; но, рѣкохъ, до толкозь ми

е дотегнѣлъ тойзи товаръ дѣто е на гърба ми, щото не намѣрвамъ тѣзи радость койшто имахъ прѣди между тѣхъ.

Бл. Сетнѣ, какво ти рече?

Хр. Каза ми да гледамъ да ся отървѣ отъ товаръ-тъ си колкото е възможно по скоро, и азъ му отговорихъ че това е що търсиш и азъ; рѣкохъ му още че за това отивамъ на онѣзи тѣсны врата, за да ся научѣ какъ да стигнѣ до онова мѣсто, дѣто има за мене избавленіе. Той ми рече пакъ, че ушь ще ми покаже единъ по добъръ и по краткъ пѣть, дѣто да нѣма толкози мъчнотин, колкото сѣ въ онзи пѣть, който бѣше ми показалъ ты, Господине, защото тойзи пѣть щѣлъ да мя заведе на кѣщѣ-тѣ на нѣкого си Господина, който много добръ знаялъ да отнеме таквызи товары. И тѣй, азъ го повѣрвахъ и ся отбихъ отъ онзи пѣть за въ тойзи, дано по скоро да отмахнѣ тозь товаръ отъ себе си; но, когато дойдохъ до туй мѣсто, и видѣхъ каква е работата-та, спрѣхъ ся, както ти рѣкохъ, отъ страхъ да не бы да паднѣ въ нѣкой бѣдж, и сега наистинѣ, не знамъ какво да правѣ.

Тогавя рече Благовѣсть: “Поспри ся сега да ти обадишъ словеса-та Божіи.” И Христянъ ся поспрѣ, но растреперанъ.

Тогази рече Благовѣсть: “Внимайте да не прѣзрите тогози който говори, защото ако тѣ не избѣгнѣхъ отъ наказаніе-то като прѣзрѣхъ тогози който имъ говорѣше на земѣ-тѣ, колко по-

вече, не щемъ избѣгнѣ ный, ако ся отвѣрнемъ отъ тогози който говори отъ небеса.” (1) И пакъ рече: “А праведный-тъ отъ вѣрж-тж ще бжде живъ; и ако ся дръпне нѣкой назадъ, не ще да благоволи въ него душа-та ми.” (2) И тогава, той обясни тѣзи думы, така: “Ты си онзи чело-вѣкъ който тичашъ въ тжзи бѣдѣ, ты си зѣлъ да отхвърляшъ съвѣты-тѣ на Всевышняго и да вращашъ нозѣ-тѣ си отъ мирный-тъ пѣтъ, и до-шелъ си до тамъ дѣто безъ малко съвсѣмъ да погынешъ.”

Тогазъ Христянъ извика: “Тежко и горко на мене! изгубенъ съмъ!” и паднѣ при нозѣ-тѣ на Благовѣста, като мъртъвъ. Когато го видѣ на това състояніе, Благовѣстъ улови го за деснѣ-тж ржкж, и му рече: “Всякой грѣхъ и хула ще ся прости на челоуѣцы-тѣ.” “Не бжди невѣренъ, но вѣренъ.” (3) Съ тѣзи думы Христянъ ся по-съживи малко, и ся исправи пакъ както напръдѣ, та стояше растреперанъ прѣдѣ Благовѣста. Тогазъ Благовѣстъ слѣдваше да казва: “Слушай добръ това, което ще ти кажж. Сега ще ти оба-дѣж, кой е онзи който тя е излѣгълъ, и кой е онзи, до когото той бѣше тя проводилъ. Тойзи челоуѣкъ, който тя срѣщнѣ е нѣкой си Му-дромірѣ, и кажи че му е име-то право, защото той мудрува и слѣдва само мірско ученіе, т. е. ученіе-то на тойзи свѣтъ, (4) (за това, той все

(1) Евр. 12; 25. (2) Евр. 10; 38. (3) Мат. 12, 31. Иоан. 20; 27. (4) 1 Иоан. 4; 5.

ся черкува въ село-то Благонравна) и той обыча онуй ученіе най много, защото чрѣзь него, той отбѣгнува да не носи кръсть-тъ; (1) и пакъ тѣй ся нарича той, защото има плѣтскый умъ и ся стареае да отвраща челоуѣцы-тъ отъ мон-тъ пж-тища, макаръ че тѣ сж правы и добры. Въ свѣтъ-тъ на тогози челоуѣка има тѣзи три нѣща, отъ които ты трѣба съвършено да ся гнусишь, сирѣчь: дѣто тя е развѣрнжлъ отъ пжть-тъ, дѣто ся е старалъ да тя накара да ненавидишь кръсть-тъ, и дѣто ти е оправиль стжпкы-тъ въ онзи пжть който води къмъ смъртно-то наказаніе.

Перво. Трѣба да ся погнусишь отъ това твое чрѣзь него развращаніе отъ пжть-тъ; тѣй, и отъ твое-то на това склоняваніе, защото това ще рече да отхвърля нѣкой свѣтъ-тъ Божій заради свѣтъ-тъ на единъ Мудроміръ. Господь дума: “Подвизавайте ся да влѣзете прѣзь тѣсны-тъ врата;” (тѣ сж врата-та на които ты проводихъ) “защото тѣсны сж врата-та, които водять къмъ животъ-тъ, и малцина сж онѣзи които гы намѣрватъ.” (2) И тѣй тойзи лукавъ челоуѣкъ, тя е развѣрнжлъ отъ онѣзи врата и отъ пжть-тъ, който води къмъ тѣхъ, и тя е довель твърдѣ близу до погыбель; слѣдователно отъ това негово зло дѣло трѣба да ся погнусишь, и при това трѣба да ся погнусишь и отъ себе си че си го послушалъ.

Второ. Стараніе-то му тя накара да възненавидишь кръсть-тъ, и за това трѣба да ся погнусишь и

(1) Гал. 6; 12. (2) Лук. 13; 24. Мат. 7; 13, 14.

отъ него, защото трѣба да прѣдпочиташь кръсть-тъ повече отъ всички-тъ съкровища Египетскы; ⁽¹⁾ и освѣнь това, Царь-тъ на Славж-тж е рекль че “който иска да упаци животъ-тъ си ще го изгуби;” и пакъ е рекль че който ище да ходи подиръ него и не намрази отца си и майкж си, и женж си, и дѣца-та си, даже и свой-тъ си животъ, не може да бжде неговъ ученикъ. ⁽²⁾ Прочее, азъ ти казвамъ, когато единъ человекъ ся постараетъ да тя убѣди да вѣрвашь че ще ти бжде за смърть онова зарадь което вѣчна-та истина ти е рекла че безъ него не можешь да получишь вѣченъ животъ, отъ това ученіе ты трѣба съвсѣмъ да ся погнушишь.

Трете. Трѣба да ся погнушишь и отъ това дѣто той ти е оправиль стѣпки-тъ въ пѣть-тъ който води къмъ смъртно-то наказаніе. За това трѣба да разсѣдишь кой е онзи при когото той тя е пратиль, и колко е далечъ той отъ да може да тя отърве отъ товаръ-тъ ти. Тойзи, при когото бѣше тя проводиль за отлекнуваніе, е нѣкой си на име Държі-законъ, сынъ на една робыніж, която и до сега е жива и ся намѣрва въ робство наедно съ дѣца-та си, и иносказателно е тази Синайска гора, отъ коіжто ты си ся убояль да не ся срута върхъ главж-тж ти. ⁽³⁾ И тѣй, когато тя съ дѣца-та си наедно е въ робство, какъ можешь да ся надѣнешь чрѣзъ тѣхъ да ся

(1) Евр. 11; 25, 26. (2) Мар. 8; 38. Іоан. 12; 25. Мат. 10; 39. Лук. 14; 26 (3) Гал. 4; 21—27.

БЛАГОВѢСТЬ ГО ОБЛИЧАВА.

Стр. 24.

освободишь? Тойзи Държѣ-законъ не може да те освободи отъ товаръ-тъ ти. До сега, никой не е добывалъ освобожденіе чрѣзъ него. “Не можете да се оправдаете чрѣзъ дѣла-та на закона;” защото “никой живъ человекъ” не може чрѣзъ дѣла-та на закона да се освободи отъ товаръ-тъ си. Слѣдователно тойзи Господинъ Мудроміръ е единъ чужденецъ, и Господинъ Държѣ-законъ е лъжець и сынъ му Политикъ, съсъ усмихнато-то си лице, лицемѣръ е, и тѣ не ще могатъ да ти помогнатъ. Хвани ми вѣрж, че всичко това дрънканіе, което си чулъ отъ тогози Мудроміра, всичко-то бѣ съ намѣреніе да те отвлече отъ спасеніе-то ти, като те отвърне отъ пѣть-тъ въ който азъ бѣхъ те упжтиль. Подиръ, като рече това, Благовѣстъ выкаше велегласно къмъ небо-то за подтвърденіе на онова що бѣше рекль, и ето огнь избухнж отъ горж-тж подъ койшто стояше горкый-тъ Христянь, и думы се чухж, които го направихж да му настрѣхнжтъ косми-тъ на главж-тж. Думы-тъ които се чувахж бѣхж тѣзи: “Който се облѣгатъ на дѣла-та на закона, тѣ сж подъ клѣтвж; защото е писано: проклѣтъ всякой, който не прѣбжде въ всичко което е писано въ книгж-тж на законъ-тъ за да го прави.” (1)

Христянь като чу това, друго не чакаше освѣнь смърть и начнж жално да плаче и даже да кълне часъ-тъ въ който се бѣ срѣщажль съ

(1) Гал. 3; 10.

Господина Мудроміра; обвиняваше и себе си и ся наричаше хиляды пѣти безуменъ че е послушалъ съвѣтъ-тъ му; и твърдѣ много ся срамуваше, като мысляше че неговы-тъ, сирѣчь Мудроміровы-тъ доказателства, само отъ плѣть-тъ като происхождахъ, бѣхъ го убѣдили да остави правый-тъ пѣть. Тогази той ся обърнѣ къмъ Благовѣста и му каза: “Господине, какво ще речешъ? Има ли още надежда за мене? Могж ли азъ отъ тука да ся върнѣ и по онзи пѣть да отидѣ право до тѣсны-тъ врата? Да ли не щѣтъ мя распѣди отъ тамъ и да мя върнѣтъ посраменъ? Много ся каиж за туй дѣто послушахъ съвѣта на тогози чловѣка, но сега не може ли да ми ся прости грѣхъ-тъ?”

Рече му Благовѣстъ: “Твой-тъ грѣхъ е твърдѣ голѣмъ защото си сторилъ двѣ злины, отетѣпиль си отъ пѣть-тъ на добро-то, и стѣпиль си въ запрѣтены-тъ пѣтеки; но пакъ чловѣкъ-тъ, който стои при врата-та, ще тя приѣми, защото той има добрѣ волѣж и доброжеланіе къмъ чловѣцы-тъ; само, пази ся добрѣ да ся не отбіешъ пакъ на другѣ странѣ, да не бы да загынешъ по пѣть-тъ когато ярость-та му само малко е распалена.”

ГЛАВА II.

Тогази Христьянъ потегли да иде назадъ, и Благовѣстъ като го погледнѣ съсъ засмѣно лице, цѣлунѣ го пріятелскы и го испрати съ думы-тъ

“Богъ да ти е на помощь.” И тъй Христянь тръгна да върви бърже. Въ пѣть-тъ не поздравяваше никого, и ако го пытахъ нѣкои за нѣщо, той даже и отговоръ имъ не даваше. Все му ся струваше като че ходи по запрѣтено мѣсто и не ся усѣщаше че е вѣнъ отъ опасность додѣ не влѣзе пакъ въ пѣть-тъ, отъ дѣто бѣше ся отбилъ за да послѣдва съвѣтъ-тъ на Господина Мудромира. И тъй, слѣдъ нѣколко врѣме Христянь стигна до тѣсны-тъ врата, и на врата-та отъ горѣ имаше тойзи надписъ: “Хлопай и ще ти ся отвори.” И той похлопа нѣколко пѣти, и найсетнѣ дойде на врата-та единъ съсъ серіозно лице старецъ, на име *Доброжелъо* който го попита: “Кой си? Отъ дѣ си? и Какво искашь?”

Хр. Азъ съмъ единъ натоваренъ и бѣденъ грѣшникъ; идъ отъ градъ-тъ Погыбелово, и отивамъ на горъ-тъ Сионъ за да ся избави́ж отъ бѣдъщій гнѣвъ, и защото ся научавамъ че прѣзъ тѣзи врата ми е пѣть-тъ за тамъ, пытамъ тя Господине, благоволявашъ ли да мя пуснешъ вѣтрѣ?

“Дозволявамъ ти на драго сърдце,” рече той, и съ туй отвори врата-та. Но щомъ щѣше да влѣзе Христянь, той го дръпна отведнѣжъ. “Що е това?” рече Христянь, а старецъ-тъ му рече: “Тука, близу до врата-та, има една яка Твърдыня, на којто началникъ-тъ е Веелзевулъ, и отъ тамъ хвърлятъ стрѣлы върхъ онѣзи които дохождатъ на врата-та, съ намѣреніе дано гы уби́жтъ прѣди додѣ не сж влѣзли вѣтрѣ.” Тогава рече Хри-

стянъ: “Радувамъ ся и треперѣжъ.” И като бѣше влѣзълъ вътрѣ, старецъ-тъ го попыта: “Кой тя упжти да дойдешъ тука?”

Хр. Благовѣсть ми заржча да дойдѣ тука, и да похлопамъ, както и направихъ, и ми каза че ты, Господине, ще ми обадишь какво трѣба да сторѣжъ.

Доброжелъ. Едни отворены врата ти ся прѣд-ставятъ и никой человекъ не може да ги затвори.

Хр. Сега захващамъ да пожънвамъ плодъ-тъ на трудове-тъ си.

Добр. Но какъ тѣй че самичкы си дошелъ?

Хр. Защото отъ съсѣды-тъ ми нѣма ни единъ да усѣти своѣж-тж опасность както азъ усѣтихъ моѣж-тж.

Добр. Угадихъ ли ты нѣкои отъ тѣхъ кога-то тръгнж?

Хр. Угадихъ мя. Най напрѣдъ, жена ми и дѣца-та ми мя видѣхж и выкахж подирѣ ми да мя върнжтъ; и отъ съсѣды-тъ ми нѣкои си стоя-хж и съ высокъ гласъ выкахж да ся върнж, но азъ си затулихъ уши-тъ и слѣдвахъ пжть-тъ си.

Добр. Но, отъ тѣхъ нѣмаше ли никой да тя подири за да тя прѣдумать да ся завърнешъ у дома си?

Хр. Имаше. Упоренъ и Уводенъ, двама-та мя пристигнжж на пжть-тъ, но като видѣхж, че не ще можтъ да направятъ нищо съ мене, Упоренъ ми надума всякаквы хулы и ся върнж, а Уводенъ вървѣ до нѣйдѣ съ мене наедно.

Добр. А, защо не дойде до тука?

Хр. Вървѣхмы, наистинж, наедно додѣ стигнѣхмы до Батакъ-тъ на Отчаяніе-то, въ който ненадѣйно и двама паднѣхмы, и тогава съсѣдъ-тъ ми Уводенъ ся отчая и не рачи повече да ся излага на бѣдствія. И за туй, като ся извлѣче на онѣзи странж отъ кѣмто кѣщѣ-тъ си, той ми рече, да си земж азъ хубавж-тъ земѣж за себе си; той ѣж не ще. И тѣй, той си отиде по свой-тъ пѣтъ, и азъ дойдохъ по мой-тъ; той подиръ Упорена, а пакъ азъ тука до тѣзи врата.

Тогавя Доброжелю рече: “Ахъ! злочестъ челоуѣкъ! Толкози ли малко има на почетъ той Небеснж-тъ славж, щото не ѣж счита достойнж, да прѣтегли малко нѣкои мжчнотїи и опасности за да ѣж добые?”

Наистинж, рече Христянъ, колкото за Уводена, казахъ право-то; но ако бы и за себе си да кажж право-то, ще ся види че въ нищо не съмь отъ него по добъръ; той ся върнж на кѣщѣ-тъ си, а азъ ся отбихъ, и вървѣхъ въ пѣтъ-тъ който води кѣмъ смъртъ; понеже бѣхж мя убѣдили на това плѣтоугодны-тъ прикаскы на нѣкого си Господина Мудромїра.

Добр. Хей, и тебе ли сполете той? Той, безъ друго, тя е канилъ да идешъ да тѣрсишь олекченїе отъ Господина Държї-закона, но тѣ и двама-та еж прѣльстници. Ты послѣдва ли съвѣтъ-тъ му?

Хр. Послѣдвахъ, до колкото смѣяхъ. Отидохъ да потѣрсїж Държї-закона, додѣ най сетнѣ тая

ВЛЪЗВА ПРЪЗЪ ТЪСНЫ-ТЪ ВРАТА.

Стр. 28.

планина, която е при кѣщж-тѣ му, стори ми ся че щѣше да падне на главж-тѣ ми, отъ което ся и принудихъ да ся спрж.

Добр. Онази планина е затрила много души, и още много души има, които ще намѣрятъ смърть-тѣ си тамъ. Добрѣ че си ся отървалъ, и че не тя е затиснѣла планина-та.

Хр. И наистинж не знаиж що бы станжло съ мене, ако да не бѣше мя, по благополучіе, сръщнѣлъ пакъ Благовѣстъ тогазы, когато бѣхъ азъ въ отчаятельны-тѣ си размышленія, но то пакъ отъ Божіиѣ милость станж, че мя сръщнѣ той, инакъ никога не быхъ дошелъ до тука. Но сега, азъ дойдохъ, какъвто съмъ; наистинж по достоинъ за смърть тамъ подъ онѣзи планинж, отъ колкото да ся удостоиж да съмъ тука и да ся разговарямъ съ господаря си. Охъ! каква е тази голѣма милость къмъ мене, да съмъ пріятъ тука.

Добр. Ный никого не отпѣждамы, и каквото и да е сторилъ нѣкой прѣди да дойде тука, пакъ, нѣма да го испѣдимъ. ⁽¹⁾ И тѣй, добрый Христяне, ела до нѣйдѣ съ мене да тя научж пѣть-тѣ прѣзь който има да вървишь. Погледай напрѣдѣ си. Видпшь ли тойзи тѣсенъ пѣть? Въ тойзи пѣть трѣба да вървишь. Тойзи пѣть сж го правила Патріарси-тѣ и Пророци-тѣ, и Христосъ съ неговы-тѣ Апостолы; и правъ е, тѣй що ни една линія не може по правъ да го направи. “Но,” рече Христянъ, “нѣма ли нѣйдѣ да

(1) Іоан. 6; 37.

забикаля или да криви, дѣто челоуѣкъ като не е вѣщъ може да сбърка пжть-тъ?"

Добр. Да, има; много пжтища има, които влѣзватъ въ тойзи пжть, но тѣ сж криви и широки; а ты все ще можешъ да распознаешъ правый-тъ пжть отъ това, че той е вынжгы *правъ* и *тлсенъ*. (1)

Тогази видѣхъ, въ снѣ-тъ си, че Христянъ го попыта още, да ли не бы можаль той да му помогне, за да снеме товаръ-тъ си; защото, не бѣше ся още отървалъ отъ него, и безъ помощь отъ другыго, никакъ не можаше да го отмахне. Но, той му рече: "Колкото за товаръ-тъ ти, имай търпѣніе да го носишь додѣ стигнешъ до избавително-то мѣсто; защото тамъ като стигнешъ той, отъ само себе си, ще падне отъ гърбъ-тъ ти."

Тогази Христянъ зѣ да припасва чрѣсла-та си и да ся приготвя за пжть-тъ си. А Доброжелю му рече: "Като изминешъ малко едно разстояніе отъ врата-та, тамъ ще намѣришь кжщж-тж на Тълковника; похлопай на неговы-тъ врата, и той ще ти покаже нѣкои изрядны нѣща." Тогази Христянъ ся прости съ пріятеля си, който му каза: "Богъ да ти е на помощь."

Той вървѣ тогази додѣ дойде до кжщж-тж на Тълковника, дѣто похлопа много пжти: най сетнѣ дойде нѣкой си на врата-та и попыта; "Кой хлопа?"

Хр. Пжтникъ съмь, Господине, и единъ отъ

(1) Мат. 7; 14.

познаницы-тъ на добрый-тъ господарь на тжзи кжщж ми заржча да ся отбїѣж тука, за нѣкоїж моїж полжж; и за това, искамъ да поприказвамъ съ господарь-тъ. И тѣй обадихж на господарь-тъ, който, подирь малко, дойде при Христяна и го попыта; “Какво искашь?”

“Господине,” рече Христянъ, “азъ идж отъ градъ-тъ Погыбелово, и отхождамъ за горж-тж Сїонъ, и человекъ-тъ който стои на врата-та, отъ дѣто поченва тойзи пѣть, той ми рече, че ако ся отбїѣж тука, ты ще ми покажешъ нѣкои изрядны нѣща, таквизы които да мя ползувать въ пжтуванїе-то ми.”

Тогази Тълковникъ му рече: “Влѣзь и азъ ще ти покажж онова, което ще ти бжде полезно.” Тогази заповѣда на человекъ-тъ си да запали една свѣщъ, и повыка Христяна да дойде слѣдъ него. И като влѣзохж въ една отдѣлнж стаїж, той заповѣда пакъ на человекъ-тъ си, да отвори едны врата, и като гы отвори, Христянъ видѣ тамъ, на стѣнж-тж закаченъ, образъ-тъ на единъ человекъ съсь серїозно лице, и той бѣше исписанъ по тойзи начинъ: имаше очи-тъ си въздигнжты къмъ небе-то; най-добра-та книга бѣше въ ржкж-тж му, законъ-тъ на истинж-тж бѣше написанъ на устны-тъ му, тойзи свѣтъ бѣше задъ гърбъ-тъ му, и самъ той стояше, като че умоляваше человекы-тъ; и златенъ вѣнецъ висяше надъ главж-тж му.

Тогази рече Христянъ: “Това що значи?”

Тълковникъ. Человѣкъ-тъ, когото прѣдставлява тойзи образъ, е единъ отъ хиляда; той може да ражда чада, да търпи мъжы-тъ на ражданіето имъ, и да ги кърми. (1) И дѣто го виждашь съ очи въздигнхты къмъ небе-то и съ най добръ-тъ книгъ въ рѣцѣ, и законъ-тъ на Истинъ-тъ написанъ на устны-тъ му, това е да ти покаже че, негова-та работа е да открыва прѣдъ грѣшны-тъ тайны нѣща; дѣто виждашь че стои тѣй като че умолява человѣцы-тъ; и дѣто виждашь тойзи свѣтъ като че е хвърленъ задъ гърбъ-тъ му, и че надъ главъ-тъ му виси златенъ вѣнецъ; то ти показва че, той, като не гледа на настояще-то, и прѣзира нѣща-та на тойзи свѣтъ отъ любовь-тъ коіжто има къмъ службъ-тъ на Господарь-тъ си, той въ онзи бѣдъщій-тъ свѣтъ ще приеме славъ за наградъ. Показахъ ти тойзи образъ най първо, защото человѣкъ-тъ, когото тойзи образъ прѣдставлява, е единственый-тъ человѣкъ, когото Господарь-тъ на онова мѣсто, къдѣто ты отивашъ, е поставилъ да ти бѣде пѣтеводителъ прѣзъ всички-тъ мъчны мѣста, които ще срѣщнешъ по пѣть-тъ. За това гледай добръ на това което ти показвамъ, и дръжъ добръ въ умъ-тъ си туй що си видѣлъ, да не бы въ пѣть-тъ си да срѣщнешъ нѣкои, които ще ся приструватъ че тя водятъ ужъ право, но тѣхный-тъ пѣть води къмъ смърть.

Тогази го улови за рѣкѣ и го заведе въ

(1) 1 Кор. 4; 15. Гал. 4; 19.

еднѣ много голѣмѣ стаѣж, но много опрашенѣ ; защото никогашъ не бѣ метена ; и когато разглеждахъ, Тълковникъ повика единъ человекъ, да ѣж помете. Но когато захванъ той да мете, толкози прахъ ся раздигнъ щото безъ малко щѣше да задави Християна. Тълковникъ тогази каза на едно момиче, което стоеше тамъ близу : “Донеси водъ, да полѣнешъ изъ стаѣж-тѣ ;” и то като полѣя, тогази стая-та ся помете и ся очисти лесно.

Тогази Християнъ попита : “Това що значи ?”

Отговори Тълковникъ : “Тази стая прѣдставя сърдце-то на единъ человекъ, което никога не е было освячено чрѣзъ сладкѣ-тѣ Евангелскѣ благодать. Прахъ-тѣ прѣдставя грѣховното му естество и вѣтрѣшны-тѣ растлѣнія които сѣж осквърнили цѣлый-тѣ человекъ.

Тойзи, който най напрѣдъ зѣ да помете, е *Законъ-тѣ* ; а момиче-то, което донесе водъ и полѣя изъ стаѣж-тѣ, е *Евангелие-то* ; това дѣто видѣ че, щомъ захванъ първый-тѣ да мете, прахъ-тѣ ся раздигнъ до толкозъ въ тѣзи стаѣж, щото той не можѣ да го очисти, а щѣше и тебе безъ малко да тя задави, това е да ти покаже че законъ-тѣ, чрѣзъ дѣйствианіе-то си вмѣсто да очисти сърдце-то отъ грѣхъ, само оживява и укрѣпява грѣхъ-тѣ, и го умножава въ душѣ-тѣ, понеже го открыва и го запрѣщава, а не дава тѣзи силѣ, съ коѣжто да го побѣди. (1) А дѣто

(1) Рим. 7; 9. 1 Кор. 15; 56. Рим. 5; 20.

видѣ ты момиче-то че полѣ изъ стаѣж-тѣ съ водѣ, и подирѣ туй стая-та ся очисти лесно; това е да ти покаже, че когато Евангеліе-то влѣзе въ сърдце-то, съсъ сладко-то и многоцѣнно-то си вліяніе, каквото момиче-то утан прахъ-тѣ като напрѣска стаѣж-тѣ съ водѣ, така чрѣзъ вѣрж-тѣ на Евангеліе-то грѣхъ-тѣ ся побѣждава и ся потѣпкува, и душа-та ся очистя и става достойна за Царь-тѣ на Славж-тѣ да живѣе въ неѣж. (1)

Пакъ видѣхъ, въ снѣ-тѣ си, че Тълковникъ го улови за рѣжж, и го заведе въ еднѣ малкѣ стаѣж, дѣто сѣдяхъ двѣ малкы дѣца, всяко на столче-то си.

На по голѣмо-то име-то бѣше Нетърпѣлко, а на по малко-то Търпѣлко. Нетърпѣлко виждаше ся да е много незадоволенъ, а Търпѣлко бѣше много спокоинъ. Тогази Христянъ попыта: “По коѣж причинѣ е Нетърпѣлко толкози незадоволенъ?” Отговори Тълковникъ: “Наставникъ-тѣ имъ иска отъ него да чака за най добры-тѣ си нѣща до начало-то на идущж-тѣ годинѣ, но той гы иска всячки сега, а Търпѣлко ся склонява да чака.”

И видѣхъ че дойде нѣкой си при Нетърпѣлко, и му донесе еднѣ торбѣ съсъ скѣпоцѣнны нѣща които изсыпа прѣдъ нозѣ-тѣ му, и той като гы видѣ, прибра гы и радваше имъ ся и ся присмиваше на Търпѣлка. Но, за малко врѣме

(1) Иоан. 15; 3. Ефес. 5; 26. Дѣян. 15; 9. Рим. 16; 25, 26.

като го гледахъ, видѣхъ го, че гы распилѣ всички за скоро, и че не му останж нищо освѣнь едни дришы.

И Христянъ рече на Тълковника: “Растълкувай ми тѣзи работж по напълно.”

И той рече: “Тѣзи двѣ момчета сж подобія. Нетърпѣлко прѣдставя челоуѣцы-тѣ на тойзи свѣтъ; а Търпѣлко прѣдставя челоуѣцы-тѣ на бѣдѣщій-тѣ свѣтъ; защото, както виждашь тука, Нетърпѣлко иска всичко сега, тѣзи годинж, сирѣчь на тойзи свѣтъ. Таквизи сж челоуѣци-тѣ отъ тойзи свѣтъ; тѣ искать всички-тѣ си добрины сега, и не можтъ да чакать до другж годинж, сирѣчь, до другый-тѣ свѣтъ, че тогава да приемжтъ дѣлѣ-тѣ си отъ добро-то. Онази пословица, “Едно птиче въ рѣжж струва по много отъ двѣ птицы на дърво-то,” има по голѣмж власть надъ тѣхъ отъ колкото иматъ всички-тѣ Божественны свидѣтелства за добрины-тѣ на бѣдѣщій-тѣ свѣтъ. Но, както и ты видѣ че той скоро гы распилѣ всички-тѣ, и за малко врѣме останжж му само едни дришы, тѣй ще бѣде съсь всички таквизи челоуѣцы на свършаніе-то на тойзи свѣтъ.”

Тогази рече Христянъ: “Сега видѣж че Търпѣлко има най добрж-тж мждрость, и то отъ много причини, едно че той тѣрпи и чака за най добры-тѣ си нѣща, и друго защото той ще ся удовлетвува отъ славж-тж на свои-тѣ си нѣща, когато другый-тѣ не ще има освѣнь дришы.

Тълк. Можеш още да приложиш, сирѣчь, че слава-та на бждщій-тъ свѣтъ е неувядаема, сирѣчь не повѣнва; а тукашны-тъ нѣща скоро прѣминуватъ. Слѣдователно, Нетърпѣлко нѣмаше толкозь причинж да ся присмива на Търпѣлка, че той си зѣлъ по напрѣдъ добры-тъ нѣща, колкото Търпѣлко ще има причинж да ся присмива на Нетърпѣлка, защото си е пріялъ най добры-тъ нѣща по подирѣ; по това че първо-то трѣба да дава мѣсто на послѣдно-то, защото на послѣдно-то време-то има да дойде; но послѣдно-то не дава мѣсто на нищо, защото подирѣ него нѣма нищо; и тѣй който си зема дѣлъ-тъ по напрѣдъ, ще го исхарчи съ време, но който си земе дѣлъ-тъ най подирѣ, той ще си го има вѣчно. За туй рекохж на Богатый-тъ: “Ты си вече пріялъ твои-тъ добрины въ животъ-тъ си, така и Лазарь злины-тъ си, а сега той е на утѣшеніе, а ты си на мъкы.” (1)

Хр. Виждамъ отъ това че по добрѣ е да не пожелавамы сегашны-тъ нѣща, но да чакамы бждщы-тъ.

Тълк. Право казвашъ, защото видимы-тъ нѣща сж врѣменны, а невидимы-тъ сж вѣчны. Но, колкото и да е тѣй, понеже врѣменны-тъ нѣща сж толкози ближни съсѣди съ наши-тъ плѣтскы похоти, а пакъ бждщы-тъ, (т. е. вѣчны-гѣ нѣща) сж толкози чужды на плѣтскый-тъ умъ, отъ туй става че първы-тъ толкози лесно ся сдру-

(1) Лук. 16; 25.

жавать, а послѣдни-тъ оставать всякога отдалечены едни отъ други.

Послѣ видѣхъ въ снѣ-тъ си, че Тълковникъ хванѣ Христяна за рѣкѣ и доведе го до едно мѣсто, дѣто горяше единъ огнь, накладенъ до еднѣ стѣнѣ, и единъ человекъ стояше тамъ и все хвърляше много водѣ върхъ огнь-тъ за да го гаси, а пакъ огнь-тъ още по високо и по силно пламтѣше.

Тогази рече Христянъ: “Това що значи?”

Тълковникъ отговори: “Тойзи огнь прѣдставя на благодать-тѣ работѣ-тѣ, която ся върши въ сърдце-то. Тойзи, който хвърля водѣ да го гаси, е Діаволь-тъ, но виждашь, какъ огнь-тъ съсь всичко това гори по високо и по силно, и на това причинѣ-тѣ ще видишь.” И тѣй заведе го задъ стѣнѣ-тѣ срѣщу огнь-тъ, и тамъ той видѣ единъ человекъ, който държаше въ рѣкѣ единъ съсѣдъ масло, и отъ него непрѣстанно и тайно хвърляше върхъ огнь-тъ. ✕

Христянъ рече: “И то що значи?”

Тълковникъ отговори: “Тойзи е Христось, който съ масло-то на благодать-тѣ си непрѣстанно съхранява работѣ-тѣ която е поченѣта вече въ сърдце-то чрѣзь което срѣдство души-тѣ на неговы-тѣ людіе, каквото и да имъ прави Діаволь-тъ, все си иматъ благодать-тѣ. (1) И дѣто видѣ, че тойзи който подклаждаше огнь-тъ, стояше задъ стѣнѣ-тѣ, то е да ти покаже, че мѣ-

(1) 2 Кор. 12; 9.

чно е за искушени-тъ да видятъ какъ ся съхранява въ сърдце-то тази работа на благодать-тж.

Видѣхъ че Тълковникъ го улови пакъ за ржкж и го заведе на едно прѣкрасно мѣсто дѣ-то имаше съграденъ единъ великолѣпенъ палатъ, на гледъ много красенъ, и на върхъ-тъ на палатъ-тъ той видѣ че ся расхождахж нѣкои чело-вѣци облѣчени все въ златны дрехы.

Тогази рече Христанъ: Можемъ ли да влѣземъ тука?

И Тълковникъ го зѣ, и го заведе къмъ врата-та на палатъ-тъ, и ето, около врата-та стояхж голѣмо множество чело-вѣци, които желаяхж да влѣзжтъ, а не смѣяхж. И не далеко отъ врата-та, единъ чело-вѣкъ сѣдяше до еднаж масж, и имаше отпрѣдъ си тефтеръ и мастилницж, да записва име-то на тогози който бы влѣзълъ. И мнозина въоружени чело-вѣци стояхж на врата-та да ги вардятъ, и готови бѣхж да повредятъ до колкото можахж тогози който бы посочилъ да влѣзе. И Христанъ ся смая много, и най сетнѣ когато всякой ся дръпнаж назадъ поради страхъ-тъ отъ въоружены-тъ, Христанъ видѣ одного чело-вѣка съ дързновенно лице, че пристѣпи при чело-вѣкъ-тъ, който сѣдяше да записва, и му рече: "Господине, запиши мое-то име," и то като ся свърши, чело-вѣкъ-тъ истегли сабж-тж си, тури на главж-тж си единъ шлемъ, и ся спуснаж къмъ врата-та върхъ въоружены-тъ чело-вѣцы, които го нападнжхж съсъ смърто-

носнѣ силѣ; но челоуѣкъ-тъ, безѣ да ся отчае ни най малко, хванѣ страшно да сѣче и да кастри. И когато бѣше вече ранилъ мнозина и добылъ бѣ много раны отѣ онѣзи които иска-хѣ да го не пуснѣтъ да влѣзе, той най сетнѣ, сполучи да просѣче пѣтъ прѣзѣ тѣхѣ и да влѣзе въ палатѣ-тъ. Тогази ся чухѣ отѣ онѣзи, които бѣхѣ вѣтрѣ, и отѣ онѣзи които ся расхождахѣ на палатѣ-тъ отѣ горѣ пріятни гласове, които рекохѣ:

“Влѣзні, безѣ страхѣ, влѣзні,
И вѣчнѣ славѣ придобый.”

И той влѣзе и тѣ го облѣкохѣ съ облѣкло подобно на тѣхно-то. Тогази Христянѣ ся усмихнѣ и рече: “Наистинѣ, струва ми ся, че и самѣ вече знаѣшъ що значи това.”

Подирѣ туй, Христянѣ рече: “Дайте ми волѣшъ сега, азѣ да си отидѣ.” “Не; почакай,” рече Тълковникѣ, “доклѣ ти покажѣ още нѣщо, и послѣ да си идешъ на пѣтъ-тъ си.” И тѣй, накѣ го хванѣ за рѣкѣ и го заведе въ еднѣ много тѣмнѣ стаѣ дѣто сѣдяше еднѣ челоуѣкъ запрѣнѣ въ еднѣ желѣзенѣ кафесѣ. Челоуѣкъ-тъ ся виждаше да е много нажаленѣ: сѣдяше тамѣ, и гледаше на земѣ-тѣ, съ рѣцѣ склучены, и въздѣхваше, като че му ся трошеше сърдце-то.

Христянѣ попыта: “Това що значи?”

Тълковникѣ му каза да ся сприкаже съ челоуѣкъ-тъ. И Христянѣ рече на челоуѣкъ-тъ: “Ты кой си?”

А человекъ-ть отговорн: “Не съмь азъ какъвто бѣхъ едно врѣме.”

Хр. Какъвъ бѣше ты едно врѣме?

Чел. Едно врѣме по свое-то си мнѣніе и по мнѣніе-то на други-ть, азъ бѣхъ единъ неукоризненъ и цвѣтущъ исповѣдатель на вѣрж-тж. Мысляхъ, че безъ друго ще ветжнѣж въ Небесный-ть Градъ, и драго ми бѣше даже като мысляхъ да стигнѣж тамъ.

Хр. Ами сега какъвъ си?

Чел. Сега съмь единъ человекъ съвсѣмъ *отчаянъ*; затворенъ съмь въ отчаяніе, както въ тойзи желѣзенъ кафесъ. Не могж да излѣзж! Охъ, сега, не могж!

Хр. Но, какъ станж, та си въ това състояніе?

Чел. Прѣстанжхъ отъ да съмь бодръ и трѣзвенъ, пуснжхъ юзды-ть на похоти-ть си; сгрѣшихъ противъ свѣтлинж-тж на Слово-то, и противъ добринж-тж Божіѣж; оскърбихъ Духа и той отиде отъ мене; искусихъ Дявола и той дойде при мене; прогнѣвихъ Бога противъ мене, и той мя остави: и до толкова окаменихъ сърдце-то си, щото *не могж* вече да ся покажж.

Тогази Христянъ попыта Тълковника: “Нѣма ли никоя надежда за такъвъ человекъ?” “Попытай него,” рече Тълковникъ.

И Христянъ му рече: “За тебе сега нѣма ли никоя надежда, и трѣба ли ты все да съдишь за прѣнъ въ тойзи желѣзенъ кафесъ на отчаяніе-то?”

Чел. Нѣма никаква надѣжда.

Хр. Защо да нѣма? Сынъ-тъ на Благословеннаго е много благоутробенъ и милостивъ.

Чел. Азъ съмъ го второй пѣтъ распнѣлъ въ себе си, прѣзрѣлъ съмъ Лице-то му, потѣпкалъ съмъ праведность-тѣ му, и кръвь-тѣ му съмъ взмнѣлъ за нищо и никакво, и укорялъ съмъ Духа на благодать-тѣ; слѣдователно исключилъ съмъ себе си отъ обѣщанія-та Божіи, и сега нищо друго не ми остава освѣнь заплашуванія, ужасны заплашуванія, и трепетно-то онова очакваніе на съдѣ-тъ и на неугасимый-тъ огонь, който несумнѣнно както врагъ ще мя погълне. (1)

Хр. Но защо си докаралъ себе си на туй състояніе?

Чел. Зарадъ беззаконны-тъ похоти, сласти и печалбы на тойзи свѣтъ, въ наслажденіе-то на които азъ мечтаяхъ че ще намѣрѣж радость и удоволствіе; и сега всяко отъ тѣзи нѣща като огненъ червей мя бode и мя грызе.

Хр. Ами не можешъ ли сега да ся покаешъ и да ся обърнешъ?

Чел. Богъ отрече покаяніе-то. Отъ Негово то Слово нѣмамъ насърчаніе да вѣрвамъ. Той е самъ, който мя е затворилъ въ тозъ желѣзенъ кафезъ, и вси-чкы-тъ человекѣи що има по свѣтъ-тъ не бы могли да мя испуснѣтъ. О Вѣчность! Вѣчность! какъ ще могъ азъ да ся борѣж съ мѣжкы-тъ, които има да срѣщамъ въ вѣчность-тѣ!

(1) Евр. 6; 6. Лук. 19; 14. Евр. 10; 26.

Тогази Тълковникъ рече на Християна: “И-май всякога въ умъ-тъ си нещастіе-то на тогозь челоуѣка, и то да ти бжде едно непрѣстанно прѣд-пазваніе.”

Хр. Добрѣ казвашь. То е наистинѣ много страшно. Богъ да ми помага да бждѣ бодрѣ и трѣзвенѣ, и да ся молиѣ, щото да могѣ да от-бывамъ отъ причины-тъ които сѣ докарали не-щастіе-то на тогозь челоуѣка. Господине, не е ли врѣме, сега, азъ да трѣгнѣ въ пѣть-тъ?

Тълк. Постои, още едно нѣщо да ти покажѣ, и тогазь да трѣгнешь.

И тѣй хванѣ го за рѣкѣ и го въведе въ единѣ за спаніе етаѣ, и тамъ имаше единѣ челоуѣкъ, който ставаше отъ легло-то си, и като ся обличаше политаше и треперяше. Християнъ рече: “Тойзи челоуѣкъ защо полита и трепере тѣй?”

И Тълковникъ каза на челоуѣкъ-тъ да оба-ди на Християна причинѣ-тѣ защо прави тѣй. И челоуѣкъ-тъ хванѣ да му приказва тѣй: “Пошесь, като спяхъ, сънувахъ и въ снѣ-тъ си видѣхъ че небе-то много ся стѣмни, и много страшенѣ грѣмъ и силны блескавицы и трѣсканія станѣхѣ които отъ страхъ докарахѣ мя въ мѣкы до у-мираніе. Погледнѣхъ къмъ небе-то и видѣхъ че облаци-тъ много ся растрѣсвахѣ и послѣ чухъ единѣ высокъ гласъ отъ трѣбѣ и видѣхъ единѣ челоуѣкъ че сѣдѣше на единѣ облакъ и обико-ленѣ бѣ съ хыляды небесны ангелы. Всичкы тѣ-зи бѣхѣ облѣчени въ пламѣкъ, и небе-то бѣше

все пламъкъ. Тогава чухъ единъ гласъ, който выкаше: 'Станѣте вы мъртви и дойдѣте на сждъ;' и съ туй, камъни-тѣ ся расцѣпихъ, гробове-тѣ ся отвори хъ, и мъртви-тѣ които бѣхъ въ тѣхъ излѣзихъ, и отъ тѣхъ нѣкои си много ся радувахъ и гледахъ нагорѣ; а други ся мжчѣхъ да ся скрѣжтъ подъ горы-тѣ; тогази видѣхъ челоуѣкъ-тѣ, който сѣдяше върху облакъ-тѣ, че разгърнъ книгъ-тѣ и повика всячкый-тѣ свѣтъ да ся събержтъ. Но единъ силенъ пламъкъ, който излѣзваше тамъ прѣдъ него, държѣше събраны-тѣ далечъ отъ него на разстояніе колкото бива между сждѣж-тѣ и обвинены-тѣ когато прѣдставать на сждовище-то. (1) При това чухъ, тогава който сѣдяше върху облакъ-тѣ, че провъзгласи на служители-тѣ си: *'Събержте кжклицъ-тѣ, и сламъ-тѣ, и плѣвъ тѣ, и хвърлѣте ги въ огненно-то езеро;'* и тутакси ся отвори бездна-та до сжщото мѣсто дѣто стояхъ азъ, и избухнъ много дымъ и разгорѣны вжглища искачахъ отъ неѣж, и екоть страшень и ужасны выкове ся чувахъ.

И пакъ възгласи на сжщы-тѣ служители: *'Прибержте жито-то ми въ житницъ-тѣ.'* И тутакси видѣхъ мнозина челоуѣцы, че ся грабнѣхъ и възнесени быхъ високо въ облацы-тѣ, но мене оставихъ назадъ. И азъ търсахъ тогазь дѣ да ся затуліж и искахъ да ся скрѣж, но не можѣхъ, защото очи-тѣ на оногози, който сѣдѣше

(1) 1 Кор. 14; 1. 1 Солун. 4; 16. Иоан. 5; 28. Откр. 20; 11—14.

върхъ облакъ-тъ, все на мене гледахъ. Грѣхове-тъ ми дойдохъ на умъ-тъ ми и съвѣсть-та ми мя обвиняваше отъ всякъ странъ. И въ туй съ-стояніе събудихъ ся отъ сънъ-тъ си.” (1)

Хр. Но, защо си ся толкозь уплашилъ отъ туй сънуваніе?

Чел. Защото мисляхъ че е настанжлъ сж-дний-тъ день, и че не бѣхъ приготвенъ за него. Но най много ся уплашихъ отъ туй дѣто видѣхъ, че ангели-тъ прибрахъ нѣколцина, а мене оста-вихъ назадъ, послѣ и адска-та бездна отвори уста-та си на мѣсто-то дѣто стояхъ. Біеше мя и съвѣсть-та ми и, както мисляхъ азъ, Сждникъ-тъ все имаше око-то си върхъ мене и гнѣвъ ся по-казваше на лице-то му.

Слѣдъ това Тълковникъ рече на Христяна: “Можъ ли да разберешъ тѣзи нѣща?”

Хр. Разбрахъ ги и тѣ мя турятъ между на-деждъ и страхъ.

Тълк. Ей, добръ, имай ги всячки-тъ на умъ-тъ си тѣй щото да ти бжджтъ като остѣнь, за да тя боджтъ въ ребра-та, и да тя каратъ на-прѣдъ въ пжть-тъ, по който има да ходишь.

Тогазь Христянъ зѣ да ся опасва и да ся приготвя пакъ за пжтуваніе-то си.

Тълковникъ му рече: “Дано Утѣшителъ да бжде съ тебе всякога, добрый Христяне, да тя води въ пжть-тъ който отхожда на градъ-тъ.”

(1) Мат. 3; 12. Лук. 3; 17. 1 Солун. 4; 16, 17. Римл. 2; 14, 15.

И тъй Христянъ тръгнѣ въ пѣть-тъ си и като вървѣше, пѣше :

Тукъ видѣхъ азъ много полезны нѣща,

Великы и страшны за менѣ чудеса,

Които ще могатъ да мя укрѣпятъ

Да слѣдвамъ азъ вѣрно поченжтый пѣть.

ДанѠ да размыслямъ всегда азъ за тѣхъ

И вечъ да не бѣдѣжъ какѣвто че бѣхъ.

ДанѠ и признателенъ бѣдѣжъ всегда

На тебе Тѣлковникъ за тѣхъ добринѣ.

ГЛАВА III.

И видѣхъ въ снѣ-тъ си че пѣть-тъ, прѣзъ който трѣбаше Христянъ да възлѣзе, бѣше заграденъ и отъ двѣ-тъ страны съ еднажъ стѣнѣ, и тази стѣна ся казваше Спасеніе. (1) По тойзи пѣть, прочее, тичаше натовареный-тъ Христянъ, но не безъ голѣмъ трудъ и мѣжкы, по причинѣ на товаръ-тъ що имаше на гърбъ-тъ си.

А тичаше така додѣ стигнѣ до едно мѣсто малко стрѣмно на горѣ, и на върхъ-тъ имаше единъ кръсть, а малко по на долу, при подножіята на стрѣмнинѣ-тѣ, виждаше ся единъ гробъ.

И видѣхъ въ снѣ-тъ си, че щомъ достигнѣ Христянъ до Кръсть-тъ, отвърза ся тежкый-тъ товаръ отъ раменъ-тъ му, паднѣ отъ гърбъ-тъ му, и зѣ да ся тѣркаля, и тѣркаляше ся, додѣ най сетнѣ дойде на гробъ-тъ та паднѣ вжтрѣ, и вече не ся видѣ.

Тогова Христянъ лекъ и веселъ изрече съ

(1) Пса. 26; 1.

весело сърдце: “Чрѣзъ скърбь-тѣ си, той ми даде упокоеніе; и чрѣзъ смърть-тѣ си животъ.”

Тамъ ся поспрѣ той малко врѣме, та гледаше и ся удивяваше; защото много чудно му ся видѣ, какъ само съ гледаніе къмъ Кръсть-тѣ може да ся отърве отъ товаръ-тѣ си.

И тѣй гледаше, и все гледаше додѣто источници-тѣ що бѣхъ въ главѣ-тѣ му источихъ воды-тѣ си по лице-то му. (1) И като стояше тѣй Христянъ та гледаше и ронѣше сълзы радостны, ето явихъ му ся три прѣсвѣтлы силы, които го поздравихъ съсъ “Миръ тебѣ.” И първа-та му рече: “Простени ти сѣ грѣхове-тѣ ти.” И втората го съблѣче отъ дрищавы-тѣ му дрехы и го облѣче въ чисто облѣкло; а третя-та тури на чело-то му единъ бѣлѣгъ и даде му въ рѣкъ единъ свитѣкъ отъ пергаментъ съ печать, и му зарѣча въ него да гледа като върви въ пѣть-тѣ, и да го даде на Небеснѣ-тѣ Портѣ; слѣдъ това тѣ си отидохъ. (2) Тогази Христянъ отъ радость скочѣ три пѣти и трѣгнѣ по пѣть-тѣ си та пѣше съ веселъ гласъ:

До тука дойдохъ азъ отъ грѣхъ отягченъ,

Загубенъ, отъ врѣдъ утѣсенъ, огорченъ!

Но чудо голѣмо! намѣрихъ тукъ миръ,

Спокойство и радость; излѣзохъ на ширъ.

Душа-та ми тука свободѣ прие,

Товаръ-тѣ ми вече съвсѣмъ ся отнѣ.

О, святъ е тозъ гробъ и тозъ кръсть ми е святъ,

Прѣсвятъ е тозъ който е на него распятъ.

(1) Зах. 12; 10. (2) Мар. 2; 5. Зах. 3; 4. Ефес. 1; 13*

И видѣхъ пакъ въ сѣнъ-тъ си че той вървѣше тѣй напрѣдъ додѣ прѣвали хѣлмъ-тъ, и тамъ подѣ хѣлмъ-тъ, малко настранж отъ пѣть-тъ, видѣ легнжлы и дълбоко заспалы трима челоуѣцы съ желѣзны оковы на крака-та имъ.

На единъ-тъ име-то бѣше *Простьо*, на другий-тъ *Лънтьо*, а на третій-тъ *Смълчо*.

Когато Християнъ гы видѣ, че лежатъ въ таквозь едно състояніе, отиде при тѣхъ дано може да гы събуди, и выкаше имъ: “Вы сте както онѣзи челоуѣци които спятъ на върхъ-тъ на една мащж на корабъ; защото мрѣтво-то море е подѣ васъ, море което дѣно нѣма; хайде станѣте и бѣгайте отъ тука. Ако обичате, и азъ ще ви помогнж да отмахнете оковы-тѣ си, ако е възможно.” И рече още: “Онзи който обхожда като лвъвъ който рыкае, ако бы да мине отъ тука, то вы безъ друго ще станете ловъ на остры-тѣ му зѣбы.” На това, тѣ отворихж очи-тѣ си, та гледахж Християна и зѣхж така да говорятъ. *Простьо* рече: “Азъ не виждамъ тука нѣщо за страхуваніе;” *Лънтьо* рече: “Нека още малко да поспимъ;” а *Смълчо* рече: “Ты нѣмай грыжж за мене, всякой за себе си стои и всякой себе си да гледа;” и тѣй обтегнжхж ся пакъ да спятъ, а Християнъ потегли пакъ на пѣть-тъ си, но много му бѣше досадно като мыслѣше за тѣзи трима челоуѣцы, които ся намѣрвахж въ таквозь едно опасно състояніе, а пакъ не рачихж да оцѣнятъ благодѣяніе-то, което той имъ самоволно прѣдложи като гы събуди и

свѣтъ имъ даде и искаше да отмахне оковы-тъ имъ. И така като мисляше и ся смущаваше за тѣхъ, той видѣ други двама человекы които прѣскачихж стѣнж-тж отъ кждѣ лѣвж-тж странж на тѣсний-тъ пжть и приближихж при него.

На единъ-тъ име-то бѣше *Обрядолоубъ*, а на другий-тъ *Лицемъръ*. И тѣ, както вече рѣкохъ, пристѣпихж при него и той отвори съ тѣхъ единъ такъвъ разговоръ.

Хр. На добъръ часъ, Господиновци! Отъ дѣ идете и на кждѣ отивате?

Обр. и Лиц. Родени сме въ земіж-тж на Суетнж-тж Славж; а отивамы на горж-тж Сіонъ да придобиемъ славж и похвалж.

Хр. А защо не влѣзохте прѣзь врата-та които сж тамъ отъ дѣто захваща пжть-тъ? Не знаете ли че е писано: "Който не влѣзва прѣзь врата-та, а прѣлазя отъ другадѣ той е крадецъ и разбойникъ?" (1)

Обр. и Лиц. Да иде нѣкой до онѣзи врата, че отъ тамъ да влѣзе въ пжть-тъ, на всичкы-тъ наши съотечественници това ся мжчно вижда, защото много забикаля, и за туй обыкновенно като за по лесно и по скоро прѣлазятъ прѣзь стѣнж-тж както направихмы ный.

Хр. Но това не ще ли да ся вмѣни като прѣстѣпление противъ Господарь-тъ на градъ-тъ въ който отивамы, като правите така противъ неговж-тж открытж воліж?

(1) Іоан. 10; 1.

Обр. и Лиц. Колкото за туй, не е нужда да си биеш ты толкозь главж-тж. Така дѣто направихмы и правимъ ный, имама за оправданіе, *обычай-тж*; и ако стане потреба можемъ да доведемъ и свидѣтели да засвидѣтелствуватъ че така си е былъ *обычай-тъ* отъ хыляда години на самъ и повече.

Хр. Но *обычай-тъ* ви дали ще понесе едно строго испытваніе прѣдъ сждовище-то?

Обр. и Лиц. Единъ *обычай* като е сжществувалъ повече отъ хыляда години несумненно трѣба да ся приеме като единъ законъ, ако е сждникъ-тъ беспристрастенъ. Но освѣнь туй, ако сполучимъ да влѣземъ въ пжть-тъ, що има да врѣди, какъ или отъ дѣ смы влѣзли? Ако смы вжтрѣ, то смы вече вжтрѣ. Ты, който си влѣзълъ (както ся вижда) прѣзъ врата-та, намѣрвашъ ся въ пжть-тъ, но и ный който прѣлѣзохмы прѣзъ стѣнж-тж не смы ли и ный въ пжть-тъ? въ какво е сега твсе-то състояніе по добро отъ наше-то?

Хр. Азъ ходѣж по правило-то на Господарь-тъ си, а вы ходите по неправилно-то дѣйствуваніе на свои-тѣ каприци. Господарь-тъ на пжть-тъ ще гледа вече на васъ като на крадцы и разбойницы, и на свѣршваніе-то на пжть-тъ не ся надѣвамъ да вы намѣри праведны. Сами влѣзнжхте безъ негово-то наставленіе, сами ще и да излѣзете безъ неговж-тж милость.

На това тѣ отговоръ не дадохъ, освѣнь дѣ-

то казахъ нѣколко думы да има само за себе си грѣхъ. И тѣй видѣхъ че отивахъ отдѣлени всякой за себе си безъ да ся сприкажжтъ нѣщо въ пѣть-тъ : еднѣжъ само продумахъ и рекохъ на Христяна че, колкото за законъ-тъ и за обряды-тъ, тѣ нѣмать сумнѣніе че ще можтъ да ги удържатъ и упазятъ съвѣстно толкозъ добръ колкото той, “И за туй,” рекохъ, “не виждамы нѣкоіжъ разликъ между тебе и между насъ, освѣнь дрехъ-тъ която е на гърбъ-тъ ти, и неіжъ сякамы че ти іжъ е далъ нѣкой отъ съсѣды-тъ ти за да покрые срамотъ-тъ на голотъ-тъ ти.”

Хр. Чрѣзъ законы и обряды нѣма да ся спасете, понеже не влѣзохте прѣзъ врата-та. Колкото за дрехъ-тъ, коіжто имамъ на гърбъ-тъ си, тя ми е дадена отъ Господарь-тъ на мѣсто-то дѣто отивамъ, и то както казвате, за да покрыіжъ голотъ-тъ си. Азъ іжъ пріехъ като знакъ на неговъ-тъ къмъ мене благосклонность, защото по напрѣдъ нѣмахъ освѣнь парцалы, и утѣшавамъ ся още защото съмъ така облѣченъ, и си мыслижъ въ пѣтуваніе-то си, че безъ друго когато дойдъ до Порты-тъ на градъ-тъ, Господарь-тъ ще мя припознае за добръ, понеже имамъ на гърбъ-тъ си неговъ-тъ дрехъ коіжто самъ той ми даде даръ въ сщій-тъ день когато мя съблѣче отъ парцалы-тъ ми.

Освѣнь туй азъ имамъ и единъ бѣлѣгъ на чело-то си, който вы, може да не сте още съзрѣли, съ който мя бѣлѣжи тамъ една отъ най

ближни-тѣ съдружницы на Господарь-тѣ ми, въ сщій-тѣ день когато товарь-тѣ паднѣ отъ раменѣ-тѣ ми. И ще ви кажѣ още че тогази ми дадохѣ единѣ свитѣкъ съ печать, като прочитамѣ да мя утѣшава въ пѣть-тѣ ми, и ми зарѣчахѣ на небеснѣ-тѣ портѣ да дамѣ тойзи свитѣкъ за знакѣ че ще пріемѣтѣ и мене съ него. Страхѣ мя е че вы сте лишени отъ всички тѣзи нѣща, и трѣба да сте лишени отъ тѣхѣ, защото не влѣзохте прѣзѣ врата-та.

На тѣзи думы Господинѣ Обрядолюбѣ и Господинѣ Лицемѣръ не дадохѣ отговорѣ; само ся спогледахѣ двама-та и ся засмѣхѣ. Слѣдѣ това видѣхѣ че всички слѣдувахѣ въ пѣть-тѣ; а Христянѣ все напѣдѣ вървѣше и не ся приказа вече съ тѣхѣ, но само съсе себе си ся разговаряше, и по нѣкогашѣ въздышаше, а по нѣкогашѣ ся виждаше веселѣ. При това, често прочиташе и отъ свитѣкъ-тѣ що му даде една отъ свѣтлы-тѣ Силы, и съ туй прочитаніе много ся насърчаше.

И видѣхѣ, че всички отивахѣ тѣй, до когато стигнѣхѣ до рѣть-тѣ *Мжчнотія*, подѣ който имаше единѣ изворѣ. На сщцото мѣсто имаше и два други пѣтища освѣнѣ този пѣть който идяше право отъ тѣсны-тѣ врата; единѣ-тѣ ся отбиваше на лѣво а другый-тѣ на десно все исподѣ рѣть-тѣ, а тѣсный-тѣ пѣть възлѣзваше право възѣ рѣть-тѣ на горѣ, и тази стрѣмна пѣтека прѣзѣ който ся възлѣзва на рѣть-тѣ, казва ся *Мжчна-та Пѣтека*. И тѣй Христянѣ, отиде на из-

воръ-ть (1) да ꙗе отъ быстрѣ-тѣ водѣ, да ся расхлади и послѣ да хване да възлѣзва, и ка-зваше въ себе си :

Не мя е страхъ мене отъ стрѣмный-ть рѣть,
 Кѣмъ вѣчный животъ мя завежда тозѣ пѣть;
 И нека чрѣзъ мжно че да побѣдѣж,
 А не съ лесниѣж и да падѣж въ бѣдѣж.

Другы-тѣ двама, и тѣ дойдохѣ до рѣть-тѣ, а когато видѣхѣ че бѣше толкози стрѣмень и высокъ, и още че имаше два другы полегаты пѣтища отъ двѣ-тѣ страны на рѣть-тѣ, понеже мысляхѣ, че пѣтища-та пакѣ ще ся съединятъ на отвѣдѣ-тѣ странѣ, рѣшихѣ ся да хванѣтъ тѣхѣ. И отъ тѣзи пѣтища, на единѣ-тѣ име-то бѣше *Прѣмеждникѣ*, а на другый-тѣ *Гыбелникѣ*. И тѣи единѣ отиде въ Прѣмеждникѣ-тѣ пѣть. И този пѣть го заведе въ единѣ голѣмѣ горѣ, а другый-тѣ въ Гыбелникѣ-тѣ, който го заведе въ едно пространно мѣсто пълно съ канары и тѣмны пропасти, и тамѣ той ся прѣпѣнѣ та падѣж и вече не станѣ.

Гледахѣ тогава на слѣдѣ Христѣяна да видѣж какѣ възлѣзваше възѣ рѣть-тѣ. Видѣхѣ, че отъ тичаніе, той бѣше хванѣлъ да върви полека, и подирѣ още по полека додѣ най сетнѣ пѣлзѣше по рѣцѣ и по колѣнѣ, толкози стрѣмна бѣше пѣтека-та. И кѣдѣ срѣдѣ-тѣ на пѣть-тѣ възѣ рѣть-тѣ имаше единѣ много прѣятеѣ кѣшкѣ, направенѣ отъ Господарѣ-тѣ на рѣть-тѣ за уморены-

(1) Иса. 49; 10.

тъ пѣтници да си почивать тамъ. До него, като стигнѣ Христянъ, сѣднѣ на онуй мѣсто да си почине малко. Извади отъ пазухъ-тъ си свитѣкъ-тъ, и го прочиташе за утѣшеніе; захванѣ тогава да разглѣдва дрехъ-тъ или облѣкло-то, което му ся даде когато той стояше при кръсть-тъ. И така като ся наслаждаваше за малко врѣме, додрѣма му ся и най сетнѣ заспа и такъвзи единъ дълбокъ сънъ го хванѣ щото го държа тамъ чакъ додѣ мръкнѣ, и въ сънъ-тъ му, паднѣ му свитѣкъ-тъ изъ рѣцѣ-тъ. И като спѣше той, дойде при него нѣкой си, та го събуди и му рече, “Иди при мравкѣ-тъ, о лѣннине! пригледай пѣтица-та ѝ, и стани мудръ.” (1) Съ туй, Христянъ ся стреснѣ отъ сънъ-тъ, скочи и трѣгнѣ да върви бърже, и тѣй скоро стигнѣ до върхъ-тъ на рѣтъ-тъ.

И когато стигнѣ до върхъ-тъ на рѣтъ-тъ, ето тичешкомъ на срѣщѣ му дойдохѣ при него двама челоуѣцы. На единъ-тъ име-то бѣше *Страхливко* а на другый-тъ *Сумнѣнко*, и Христянъ имъ рече: “Какво ви станѣ че бѣгате назадъ?” Отговори Страхливко: “Трѣгнѣли бѣхмы за Сіонъ градъ и прѣминѣли бѣхмы онуй мѣчно мѣсто, но колкото по нататѣкъ вървѣхмы толкѣзи по много страхове и прѣмеждія срѣщахмы, и за това ный ся върнѣхмы и отивамы си сега назадъ.” “Тѣй е,” рече и Сумнѣнко, “защото тука близу напрѣдѣ ни право въ пѣтъ-тъ има два льва легнѣли, (спятъ ли или сѣ будни не знаемъ) по

(1) Прит. 6; 6.

да идемъ близу до нокты-тѣ имъ не смѣихмы ; може да скочатъ отведнѣжъ и да ны раскжсатъ скоро скоро на парчета.”

Тогази рече Христянъ: “Вы ми зададохте страхъ, но на кждѣ да бѣгамъ за да мож да убѣгнѣж? Ако ся върнѣж на отечество-то си, то е готово да изгори съ огнь и жюпель, и безъ друго тамъ ще загынѣж. Ако мож да стигнѣж до небесный-тѣ градъ, то извѣстно, тамъ ще бѣдѣж упаненъ; грѣба да ся опытамъ до тамъ да стигнѣж, защото, да идѣж назадъ нѣма за мене нищо друго освѣнъ смъртъ, и да вървѣж напрѣдъ има страхъ отъ смъртъ; но оттаткъ има вѣченъ животъ. Азъ ще слѣдвамъ да вървѣж напрѣдъ.”

И така Страхливко и Сумнѣнко тичахъ изъ рѣтъ-тѣ за надолу, а Христянъ слѣдваше пѣтъ-тѣ си. Но като помисли за туй що бѣше чулъ отъ тѣзи чловѣцы, брѣкнѣж въ пазухѣ-тѣ си за свитѣкъ-тѣ да го прочете и да ся утѣши; но бѣркаше, тѣрсяше и не го намѣри, — нѣмаше го тамъ. Тогази Христянъ твърдѣ много ся наскърби и не му стигаше умъ-тѣ какво да прави, защото бѣше лишенъ отъ онова нѣщо което прѣди го утѣшаваше и което щѣше да му служи за пашпортъ съ който да мине прѣзъ Небеснѣ-тѣ Портѣ. За туй паднѣж въ голѣмо недоумѣнѣе и не знаеше що да прави. Най сетнѣ, дойде му на умъ че бѣше заспалъ на кіошкъ-тѣ на рѣтъ-тѣ; тозъ часъ той паднѣж на колѣнѣ да ся моли и да проси отъ Бога прощенѣе за това свое невнима-

ніе, и тогази ся върнѣ назадъ, да търси свитѣкъ-тѣ си. Но кой може да опише скърбѣ-тѣ на Християново-то сърдце, прѣзъ всичко-то врѣме на връщаніе-то му по пѣтъ тѣ? По нѣкогашъ той въздышаше, по нѣкогашъ плачаше, и много пѣти обвиняваше самъ себе си защо да бѣде толкози невнимателенъ щото да заспи тамъ на онова мѣсто което бѣше направено не за друго но само за малко отпочиваніе послѣ голѣмо уморяваніе.

Така като ся връщаше, той гледаше съ голѣмо вниманіе на всякъ странѣ по пѣтъ-тѣ, дано бы сполучилъ да намѣри онзи свитѣкъ съ който толкози пѣти бѣше ся утѣшавалъ въ пѣтуваніе-то си. Когато дойде до тамъ отъ дѣто ся виждаше кіошкѣ-тѣ въ който бѣ сѣднѣлъ и заспалъ, погледваніе-то къмъ него поднови скърбѣ-тѣ му, защото изново докара на умъ-тѣ му грѣшность-тѣ на това негово заспиваніе. (1) И тѣй вървеше и оплакваше грѣшный-тѣ си тойзи сѣнъ и выкаше: "О бѣднѣй азъ челоувѣкъ, да заспѣхъ тѣй деня, да заспѣхъ между толкози трудове, до толкозъ да угодиѣ на плѣтъ-тѣ си щото да употребѣиѣ за успокояваніе на плѣтъ-тѣ онуй отпочиваніе, което Господарь-тѣ на тойзи рѣтъ е поставилъ за духовно упокоеніе на Пѣтници-тѣ! Колко раскрачи ходихъ сега напразно! Тѣй ся е случило и на Израиляне-тѣ, когато заради грѣхове-тѣ си бѣхѣ проводени назадъ по пѣтъ-тѣ на Червено-то Море, и азъ съмъ принуденъ съсъ

(1) Откр. 2; 4. 1 Солун. 5; 6—8.

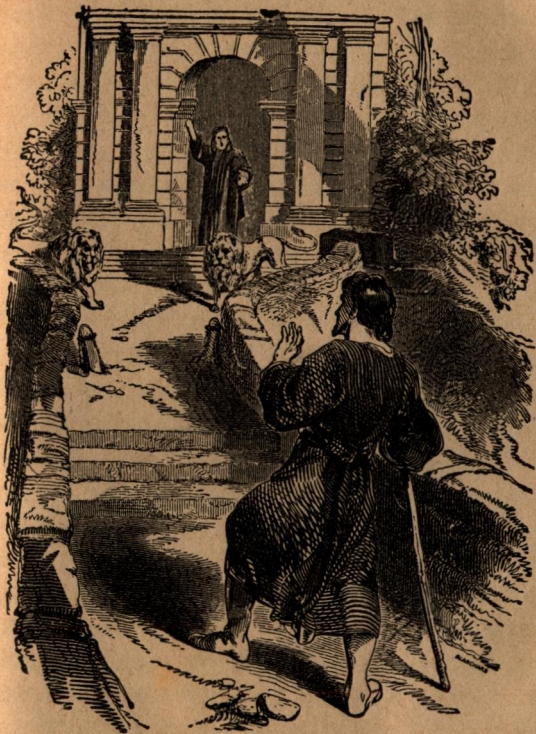
скърбъ да ходѣ въ тойзи пѣть, въ който съ радость быхъ ходилъ ако не бѣхъ тѣй грѣшно за-спалъ. До сега колко быхъ можалъ да направѣмъ въ пѣть-тъ си! Сега трѣба три пѣти да направѣмъ тѣзи стѣпки, които трѣбаше само еднѣжъ да ги минѣ. Да, може пакъ и нощъ-та да мя застигне, защото день-тъ е вече комай прѣминѣлъ. Охъ! да не бѣхъ заспивалъ!” До това врѣме достигнѣ Христянъ пакъ на кіошкѣ-тъ и тамъ за малко врѣме сѣдѣше и плачаше, но най сетнѣ (по Божій-тъ промыслъ) той жалостно като погледнѣ подъ столъ-тъ отъ долу видѣ свитѣкѣ-тъ си тамъ. Грабнѣ го растреперанъ и на бързо и го тури въ пазухѣ-тѣ си. Но кой може да искаже колко радостенъ бѣ тойзи челоуѣкъ когато бѣше придобылъ свитѣкѣ-тъ си пакъ? Защото тойзи свитѣкѣ бѣше за него удостовѣреніе за животъ-тъ му и за благопріемваніе-то му въ желаемо-то пристанище. За туй, той го тури въ пазухѣ-тѣ си, съ благодареніе къмъ Бога че бѣше му управилъ око-то къмъ мѣсто-то дѣто лежаше свитѣкѣ-тъ, и отъ тогазъ съ радость и съ съ сълзы пакъ трѣгнѣ по пѣть-тъ си.

Но какъ леко и бърже изминѣ той останѣло-то до върхъ-тъ на рѣть-тъ! А той не бѣше още достигнѣлъ върхъ-тъ когато зайде слѣнце-то, и то го докара пакъ да припомни глупаво-то си спаніе, и захванѣ пакъ тѣй да ся оплаква: “О грѣшенъ сѣне! Зарадъ тебе сега ще замръкнѣ на пѣть-тъ! Безъ слѣнце трѣба да ходѣ,

и тъмнота-та да покрѣе стѣпки-тѣ ми, и азъ трѣба да чуѣж устрашителны-тѣ рыканія на звѣрове-тѣ! Тогази му дойде на умъ-тѣ прикаска-та що бѣхж му приказали Страхливко и Сумнѣнко и какъ бѣхж ся уплашили тѣ, като видѣли Льво-тѣ. Христянъ рече тогази въ себе си: “Тѣ-зи звѣрове ходять ноця за да намѣрятъ какво да ядѣтъ, и ако бы случайно да мя срѣщнѣтъ въ тъмнинѣ-тѣ, какво отърваніе има за мене? Какъ ще можж да отбѣгнѣ да мя не раскѣ-снѣтъ на парчета?”

Тѣй слѣдваше пѣтъ-тѣ си; но като оплакваше жалостно-то си прѣстѣпленіе, повдигнѣ очи, и ето, напрѣдѣ му единъ много великолѣпенъ палатъ, който ся наричаше *Прѣкрасенъ* и ся намираше одесно край пѣтъ-тѣ.

И видѣхъ въ снѣ-тѣ си, че той прибѣрза и тичаше напрѣдѣ, щото ако бѣ възможно тамъ да влѣзе да прѣнощува. И до дѣто още не бѣше вѣрвѣлъ много, влѣзнѣ въ еднаж много тѣсенъ пѣтекж, около двѣстѣ раскрачи далечъ отъ стайчкѣ-тѣ дѣто сѣдѣше вратарь-тѣ, и тамъ като глѣдаше напрѣдѣ си внимателно, видѣ два льва на пѣтъ-тѣ. Сега видѣж, мисляше той, опасность-тѣ която накара Страхливка и Сумнѣнка да бѣ-гатъ назадъ. (Льво-тѣ бѣхж вѣрзани, но той веригы-тѣ имъ не виждаше.) Тогази го обзѣ страхъ и него, и помисли да ся вѣрне и той подирѣ тѣхъ, защото сякаше че напрѣдѣ му нѣмаше нищо друго освѣнъ смѣрть. Но вратарь-тѣ, на ко-

ЛЪВОВЕ-ТЪ.

гото име-то бѣше *Бодрьо*, като стояше на врата-та и видѣ че Христянъ ся спираше и като че му ся иска да ся върне, повыка му и думаше: “Толкозь ли е малка сила-та ти? (1) Не бой ся отъ лъвовете, защото сж вързани и сж турени тамъ за испытъ да ся покаже кои иматъ вѣрж и кои нѣматъ. Върви по срѣдъ пѣтекъ-тж и нѣма да ти стане никоя поврѣда.”

Тогази видѣхъ че Христянъ вървѣше на-прѣдъ, растреперанъ отъ страхъ отъ лъвовете, но съ голѣмо вниманіе на заржчваніе-то на вратарь-тъ, и чуваше той силно-то рыканіе на лъвовете, но тѣ му нищо не сторихж.

Тогази плеснж ржцѣ отъ радость и вървѣше додѣ дойде и ся спрѣ прѣдъ врата-та дѣто стояше вратарь-тъ. И Христянъ рече на вратарь-тъ: “Господине, каква е тази кжща? И можж ли азъ да прѣнощувамъ тука тжзи ноцъ?” Вратарь-тъ отговори: “Тази кжща е съградена отъ Господарь-тъ на рѣтъ-тъ, той іж е направилъ за успокояваніе и за упазваніе на пѣтници-тъ. Отъ дѣ си ты, и кждѣ отивашъ?”

Хр. Идж отъ Градъ Погыбелово и отивамъ на Горж-тж Сіонъ, а защото слънце-то вече залѣзе, желаіж, ако е възможно, тжзи ноцъ да прѣнощувамъ тука.

Вратарь. Какво ти е име-то?

Хр. Име-то ми сега е Христянъ; а по на-

(1) Марк. 4; 10.

прѣдъ мое-то име бѣше Безблагодатенъ. Отъ Іафетово-то плѣме съмь и отъ онѣзи които Богъ покани да сѣдятъ подъ шатъры-тѣ Симовы. (1)

Врат. А какъ ся случи та идешъ толкози кжсно? Слънце-то вече залѣзе.

Хр. Можаше да стигнѣж по рано; но, бѣденъ человекъ що съмь азъ! позаспахъ въ кіошкѣ-тѣ който е на пѣтъ-тѣ възъ рѣтъ-тѣ. И пакъ можаше да достигнѣж много по рано; но тамъ като спяхъ загубихъ си Свидѣтелство-то, и дойдохъ безъ него, даже до върхѣ-тѣ на рѣтъ-тѣ. Тогази като брѣкнѣхъ въ пазухѣ-тѣ си за него и не го намѣрихъ, принуденъ бѣхъ съсъ сърдечно наскърбеніе да ся върнѣж до онова мѣсто дѣто бѣхъ заспалъ, и тамъ го намѣрихъ, и сега дойдохъ.

Врат. Добрѣ, азъ ще повикамъ еднѣж отъ дѣвойкы-тѣ, които сѣдятъ тука, и тя, ако ѣ ся види угодно твое-то приказваніе, може да тя въведе между другы-тѣ отъ домочадіе-то, споредъ законы-тѣ на тойзи домъ.

И тѣй *Бодръо*, вратарь-тѣ, дърпнѣж звѣнецъ-тѣ, и като го чухъ отъ вѣтрѣ, излѣзе изъ врата-та на домъ-тѣ една смиренолика и хубава дѣвица, на име *Разсждителность*, и попыта защо ѣж выка. Вратарь-тѣ отговори: "Тойзи человекъ иде отъ градъ Погыбелово и отива за горѣ-тѣ Сіонъ, но замрѣкнѣжлъ уморенъ и попыта мя, да ли не може да прѣнощува тука тѣзи нощъ, и азъ му рѣкохъ че ще повикамъ тебе и ты отъ

(1) Быт. 9; 27.

какъ ся сприкажешь съ него, можешь да сто-
ришь както ти е угодно, споредъ законъ-тъ на
тойзи домъ." Слѣдъ тѣва Разсждителность попы-
та Христяна отъ дѣ е в кждѣ отива, и той ѿ обади.
Послѣ го попыта какво е видѣлъ и срѣщнжлъ
по пжть-тъ, и той ѿ расказа. Най сетнѣ попыта
го и за име-то му, и той рече: "Христянъ ми е
име-то, и за това имамъ повече желаніе да прѣ-
нощувамъ тжзи ноць тука; защото виждамъ че
Господарь-тъ на рть-тъ е направилъ тойзи домъ
за успокояваніе и упазваніе на Пжтници-тъ." Тя
тогази ся поусмихнж, но очи-тъ ѿ бѣхж насъл-
зены; и като постоя малко послѣ рече: "Ще по-
выкамъ още дзѣ три отъ наши-тъ да дойджтъ."
И тѣй завтече ся до врата-та и повыка отъ се-
стры-тъ си, *Разумность, Набожность и Умили-*
тельность. И тѣ като дойдохж поприказвахж мал-
ко съ него, и послѣ го заведохж вжтрѣ и го
прѣдставихж на вничко-то домочадіе, и когато
стжни той на прага мнозина го поздравихж и
му рекохж: "Влѣзь ты благословенный отъ Го-
спода. Тойзи домъ е съграденъ отъ Господарь-
тъ на рть-тъ нарочно за пжтници както тебе."
Той наведе главж и отиде подирѣ имъ вжтрѣ.
И тѣй когато влѣзе и сѣднж, дадохж му нѣщо
да пійне, и съгласихж ся помежду си, додѣ ся
приготи вечеря-та, едни отъ тѣхъ, за по добро
употрѣбеніе на врѣме то, да влѣзжтъ съ него въ
единъ по подробенъ разговоръ, и тѣй поставихж
Набожность, Разумность, и Умилительность, да ся

разговарятъ съ него. И тѣзи сестры захванѣхъ така разговоръ-тъ си.

Набожность. Сега, добрый Христяне, като ти сторихмы това добро да тя приедемъ въ къщѣ-тъ си тѣзи ноцъ, изволи и ты за нашъ ползѣ да ни прикажешъ за венчко що ти ся е случило въ пѣтуваніе-то ти.

Хр. На радо сърдце. Драго ми е дѣто вы сте толкози добрѣ расположены да слушате.

Набожность. Какво тя побуди отъ най на прѣдъ да ся прѣдадешъ на единъ пѣтническій животъ?

Хр. Азъ забѣгнахъ отъ отечество-то се по единъ устрашителенъ гласъ който бѣше въ уши-тъ ми, сврѣчь, че неизбѣжна погыбель имаше да мя постигне ако останяхъ да сѣдѣмъ още на она мѣсто дѣто бѣхъ.

Набожность. Но какъ ся случи тѣй като излѣзе отъ отечество-то си да хванешъ тойзи пѣтъ?

Хр. Тѣй щѣлъ Богъ, защото, когато бѣхъ въ такъвзи страхъ да не погынѣ, азъ не знаяхъ на кѣдѣ да отидѣ, но тѣй като треперяхъ и плачахъ, случи ся да дойде при мене единъ чело-вѣкъ, на когото име-то е Благовѣсть, и той мя упѣти до Тѣсны-тъ Врата; инакъ никога не быхъ ги намѣрилъ, и тѣй пѣстави мя въ пѣтъ-тъ кой-то мя доведе право до тѣзи къщѣ.

Набожность. Но, не наминѣ ли въ къщѣ-тъ на Тѣлковника? X

Хр. Наминѣхъ, и тамъ видѣхъ толкозъ ху-

бавы нѣща, щото ще гы помнѣж додѣ бѣдѣ живѣ; особено тѣзи три нѣща, сирѣчь, какъ съхранява Христосъ дѣло-то на своѣж-тѣж благодать въ сѣрдце-то, даже противъ всичко което може Сатана да стори; послѣ, какъ онзи чловѣкъ бѣше постоянтвувалъ въ грѣхове-тѣ си додѣ вече бѣ изгубилъ съвсѣмъ надеждѣ-тѣж си за Божіѣж-тѣж милость; и най сетнѣ, сънѣ-тѣ на оногози, който бѣ сънувалъ че е настанѣлъ сѣднѣй-тѣж день.

Набожность. Чудно! Приказѣ ли ти той съновидѣніе-то си?

Хр. Приказѣ ми го, и то бѣше за мене много страшно. Когато ми го приказваше той, сѣрдце-то ми много тѣжжаше и го съжалевахъ; но пакъ радвамъ ся че го чухъ.

Набожность. И това ли е всичко което видѣ и чу ты въ кѣщѣ-тѣж на Тѣлковника?

Хр. Не, той мя заведе и ми показа единъ великолѣпенъ палатъ и какъ хора-та, които бѣхѣж вътрѣ, всиѣкы бѣхѣж облѣчени въ златы дрехы, и какъ дойде тамъ единъ дѣрзновенъ чловѣкъ и съсъ сабіѣж-тѣж си отвори пѣть прѣзь обрѣженны-тѣж чловѣцы, които стояхѣж на врата-та да го не пушатъ да влѣзе, и какъ отъ вътрѣ го выкахѣж да влѣзе та да придобые вѣчнѣж славу. Тѣзи работы, сякашъ че мя омаяхѣж и ми привлѣкохѣж сѣрдце-то, и азъ годниѣж врѣме быхъ стоялъ въ кѣщѣ-тѣж на онзи добръ чловѣкъ, ако да не быхъ позналъ че имаше за мене още пѣть да прѣминувамъ.

Набожностъ. Друго какво видѣ по пѣть-тъ?

Хр. Какво видѣхъ? Вървѣхъ още малко въ пѣть-тъ и съзрѣхъ едного, който ми ся виждаше че висяше на едно дърво, и кръвиѣ бѣхъ го облѣли: на него погледнѣхъ, и товаръ-тъ ми паднѣ отъ гърбъ-тъ ми, защото (трѣба да знаете) азъ до тогазъ пѣшкахъ подъ едниѣ тежъкъ товаръ; но онзи товаръ тогази ся стовари отъ мене. Менѣ ми дойде много чудно, защото таквозъ нѣщо другъ пѣть азъ не бѣхъ виждалъ. Пакъ като стояхъ тамъ и гледахъ, (защото не можихъ да не гледамъ), дойдохъ при мене три свѣтлы силы, и една отъ тѣхъ мя увѣряваше че бѣхъ ми ся простили грѣхове-тъ ми, друга мя съблѣче отъ дрипавы-тъ ми дрехы и ми даде тѣзи толкозъ хубаво шитѣ дрехѣ, койѣто видите, а третя-та ми тури тойзи бѣлѣгъ който гледате на чело-то ми, и ми даде тойзи свитѣкъ съ печать-тъ. (Изважда го отъ пазухъ-тъ си.)

Набожностъ. Но не видѣ ли още нѣщо повече отъ това?

Хр. Това което ви приказахъ, бѣхъ по хубавы-тъ нѣща, но видѣхъ още и други нѣща: напр. малко настранѣ отъ пѣть-тъ, прѣзъ който вървахъ, азъ видѣхъ трима человекы, Простьо, Лѣнтю и Смѣлчо, че бѣхъ ся обтегнѣли и заспали, а на крака-та имъ имаше желѣзны клапы. И мыслите ли че можѣхъ да ги събудѣжъ? Никакъ не можѣхъ.

Видѣхъ при това *Обрядолоба*, и *Лицемѣра*,

когато прѣлазяхъ стѣнѣ-тъ за да отидѣтъ, ужъ, споредъ тѣхно-то доказваніе на горѣ-тъ Сіонъ, но тѣ скоро ся загубихъ, както и азъ по на-прѣдъ бѣхъ имъ казалъ, че ще ся случи съ тѣхъ това ако не вѣрватъ. Но отъ венчко най вече, много ся испомѣчихъ додѣ да възлѣзъ на тойзи рѣтъ и толкозъ още по мѣчно ми бѣ да минѣ по край львове-тѣ. И наистинѣ, ако да не бѣше вратарь-тѣ, онзи добъръ человекъ, който стои при врата-та, не знамъ какво бы станѣло; можаше и да ся върнѣ, но сега благодарѣ на Бога че съмъ тука, благодарѣ и на васъ че мя приехте.

Тогази дѣвица-та Разумность помисли за добро да му прѣдложи и тя нѣколко питанія и да чуе отговоръ-тѣ му.

Разум. Не ти ли иде на умъ-тѣ по нѣкогашъ за отечество-то ти, което си оставилъ?

Хр. Иде ми на умъ и мыслиѣ за него, но съ голѣмъ срамъ и отвращеніе; наистинѣ, ако да бѣше ми мило онова отечество отъ което излѣзохъ, азъ можахъ да ся върнѣ, но сега желѣмъ едно по добро, то есть небесно-то. (1)

Разум. Ами не носещъ ли съ себе си нѣкои отъ онѣзи нѣща, които си тамъ ималъ и си ги употрѣбявалъ?

Хр. Намѣрватъ ся още, но и то противъ во-лѣ-тъ ми, особенно вѣтрешни-тѣ и плѣтскы-тѣ ми помышленія; тѣзи съ които всички-тѣ мои

(1) Евр. 11; 15, 16.

съотечественници, както и азъ ся наслаждавахмы, но сега всички таквызи нѣща мя наскърбяватъ, и ако можахъ да избирамъ за себе си каквото искамъ, не щѣхъ да мыслижъ вече за тѣхъ; но когато искамъ да правѣжъ добро-то, тогази зло-то ся намѣрва у мене. (1)

Разум. Ами не намѣрвашъ ли по нѣкога като че сж побѣдены тѣзи нѣща, които другъ пжтъ сж тя смущавали и докарвали въ недоумѣніе?

Хр. Иде ми тѣй да ги намѣрвамъ, но на рѣдко, а за мене сж златни часове, тѣзи въ които ми ся случава да усѣщамъ тѣзи свѣтлы побѣды.

Разум. Можешъ ли да помнишь, съ каквы срѣдства намѣрвашъ по нѣкога че бывать побѣдены тѣзи твои досажденія?

Хр. Кажи че помнижъ. Когато мыслижъ за това, което видѣхъ на кръсть-тъ, то ги побѣждава; когато гледамъ тѣзи си толкозъ хубаво шитжъ дрехжъ, и то ги побѣждава; и пакъ като гледамъ въ свитькъ-тъ който носѣжъ въ пазухжъ-тъ си, и то ги побѣждава; още и когато ми ся стопли сърдце-то еъ размышленіе за онова мѣсто кждѣ-то отивамъ, и то ги побѣждава.

Разум. Ами кое ти докарва толкози желаніе за да отидешъ на Горжъ-тъ Сионъ?

Хр. Защото ся надѣижъ да видѣжъ тамъ живъ оногози, когото видѣхъ мъртъвъ да виси на кръсть-тъ. Надѣижъ ся да ся освободѣжъ тамъ отъ всички-тъ тѣзи злы нѣща, които сж вжтрѣ въ мене и ми

(1) Рим. 7; 15, 21.

досаждаютъ и до днесъ. Казвать че тамъ нѣма смърть, (1) и че тамъ ще живѣѣж между таквызи другари които ми сж най драгы. Защото право да ви кажж, азъ любѣж него защото той мя облекчи отъ товаръ-тъ ми. Уморенъ съмь отъ вѣтрених-тж си болѣсть; искамъ да идж тамъ дѣто нѣма вече смърть, и да бждж съ онѣзи другари които непрѣстанно ще выкаты: "Святъ! Святъ! Святъ! Господь Саваоѣ!"

Тогази Умилителность рече на Христяна: "Имашь ли челядь? Ожененъ ли си?"

Хр. Ожененъ съмь. Имамъ женж и четири малкы дѣвица.

Умилител. А защо не си гы довелъ и тѣхъ съ себе си?

Тогази Христянъ заплака и рече: "Ахъ! колко быхъ желалъ да гы земж съ себе си! Но тѣ всицкы не имъ ся щѣше никакъ да иджтъ на пѣтъ, нито азъ да трѣгнж.

Умилител. Но ты трѣбаше да ся разговоришь съ тѣхъ и да ся постараешь да имъ обяснишь опасность-тж като оставать надирѣ.

Хр. Така направихъ; приказахъ имъ още и това що ми бѣше открылъ Богъ за разореніе-то на нашъ-тъ градъ; но всицко това имъ ся видѣ като че имъ казвамъ смѣшны басны, и не ми хванжжж вѣрж. (2)

Умилител. Ами помоли ли ся ты Богу да благослови той твои-тъ къмъ тѣхъ съвѣты?

(1) Иса. 25; 8. Откр. 21; 4. (2) Быт. 19; 14.

Хр. Помолихъ ся, и то съ голѣмо умиленіе и любовь защото жена ми и дѣчица-та ми бѣхъ ми много милы.

Умилител. Но извѣсти ли имъ ты твоѣж-тѣ скърбъ и страхъ-тѣ, що имаше поради погубель-тѣ; защото мыслижъ, че тази погубель бѣше на тебе доста явна?

Хр. Извѣстияхъ имъ, и то много и много пѣти; и сегызь тогызь тѣ можахъ да видятъ и страхъ-тѣ ми който ся показваше на лице-то ми, въ сълзы-тѣ ми, още и въ трепеть-тѣ ми, подъ прѣдчувствіе-то на осжженіе-то, което висѣше надъ главы-тѣ имъ, но всичко това не стигнахъ да ги убѣди да трѣгнатъ и да дойдятъ съ мене наедно.

Умилител. Но какво казвахъ за себе си та не рачихъ да дойдятъ?

Хр. А че, жена ми, страхъ ѣж бѣше да не загуби тойзи свѣтъ, и дѣца-та ми бѣхъ ся прѣдали на празны-тѣ младежки увеселенія, и тѣй едни съ това, други съ онова, оставихъ мя всички-тѣ самичкѣ така да ходѣж.

Умилител. Но да не бы тогазы ты съсъ свой-тѣ суетенъ животъ, да си угасилъ силж-тѣ на всички-тѣ си думы, които си употрѣбилъ да ги прѣдумвашъ за да ги доведешъ наедно?

Хр. Наистинжъ азъ не могъ да си похвалижъ животъ-тѣ; защото самъ си усѣщамъ че имахъ много недостаткы. А знамъ още, че единъ чловѣкъ чрѣзъ поведеніе-то си може лесно да съ-

бори това, което ся старае той съ доказателства и съ приканваніе да наложи на други за тѣхно добро. Но пакъ това можъ да кажъ че ся пазихъ добръ да не бы чрѣзъ нѣкое мое неприлично дѣло да имъ отвърнъ умове-тѣ отъ това пѣтешествіе. И за исто-то това тѣ ми казувахъ че съмъ строгъ въ обходъ-тѣ си повече отъ колкото трѣбаше; за тѣхнѣ любовь азъ ся отрѣкохъ отъ много удовольствія и нѣща въ които тѣ нищо зло не виждахъ. Даже, смѣхъ да кажъ, че ако наистинъ ты е въспрѣло нѣщо, което сж видѣли въ мене, то трѣба да е было голѣмо-то ми прѣдпазваніе да не съгрѣшъ противъ Бога, и да не обидъ ближній-тѣ си.

Умилител. Наистинъ “Канинъ намрази брата си, защото неговы-тѣ дѣла бѣхъ лукавы, а на брата му дѣла-та бѣхъ праведны,” (1) и ако же на ти и дѣца-та ти сж ся соблазнили за това отъ тебе, съ туй тѣ показватъ че добро-то не имъ е угодно, и “ты си избавилъ своѣж-тѣ душѣ отъ тѣхнѣж-тѣ кръвь.” (2)

И видѣхъ въ снѣ-тѣ си че тѣ сѣдѣхъ тѣи и приказвахъ додѣ ся приготви вечеря-та; и когато вече бѣше готова, сѣднѣхъ да ядѣтъ.

И на трѣпезж-тѣ имъ имаше добры ястія и руйно вино, и всичкій-тѣ имъ разговоръ додѣ сѣдяхъ на трѣпезж-тѣ бѣше все зарадъ Господарь-тѣ на рѣтъ-тѣ, срѣчь, за туй що бѣ направилъ и защо бѣше го направилъ, и защо бѣше съградилъ онѣзи кѣщѣ; и споредъ каквото

(1) 1 Іоан. 3; 12. (2) Езек. 3; 19.

приказвахъ тѣ, азъ разумѣхъ че той былъ единъ голѣмъ воеватель, и че бѣше ся борилъ, и умъртвилъ бѣ оногози, който имаше силж-тж на смърть-тж, (1) но не безъ голѣмж опасность на себе си, и за това и азъ толкозь повече го възлюбихъ. Защото, казвахъ тѣ (и това като че Христянъ го каза) той за да извърши туй пролѣ много отъ кръвь-тж си. Но това, което даде слаж-тж отъ благодать на всичко що направи, то бѣ че той всичко стори, побуденъ отъ чистж любовь кѣмъ отечество-то си. И освѣнь туй имаше нѣкои отъ тжзи челядь, които бѣхж го видѣли и разговорили ся бѣхж съ него, послѣ отъ какъ бѣ умрѣлъ той на кръсть-тѣ, и тѣ свидѣлствувахж че бѣхж чули отъ неговы-тѣ уста, какъ той до толкозь обыча бѣдны-тѣ пжтешественицы, щото другъ ни единъ подобенъ нему не може ся намѣри отъ истокъ до западъ.

При това за подтвърденіе, тѣ дадохъ единъ примѣръ, сирѣчь че той бѣ съблѣклъ отъ себе си слаж-тж си, за да извърши това за сиромасы-тѣ: и че тѣ сами бѣхж го чули като казалъ и подтвърдилъ, че не щѣлъ да живѣе самичкѣ на горж-тж Сионъ. И освѣнь това, казвахъ че мнозина пжтници бѣ направилъ той да станжтъ князове, макаръ че бѣхж родени просяци, и проехожденіе-то имъ бѣше отъ торнице-то. (2) И тѣй ся разговаряхж до кѣсно врѣме прѣзъ ноць-тж и слѣдъ като ся прѣпоржчихж на Господа

(1) Евр. 2; 14, 15. (2) 1 Цар. 2; 8. Псал. 113; 7.

своего за покровителство, разидохъ ся да си легнѣтъ да спятъ. Християна турихъ въ еднѣ широкѣ горницѣ на койжто прозорци-тѣ гледахъ къмѣ истокъ. Названіе-то на тѣзи горницѣ бѣше *Миръ*, и тамъ спа той *мирно* до разсъмнуваніе и тогази станъ и испѣ еднѣ благодарственнѣ пѣснь.

Така сутринь-тѣ станъхъ всички, и като ся поразговорихъ още малко, рекохъ на Християна че не бива да трѣгне додѣ не му покажѣтъ вси-тѣ рѣдки и любопытны нѣща на онуй мѣсто. И тѣй най напрѣдъ го заведохъ въ *Кабинетъ тѣ*, и тамъ му показахъ *архивы-тѣ* (записи) отъ най старѣ-тѣ древность, и между тѣхъ, (както помнѣхъ че видѣхъ въ сѣнъ-тѣ си,) намѣрваше ся родословіе-то на Господарь-тѣ на рѣтъ-тѣ, отъ което ся виждаше че той е сынъ на "*Ветхий тѣ съ дни*," чрѣзъ едно прѣдвѣчно рожденіе. И тамъ бѣхъ още записаны дѣла-та, които бѣ сторилъ, и имена-та на много хыляды человекы, които бѣше пріялъ въ службѣ-тѣ си, и какъ той бѣше гы населилъ въ таквызи жилища които не ся развалятъ, нито чрѣзъ минуваніе-то на много врѣме, нито чрѣзъ естествено-то растлѣніе на всички-тѣ нѣща въ тойзи свѣтъ. Слѣдъ това тѣ му прочетохъ за нѣкои отъ достопохвалны-тѣ дѣла, които нѣкои си отъ неговы-тѣ слугы бѣхъ сторили, какъ, на примѣръ, чрѣзъ вѣрѣ-тѣ бѣхъ побѣдили царства, извършили правдѣ, сполучили обѣщанія, затулили уста на львове, угасили

силж огненнж, избѣгнжли отъ остро-то на пожъ-тъ, замогнжли ся отъ болести, станжли силни на бой, обѣрижли въ бѣгъ чужды войскы. (1) Прочетохж му още отъ другж еднаж часть на архивы-тъ на тойзи домъ въ които ставаше явно колко е доброволенъ Господарь-тъ имъ да приема въ своѣж-тж любовь и благодать всякого человекъ, и даже онѣзи които въ минжло-то врѣ-ме сж сторили голѣмо безчестіе и на него са-маго и на дѣла-та му. На това мѣсто имаше и други исторически списанія които говоряж за много други прочуты нѣща, които всякы Хри-стянъ ги прѣгледа, както и пророчества и прѣд-сказанія за нѣкои работы които навѣрно сж ся испълнили и докарали съ страхъ и почудваніе на врагове-тъ, и голѣмж утѣхж и успокоеніе на пѣтешественници-тъ.

II На другый тѣ день го заведохж въ *Оружни-ца-тж*, дѣто му показахж всякаквы оружія кои-то Господарь-тъ бѣше промыслилъ за пѣтеше-ственници-тъ: сабли, щитове, шлемове, броні, всемоляніе, и обуца които никога не овехгяватъ. Таквызи нѣща имаше тамъ довольно за да въо-ружаватъ, за службж-тж на Господарь-тъ, пѣ-тешественници, ако бы да сж на четъ и колко-то звѣзды-тъ на небе-то.

Тамъ му показахж и нѣкои отъ машины-тъ, съ които неговы-тъ слугы бѣхж извършили чу-десны нѣща. Показахж му жезль-тъ Монсеевъ;

(1) Евр. 11; 33, 34.

чукъ-тъ и пиронъ-тъ, съ които Іаилъ уби Сисарж; грънци-тъ (водоносы-тъ), трубы-тъ и ламбады-тъ, съ които Гедеонъ распъди воинства-та на Мадіамцы-тъ. Послѣ му показахъ и остенъ-тъ съ който Самегаръ уби шесть стотинъ чело-вѣцы. (1) Показахъ му и челюсть-тъ съ който Самсонъ извърши таквызи голѣмы работы, и още му показахъ прашкъ-тъ и камъкъ-тъ съ които Давидъ уби Голияѳа Гетскый-тъ исполинъ, и пакъ сабіж-тъ съ който Господаръ-тъ имъ ще погуби Человѣкъ-тъ на Беззаконіе-то въ день-тъ когато той вѣстане да сѣди. Показахъ му освѣнь тѣзи и много други прѣхубавы нѣща които много аре-сахъ на Христяна. Туй като свършихъ отидохъ пакъ та си лѣгнѣхъ да спятъ.

И видѣхъ въ снѣ-тъ си, че на сутринь-тъ той станѣ съ намѣреніе да иде на пѣть-тъ си; но тѣ му рекохъ че трѣба да посѣди още единъ день, и врекохъ му ся че тогазы, ако е врѣме-то ясно, щѣхъ да му покажѣтъ отъ тамъ *Увеселителны-тъ Планины*, отъ вижданіе-то на които той щѣше още повече да ся утѣши, защото тѣ бѣхъ по близу на желаемо-то мѣсто за кждѣто отива-ше; и той склони и останѣ. На другъ-тъ су-тринѣ го заведохъ отъ горѣ на кѣщъ-тъ, и тамъ му зарѣчахъ да гледа кѣмъ южнъ-тъ странѣ; погледнѣ той, и ето видѣ, но много на далечъ, еднѣ много хубавѣ планинскѣ земѣ, обкытенѣ съ дѣбравы, лозя, съсь всякаквы пло-

(1) Суд. 3; 31. 7; 19.

дове и цвѣтя, и съ воды и извори изобилны; всички много пріятны и веселы на гледъ. (1) Тогази попыта какъ ся нарича оназь земя. Рекохъ му: “Тя е Еммануилова-та земя, и свободна е както и тойзи рѣтъ за всички-тѣ пжтешественници.” И когато стигнешь тамъ, рекохъ му, отъ тамъ ще можешь да видишь врата-та на Небесный-тъ Градъ, както ще ти кажтъ овчари-тѣ които живѣйтъ тамъ. Сега той рѣши да си тръгне, и тѣ изволихъ на това, но рекохъ: “Първо да влѣземъ пакъ въ Оружницъ-тж.” Така и направихъ, и когато влѣзохъ тамъ, облѣкохъ го отъ главъ-тж до крака-та въ едно общито бранително облѣкло, за да бѣде той приготвенъ, ако го нападнжтъ нѣкои зломысленници по пжть-тѣ. И така натъкменъ, излѣзе той съ пріятеля-тѣ си до врата-та и попыта вратарь-тѣ, да ли е видѣлъ нѣкого пжтешественника да мине? Вратарь-тѣ отговори, че бѣше видѣлъ едного.

Хр. Моліж ти ся, познавашь ли го?

Вратарь. Попытахъ го за име-то му, и той ми каза, *Вьренъ* мя зовжтъ.

Хр. Тѣй ли! Азъ го познавамъ добрѣ: съотечественникъ ми е; той иде отъ тамъ дѣто азъ ся родихъ. До колко далечъ напрѣдѣ ми мыслишь да е заминжлъ той до сега?

Врат. До сега трѣба да е прѣвалилъ рѣтъ-тѣ и да е слѣзълъ долу.

(1) Иса. 32; 16, 17.

Хр. Добрѣ, драгый вратарю, Господь да бж-де съ тебе, и да ти приложи всяко благословеніе за добринж-тж, койжто ты ми си показалъ.

I=70 тридесетіе

ГЛАВА IV.

Тогази Христянъ тръгнж, но любезны-тѣ сестры Разумность, Набожность, Умилительность и Разсудительность искахж да го придружатъ до подножія-та на рѣтъ-тѣ.

И тѣй излѣзохж наедно и повтаряхж по напръшны-тѣ си разговоры додѣ бѣхж захванжли вече да слѣзватъ отъ рѣтъ-тѣ. Тогази Христянъ рече: “Както бѣше възлѣзваніе-то мжчно, тѣй ми ся вижда че и слѣзваніе-то е опасно.” “Тѣй е,” отговори Разсудительность, “защото мжчно е за челоуѣка да ся укрѣпи, да не падне като слѣзва, както ты сега въ “*Долинж-тж на Смирение-то.*” И за туй излѣзохмы ный да тя испроводимъ додѣ слѣзешъ отъ рѣтъ-тѣ. Тогази той ся сепнж и слѣзваше съ голѣмо припазваніе, но пакъ не стигнж долу безъ да ся не прѣпъне два три пжти.

Тогази видѣхъ въ сѣнъ-тѣ си че тѣзи добры неговы другаркы, като Христянъ бѣше стигнжль вече долу подъ рѣтъ-тѣ, дадохж му еднаж питж хлѣбъ, едно стькло вино и малко гроздіе, и подиръ това той улови пжтъ-тѣ самичькъ. Но сега въ тѣзи Долинж на Смирение-то, горкый-тѣ Христянъ срѣщнж доста бѣды и прѣпятствія, защото не бѣше още много изминжль, като видѣ единъ

омразенъ *Бъсъ* че идѣше отъ прѣзъ поле-то на срѣщъ му; име-то на тойзи бѣсъ е *Аполлионъ*: (Погубитель.) Тогази Христянъ зѣ да ся страхува, и да си двои умъ-тъ какъ му е по добро, да ся върне ли, или да стои на срѣщъ. Пакъ дойде на умъ-тъ му че нѣмаше на гърбъ-тъ си защително покрывало, и тѣй ако обърне гърбъ къмъ врагъ-тъ, то само щѣше да му даде време още по лесно да го прободе съсъ стрѣлы-тъ си; за това той рѣши да ся наеме да стои на срѣщъ; “Защото,” рече той, “ако гледахъ само спасеніе-то на животъ-тъ си и нищо повече, пакъ по добръ е да стоиѣ на срѣщъ.” И тѣй слѣдваше пѣтъ-тъ си додѣ ся срѣщна съ Аполлиона. Туй чудовище бѣше много ужасително на гледъ. Той бѣше покритъ съ люспи както рыбъ, (и съ тѣхъ той ся хваляше.) Крыль-тъ му бѣхъ като на ламіѣ, крака-та като на мечкъ, и отъ коремъ-тъ му излизваше огнь и дымъ, и уста-та му бѣхъ като на лвъ. Той като дойде до Христяна, гледаше го съ единъ прѣзирателенъ погледъ, и тѣй захванъ да го испытва.

Апол. Отъ дѣ идешъ и кждѣ отивашъ ты?

Хр. Идъ отъ градъ-тъ Погыбелово, което е мѣсто-то на всичко-то зло, и отивамъ на градъ Сіонъ.

Апол. Отъ туй разбирамъ че ты си единъ отъ мои-тъ подданицы, защото венчка-та онази земя е моя, и азъ съмъ неинъ Князь и богъ. И ты какъ тѣй да побѣгнешъ отъ царя си? Ако

бы да нѣмахъ надежджъ че ты пакъ ще ми служувашь, сега съ единъ ударъ щѣхъ да тя свалиж на земіж-тж.

Хр. Наистинжъ азъ съмь ся родилъ въ твоіж-тж държавжъ, но намѣрихъ твоіж-тж службжъ тежкж и заплатж-тж таквжзи, щото отъ неіж человекъ не може да живѣе, защото заплатата на грѣхъ-тъ е смърть; ⁽¹⁾ и за туй азъ като дойдохъ на възрасть, направихъ както други разумни хора: потърсихъ дано сполучіж нѣщо по добро.

Апол. Никой царь не ще тѣй лесно да изгуби подданницы-тъ си, и азъ не щж да тя изгубіж още; но понеже ся оплаквашь отъ службж-тж си и отъ заплатж-тж си, бжди благодаренъ да ся върнешь, и азъ отъ сега ти ся обѣщавамъ да ти давамъ каквото ся намѣрва въ нашж-тж земіж.

Хр. Но азъ ся наемнжхъ при другыго даже при Царь-тъ на Князове-тъ; и сега какъ могж азъ праведно да ся върнж съ тебе?

Апол. Ты си сторилъ споредъ пословицж-тж, "Отъ трънъ на глокъ;" но то не е нѣщо ново за онѣзи които сж ся показали като негови слугы, когато замине малко врѣме да го изиграіжтъ и да ся въріжтъ пакъ при мене. Прави и ты тѣй и всичко ще ти бжде добро.

Хр. Азъ съмь му далъ на залогъ вѣрж-тж си и заклѣлъ съмь ся да бждж неговъ поддан-

(1) Рим. 6; 23.

никъ; и сега какъ можъ отъ туй да ся држпнж назадъ и да не мя обѣсятъ като прѣдатель?

Апол. Не ли направи ты то сжщо и на мене? а пакъ азъ склонявамъ да оставиж всичко на странж, ако сега ся обърнешъ и отидешъ назадъ.

Хр. Азъ когато ся обѣцахъ тебѣ, бѣхъ маловъзрастенъ, и освѣнь туй, смѣтамъ че Князь-тъ на когото подъ прѣпорецъ-тъ сега ся намѣрвамъ, той може да мя отвърже отъ онзи грѣхъ, даже и да прости още всичко що правяхъ дѣто ся склонявахъ на тебе. Още и право-то да ти кажж, о ты погубителный Аполліоне, азъ обычамъ неговж-тж службж, и заплатж-тж който той дава; обычамъ и неговы-тѣ слугы, негово-то правителство, неговы-тѣ дружина, и неговж-тж земіж по добрѣ отъ твои-тѣ; и за то оставай да мя прѣдумвашъ повече; неговъ слуга съмъ азъ, и него ще слѣдувамъ.

Апол. Помысли сега, додѣ още кръвь-та ти не е разпалена, какво има да тя срѣщне въ пжть-тъ дѣто отивашъ. Ты знаешь че повечето отъ неговы-тѣ слугы най сетнѣ испадатъ въ страданія, защото сж прѣстѣпници противъ мене и противъ мои-тѣ пжтища. Колко има отъ тѣхъ що сж получили безчестнж смърть? При това, ты имашъ неговж-тж службж за по добрж отъ моіж-тж, а пакъ той никогашъ не е излѣзнилъ още отъ мѣсто-то си за да избави нѣкои неговы слугы отъ мои-тѣ ржцѣ; а колкото за мене, всичкій-тъ свѣтъ знае, колко пжти, кога съсъ си-

лъ, кога съ хытросъть, съмь избавялъ отъ него и отъ неговы-тъ, ако и уловены отъ тѣхъ, онѣзи, които вѣрно сж ми слугували, тѣй и тебе ще избавѣж.

Хр. Дѣто той търпи за сега та ты не избавя, то е съ намѣреніе да испытва любовь-тъ имъ, да ли ще бжджтъ до край привържени нему, и колкото за лошы-тъ сетнины и страданія що казвашъ ты, че испадатъ въ тѣхъ, споредъ тѣхното смѣтаніе, то е най славно, защото за приврѣменно избавленіе твърдѣ не му ся и надѣжтъ; тѣ чакатъ за славж-тъ си да ѣж иматъ послѣ, и ще ѣж иматъ тогази когато тѣхный-тъ Князь дойде въ славж-тъ си и съ славж-тъ на свои-тъ ангелы.

Апол. Но ты вече си былъ невѣренъ въ служеніе-то си нему и какъ ся надѣвашъ да приемешъ нѣкоѣж заплатж отъ него?

Хр. Въ кое и въ какво му съмь былъ невѣренъ, Аполліоне?

Апол. Още на трѣгваніе-то си най напрѣдъ ты си ся отчаялъ, когато безъ малко щѣше да ся удавишь въ батакъ-тъ на отчаяніе-то; опыталъ си кривы пжтица за да ся отървешъ отъ товаръ-тъ си, когато трѣбаше да го търпишь додѣ Князь-тъ ти самъ ти го отнеме; еднѣжъ пакъ ты грѣшно заспа и загуби най драго-то си нѣщо, другъ пжтъ пакъ безъ малко щѣше да ся убѣдишь да ся върнешъ назадъ тогазь, когато видѣ львовѣ-тъ; още и всякой пжтъ кога говоришь съ нѣкого за

пѣтешествіе-то си и за онуй щото си видѣлъ и си чулъ, отъ вѣтрѣ въ сѣрдце-то си все желаешъ еднѣ суетнѣ славѣ во всичко щото говоришь или правишь. ✕

Хр. Горкана! всичко това е истина и има даже още много което ты не споменѣ, но Князь-тъ комуто слугувамъ и когото почитамъ е милостивъ и готовъ да прощава. Освѣнь туй да ти кажѣ азъ, тѣзи мои слабости мя прѣвзѣхѣ въ твоѣж-тѣ земѣ; тамъ гы, тѣй да кажѣ, съ майчино-то си млеко всукахъ, и подъ тѣхъ съмь стоналъ и въздышалъ съмь; защото ся раскаявахъ за тѣхъ и добыхъ прощеніе отъ Князь-тъ си.

Тогази Аполліонъ ся твърдѣ разлюти и извика: “Азъ съмь врагъ на тойзи Князь, мразѣж и лице-то му и законы-тъ му и людіе-тъ му. Азъ нарочно излѣзохъ на срѣщѣ ти.”

Хр. Аполліоне, пази ся въ това що правишь; защото азъ съмь сега въ царекый-тъ пѣть, въ пѣть-тъ на святость-тѣ; за туй тебѣ казвамъ, пази ся.

Тогази Аполліонъ ся раскрани и запрѣчи всичкѣ-тѣ широчинѣ на пѣть-тъ и рече: “Мене не мя е никакъ страхъ въ тѣзи работѣ; приготи ся да умрешъ, защото азъ ся заклѣвамъ въ ужасный-тъ вертепъ на ада че отъ тукъ по нататкъ нѣма да прѣстѣпишь; тука ще ти истрѣгнѣ душѣ-тѣ.” И съ туй той го устрѣли во грѣды-тъ съ еднѣ огненнѣ стрѣлѣ, но Христянъ имаше щитъ-тъ си въ рѣкѣ-тѣ, и съ него от-

БОЙ-ТЪ СЪ АПОЛЛОНА.

Стр. 80.

блѣснѣ стрѣлѣ-тѣ што не станѣ поврѣда отъ неѣж.

Тогази Христянѣ измѣкнѣ сабіж-тѣ си, защото усѣти че бѣше дошло вече врѣме-то да ся подвизава: Аполліонѣ, и той ся спуенѣ противъ него и хвърляше върхъ него стрѣлы-тѣ си често както градъ, и съ тѣхъ, при венчко що можѣ да стори Христянѣ за да ги отбие, той сполучи да го рани въ главѣ-тѣ, въ рѣжѣ-тѣ и въ кракѣ-тѣ. Туй докара Христяна да отстѣпи малко. А Аполліонѣ, стремително слѣдваше работѣ-тѣ си, но Христянѣ не изгуби дързновение, и противостояше юначкы колкото можаше. Това люто сраженіе трая повече отъ половинъ день, до дѣто Христянѣ комай отпадна въ силѣ-тѣ си, защото трѣба да знаемъ, че отъ раны-тѣ си той непрѣмѣнно ослабнуваше отъ часъ на часъ.

Тогази Аполліонѣ като намѣри благоврѣміе, приближи Христяна, улови го и, като ся собори съ него, хвърли го на земѣж-тѣ много страшно; въ сѣщо-то врѣме исхвъркнѣ и сабя-та на Христяна изъ рѣжѣ-тѣ му. Тогази извика Аполліонѣ: “На, сега си въ рѣжѣ-тѣ ми,” и туй като рече, малко останѣ да не го удуши съ натисканіе, и тѣй Христянѣ бѣ хванѣлъ вече да ся отчаюва за животъ-тѣ си. Но, по Божій-тѣ промыслъ ся случи че когато Аполліонѣ вдигнѣ рѣжѣ за най послѣдній-тѣ ударъ, съ който щѣше съвършено да довърши тогози добъръ челоуѣка, Христянѣ прострѣ нѣкакъ рѣжѣ за сабіж-тѣ си, получи

ѣж и като ѣж дрѣпнѣж, извика: “Да ся не радвашь противъ мене, о враже мой! ако и паднѣхъ, ще станѣ пакъ,” (1) и съ туй като скочи мушнѣж го и го рани смъртоносно тѣй щото го накара да ся изназади като единъ който е пріялъ смъртнѣй ударъ. Христянъ, като забѣлѣжи туй, спуснѣж ся още веднѣжъ върхъ него и рече: “Но въ всичко това надвивамы съ помощь-тѣж на оногози, който ны е възлюбилъ,” (2) и съ туй Аполліонъ распери ламійскы-тѣ си крила, та хвъркнѣж надалечъ и Христянъ вече не го видѣ. (3) ✕

Въ туй сраженіе, никой человекъ, който не е видѣлъ и чулъ както азъ, не може си въобрази каквы выкове и устрашителны рыканія издаваше Аполліонъ прѣзъ всичко-то врѣме на борбѣ-тѣж: той и както ламя пхтѣше. А отъ другѣ странѣж, каквы въздышанія и стенанія ся издавахъ отъ сърдце-то на Христяна. Прѣзъ всичко туй врѣме ни еднѣжъ не го видѣхъ съ весело лице до като усѣти че бѣ ранилъ Аполліона съсъ сабіж-тѣж си, която бѣ отъ двѣ-тѣ страны остра, тогази той ся усмихнѣж и погледнѣж на горѣ; но тойзи бой бѣше нанетинѣж най ужасно-то зрѣлище което въ животъ-тѣ си съмь видѣлъ.

И тѣй когато битва-та бѣше ся свършила, Христянъ рече: “Тука ще да въздамъ благодареніе тому който мя е избавилъ отъ уста-та на лъвовете-тѣ, който ми е помогнѣлъ противъ Аполліона.” Така и стори.

(1) Мих. 7; 8. (2) Рим. 8; 37. (3) Іаков. 4; 7.

И яви се прѣдъ него тогази една рѣка която държеше лѣстїе отъ дърво-то на живота, и Христянъ ги зѣ и тури ги на раны-тѣ които бѣше добылъ въ битвѣ-тѣ, и тозъ часъ оздравѣхъ. И сѣднѣ той на онуй мѣсто да похапне малко хлѣбъ и да сѣрбне отъ стькло-то което бѣше му се дало по напрѣдъ; и тѣй поукрѣпи се малко и трѣгнѣ пакъ на пѣть-тѣ си, но съсъ сабѣхъ-тѣ си въ рѣкѣ; “защото,” рече той въ себе си, “кой знае, другъ нѣкой врагъ може да се намѣри близу тѣдѣзь.” Но Аполліонъ го не докачи вече, и друго противно не му се случи до дѣто изминѣ тѣзи долини. А на свършванїе-то на тѣзи долини имаше една друга, която се казваше “*Долина на Смъртниж-тѣ Сѣнкѣ,*” и трѣбаше Христянъ прѣзъ неѣ да мине, защото пѣть-тѣ къмъ Небесный-тѣ Градъ отхожда право прѣзъ срѣдѣ-тѣ на тѣзи долини. Тази долина бѣше едно пусто мѣсто. Пророкъ Іеремія тѣй го описва: “Пустыня, мѣсто на пустотѣ и на пропасти; мѣсто на безводїе и на смъртниж сѣнкѣ; мѣсто по което не е минѣлъ человекъ и дѣто человекъ не се е населилъ.” (1)

Въ туй мѣсто Христянъ прѣтегли още по голѣмы страданїя отъ колкото въ сраженїе-то си съ Аполліона, както ще видимъ по подирѣ.

Видѣхъ тогази въ снѣ-тѣ си че когато Христянъ стигнѣ до границѣ-тѣ на тѣзи Смъртниж Сѣнкѣ, тамъ го срѣщнахъ двама человекѣ; тѣ

(1) Іер. 2; 6.

бѣхж потомци на онѣзи съгледатели които донесохж злж вѣсть зарадъ добрж тж земѣж, (1) и сега бърже ся врацахж назадъ. А Христянъ гы попыта: “Кждѣ отивате вы?” И тѣ му рекохж: “Назадъ, назадъ! Тѣй да сторишь и ты ако ти ся свиди за животъ-тѣ ти или спокойствіе-то ти.” “А че какво е станжло? каква е работа-та?” рече Христянъ. “Какво ли е станжло?” рекохж тѣ, “Ный вървѣхмы въ тозъ пжть, въ който сега отивашь ты, и вървѣхмы до дѣто смѣвхмы, и истинж безъ малко не щѣхмы да можемъ ни да ся върнемъ; малко още по нататкъ ако бѣхмы стжпили, не щѣхмы да смы тука сега да ти дадемъ туй извѣстіе.” “Но какво срѣщнжхте?” попыта Христянъ. Отговорихж тѣ: “Малко останж и щѣхмы да влѣзнемъ въ Долинж-тж на Смъртнж-тж Сѣнкж; но по благополучіе гледахмы на прѣдѣ си и видѣхмы опасность-тж прѣди да влѣзнемъ вжтрѣ.”

“Но какво видѣхте тамъ?” попыта Христянъ. Человѣци-тѣ отговорихж: “Какво ли видѣхмы? Видѣхмы сжщж-тж Долинж, чернж като смолж; видѣхмы още тамъ вапиры-тѣ, змѣове-тѣ, и ламіи-тѣ на безднж-тж; и чухмы тамъ въ онжзи долинж едно непрѣстанно рыданіе и выеніе като отъ человѣцы които страдахж неисказанны мжкы, и които сѣдяхж тамъ наскърбени и оковани съ желѣзны оковы; освѣнь това, надъ долинж-тж отъ горѣ висѣхж черни-тѣ облаци на отчая-

(1) Числ. 13; 22.

ніе-то; и надъ тѣхъ смърть-та непрѣстанно простира крила-та си. Съ единъ думж, мѣсто-то е съвършено ужасно и съвсѣмъ нерастроено.” (1)

Тогази Христянъ рече: “Но при всичко що ми казахте азъ пакъ не виждамъ още да не ми е тойзи пѣть-тъ къмъ желаемо-то мѣсто.” (2) “Нека бжде твой-тъ пѣть; ный го не земамы за нашъ,” рекохж тѣ, и ся отдѣлихж отъ него. А Христянъ слѣдваше пѣть-тъ си, но все съсь сабѣж-тж си изваденж и въ ржкж, отъ страхъ да го не нападне пакъ нѣкой.

И видѣхъ въ снѣ-тъ си че, до колкото ся простираше тази долина, отдесно все имаше една много дълбока яма, и тази е яма-та дѣто отъ толкози вѣкове насамъ, “слѣпци-тѣ като сж водили слѣпы-тѣ,” тука жалостно сж погынжли, и едни-тѣ и други-тѣ. А отъ лѣво имаше едно много опасно блато, съ мрътвж и тинявж водж. Въ него ако падне нѣкой добъръ человекъ, нѣма на какво да опрѣтъ крака-та му, защото дѣно нѣма. Въ туй блато бѣ паднжль нѣкога Царъ Давидъ, и несумнѣнно тамъ бы ся и удавилъ ако не бѣ го извадилъ единъ който е много силенъ. (3) При това пѣть-тъ тука бѣше много тѣсенъ и отъ туй за Христяна бѣше много мжчно; защото, когато въ тъмнинж-тж ся мжчеше той отъ единж-тж страж да отбѣгва отъ ямж-тж, тогази безъ малко щѣше да падне въ блато-то, и когато искаше да ся варди отъ блато-то, тогази, ако не внимаваше

(1) Іов. 3; 5. 10; 22. (2) Псал. 44; 18, 19. (3) Псал. 69; 14.

твърдѣ добръ, щѣше да падне въ ямж-тж. Тѣй слѣдваше, и азъ го чухъ че въздышаше горко, защото освѣнь горѣречены-тѣ стракове, още и пжтека-та му тука бѣше до толкози помрачена, щото много пжти, като дигаше кракъ-тѣ си да стжпи, не знаеше нито дѣ нито на какво ще стжпи. Около срѣдж-тж на тжзи долинь видѣхъ че бѣше устїе-то на Пькъль-тѣ, и то близу край пжть-тѣ. “Сега,” мислеаше Християнъ “какво да правїж?” Между това комай непрѣстанно и нечаянно излѣзваше толкози пламъкъ и дымъ съ искры и съсъ страшны гласове, (върхъ които нѣмаше силж сабя-та на Християна както върхъ Аполліона,) тѣй щото той ся принуди да тури сабїж-тж си въ ножницж-тж и да извади друго-то си оружїе, което ся нарича *Всемоленїе*, (1) и съ туй чухъ че выкаше: “О Господи, молїж ти ся, избави душж-тж ми!” (2) И тѣй слѣдваше за доста врѣме да ся моли, и пламъкъ-тѣ все го наближаваше, и той чуяше плачевны гласове, и екоть като отъ тичанїе на самъ и на тамъ, така щото по нѣкогашъ мислеаше той че ще го смажжтъ на парчета или ще го сгазятъ както каль-тж по улицы-тѣ. Туй ужасно зрѣлице гледаше той, и тѣзи страшны гласове и фучанїя чуяше въ разстоянїе на нѣколко часа, и дойде до едно мѣсто дѣто му ся струваше че чуе много чудовища които идяхж да го посрѣщнжтъ; тамъ ся спрѣ той и хванж да мысли какво е

(1) Ежес. 6; 18. (2) Псал. 116; 4.

най добро да прави. По нѣкогашъ му идѣше мысль-та да ся върне, но пакъ помысляше че до сега може да е прѣминжлъ половинж-тж отъ пжть-тъ; припомняше си още че е вече побѣдилъ много бѣды и че назадъ да ся върне може да му ся случи по голѣма бѣда отъ колкото да върви напрѣдъ. И тѣй намысли той да върви напрѣдъ. Но струваше му ся че чудовища-та го повече и повече приближаваж, и като дойдохж до него, тогази той извика велегласно: “Азъ ще ходѣ съсь силж-тж на Господа Бога,” и тѣй тѣ ся држинжжж назадъ и вече не приближихж.

Едно нѣщо тука не могж да не забѣлжж; съгледахъ горкый-тъ Христянъ че бѣше сега толкозь смаянъ, щото не познаваше вече гласъ-тъ си. Като бѣше дошелъ до устѣ-то на огненнж-тж пропасть, едно отъ лукавы-тъ чудовища пристѣпи до него отъ дирѣ излека и му шепнѣше на ухо-то много страшны хулы, които той, горкый-тъ, наистинж върваше че отъ свой-тъ му умъ произлѣзож. Туй бѣше на Христяна най мжчно-то отъ всичко що бѣше по напрѣдъ срѣщнжлъ, като мисляше че хуляше сега оногози когото той по напрѣдъ толкози любяше, а да бы можель инакъ, не бы го сториль; но не му стигаше умъ-тъ да затули уши-тъ си, или да разбере отъ дѣ провлѣзож тѣзи хулы.

Като бѣше ходилъ нѣколко врѣме Христянъ въ туй тжжно състояніе, счу му ся гласъ-тъ на одного чловѣка, който като че вървѣше напрѣдѣ

му и думаше: “И даже въ долъ-тъ на смъртнѣ-тѣ сѣнкѣ ако ходѣж, не щѣ ся уплаши отъ зло; защото ты си съ мене.” (1) Тогази той много ся възрадува, и то по тѣзи причини:

Първо, защото той отъ туй разбра че освѣнь него намирахъ ся въ тѣзи долини и други нѣкои които ся бояхъ отъ Бога.

Второ, защото той позна че Богъ бѣше тамъ съ тѣхъ ако и да ся намирахъ въ туй тъмно и мрачно състояніе. “И защо да не бѣде и той съ мене,” рече той, “макаръ азъ отъ прѣпятствіа-та на мѣсто-то и да не можѣхъ да го усѣтѣж по напрѣдъ.” (2)

Трето, защото ся надѣваше (ако може го стигнѣж) да сполучи подиръ малко единъ другаръ. И за туй, той вървѣше и выкаше на оногози, който бѣше напрѣдъ; но и той не знаеше какъ да отговори; защото и той мысляше че е былъ самъ.

Подиръ малко ся разсѣмнѣж; тогази рече Христянь: “Той обърнѣ сѣнкѣ-тѣ смъртнѣ въ зорѣ.” (3) Когато вече бѣше ся развидѣлило той погледнѣ назадъ, не отъ желаніе да ся върне, но съ деннѣ-тѣ видѣлинѣ да види каквы бѣды бѣше прѣминѣлъ той въ тъмнинѣ-тѣ. Тогази видѣ той по ясно онѣзи ямѣ, която бѣше отъ еднѣ-тѣ странѣ, и блато-то което бѣ отъ другѣ-тѣ странѣ; видѣ и колко тѣсна бѣше онази пѣтека помежду имъ, видѣ и вапирѣ-тѣ и змѣове-тѣ и ламіи-тѣ отъ безднѣ-тѣ, но всичкигы

(1) Псал. 23; 4. (2) Іов. 9; 11. (3) Амось. 5; 8.

гледаше отъ далеко; защото подиръ като ся за- зори, не дойдохъ вече на близу; явихъ му ся обаче споредъ писано-то: “Той открива изъ тъмнинъ-тж дълбоки-тѣ работы и изважда на видѣло смъртнъ-тж сѣнкж.” (1)

Въ това врѣме, много ся стопли сърдце-то на Христяна съ туй избавяніе негово отъ всички-тѣ бѣды на тойзи неговъ страшенъ пжть. И тѣзи бѣды, ако и да ся е страхуваль отъ тѣхъ по на- прѣдъ, сега гы видѣ по ясно, защото видѣлина-та гы откря. Изгрѣя тогази слънце-то, и то бѣ-ше пакъ една милость за Христяна, защото да знаете, че ако първа-та часть отъ Долинъ-тж на Смъртнъ-тж Сѣнкж бѣше страшна, то, втора-та часть, коіжто имаше да прѣмине, бѣше още по страшна, защото отъ мѣсто-то дѣто сега стояше, до край-тѣ на долинъ-тж, пжть-тѣ бѣше пѣлень съсъ сѣти и примки и клопки и мрѣжы; и има-ше и толкози много ямы и копки и дълбоки дупки и пропасти тамъ, щото ако бы было сега тъмно, каквото бѣше когато минаваше първж-тж часть на пжть-тѣ, и хыляды души да имаше той, тѣ всички бы пропаднжли. Но, каквото рѣкохъ, слънце-то тогази изгрѣваше, и Христянъ рече: “Свѣтилникъ-тѣ му свѣти на главж-тж ми, и съ неговж-тж видѣлинж ходіж прѣзъ тъмнинъ-тж.” (2) И тѣй съ тѣзи видѣлинж стигнж той до свър-шваніе-то на долинъ-тж. И видѣхъ въ сѣнь-тѣ си, че тамъ на край-тѣ на долинъ-тж бѣхж ра-

(1) Іов. 12; 22. (2) Іов. 29; 3.

спилены кръвь-та, кости-тѣ и смазаны-тѣ трупове отъ челоуѣцы-тѣ, които по напръдѣ бѣхъ минжли по тойзи пѣть; и като размышлявахъ що ще да е на туй причина-та, съгльдахъ малко напръдѣ си еднѣ пещерѣ, дѣто въ старо врѣме сѣдяхъ двама *Исполни*, имена-та имъ *Папа* и *Поганъ*, и чрѣзъ тѣхнѣ-тѣ власть и тиранство, тѣзи челоуѣци, (на които кръвь-та, кости-тѣ, пепель-тѣ и трупове-тѣ лежехъ тамъ) сѣ были немилостиво убити. Но по край туй мѣсто Христянъ миѣжъ безъ никаквѣ мѣжѣ, и азъ ся почудихъ на това, но послѣ ся научихъ че единъ-тѣ исполинъ, *Поганъ*, отъ колѣ врѣме былъ умрѣлъ, а колкото за другий-тѣ, ако и да е още живъ, но поради старость-тѣ си, и отъ блѣсканія-та които е зѣлъ въ по млада-тѣ си дни, той е станжлъ толкози немощенъ, и крака-та му тѣй вдървени щото не може вече друго да стори освѣнь да сѣди прѣдѣ пещерѣ-тѣ си, да зяпа на пѣтници-тѣ като минувать и да хапе нокты-тѣ си отъ ядѣ че не може да ги стигне.

И видѣхъ че Христянъ вѣрвѣше на пѣть-тѣ си, но когато видѣ стареца, който сѣдяхе прѣдѣ пещерѣ-тѣ, не знаяхе какво да мысли за него, особено защото той като не можаше да го гони выкаше подирѣ му: “Вы нѣма да трѣгнете въ правый-тѣ пѣть додѣ не изгорять още нѣкои други отъ васъ.” Но Христянъ безъ да му отвърне нищо, и безъ да го погледне, заминжъ си неповрѣденъ.

ИПОЛИНЪ ПАПА.

ГЛАВА V.

И когато бѣше заминалъ Христянъ едно малко разстояніе, стигна до една могила, направенъ нарочно за пѣтници-тъ да ся качать тамъ и да гледать напрѣдъ. И Христянъ възлѣзе върхъ тѣзи могила и като гледаше напрѣдъ, видѣ *Вѣрена* че отива прѣдъ него въ пѣтъ-тъ. Тогази Христянъ повика съ высокъ гласъ: “Хей! хей! чакай тамъ, да ти станъ другарь;” и Вѣренъ отговори: “Не можъ, защото бѣгамъ за животъ-тъ си и отмѣститель-тъ на кръвъ-тъ мя гони.”

Съ туй, Христянъ малко ся распали, и като напѣна съсъ всичкѣ силѣ, скоро пристигна Вѣрена и го надмина, тѣй що “последній-тъ станъ първый.” Тогази Христянъ малко тщеславно ся усмихна защото бѣше испрѣдварилъ брата си, но като не внимаваше на стѣпки-тъ си, внезапно ся прѣпадна и падна, и не можѣ да стане вече додѣ не дойде Вѣренъ да му помогне.

Тогази видѣхъ въ снѣгъ-тъ си че тѣзи двамата вървѣхъ заедно и съ любовь, и имахъ сладки разговори върху всички-тъ нѣща, които бѣхъ имъ ся случили въ пѣтуваніе-то имъ, и Христянъ най първо захванъ така:

“Почтенный и възлюбленный брате мой, Вѣрене, радвамъ ся че ты пристигнахъ, и още че Богъ е приспособилъ духове-тъ ни, единъ съ другъ,

така щото ще можемъ като съдружници да ходимъ заедно въ тойзи пріятенъ пжтъ.

Въренъ. Азъ ся надѣяхъ милый мой пріятелю, да ты имамъ за другарь още отъ градъ-тъ ни, но ты мя испрѣвари, и за туй бѣхъ принуденъ да дойдж до тука самичкъ.

Хр. Колко врѣме стоя ты още въ градъ-тъ Погыбелово прѣди да трѣгнешь подиръ мене на това пжтешествіе ?

Вър. Стояхъ додѣто вече не можѣхъ да стоїжъ; защото на скоро отъ какъ бѣше излѣзнулъ ты, много приказки станжхъ че нашъ-тъ градъ скоро щѣше да изгори до земіж-тж съ огнь отъ небе-то.

Хр. Какъ, приказвахъ ли това и съсѣди-тъ ?

Вър. Извѣстно, тая приказка бѣше въ уста-та на всякого.

Хр. Но какъ тѣй, че пакъ освѣнь тебе другъ нѣма който да побѣгне отъ тѣзи опасность ?

Вър. Ако и да станжхъ, каквото рѣкохъ, много приказки за туй, но пакъ не мыслижъ че го вѣрвахъ на здраво. Защото по нѣкогашъ въ распалены-тъ имъ прѣпирни, чувахъ отъ тѣхъ едни да споменувать съ присмѣхъ тебе и твое-то безумно пжтешествіе; защото безумно го имахъ и го наричахъ тѣ. Но азъ вѣрвахъ и още вѣрвамъ че скончаніе-то на нашъ-тъ градъ ще бжде съ огнь и съ жупель отъ горѣ, и за туй отбѣгнѣхъ.

Хр. Не чу ли ты нищо да приказвать за съсѣда ни Уводена ?

Вър. Чухъ че былъ слѣдвалъ съ тебе наедно, додѣ да дойде до Батакъ-тъ на Отчаяніе-то, дѣто паднѣлъ вжтрѣ, споредъ както казвахъ нѣкои. Той не искаше да ся знае че бѣ сторилъ така, но азъ съмъ увѣренъ че той бѣше добръ уцапанъ съ таквѣзи калъ.

Хр. И какво му казвахъ съсѣди-тъ?

Вър. Той отъ какъ ся е върнѣлъ назадъ, станѣлъ е за присмѣхъ, и то между всякаквы хора. Нѣкои му ся подемиватъ и го прѣзиратъ, и почти никой не му дава работѣ. И на кѣсо, той е сега седмъ пѣти по злѣ отъ колкото бѣше додѣ не бѣ излѣзнѣлъ съ тебе отъ градъ-тъ.

Хр. Но защо му сѣ толкозь противни когато и сами-тъ прѣзиратъ пѣтъ-тъ, отъ който ся той върнѣ?

Вър. О! выкатъ върхъ него: "Да ся не види той! помѣтникъ е! не си е стоялъ на думѣ-тѣ." И тѣй мыслижъ че Богъ е подсторилъ и противници-тъ си да сѣскатъ съ присмѣхъ върхъ него, и да го иматъ за поговоркѣ защото е напуснѣлъ пѣтъ-тъ. (1)

Хр. Тебѣ не ти ли ся случи да ся сприкажешъ съ него прѣди да трѣгнешъ?

Вър. Еднѣжъ го ерѣщичхъ на улицѣ-тѣ, но той ся отби на отгатынѣ-тѣ странѣ, като че го бѣше срамъ за туй що бѣше направилъ, и тѣй не му продумахъ. ✕

Хр. На трѣгваніе-то си азъ имахъ надеждѣ

(1) Іерем. 29; 18, 19.

за овзи челоуѣкъ, но сега мя е страхъ че той ще погыне въ разореніе-то на градъ-тъ, защото е станжло съ него споредъ истиннѣ-тѣ пословицѣ: “Псе-то ся върнѣ на бѣлвотинѣ-тѣ си, и свиня-та окѣпана върнѣ ся да ся валя въ тинѣ-тѣ.” (1)

Вър. И мене мя е това страхъ за него, но кой може да забрани онуй което има да бжде ?

Хр. Добрѣ, съсьде Вѣрене, да оставимъ него и да поприказуваме за таквызи нѣща които ся касаѣтъ до насъ. Кажу ми ты сега, какво ти ся случи въ пѣтъ-тъ на идваніе ; защото знамъ че ти сѣ ся случили нѣкои работы, а инакъ то бы ся записало като едно голѣмо чудо.

Вър. Азъ отбѣгнѣхъ отъ Батакъ-тъ на Отчаяніе-то дѣто си паднѣлъ ты, и безъ никакво прѣпятствіе сполучихъ да дойдѣ до тѣсны-тѣ врата ; само трѣба да ти кажѣ че ся срѣщнѣхъ съ еднѣ дѣто іѣ выкатъ *Похотѣ*, и тя безъ малко щѣше да мя хвърли въ голѣмѣ бѣдѣ.

Хр. Блазѣ ти че си можелъ да ся отървешъ отъ нейны-тѣ примкы. Тя и Іосифа е силно искушавала, и той, като тебе, ся отърва отъ неѣ, но безъ малко поради неѣ щѣше да жъртвува животъ-тъ си. (2) Ами какво ти направи тя ?

Вър. Ты знаешъ какъвъ ласкателенъ языкъ има тя. И много силно мя приканяше да ся отбѣѣ съ неѣ като ми обрѣчаше всекакво удоволствіе.

(1) 2 Петр. 2; 22. (2) Быт. 39; 11, 13.

Хр. Всякакво, не : тя не ти е обрекла удоволствие-то, което има отъ единъ спокойнъ съветъ.

Впр. Разбирашь какво искамъ да кажѣ : всяко плътско и похотно удоволствие.

Хр. Хвала Богу че си ся отървалъ отъ неѣж, “които сѣж отъ Господа намразени, паднѣж щѣтъ въ нейнѣж-тѣ ямѣ.” (1)

Впр. Не знамъ отървалъ ли съмъ ся съвършено отъ неѣж или не.

Хр. Какъ ? азъ не вѣрвамъ да си склонилъ ты на нейно-то хотѣние ?

Впр. Не, не съмъ ся осквърнилъ съ неѣж ; защото помняхъ едно старо писаніе, което съмъ видѣлъ, и то казува : “Стѣпки-тѣ ѣ достигать до Адъ,” (2) и за туй азъ затворихъ очи-тѣ си, за да не ся омаѣж отъ нейный-тѣ погледъ. (3) Тогази тя мя хуляше, но азъ си отивахъ на пѣть-тѣ си.

Хр. Друго нѣкое нападеніе случи ли ти ся по пѣть-тѣ ?

Впр. Когато дойдохъ до подъ рѣть-тѣ който ся наричаше мжчний-тѣ рѣть, срѣщнѣхъ одного много старъ человекъ, който мя попита : “Кой си ? и кѣдѣ отивашъ ? и азъ му рѣкохъ че съмъ пѣтешественникъ, и отивамъ на Небесный-тѣ Градъ. Тогази Старець-тѣ ми рече : “Виждашь ми ся като честенъ человекъ ; ще ли ся благодарить съсъ заплатѣ-тѣ, който ще ти дамъ ?” Тогази попитахъ за име-то му и на кое мѣсто

(1) Прит. 22; 14. (2) Прит. 5; 5. (3) Іов. 31; 1.

сѣди. Той ми обади че име-то му е Адамъ Пър-
 вый и че сѣди въ градъ-тъ Прѣльсть. (1) Попы-
 тахъ го тогази каква му е работа-та и каквж
 заплатж ще ми даде. Той ми каза че работа-та
 му е много задоволителна и колкото за запла-
 тж-тж, той ще да мя направи най сетнѣ наслѣ-
 дникъ на имотъ-тъ си. Пытахъ го още каквж
 кжщж държи и кои други слугы имаше. И съ-
 туй той ми каза че въ кжщж-тж му ся намѣр-
 ватъ всички-тѣ сладости на свѣтъ-тъ, и слугы-тѣ
 му сж отъ онѣзи които е той самъ родилъ. То-
 гази попытахъ колко дѣца има, и той рече че
 има три дѣщери, на име, "Похоть на плть-тж,
 Похоть на очи-тѣ, и Гордость на живота," (2) и
 ще мя ожени за еднаж отъ тѣхъ ако щж. Тогази
 го попытахъ до кое врѣме ще мя иска да живѣж
 при него, и той ми рече че до дѣ е самъ той живъ.

Хр. Ей, най сетнѣ какъ рѣшихте съсъ Ста-
 рець-тъ?

Вър. Отъ най напрѣдъ ся усѣтихъ малко
 расположенъ да отидж съ чловѣкъ-тъ, защото
 приказваше много сладко, но като говоряхъ съ
 него погледнжхъ на чело-то му и тамъ видѣхъ
 написаны тѣзи думы: "Да съблѣчете ветхий-тъ
 чловѣкъ съ дѣла-та му."

Хр. И сетнѣ какъ искара.

Вър. Тогази ми дойде на умъ като че мя
 горѣше и усѣтихъ че каквото и да ми дума той
 и колкото и да мя ласкае, пакъ ако мя излъже

(1) Ефес. 4; 22. (2) 1 Иоан. 2; 16.

еднѣжъ да стѣпѣ въ кѣщѣ-тѣ му, безъ друго ще мя продаде като робъ. И тѣй му рѣкохъ да не ми хортува вече защото нѣма да приближѣ нито врата-та му. Тогази той мя нахука и ми рече че ще проводи подирѣ ми одного който да огорчи тойзи пѣтъ за душѣ-тѣ ми. И азъ като ся обрашахъ за да го оставѣмъ, на часъ-тъ ся усѣтихъ че мя улови и мя дръпнѣ назадъ съ толкози силѣ щото сякахъ че откъснѣ нѣкоя часть отъ тѣло-то ми, и мя докара да извикамъ: "Ахъ! окаяненъ азъ челоуѣкъ." (1) И съ туй трѣгнѣхъ и слѣдвахъ пѣтъ-тъ си възъ рѣтъ-тъ. И когато стигнѣхъ кѣдѣ срѣдѣ пѣтъ-тъ за на горѣ, погледнѣхъ назадъ и видѣхъ одного че идѣше подирѣ ми бѣрже както вѣтѣръ, и тѣй той мя пристигнѣ на онуй мѣсто дѣто има едно сѣдалище.

Хр. И азъ на туй сѣщо-то мѣсто сѣднѣхъ да си починѣ, и сѣнъ мя унесе и тамъ си изгубихъ свитѣкъ-тъ отъ пазухѣ-тѣ си.

Вѣр. Добрый брате мой, слушай да ти доискажѣ. Съ него станѣ само една дума и единъ ударъ; защото щомъ пристигнѣ до мене, съ единъ ударъ мя свали и мя прострѣ като мѣртѣвъ на земѣ-тѣ. Но когато ся посѣвзѣхъ малко, попытахъ, "защо ми стори това?" и той ми рече, "защото тайно си ся склонилъ на Адама Първаго," и съ туй той ми тѣрти още единъ такѣвъ смѣртноносенъ ударъ въ грѣды-тъ щото паднѣхъ на

(1) Рим. 7; 24.

гърбъ-тъ си и лежахъ при нозѣ-тъ му мъртъвъ както напрѣдъ. И тѣй като дойдохъ пакъ на себе си, моляхъ му ся за милость, а той рече, “милость азъ не познавамъ,” и съ туй, пакъ мя сва-ли. Несумнено той щѣше мя уби ако не бѣше минжлъ тамъ нѣкой си, който му запрѣти.

Хр. Кой бѣше той, дѣто му запрѣти?

Вър. Най напрѣдъ не го познахъ; но като минуваше, забѣлѣжихъ дупкы-тъ въ рѣцѣ-тъ му и въ ребра-та му, и отъ туй заключихъ че е нашъ-тъ Господь. И тѣй слѣдувахъ да възлѣ-звамъ на рѣтъ-тъ.

Хр. Тойзи человекъ, който тя е пристигнжлъ, Моисей е. Той никого не жали, и никакъ не знае да показва милость къмъ онѣзи които сж прѣ-стѣпили неговъ-тъ законъ.

Вър. Азъ знамъ това добрѣ, то не ми бѣше първъ пѣтъ дѣто ся срѣщнжхъ съ него. Той е, който мя посѣти като сѣдѣхъ още у дома спо-коинъ, и ми рече че ще ми изгори кѣщж-тж на главж-тж ми, ако сѣдѣхъ още тамъ.

Хр. Но не видѣ ли кѣщж-тж, която е на онзи рѣтъ, дѣто си ся срѣщнжлъ съ Моисея?

Вър. Видѣхъ ѣж, и львовете-тъ видѣхъ, прѣди да стигнж тамъ, но колкото за львовете-тъ, трѣба да сж были заспали, защото бѣше около пладне, и защото имахъ до вечерь-тж толкози врѣме на-прѣдѣ си, минжхъ по край Вратарь-тъ и прѣва-лихъ рѣтъ-тъ.

Хр. Навстинж той ми обади че тя видѣлъ

когато си минжлъ, но жалъ ми е че не си влѣ-
знажлъ въ онѣзи кѣщѣ, защото тамъ быхъ ти
показали толкози любопытны нѣща, щото до
смъртнѣй-тъ си день нѣмаше да ги забравишь.
Но кажи ми, молижъ ти ся, не срѣщнѣ ли нико-
го въ Долинѣ-тѣ на Смирение-то? X

Впр. Срѣщнѣхъ одного, на име *Неблагода-
ренъ*, който много искаше да мя прѣдума да ся
върнѣ съ него. Причина-та съ него бѣше че тази
долина бѣше съвсѣмъ безчестна. Той ми каза
още че ако идѣ тамъ, то съ туй ще остудѣ
всичкы-тѣ си прѣатели, както Гордя, Высокоума,
Славолюба и Мѣрослава, и другы таквызи; и той
бѣ увѣренъ че тѣ всичкы щѣхъ да ся соблазнятъ
въ мене, ако ставамъ глупавъ да нагазижъ прѣзъ
тѣзи долини. X

Хр. Добрѣ, а ты що му отговори?

Впр. Рѣкохъ му, че тѣзи лица, които бѣше
ми споменжлъ, ако и да тѣрсятъ роднинство съ
мене, и то по правдѣ негли, защото наистинѣ
роднини ми сѣ по плѣтъ, но отъ какъ станжхъ
азъ пѣтешественникъ, тѣ сѣ ся отрѣкли отъ ме-
не, и азъ отъ тѣхъ, и сега вече ги имамъ като
че не сѣ были никога отъ родъ-тъ ми. Рѣкохъ
му още че колкото за тѣзи долини, той съв-
сѣмъ криво бѣ прѣдставилъ работѣ-тѣ, защото
“прѣди почетъ има смирение,” и “горделивъ духъ
прѣди падение.”

“За туй, рѣкохъ му,” менѣ ми иде по до-
брѣ, да вървижъ прѣзъ тѣзи долини, и тѣй да сти-

гнѣ до онуй, което всички-тъ най мудри иматъ за почетъ, а не да избирамъ онуй, което имашъ ты за най достойно да го почитамы.

Хр. Друго нѣщо срѣщнѣ ли въ тѣзи долини?

Вър. Да, срѣщнѣхъ и *Срамка*; но отъ всички-тъ хора, които по пѣть-тъ си видѣхъ, той ми ся види криво наименованъ. На други-тъ можешъ съ малко доказваніе да речешъ Не, и да ты испроводишъ, но тойзи безочливъ Срамко не свършваше прикаски-тъ си.

Хр. Ей, какво ти каза?

Вър. А че говорѣше противъ самъ-тъ върж. Той каза че срамотна, ниска и безчестна една работа е да гледа чловѣкъ на душевны нѣща че чувствителна-та совѣсть показва едно мало душие, и че единъ чловѣкъ ако внимава на всички-тъ си думы и на всички-тъ си дѣла, то съ туй ще върже себе си така, щото да нѣма въ поведеніе-то си онѣзи свободѣ на който сѣ навъкнѣти храбри-тъ духове на сегашны-тъ врѣмена, и тѣй ще стане присмѣхъ на вѣкъ-тъ си. Каза ми още че отъ голѣмы-тъ, отъ богаты-тъ или отъ мѣдры-тъ твърдѣ малко имаше, които да сѣ на мое-то мнѣніе, и отъ тѣхъ никой не е приелъ туй мнѣніе до дѣ не сѣ го прѣдумали да избежумѣе и да склони да тури въ бѣдѣ всичко, та да сполучи нѣщечко дѣто никой не знае що е. (1) Освѣнь това, той укоряваше долно-те и неблагогородно-то състояніе и положеніе на по

(1) 1 Кор. 1; 26. 3; 18.

много-то отъ онѣзи конто пжтувать по небесный-тъ пжть както и невѣжество-то имъ и лишениѣ-то имъ отъ всяко понятіе на естественны-тъ науки. И тѣй слѣдваше той да укорява много нѣща по-вече отъ колкото могъ да ти искажъ тука, както на примѣръ, че срамота было чловѣкъ отъ слово-то на одного проповѣдника да плаче и да ся нажалява, и че срамота было да ся върне отъ церквж въ домъ-тъ си съ въздыханіе и охканіе; че срамота было да искамъ прошкж отъ съсѣдъ-тъ си когато съмъ му сторилъ нѣкоіж малкж обидж, или да повърнж онова което съмъ земалъ неправедно. Той рече още, че благочестіе-то отчуждава чловѣка отъ голѣмцы-тъ само заради нѣкои си грѣхове (конто той наричаше съ едно по меко име), и отъ другж странж го кара да припознава и да има общеніе съ ничтожны-тъ, само защото сж отъ сжщо-то вѣронсповѣдно братство; “И не е ли туй срамота?” пыташе той.

Хр. А ты какво му отговори?

Вър. Какво ли? Право да ти кажъ, най на-прѣдъ не знаяхъ какво да му отговоріж. До толкози бѣше мя налегнжлъ съ рассказанія-та си щото кръвь-та ми ся събираше на лице-то ми. Тойзи Срамко направи туй и безъ малко щѣше да мя отблъсне съвѣмъ отъ пжтешествіе-то ми. Но най сетнѣ хванжхъ да размыслямъ че, “Онова което е високо въ чловѣцы-тъ, то е мързость прѣдъ Бога.” (1) И помыслихъ, “Срамко ми оба-

(1) Лук. 16; 15.

ди чловѣци-тъ какви сж, но нищо не ми обади за Бога и за Божіе-то Слово. И пакъ мыслѣхъ че на сждный день нѣма да ся сждимъ за животъ или за смърть споредъ каквото ще думать досадителни-тъ духове на тойзи свѣтъ, а споредъ мудрость-тъ и законъ-тъ на Всевышняго. Слѣдователно, мысляхъ, което дума Богъ че е най добро, то е най добро-то, ако и вси-тъ чловѣци на свѣтъ-тъ да сж противни. Сега прочее, като знамъ че Богъ обыча благочестіе, че Богъ обыча еднж чувствителнж совѣсть, и че които ставать безумни за Царство-то небесно, тѣ сж най мудри, и че сиромашъ-тъ, който обыча Христа, е по богатъ отъ най голѣмый-тъ чловѣкъ на свѣтъ-тъ който мрази Христа; като знамъ тѣзи нѣща, тебѣ думамъ, Срамко, махни ся отъ мене! Ты си противникъ на мое-то спасеніе. Да ся съдружж ли азъ съ тебе противъ върховный-тъ си Владѣтель и Господарь? Тогази какъ ще мож да го гледамъ въ очи, когато дойде той? Ако ся срамувамъ сега отъ пжтица-та му и отъ слугы-тъ му, то какъ мож да очаквамъ отъ него благословеніе? Но наистинж тойзи Срамко е единъ много смѣль злодѣецъ; азъ едвамъ го оттрѣснжхъ отъ другарство-то си. Той ся прилѣпи за мене и все ми шепнѣше на ухо за нѣкон отъ слабости-тъ и недостаткы-тъ на религіѣ-тж, но най сетнѣ му рѣкохъ, че напраздно ще ся мжчи повече въ тжзи работж; защото онѣзи нѣща които той прѣзираше, азъ видѣхъ въ тѣхъ най мно-

го славѣ; и тъй най сетнѣ сполучихъ та изменихъ тогози досадителя.

Хр. Много ся радвамъ, брате, че си противостоялъ толкози юначки противъ тогози зломысленника. Каквото казвашъ ты, и азъ мыслижъ за него, че отъ всички той има най неправо име; защото толкози е смѣлъ щото да върви подирѣ ни въ улицы-тѣ, и да ся мѣчи да ны посрами прѣдъ венчкы-тѣ челоуѣцы, то есть да ны направи да ся срамуваме отъ всичко що е добро. И ако не бы былъ той толкозь много дързновенъ, не бы ся мѣчилъ толкозь както прави сега, но трѣба ный да стоимъ противъ него; защото съсь всичко-то си самохвалство, той възвышава само безумный-тѣ и никого другыго. Соломонъ дума: “Мудри-тѣ ще наслѣдятъ славѣ, а повышеніе-то на безумны-тѣ ще е бесчестіе.” (1)

Вър. Мыслижъ че за да стоимъ противъ Срамка, трѣба да выкамы за помощь противъ него тогози който желае да смы “храбри, да защищавамы истинж-тѣ до дѣто смы на свѣтъ-тѣ.”

Хр. Право казвашъ; но другыго нѣкого не срѣщажъ ли въ онѣзи долиижъ?

Вър. Никого вече не срѣщажхъ, защото имахъ слѣнце въ всичкый-тѣ пѣтъ отъ тамъ прѣзъ онѣзи долиижъ, каквото и прѣзъ Долииж-тѣ на Смъртиж-тѣ Сѣнкж.

Хр. Туй е было за тебе много добро. Менѣ бѣше ми съвсѣмъ наопаки. Азъ щомъ влѣзихъ

(1) Прит. 3; 35.

въ онѣзи долини имахъ доста много време една страшна битва съ онзи омразенъ бѣсъ Аполлионъ; наистинѣ, мисляхъ че ще мя убие, особено когато мя събори и мя натисна подъ себе си, като да мя смаже; защото когато мя хвърли долу на земя-та, сабя-та ми бѣ исхвъркишла изъ ръка-та ми. Но тогази выкихъ къмъ Бога, и той мя послуша и мя избави отъ всички-тъ ми бѣды. Тогази влѣзихъ и въ Долинѣ-та на Смъртѣ-та Сѣнкѣ, и почти до срѣдъ пѣть-тъ прѣзъ неѣ нѣмахъ никаквѣ видѣлиѣ. Много пѣти мисляхъ че ще мя убѣятъ тамъ, но найсетнѣ ся зазори, слънце-то изгрѣя и прѣминихъ останѣлый-тъ пѣть по съ лесниѣ и спокойствіе.

Видѣхъ още въ сѣнь-тъ си, че Вѣренъ като погледна на една страна, видѣ одного чловѣка, на име *Говорянъ*, че вѣрвѣше отстраненъ отъ тѣхъ; защото въ туй мѣсто пѣть-тъ бѣше доста широкъ да вѣрвятъ всички по него. Той бѣше высокъ единъ чловѣкъ, и по пріятенъ да го гледашь отъ далечъ, отъ колкото отъ близу. Тогози чловѣка Вѣренъ го поздрави така.

Впр. На добъръ часъ, пріятелю! Кждѣ? за Небесѣ-та земя ли отивашъ?

Говорянъ. На онуй сѣщо-то мѣсто отивамъ.

Впр. То е добро, като е тѣй, надѣвамъ ся да имаы твое-то добро другарство по пѣть-тъ.

Говор. На драго сѣрдце, ставамъ ви другаръ.

Впр. Ей, елате да вѣрвимъ наедно, и да прѣ-

минемъ врѣме-то си въ разговоръ върхъ нѣкои полезны нѣща. X

Говор. Менѣ ми е твърдѣ приятно да говоря за добры нѣща, было съ васъ или съ други нѣкои, и радвамъ ся че ся намѣрвамъ между таквызи чловѣцы, които сж расположены къмъ еднѣ толкози добрѣ работѣ. Защото, право да ви кажѣ, малцина сж на които е угодно тѣй да прѣминуватъ врѣме-то си, когато сж въ пѣтуваніе, а по много-то по обычатъ да говорятъ за неполезны нѣща, и то ми е было всякога причина за скърбъ.

Вър. Наистинѣ жалостно нѣщо е; защото кои нѣща сж за языкъ-тъ и уста-та на чловѣцы по свѣтъ-тъ толкози достойны колкото сж работы-тъ на Бога, който е на небе-то?

Говор. Азъ тебе аресувамъ много добрѣ, защото твой-тъ думы сж пълны съ доказателства; и ще притурѣ на рѣчь-тъ ти още. Що е толкози сладко и толкози полезно, колкото да говоримъ за нѣща-та Божіи? Кои нѣща биватъ сладкы като тѣхъ? То естъ, чловѣкъ ако ся наслаждава отъ чудны нѣща. На примѣръ, ако чловѣкъ ся наслаждава да говори за исторіѣ-тъ, или за таинственность-тъ на нѣща-та; или ако чловѣкъ обыча да говори за чудотворенія, за чудеса или за знаменія, дѣ ще гы намѣри толкози насладително изложены и толкози сладко исписаны колкото ще гы намѣри въ Свято-то Писаніе?

Впр. То е истина, но трѣбаше да бжде главно-то ни намѣреніе да ся ползуваме отъ таквызи нѣща въ разговоръ-тъ си върхъ тѣхъ.

Говор. То е сжщо-то що казахъ. Много е полезно да говоримъ за таквызи нѣща; защото тѣй, като прави единъ челоуѣкъ, той може да придобые понятіе на много нѣща, както за суетность-тж на свѣтовны нѣща, и ползж-тж на небесны нѣща. Тѣй въобще, но особно единъ челоуѣкъ, съ туй, може да ся научи за нуждж-тж ни за новорожденіе-то, за недостаточность-тж на наши-тѣ дѣла, за нуждж-тж ни за праведность-тж Христовж и пр. Освѣнь туй, единъ челоуѣкъ чрѣзъ това може да научи и що е да ся покае, да вѣрва, да ся моли, да страда, и другы таквызи работы; и съ туй още, единъ челоуѣкъ научава за свое-то си спокойствіе, каквы сж голѣмы-тѣ обѣщанія и утѣшенія на Евангеліе-то. Още, и съ туй, единъ челоуѣкъ може да научи да опровергава лжжовны мнѣнія, да защищава истинж-тж, и да наставлява и да поучава неучены-тѣ.

Впр. Всичко това е истина, и радвамъ ся да чуижъ отъ тебе тѣзи нѣща.

Говор. Лишеніе-то отъ това става причина защо толкози малцина усѣщатъ нужджъ за вѣржъ и потрѣбность на едно благодатно дѣйствіе въ душж-тж за да могжтъ да постигжтъ вѣчный-тъ животъ; но повече-то живѣжтъ незнайно въ извършваніе-то на дѣла-та на законъ-тъ, чрѣзъ

който никой не може да получи царство-то небесно.

Вър. Но, съ изволеніе-то ти прѣсичамъ ти рѣчь-тж. Небесно-то понятіе на тѣзи нѣща е даръ Божій. Никой человекъ не ги постига чрѣзъ чловѣческій трудъ или чрѣзъ едно говореніе за тѣхъ.

Говор. Знамъ азъ твърдѣ добръ това всичко; защото человекъ нищо не може да приеме, освѣнъ ако му ся не даде отъ небе-то; всичко е отъ благодать-тж Божіѣ, а не отъ дѣла-та; азъ могъ да ти дамъ сто доказателства отъ Свято-то Писаніе за подтвърденіе-то на туй.

Вър. Ей! добръ, едно-то нѣщо що е, върхъ което колкото за сега да основемъ разговоръ-тъ си?

Говор. Както щешъ ты; защото азъ, ако щешъ, ще говорѣжъ за всякакви нѣща, небесны ли сж или земны, нравоучителны или евангелскы, священны или мірскы, прѣминжлы или бжджщи, чужды или домашны, нуждны или случайны, само да сторимъ всичко за ползж-тж си.

Съ туй Вѣренъ ся зачуди, и пристѣпи до Христяна, (защото той прѣзъ всичко-то врѣме бѣше вървѣль самичкь,) и му рече съ единъ нисъкъ гласъ: “Колко добръ единъ другарь сполучихмы! Наистинж тойзи человекъ става единъ добръ пжтешественникъ.” А Христянъ срамежливо ся усмихнж и рече: “Тойзи человекъ когото ты толкози аресувашъ, прѣльщава двадесетъ человекы, които го не познаватъ.”

Вър. Познавашъ ли го?

Хр. Познавамъ ли го? Азъ го познавамъ по добръ отъ колкото той познава себе си.

Вър. Кажи ми кой е?

Хр. Име-то му е *Говорянъ*. Сѣдѣлъ е той въ нашъ-тъ градъ. Азъ ся чудѣхъ много, ты какъ да го не познавашь, но знамъ че и нашъ-тъ градъ е голѣмъ.

Вър. Чій е той сынъ? и дѣ сѣди?

Хр. Сынъ е на нѣкого ся *Сладкодума*, и сѣдѣлъ е въ Брацоловскъ-тъ махалъ. Знайтъ го всички-тъ на име Говорянъ отъ Брацоловскъ-тъ махалъ. Ако и да има толкозь сладкъ языкъ пакъ е прѣльстникъ челоуѣкъ.

Вър. Добръ казвашь, но менѣ ми ся види той да е много хрисимъ челоуѣкъ.

Хр. Такъвъ ся и види на онѣзи които отъ близу не го познаватъ; защото той като е по вънъ най добръ ся показва; когато е въ свой-тъ си домъ, доста е грозенъ; и дѣто го наричашь хрисимъ, то ми докарва на умъ онова що съмь забѣлѣжвалъ въ работъ-тъ на единъ живописецъ, че образи-тъ му сж много хубави и угодни като ты гледашь отъ далечъ, а много отъ близу да ты гледашь сж по неприятни.

Вър. Но струва ми ся че ся шегувашь; защото ся усмихнѣхъ.

Хр. Не дай Боже да ся шегувамъ (ако и да съмь ся усмихнѣлъ) за тѣзи работъ, или да обвинявамъ нѣкого безъ причинѣ. Да ти откриѣ още за да го разумѣешь по добръ какъвъ е.

Тойзи человекъ е готовъ за всякаквы дружины и за всякаквъ разговоръ. Каквото той сега приказва съ тебе, тъй ще приказва и въ кръчмѣтъ, и колкото по много *ракии* има въ главѣтъ си, толкози повече отъ тѣзи нѣща има въ уста си. Благочестіе-то нѣма си мѣсто нито въ сърдце-то му, нито въ кѣщѣтъ му, нито въ поведене-то му; всичко що има стои въ языкъ-тъ му, и благочестіе-то му ся състои просто въ едно дрънканіе.

Впр. Тъй ли думашъ? тогазъ съ тойзи человекъ съмь много излъганъ.

Хр. Излъганъ си, брате; бжди увѣренъ за туй. Помни пословицѣтъ, “Говорятъ а не вършатъ,” и “Царство-то Божіе не състои въ слово, но въ силѣ.” (1) Той приказва за молитвѣ, за покаяніе, за вѣрѣ и за новорожденіе-то, но само знае да приказва за тѣхъ, и друго нищо не знае. Азъ съмь былъ въ кѣщѣтъ му, и съмь го гледалъ и когато е у дома си и когато е по вънъ, и знамъ че е истина това, що казвамъ за него. Негова-та кѣща отъ кѣмъ-то благочестіе-то е блудкава както бѣлткъ-тъ на яйце-то. Тамъ нѣма ни молитва, нито друго нѣщо, което да показва покаяніе за грѣхъ. И скоть-тъ, споредъ естество-то си, слугува на Бога много по добръ отъ него. Той е сѣщій-тъ порокъ, и укоръ и приемѣхъ, и срамота на благочестіе-то прѣдъ всички, които го познаватъ (2). Простый-тъ народъ,

(1) Мат. 23; 3. 1 Кор. 4; 20. (2) Рим. 2; 23, 24.

който го познава, казва за него тъй: “По вѣнъ святець, а у дома дяволъ.” И такъвзи го намѣрва бѣдно-то му домочядіе. Той е толкози екшпъ, толкози мѣмри слугы-тѣ си, и толкози жестоко и несмысленно къмъ тѣхъ постъпва, щото не знайтъ какъ да му угодяватъ или какъ да му говорятъ. Онѣзи, които иматъ съ него земаніе даваніе, казватъ: “По добръ е чловѣкъ да има земаніе даваніе съ единъ язычникъ а не съ него; защото отъ оногози по ще да сполучатъ праведно-то. Тойзи Говорянъ, когато е възможно, ще ги изпрѣвари, излъже, измами и изиграе. Освѣнъ туй той отхранва и сынове-тѣ си да слѣдватъ по неговы-тѣ стъпки, и ако намѣри въ тѣхъ нѣщо си “глупавъ страхливостъ,” (каквото той нарича първо-то явеніе на една чувствителна совѣть) то ги выка будалы и дебелоглавы, и не иска да имъ увѣри една работъ, нито да ги похвали прѣдъ другы. Мене ако пыташь, споредъ мое-то мнѣніе, той съ нечестивый-тѣ си животъ е докаралъ мнозина да ся прѣпнѣтъ и да паднѣтъ; и, ако Богъ не му запрѣти, ще стане причина да погынѣтъ и още мнозина.

Вър. Добръ, брате, принуденъ съмъ да ти хванъ вѣрж, не само за това дѣто казвашъ че го познавашъ, но и защото правишь разсѣжденія-та си за чловѣцы-тѣ споредъ както трѣба единъ богобоязливъ чловѣкъ да разсѣжда. Виждамъ че говоришь тъй, не отъ нѣкое зломыслие противъ него, но защото е истина това което казвашъ.

Хр. Ако не бѣхъ го позналъ по добръ отъ тебе, може бы и азъ да мыслиж за него каквото ты по напрѣдъ мыслише, или ако бѣхъ приялъ туй извѣстіе само чрѣзъ онѣзи които сж противници на благочестіе-то, бѣхъ го ималъ както еднаж клеветж, (едно нѣщо което твърдѣ често пада отъ уста-та на лукавы-тѣ върхъ имена-та и исповѣдванія-та на добры-тѣ); но всичкы тѣзи нѣща, и много други както тѣхъ злы, можж отъ свое-то си знаніе да ги докажж. Освѣнь туй, добри-тѣ человѣци ся посрамувать отъ него. Не можжтъ да го зовжтъ братъ или пріятель. Само спомени го прѣдъ тѣхъ, и, ако го познавать, ще ся зачервятъ отъ срамъ.

Вър. Виждамъ че *говореніе-то* е друго, а *твореніе-то* пакъ друго, и за напрѣдъ ще знаиж по добръ да вардиж туй различіе.

Хр. Другы сж нанстинж, и разликж иматъ колкото душа-та различава отъ тѣло-то; защото каквото тѣло бѣзъ душж е само една мъртва мръша, тѣй и говореніе-то, ако е самичко, не е друго освѣнь една мъртва мръша. Душа-та на благочестіе-то е практическа-та часть; защото "чисто и непорочно благочестіе прѣдъ Бога и Отца е това: да пригледува сирачета-та и вдовицы-тѣ въ утѣшеніе-то имъ, и да пази себе си неосквърненъ отъ свѣтъ-тъ." (1) Тойзи Говорянъ не знае туй. Той мысли че само отъ слушаніе и отъ говореніе става нѣкой добръ Хри-

(1) Іаков. 1; 27.

стїянинъ, и тѣй той излѣгва своѣж-тж си душж. Слушаніе-то е само както сѣяніе-то на сѣме-то, а говореніе-то не е доволно да докаже че плодъ-тъ наистинж е въ сѣрдце-то ни и въ животъ-тъ ни. Нека бждемъ ный увѣрени че на сждный-тъ день чловѣци-тѣ по плодове-тѣ си ще ся сждятъ. (1) Тогази нѣма да ся пыта: “Вѣрвалъ ли си?” но това: “Творитель ли си былъ или само говоритель?” и споредъ туй ще бжджтъ сждени. Скончаніе-то на тойзи свѣтъ уподобява ся на жтвж-тж, (2) и знаемъ че чловѣци-тѣ гледатъ само плодъ-тъ на жтвж-тж. Не че искамъ да кажж че има нѣщо прїято което не произлѣзва отъ вѣрж, но тѣй казвамъ за да ти покажж колко малозначително въ онзи день ще бжде Говоряново-то исповѣданіе.

Впр. То ми докара на умъ какъ Моисей описва чисто-то животно, сирѣчь, което раздвоява копыто-то си и прѣдѣвкува; а не онова което само копыто-то си раздвоява или само прѣдѣвкува. Заякъ-тъ прѣдѣвкува; но защото нѣма раздвоены копыта, пакъ е нечистъ. И това прилича на Говоряна. Той прѣдѣвкува, т. е. той търси наукж; той дѣвче слово-то; но копыто-то си той не раздвоява т. е. не отлжчва пжть-тъ си отъ грѣшны-тѣ, но той както заякъ-тъ има ногж на куче или на мечкж; и за това е нечистъ.

Хр. Споредъ както азъ го разумѣвамъ, изреклъ си истинско-то Евангелско значеніе на тѣ-

(1) Мат. 13; 23. (2) Мат. 13; 30.

зи думы. Ще притурѣж и още едно нѣщо; Павелъ нарича нѣкои си челоуѣцы, които и бѣхж искусни *говорители*, “Мѣдъ който звѣнти, и кимвалъ който дрънка,” (1) т. е. както той самъ на друго мѣсто гы обяснява, “Бездушны вещи които издаватъ гласъ.” Бездушны вещи, сир. които сж безъ истинскж-тж Евангелскж вѣрж и благодать, и слѣдователно вещи, които никога нѣма да бжджтъ пріяты въ Небесно-то Царство между онѣзи, които сж чада на животъ-тъ, ако и гласъ-тъ имъ (споредъ както говорятъ) да е както языкъ или гласъ ангелскый.

Впр. Ей! и отъ най напрѣдъ не ми бѣ твърдѣ угодно другарство-то му, а сега съвсѣмъ ми ся додѣва отъ него. Какво да направимъ сега за да ся отървемъ отъ него?

Хр. Послѣдвай мой-тъ съвѣтъ и стори сега както азъ ти казвамъ, и твое-то другарство скоро ще стане безсладостно за него, освѣнь ако бы Богъ да му подбуди сърдце-то и да го обърне.

Впр. Какво искашь да направѣж?

Хр. Да отидешъ при него и да захванешъ единъ добъръ разговоръ съ него върхъ вжтрешнѣж-тж *силж* на благочестіе-то, и подиръ като ѣж удобри той, (защото безъ друго той ще тозь часъ да ѣж одобри), попытай го да ли туй нѣщо е турнжто въ дѣйствіе въ сърдце-то му, и въ кжщж-тж му, и въ поведеніе-то му? Тогази Вѣренъ пакъ пристжпи при Говоряна и му каза

(1) 1 Кор. 13; 1, 3. (2) 1 Кор. 14; 7.

тъй: Ей, другарю, какъ ся поминувашь? Какъ си сега?

Говор. Благодарѣж Бога, твърдѣ добръ съмь. Азъ ся надѣяхъ до сега да имама много разговори.

Впр. Добръ; ако щешъ, сега нека захванемъ: и понеже си оставилъ туй на мене да прѣдложж прѣдметъ-тъ, нека бжде прѣдметъ-тъ за разговоръ-тъ ни това, сирѣчь: “Чрѣзъ какво ся показва спасителна-та благодать Божія когато ся намѣрва въ сърдце-то на челоуѣка?”

Говор. Виждамъ отъ това че разговоръ-тъ ни сега трѣба да бжде за *силж-тж* на нѣща-та. Твърдѣ добръ, то е единъ добръ прѣдметъ, и азъ съмь готовъ да ви отговорѣж. Слушай на късо тойзи мой отговоръ. Първо, въ сърдце-то, дѣто Божія-та благодать ся намѣрва, тя докарва тамъ едно голѣмо извикваніе противъ грѣхъ-тъ. — Второ. —

Впр. Не, не, почакай! Едно по едно да ги разгледамы. Азъ быхъ рѣклъ че благодать-та ся показва чрѣзъ това че накарва душж-тж да ся погнуси отъ грѣхъ-тъ си.

Говор. Ей! че каква разлика има между извикваніе-то противъ грѣхъ-тъ, и погнусяваніе-то отъ него?

Впр. О! голѣма разлика има. Единъ челоуѣкъ, на примѣръ, може да *выка* противъ грѣхъ-тъ; защото тѣй му понася политика-та, но не може той да ся погнуси отъ него освѣнь чрѣзъ

едно благочестиво отвращеніе отъ него. Слушалъ съмъ мнзина да выкатъ противъ грѣхъ-тъ, като сѣ на амвонъ-тъ, но въ сърдце-то си, и въ кжщ-тж си, и въ поведеніе-то си твърдѣ лесно могатъ да го търпятъ. Иосифова-та господарка велегласно выкаше противъ грѣхъ-тъ, като че е была много свята, но съсъ всичко туй, готова бѣше да стори нечистотж съ него. (1) Нѣкои си выкатъ противъ грѣхъ-тъ, сжщо както майка-та выка противъ дѣтенце-то си, което държи на skutъ-тъ, и выка отъ горѣ му съ лошы имена, а пакъ тозь часъ го пригрѣща и го цѣлува.

Говор. Усѣтихъ че искашь да ми уловишь думж-тж.

Впр. Азъ? не. Азъ само туй искамъ, да турѣ работж-тж на редъ. Но що е второ-то нѣщо, чрѣзъ което ще докажешъ еднж благодатнж работж че е въ сърдце-то?

Говор. Туй е; голѣмо понятіе отъ евангелскы-тѣ тайны.

Впр. Тойзи знакъ трѣбаше първо да дойде, но първо ли, послѣдно ли, какъ и да е, не е право; защото възможно е нѣкой да придобые понятіе, и то голѣмо понятіе на евангелскы-тѣ тайны, а пакъ да нѣма въ душж-тж си никаквж благодатнж работж. Наистинж, единъ чловѣкъ може да има всякакво понятіе, а нищо да не е, и слѣдователно да не е чадо Божіе. (2) Когато Христосъ рече, “Знаете ли вы всички тѣзи нѣ-

(1) Бытіе 39; 15. (2) 1 Кор. 13; 2.

ща?" и ученици-тъ отговорихъ, "Знаемъ гы," той притури, и каза: "Благословени сте ако гы творите." Той не полага благословеніе въ *знаяніе-то* на тѣзи нѣща, но въ *твореніе-то* имъ. Има едно понятіе, което не е съдружено съ твореніе, както въ тогози, "Който знае воліж-тж на Господарь-тъ си, а не іж твори." Единъ челоуѣкъ може както ангелъ да знае, а да не е Христіянинъ; слѣдователно твой-тъ знакъ не е истинскій. Наистинж *знаяніе-то* е нѣщо, което угодява на говорители-тъ и самохвалители-тъ, но *твореніе-то* е нѣщо, което угодява на Бога. Не че сърдце-то бива добро и безъ да има понятіе; защото безъ туй, сърдце-то нищо не е. Има два вида понятія; едно понятіе, което остава въ сухо-то умозрѣніе на нѣща-та; и друго понятіе, което ся съдружава съ дарбы-тъ вѣрж и любовь, и което подбужда челоуѣка да твори отъ сърдце воліж-тж Божііж. Отъ тѣзи двѣ, първо-то е доволно за говоритель-тъ, но истинскій-тъ Христіянинъ безъ друго-то не е задоволенъ. "Вразуми мя и ще съхранявамъ законъ-тъ ти; ей, ще го пазіж съсъ все сърдце." (1)

Говор. Пакъ искашь да уловишь думж-тж ми. Това не е за назидаваніе.

Вър. Добрѣ, ако щешъ, прѣдположи още единъ знакъ, чрѣзъ който ся открыва благодатната работа дѣто іж има.

Говор. Не щж азъ; защото видіж че нѣма да смы съгласни.

(1) Пс. 119; 34.

Вър. Ей, ако не щешъ ты, позволявашъ ли азъ да го направѣжъ?

Говор. Както щешъ; свободенъ си.

Вър. Когато Божія-та благодать работи въ душѣ-тѣ на чловѣка, тази работа ся открыва и на оногози, въ когото ся работи, и на другы-тѣ, които иматъ сношеніе съ него.

На оногози, въ когото ся работи, открыва му ся въ това дѣто да го убѣждава че е грѣшенъ, и особено го убѣждава осквърненіе-то на естество-то му, и за грѣхъ-тѣ на невѣріе-то, заради което той непрѣмънно ще бѣде осъденъ, ако не получи милость отъ Бога чрѣзъ вържъ въ Иисуса Христа. Туй явленіе и усѣщаніе на нѣща-та, които работятъ въ него, издѣйствува въ него посраменіе и скърбъ заради грѣхъ-тѣ, и още явява му ся и Спаситель-тѣ на свѣта и необходима нужда, която има съ него да ся споразумѣе за животъ; и съ туй, той намѣрва въ себе си огладнѣваніе и ожеднѣваніе къмъ него, и за които огладнѣванія и пр. обѣщаніе-то е дадено. Сега споредъ силѣ-тѣ или слабостъ-тѣ на вържъ-тѣ му въ Спасителя, тѣй ще бѣде радостъ-та му и спокойствіе-то му; тѣй ще бѣде и любовь-та му къмъ святость-тѣ, и тѣй ще му бѣдѣтъ желанія-та да познава него по добръ и да му слугува додѣе на тойзи свѣтъ. Но ако и да казвамъ че работа-та тѣй ся открыва нему, пакъ на рѣдко може той да заключи че тази е отъ благодать-тѣ, защото сегашны-тѣ му растлѣнія и злоупотрѣ-

бений-тъ му разумъ докарватъ умъ-тъ му да разсежда криво за тѣзи работѣ; и за туй, въ оногози, който има тѣзи работѣ, изискува ся единъ много здравъ разумъ прѣди да може той съ довѣріе да заключи че тази работа е отъ благодать-тѣ. (1)

На други-тъ тази работа ся открыва тѣй: Първо, чрѣзъ едно опытно исповѣдваніе на вѣрж-тѣ му въ Иисуса Христа. Второ, чрѣзъ единъ животъ съотвѣственъ на онова исповѣдваніе, сирѣчь, животъ на святость — святость въ сърдце-то му, святость въ челядь-тѣ му (ако има челядь) и святость въ поведеніе-то му въ свѣтъ-тъ, таквази която да го учи тайно въ себе си да ся погнуса отъ грѣхъ-тъ и отъ себе си заради грѣхъ-тъ; да запрѣщава грѣхъ-тъ на челядь-тѣ си и да разсѣюва святость-тѣ по свѣтъ-тъ не само съ едно говореніе, както нѣкой лицемѣръ или говорливъ челоуѣкъ, но чрѣзъ едно дѣйстви-телно покоряваніе на силж-тѣ на слово-то, въ вѣрж и въ любовь. (3)

И сега, Господине, ако имашъ нѣщо да кажешъ противъ туй кратко описаніе на благодат-нж-тѣ работѣ, както и за открываніе-то ѣ, кажи го; ако нѣмашъ, то дай ми волѣж да ти прѣдложж и едно второ питаніе.

(1) Пс. 38; 18. Иерем. 31; 19. Иоан. 16; 8. Рим. 7; 24. Мар. 16; 16. Гал. 2; 16. Откр. 1; 6. (2) Иоан. 16; 9. Гал. 2; 15, 16. Дѣян. 4; 12. Мат. 5; 6. Откр. 21; 6. (3) Іов. 42; 5, 6. Псал. 50; 23. Езек. 20; 43. Мат. 5; 8. Иоан. 14; 15. Рим. 10; 10. Езек. 36; 25. Фил. 1; 27. 3; 17—20.

Говор. Не, не е сега за мене да ви стои́ж на срѣщъ; но само да слушамъ. Да чуи́ж второ-то ти питаніе какво е?

Впр. Питаніе-то ми е туй. Ты самъ усѣщашъ ли въ себе си това което казахъ че е първа-та часть на тѣзи благодатнѣ работѣ? Твой-тъ животъ и твое-то поведеніе свидѣтелствувать ли туй сѣщо? Състои ли твое-то благочестіе само въ слово, сирѣчь, въ языкъ-тъ ти, а не въ дѣло и въ истинѣ? Моли́ж ти ся, ако ти ся ще да ми отговоришь на туй; не дѣй ми казва нищо освѣнь онуй, на което знаешъ че Всевышний Богъ ще рече, Аминь, и нищо освѣнь онуй което съвѣсть-та ти ще оправдава; защото не е достоинъ онзи, който хвали самъ себе си, но когото Богъ хвали. Освѣнь туй, ако рѣкж азъ че съмь такъвзи и такъвзи, когато поведеніе-то ми и всичкы-тъ ми съсѣди рѣкжтъ че лъжж, една голѣма грѣхота е.

Тогази Говорянъ ся позачърви, а подиръ малко ся усмѣли та отговори тѣй: “Ты дойде сега да хортувашъ за *вжтрѣшно опытаніе*, и за *совѣсть* и за *Бога*, и че трѣба нѣкой да ся относя къмъ Бога за оправданіе на всичко което ся говори. За такъвзи разговоръ азъ не ся надѣвахъ, нито съмь расположенъ да дамъ отговоръ на такъвзи питанія; защото мысли́ж че не съмь задълженъ да ти отговорі́ж, освѣнь ако поемешъ ты отъ горѣ си да ми станешъ учитель или исповѣдникъ; и ако бы пакъ ты да ищешъ тѣй,

пакъ азъ могъ да не тя въспріемъ за сждіжъ. Но молиж ти ся, кажи ми защо мя пыташь такъ-вызи питанія?

Впр. Защото видѣхъ, че много обычашь да хортувашь, и не знаяхъ да ли имашь нѣщо повече отъ едно сухо понятіе. Още и право да ти кажж, чухъ за тебе че си единъ чловѣкъ на когото благочестіе-то му състои все въ *говоре-ніе*, и че поведеніе-то ти изважда на лъжжъ устно-то ти исповѣданіе. Хора-та казватъ за тебе че си едно *леке* между Христіяны-тѣ, и че благочестіе-то страда чрѣзъ твое-то безбожно поведеніе. Казватъ че нѣколцина сж прѣпнжли вече чрѣзъ твое-то беззаконно ходеніе, и страшно е чрѣзъ сжщо-то и още да не погынжтъ. Казватъ още че твое-то благочестіе, и кръчмы-тѣ, и корыстолюбіе-то и нечистота-та и кълненіе-то и лъжа-та, и празнословно-то другарство и пр. и пр. всички наедно ся намиратъ. За тебе е истинна пословица-та, която за еднж блудницж ся казва, сирѣчь, че тя е срамъ на всички-тѣ жены; тѣй и ты си срамота на всички-тѣ, които исповѣдватъ Христіянскж-тж вѣрж.

Говор. Като си толкози готовъ да вѣрвашь слухове, и толкозъ пристрастно сждишь, трѣба да заключіж че ты си единъ такъвзи сьрдитъ или меланхоликъ чловѣкъ, щото не си достоинъ да ся разговаряшь съ нѣкого; и тѣй съ Богомъ.

Тогдази прѣстжпи Християнъ при брата си и му рече: Не ли ти казахъ какъ ще стане? Твои-

тъ думы и неговы-тъ похоти не можѣхъ да ся съгласятъ. По му ся ще да остави другарство-то ти, а не да поправи животъ-тъ си. Но той си отиде, както ти рѣкохъ. Нека отиде; пагуба-та на никого не е освѣнь на него самага. Той е правилъ само улесненіе за насъ, че не трѣба ный да оставимъ него; защото ако слѣдваше какъвто е сега (и друго не мыслижъ отъ него) той бы былъ единъ порокъ на наши-тъ дружины; и освѣнь туй, Апостоль-тъ дума: "Отъ таквызи ся отдалѣчай."

Вър. Но пакъ радвамъ ся че имахмы малко разговоръ съ него, защото може да му ся случи пакъ да мысли за мои-тъ думы. Но какъ и да е, азъ ся отнесохъ къмъ него откровенно, и ако погыне той, то азъ съмъ чистъ отъ неговж-тъ кръвь.

Хр. Добрѣ си сторилъ дѣто си му говорилъ толкози откровенно. Таквози искрено докарваніе съ чловѣцы, на тѣзи врѣмена, твърдѣ малко ся намѣрва, и това е което докарва благочестіе-то да вони въ носъ-тъ на толкози чловѣцы, както е сега. Защото тѣзи говорливи глупавци, на които благочестіе-то само въ хораты състои, и които сж роскошни и празднословни въ поведеніе-то си, когато сж пріяти въ съдружество съ благочестивы-тъ, зачудватъ свѣтъ-тъ, опорочаватъ Христіянство-то и наскърбятъ [искренны-тъ. Желалъ быхъ всички-тъ чловѣци да ся обхождатъ съ таквызи хора тѣй, както ты сега

съ тогози. Тъй ако правяхъ, то тѣзи хора или щѣхъ по да ся съобразувать съ благочестіе-то, или съдружество-то на святыи-тѣ щѣше да стане за тѣхъ нестырпимо.

И тѣй вървѣхъ тѣзи двама-та и ся разговоряхъ за нѣща-та, които по пѣть-тѣ видѣхъ, и съ туй направихъ пѣть-тѣ си лекъ, дѣто инакъ щѣше да имъ бѣде тежъбъ; защото сега минувахъ чрѣзь еднаж пустынижъ.

ГЛАВА VI.

И когато само малко останж додѣ да излѣзихъ изъ пустыниж-тѣ, Вѣренъ случайно като погледнаж назадъ, видѣ одного че идѣше подирѣ имъ, и го позна. “Охъ!” выкаше Вѣренъ къмъ братъ-тѣ си; “виждь кой иде отъ тамъ?” Тогази и Христянъ погледнаж и рече: “Той е добрый-тѣ ми пріятель Благовѣстъ.” “И менѣ ми е добръ пріятель,” отговори Вѣренъ; “защото той е, който мя управи въ пѣть-тѣ къмъ тѣсны-тѣ врата.” Тогази гы пристигнаж Благовѣстъ и тѣй гы поздрави: “Миръ вамъ, възлюбленни; миръ и на помощници-тѣ ваши.”

Хр. Добръ си дошелъ! добръ си дошелъ! добрый мой Благовѣсте! Като гледамъ твое-то лице, то ми напомнюва за твое-то прѣдишно благодарѣніе къмъ мене, и твое-то непрѣстанно труденіе за мое-то вѣчно добро.”

“И хыляды пѣти добръ си дошелъ,” рече

добрый-тъ Вѣренъ; “твое-то другарство, О сладкорѣчивый Благовѣсте, колко го желаемъ ный бѣдни пѣтници.” Тогази имъ рече Благовѣсть: “Какъ ся поминувахте вы, пріятели мои, отъ какъ ся раздѣлихмы? Какво ви ся случи, и какъ ся обхождате?”

Тогази Христянъ и Вѣренъ расказахъ му за всеичко що имъ ся бѣше случило по пѣть-тъ, и какъ и съ каквы мжкы и трудове бѣхъ достигнѣли до туй мѣсто.

“Радвамъ ся прѣмногo,” рече Благовѣсть, “не че ви сѣ ся случили искушенія, но че сте станѣли побѣдители, и че ако и да сте имали много слабости, пакъ вѣрно сте послѣдували въ пѣть-тъ до самый-тъ тойзи день. Казвамъ ви че ся радвамъ, и то не само заради васъ, но и заради себе си. Азъ съмъ посѣялъ, а вы сте пожнѣли, и иде день-тъ, когато “и той, който е посѣялъ, и тѣ, които сѣ пожнѣли, да ся веселятъ наедно,” (1) то есть, ако прѣтърпите до край; “защото на врѣме-то му ще пожнете, ако не ослабѣете.” (2) Вѣнецъ-тъ е напредъ ви и е единъ вѣнецъ нетлѣненъ; тѣй да твчате, што да го придобѣете.” (3) Има нѣкои си които сѣ трѣгнѣли за тойзи вѣнецъ, и когато сѣ пѣтували далеко за него, другъ нѣкой стѣпа помежду и го отнѣма отъ тѣхъ; “дрѣжь, прочее, онуй що имашъ, да не земе другъ нѣкой твой-тъ вѣнецъ.” (4)

(1) Иоан. 4; 36. (2) Гал. 6; 9. (3) 1 Кор. 9; 24—27.

(4) Откр. 3; 11.

Не сте излѣзнили още додѣ да не можтѣ вече да вы стигнатѣ стрѣлы-тѣ на Діавола; “не сте ся съпротивили още до кръвь като ся борите срещѣ грѣхъ-тѣ.” (1) Да имате вынжгы царство-то прѣдѣ себе си, и да имате непоколебимж вѣрж заради невидимы-тѣ нѣща. Отъ нѣща-та, колкото сж отъ самъ на онзи свѣтъ, нищо да не влѣзе вѣтрѣ въ васъ. И най много, гледайте добрѣ на свои-тѣ си сърдца и на похоти-тѣ имъ, защото “тѣ сж най прѣльстителны отъ всички-тѣ нѣща, и твърдѣ сж лукавы.” Ствърдявайте лица-та си като кремикъ камькъ и утѣшавайте ся, защото всяка-та сила що е на небе-то и по земь-тж отъ къмъ вашж-тж странж е. ✕

Тогази Христянь му благодари за насърдително-то му увѣщаніе, и му рече че бы желалъ да имъ говори той още нѣщо за ползж-тж имъ прѣзъ останжлый-тѣ имъ пжть, и за туй още повече го желаяхж, защото го имахж като пророкъ, и вѣрвахж че той може да имъ прѣдкаже каквы нѣща щѣхж да имъ ся случать, и какъ можтѣ тѣ да противостоѣтѣ на тѣзи нѣща и да гы побѣдятѣ. На туй исканіе и Вѣренъ бѣше съгласенъ, и Благовѣсть слѣдваше да имъ говори тѣй: “Сынове мои, чули сте въ истинскы-тѣ думы на Евангеліе-то че трѣба прѣзъ много скърби да влѣзете въ царство небесно,” и пакъ, че въ всякой градъ вы чакатѣ оковы и скърби, и слѣдователно не можете да ся надѣете за много

(1) Евр. 12; 4.

врѣме да слѣдуйте пѣтешествіе-то си безъ да ся срѣщнете съ таквызи нѣща подъ нѣкакъвъ си видъ. Испытали сте вече за себе си нѣщо за истинж-тж на тѣзи свидѣтельства, и има да ви ся случатъ и още другы завчасъ; защото, както видите, останж само малко до дѣ да излѣзете отъ тжзи пустынѣ, и тѣй скоро ще влѣзете въ единъ градъ, който сега ще ся появи напредѣ ви; и въ онзи градъ има съсъ силж да вы нападнжтъ нѣкои врази, които много ще ся мжчатъ дано вы убійжтъ. Единъ отъ васъ (или и двама-та вы) трѣба съ кръвь-тж си да печати свидѣтельство-то, което исповѣдвате; но бждѣте вѣрни до смърть, и Царь-тѣ ще ви даде единъ вѣнецъ на животъ. Който умира тамъ, ако и да е смърть-та му насилственна и може бы и мжкы-тѣ му да сж голѣмы, пакъ той ще сполучи по добрѣ отъ другый-тѣ, защото не само че ще стигне по напредѣ до Небесный-тѣ Градъ, но ще ся отърве и отъ много бѣды, които другый-тѣ ще срѣщне въ останжлый-тѣ си пжтъ. Но, когато дойдете на градъ-тѣ и намѣрите че ся сбжджтъ мои-тѣ думы, тогази помнѣте мене, пріятель-тѣ ви, и като мжжіе ся показвайте и прѣдайте души-тѣ си на Бога както на вѣренъ Създатель.”

И видѣхъ тогази въ сѣнъ-тѣ си двама-та ни спжтницы, че щомъ излѣзнжхж изъ пустынѣ-тж, видѣхж напредѣ си единъ градъ. На тойзи градъ име-то бѣше *Суета*, и въ онзи градъ става единъ панаиръ, който ся нарича *Суетскый*

Панаиръ, и панаиръ-тъ държи прѣзъ всичкѣ-тѣ годинѣ. Наричатъ го Суетскій Панаиръ, защото градъ-тъ, дѣто става панаиръ-тъ “е по лекъ отъ самѣ-тѣ суетѣ,” (1) и защото всичко що ся тамъ продава или дохожда тамъ, суетство е. Каквото що дума Мудрець-тъ, “всичко, що дохожда е суета.” (2)

Тойзи панаиръ не е нѣкоя новоначална работа, но е едно нѣщо, което ся е установило отъ старо врѣме. Ще ви покажѣ начало-то му. —

Близу прѣди петъ хыляды години ходяхѣ пѣтешественници за Небесный-тъ Градъ, каквото отивать сега и тѣзи двама честни человекѣ; и тѣй Веелзевулъ, Аполлионъ, Легеонъ и другаритѣ имъ, като усѣтихѣ отъ пѣть-тъ, по който отивахѣ пѣтешественници-тѣ че пѣть-тъ имъ за Небесный-тъ Градъ отиваше прѣзъ тойзи градъ, *Суетѣ*, намыслихѣ да поставять тука единъ панаиръ, и такъвъ панаиръ, дѣто да ся продаватъ всякакъвъ видъ суетства, и който да ся продължава прѣзъ всичкѣ-тѣ годинѣ. Слѣдователно, на тойзи панаиръ ся продаватъ всякаквы таквызи нѣща, както кѣщи, нивя, художества, чиновничества, почести, высокы степени, титули, области, царства, сладостны нѣща и удоволствія, още и таквызи наслажденія, както блудницы, жены, мѣжје, дѣца, господари, слугы, животъ, кръвь, тѣла, души, сребро, злато, бисери, многоцѣнни камъни и друго каквото щещъ.

(1) Пс. 62; 9. (2) Еккл. 11; 8. 1; 2—14. Иса. 40; 17.

СУЕТСКИЙ ПАНАИРЬ.

На тойзи панаиръ ся намѣрватъ, на всяко врѣме, и хокабази, измамы, игры, карагъози, маймуны, лукавници и чапкѣни отъ всякакъвъ видъ.

Тука може челоуѣкъ да гледа, (и то безъ пары) кражбы, убійства, блудодѣянiя, и клѣтвопрѣстѣпници, и тѣзи червени както кръвъ.

И каквото е обычай въ другы по малкы панаиры да има особенны улицы и чаршии, всяка по име да ся выка, дѣто таквази и таквази стока ся продава, тѣй и въ тойзи панаиръ, има особенны мѣста и чаршии и улицы (сир. държавы и царства) дѣто ся намѣрватъ по лесно особенни видове стоки, що ся продаватъ на тойзи панаиръ. На примѣръ, тамъ е Британска-та чаршия, Французска-та чаршия, Италианска-та чаршия, Испанiолска-та чаршия, и Нѣмска-та чаршия; дѣто разновидны суетства ся намѣрватъ за продаванiе. Но както по панаиры-тѣ има нѣкой видъ стока, който отъ всякы-тѣ другы, що сѣ въ панаиръ-тѣ, най много ся харчи, тѣй Римска-та стока и нейна-та търговiя много успѣва въ тойзи панаиръ; само Англiйскыи-тѣ народъ и още нѣколко другы не ся потеглюватъ толкози кѣмъ ней.

Сега каквото рѣкохъ, пѣть-тѣ за Небесный-тѣ Градъ отхожда право прѣзъ тойзи градъ, дѣто става тойзи сладострастенъ панаиръ, и който иска да отиде на Небесный-тѣ Градъ, и да не замине прѣзъ тойзи градъ, той трѣба отъ свѣтъ-тѣ на вѣнъ да излѣзе. Князь-тѣ на князове-тѣ самъ си, когато е былъ тука, заминѣлъ е прѣзъ тойзи

градъ за въ отечество-то си, и то въ день-тъ на голѣмый-тъ панаиръ. И ми ся струва че бѣше Веелзевулъ, главный-тъ господарь на панаиръ-тъ, който го покани да купи нѣкои отъ неговы-тъ суеты; щѣше и да го постави Господь надъ всячкый-тъ панаиръ, само ако той бы сторилъ поклонъ като минуваше прѣзь градъ-тъ. Освѣнь туй, понеже той бѣше едно толкози славно лице, Веелзевулъ самъ го заведе изъ улицѣ въ улицѣ и за малко врѣме му показа всякы-тъ царства що сѣ на свѣтъ-тъ, дано може да прѣльсти оно-гози блаженнаго да пазарува съ него и да купи нѣкои отъ неговы-тъ суеты. Но той никакъ не пожела стокъ-тъ и тѣй остави градъ-тъ безъ да даде даже еднѣ парѣ за тѣзи суеты. Тойзи панаиръ, прочее, както рѣкохъ, е едно староврѣменно нѣщо и стои още отъ много врѣме, и е твърдѣ голѣмъ.

И трѣбаше, както рѣкохъ, тѣзи двама наши ижтници да минѣтъ прѣзь тойзи панаиръ. И тѣй вървѣхъ, а щомъ влѣзихъ въ панаиръ-тъ, всякы-тъ хора, които бѣхъ тамъ ся смутихъ, и въ всячкый-тъ градъ станѣ единъ голѣмъ мятежъ. Причины-тъ за туй бѣхъ тѣзи; —

Първо. Тѣзи ижтници бѣхъ облѣчени въ едно облѣкло съвсѣмъ друго отъ облѣкло-то на всякы, които тргувахъ въ панаиръ-тъ. И за туй панаирджин-тъ ги гледахъ, и нѣкои си ги выкахъ безумны, другы ги выкахъ полудѣлы, и другы ги выкахъ другоземцы. X

Второ. Както ся зачудихъ на облѣкло-то имъ, тѣй си зачудихъ и на языкъ-тъ имъ, защото само малцина можахъ да разумѣхъ що казвахъ. Тъ естественно говоряхъ Ханаанскій-тъ языкъ, а челоуѣци-тъ, които бѣхъ на панаиръ-тъ бѣхъ челоуѣци отъ тойзи свѣтъ, щото отъ край до край на панаиръ-тъ тѣ бѣхъ съвсѣмъ странни на пѣтешественници-тъ. (1)

Третьо. Но онуй, на което ся най много зачудихъ, бѣше, че пѣтешественници-тъ не оцѣнихъ стоки-тъ имъ; даже и не ги погледнѣхъ, и продавачи-тъ като ги выкахъ да купятъ, тѣ туряхъ прѣсты-тъ си въ уши-тъ си, и рекохъ: “Отвърни очи-тъ ми да не гледать суетъ,” (2) и тогази гледахъ на горѣ, за знакъ че работа-та имъ и търговія-та имъ е на небе-то. (3)

Единъ като гледаше обхожденіе-то имъ, подсмиваше имъ ся и имъ рече: “Какво ще купите?” но тѣ, като го погледнѣхъ съсъ строго лице, му отговорихъ: “Ный купуваме истинъ-тъ.” (4) Съ туй станъ причина още повече да прѣзрятъ тѣзи челоуѣцы, и нѣкои имъ ся подсмивахъ, нѣкои имъ ся поругавахъ, нѣкои ги укорявахъ, а нѣкои выкахъ други-тъ да ги бѣхъ. Най сетнѣ дойде работа-та до такежзи една бѣркотіѣ, щото всичкій-тъ панаиръ бѣше смутенъ. И скоро занесохъ извѣстіе за туй на Голѣмецъ-тъ на панаиръ-тъ, и той скоро слѣзнъ и даде власть на

(1) 1 Кор. 2; 7, 8. (2) Пс. 119; 37. (3) Фил. 3; 20, 21.

(4) Прит. 23; 23.

нѣкои си отъ най увѣрены-тѣ си пріятели да уловятъ и да испытатъ тѣзи челоуѣцы, чрѣзь които панаиръ-тѣ бѣше ся почти развалилъ. И тѣй челоуѣци-тѣ бѣхъ доведени на испытаніе-то, и онѣзи, които сѣдяхъ да ги испытватъ, пытахъ ги: “Отъ дѣ идете? Къдѣ отивате? и, Какво правите облѣчени въ таквози необыкновенно облѣкло?”

Челоуѣци-тѣ отговорихъ: “Пѣтници сме и чужденци на свѣтъ-тѣ. Отивамы за своѣж-тѣ си земѣхъ която е Небесный-тѣ Іерусалимъ, (1) и не сме дали никоѣж причинъ нито на гражданы-тѣ на тойзи градъ, нито на търговцы-тѣ тѣй да ны злословятъ и да ны прѣпятствуватъ въ пѣтуваніе-то ны, освѣнь ако е туй, че като ны попыта нѣкой какво щѣхмы да купимъ, отговорихмы: “Истинъж-тѣхъ купуваме.” — Но онѣзи, които бѣхъ поставени да ги испытватъ, не ги имахъ за друго освѣнь за полудѣлы или за таквози които сѣ дошли да смушаватъ панаиръ-тѣ. И тѣй зѣхъ ги и ги бихъ и ги намацахъ съ калъ, и послѣ ги затворихъ въ единъ кафесъ, за да бѣдѣтъ едно позорище на всицы-тѣ панаирджѣи да ги гледатъ. И въ тойзи кафесъ лежахъ нѣколко врѣме и бѣхъ прѣдмѣтъ на всякого за присмѣхъ, или злобъ, или отмъщеніе, и прѣзь всичко-то туй врѣме, Голѣмецъ-тѣ на панаиръ-тѣ ся смѣяше на всичко, що имъ ся случаваше. Но челоуѣци-тѣ бѣхъ търпѣливи, и “не повращахъ хуляніе за хуляніе, а на противъ, благословеніе,”

(1) Евр. 11; 13—16.

и въздавахъ добры думы на мѣсто лошы, и добринъ на мѣсто злины-тѣ, които тѣ имъ сторихъ. И нѣкои си челоуѣци, които бѣхъ на панаирь-тѣ, и бѣхъ по смысленни и по малко при-страстни отъ другы-тѣ, начнхъ да запрѣщаватъ на по лошы-тѣ и да ги обличаватъ за непрѣ-станны-тѣ злины, които сторихъ върхъ челоуѣ-цы-тѣ; тѣй тѣзи, лоши-тѣ, ся спуснхъ и върхъ тѣхъ, понеже ги имахъ сѣщо както онѣзь два-ма-та, и рекохъ имъ че като имъ сѣ едномы-сленници, да имъ станжтъ другари и въ бѣдж-тж имъ. Но тѣ отговорихъ, че до колкото мо-жахъ тѣ да виждатъ, онѣзи двама челоуѣци бѣ-хъ смиренни и трѣзвенни и на никого зло не мыслѣхъ, и че въ онзи панаирь имаше много челоуѣци по достойни да бѣджтъ запрѣни въ ка-фесъ-тѣ, още и въ кладж-тж (тумрукъ-тѣ) да ся турятъ, а не тѣзи двама-та, на които толкози неправдъ сторихъ. И тѣй когато станхъ мно-го хораты отъ двѣ-тѣ страны (но тѣзи двама-та прѣзь всичко-то врѣме благоразумно и смирен-но ся държѣхъ) панаирджии-тѣ хванхъ да ся бѣжтъ, и уранихъ ся единъ другъ. И съ туй, тѣзи злощастни челоуѣци пакъ ги закарахъ прѣдъ испытатели-тѣ и ги обвинихъ че ужъ тѣ бѣхъ виновати за туй ново смущеніе въ пана-ирь-тѣ. И тѣй немилостиво ги бихъ, турнхъ имъ желѣза на вратъ-тѣ и съ веригы ги разво-ждахъ на горѣ и на долу прѣзь панаирь-тѣ за примѣръ и за устрашеніе на другы-тѣ, никой да

не смѣе да продума за тѣхъ или съ тѣхъ да се събира.

Но Християнъ и Вѣренъ, въ всичко туй врѣме, още по умно постъпвахъ и съ толкози кротость и търпѣніе пріяхъ всичко-то обезчестяваніе и посрамяваніе, което имъ правяхъ, щото спечелихъ за своіж-тж странж (ако и малцина при множество-то на други-тѣ) нѣколцина отъ челоувѣцы-тѣ, които бѣхъ на панаирь-тѣ. Туй нѣщо разлюти противници-тѣ още по много, щото намыслихъ смърть-тж на тѣзи двама челоувѣцы. И за туй рекохъ че за тѣхъ нито люто-то біеніе, нито желѣза-та не имъ стигать; но трѣба да умржтъ за злы-тѣ си дѣла и за туй дѣто бѣхъ прѣльстили челоувѣцы-тѣ на панаирь-тѣ. Върнжхъ гы пакъ въ кафесъ-тѣ да почакатъ за тѣхъ други повелѣнія. Турихъ гы тамъ вжтрѣ и стиснжхъ крака-та имъ добрѣ въ кладж.

Тамъ като бѣхъ, дойде имъ на умъ-тѣ пакъ онуй що бѣхъ чули отъ вѣрний-тѣ си пріятель Благовѣста, и тѣй повече ся подкрѣпихъ въ страданія-та си чрѣзъ туй, дѣто той имъ бѣше прѣдказалъ че ще имъ ся случи. Тогази ся утѣшавахъ единъ другъ съ туй, че на когото ся падне да пострада, той по добро-то ще сполучи, и за туй всякой тайно желаяше за себе си дано той да има тжзи честь, но ся прѣдадохъ на всеумдро-то расположение на оногози, който владѣе всичко, и благодарни бѣхъ да останжтъ въ сжщо-то състояніе дѣто бѣхъ, до дѣ стане за тѣхъ нѣщо друго.

Опрѣдѣлихъ едно сгодно врѣме та гы изведохъ за испытаніе прѣди да гы сѣдятъ, и като дойде врѣме-то, прѣставихъ гы прѣдъ непріятелитѣ имъ и гы обвинихъ. Име-то на Судіѣхъ-тѣ бѣше *Кмьтѣ Мразидобро*. Обвинителный-тѣ записъ, който прочетохъ прѣдъ сѣдовище-то, бѣше сѣщій тѣ и за двама-та, но съ малкѣ разликѣ въ думы тѣ; съдържаніе-то му бѣше тѣй: Тѣзи были противници и смутители на тѣхнѣхъ-тѣ търговіѣхъ, и че были разбъркали градъ-тѣ и правили раздоры, и были привличали къмъ себе си еднѣхъ партіѣхъ да защищавать тѣхны тѣ най губителны мнѣнія, и то съ прѣзираніе на законъ-тѣ на тѣхный-тѣ Князь.

Тогази Вѣренъ зѣ да ся отговаря, че той само на онуй бѣше ся противиль, което бѣше противно на Оногози, койго е отъ най-высокы-тѣ оце по высокъ. “И колкото за смущеніе-то,” рече той, “азъ таквозь нѣщо не правихъ, защото съмъ миренъ человекъ. Привърженици тѣ, които бѣхъ къмъ насъ привлѣчени, привлѣчени бѣхъ защото видѣхъ нашѣхъ-тѣ истинѣхъ и нашѣхъ тѣхъ невинность, и тѣй ся обѣрихъхъ отъ по зло-то къмъ по добро-то. И колкото за царь-тѣ за когото говорите, азъ ся отричамъ отъ него и отъ всякы-тѣ неговы ангелы.

Тогази станъ едно провъзгласеніе, че които имахъ нѣщо да кажътъ за царь-тѣ си протевъ обвиненый тѣ, тозь часъ да ся явятъ и да свидѣлствовать. И тѣй, влѣзъхъхъ трима свидѣ-

тели; имена-та имъ бѣхъ Завистникъ, Суевѣръ и Прислужникъ. И пытахъ ты да ли познавахъ тогози запрянный-тъ, и какво имахъ да кажеть за господарь-тъ и царь-тъ си противъ него.

Тогази пристѣпи *Завистникъ* и рече: “Господарю мой, азъ отъ много врѣме познавамъ тогози человекъ и ще потвърдижъ съ кльтъжъ прѣдъ туй честно сждовище, че той е единъ —

Судія-та. Чакай, нека ся закълне.

Закълнъ ся той споредъ законъ-тъ и тогази рече: “Господарю мой, тойзи съсь всичко-то си довѣрително име, единъ е отъ най унижены-тъ человекы въ нашъ-тъ земѣж. Той не почита нито царь-тъ, нито народъ-тъ, нито законъ-тъ, нито обычаи-тъ; но прави всичко що може, за да опоява всички-тъ хора съ нѣкои си отъ неговы-тъ си бунтовническы идеи, които той по общо нарича “Начала на вѣрж-тъ и на благочестіе-то.” Особено, азъ еднѣжъ самъ си го чухъ, когато той утвърдяваше че Христіанство-то было противоположено на обычаи-тъ на тойзи нашъ градъ Суетъ, и че тѣ не можеть никакъ да ся съгласять. И съ туй си казваніе, Господарю мой, той изведнѣжъ осждава не само всички-тъ наши достопохвалны дѣла, но и насъ наедно които ты правимъ.

Тогази судія-та го попыта, “Имашъ ли още нѣщо да кажешь?”

Завистникъ. Господарю мой, могълъ быхъ още много да казвамъ, но не искамъ да дотѣ-

гнѣ на сждовище-то. Пакъ ако е потрѣбно, по-диръ като тѣзи другы господари искажтъ свидѣтельство-то си, за да не бы да не достигне нѣщо за да го свърши, азъ ще слѣдувамъ свидѣтельство-то си противъ него.

И тѣй му заржчахъ да стои на странѣ.

Тогдази выкнѣхъ и Суевѣра и го пытахъ какво имаше и той да каже за Царь-тъ си противъ тогози. И той ся закълнѣ и рече тѣй:

“Господарю мой, нѣмамъ нѣкое ближно познанство съ тогози человекъ, и пакъ не щѣ по близу да го познаѣ: но туй знаѣ че е много развратникъ человекъ, споредъ краткый-тъ разговоръ, дѣто имахъ съ него прѣзъ дни-тъ тука въ тойзи градъ; защото тогдази като ся разговорихъ съ него, чухъ го да казва че наша-та вѣра за нищо не е была, и че съ неѣ человекъ не е могль никакъ да угодява на Бога. И отъ туй негово казаніе, Господарю мой, Господство ти твърдѣ добрѣ знаешъ какво слѣдва, то есть, че ный славимъ на праздно, и че смы въ грѣхове, и че най сѣтиѣ ще бждемъ осѣдени. То е дѣто имахъ азъ да кажъ.”

Тогдази и Прислужникъ ся закълнѣ, и му заржчахъ да искаже каквото знаеше за Царь-тъ противъ запрѣный-тъ.

Прислуж. Господарю мой, и вы венчкы Господа които сте тука събрани; азъ познавамъ тогози человекъ отъ много врѣме, и чуваль съмь отъ него нѣща, които не сѣ за казаніе, защо-

то той е злословилъ Негово-то Высоко Благо-
діе нашъ-тъ Князь Веелзевула, и пакъ е съ
първѣніе говорилъ за достопочитаемы-тъ неговы
пріатели, на които имена-та сж Госпоство му
Кмѣтъ Ветхый Человѣкъ, Госпоство му Кмѣтъ
Плѣтоугодь, Госпоство му Кмѣтъ Раскошникъ,
Госпоство му Кмѣтъ Любославъ, Госпоство му
Старый-тъ Кмѣтъ Сластолюбъ, и Госпоство му
Почтенный-тъ Господинъ Лакомъ, наедно съсъ
всичкы-тъ други наши благородны лица; той още
и рече, че ако бы останѣло на негово то иска-
ніе ни единъ отъ тѣзи благородны Господари не
бы ся намѣрилъ вече въ тойзи градъ. Освѣнъ
туй, той не ся убоя и тебе да похули, Господа-
рю мой; тебе, който си поставенъ сега да му си
Судія, тебе е и наричалъ безбоженъ злодѣецъ,
и съ други таквызи унизителны имена и хулы,
съ които е той намацалъ по много-то отъ поч-
тенны-тъ гражданы на тойзи градъ.”

И когато тойзи Прислужникъ бѣ свършилъ
каквото имаше да каже, Судія-та ся обърнѣ къмъ
обвиненый-тъ и му рече: “Ты, който си помѣт-
никъ, еретикъ и прѣдатель, чулъ ли си, що сж
засвидѣтелствували тѣзи почтени господа про-
тивъ тебе?”

Въренъ. Позволявашъ ли ми да говорѣжъ нѣ-
колко думы за оправданіе на себе си?

Судія. Бре! ты не си достоинъ да живѣешъ
вече, а тука тозь часъ да тя убійжтъ; но пакъ
за да видятъ всичкы-тъ человѣци нашъ-тъ ми-

лостъ къмъ тебе, кажи, да видѣмъ какво имашъ да кажешъ.

Въренъ. Казвамъ прочее, ерѣщъ туй което е говорилъ Господицъ Завѣтникъ че, не рѣкохъ никогашъ друго освѣнь туй, че каквото правило, или каквото закона, или какъвто обычай, или какъвто народъ сѣ противни на слово-то Божіе, тѣ сѣ до сѣщъ противоположени на Христіянство-то. Ако въ туй съмъ рѣкль нѣщо не право, докажѣте ми погрѣшкѣ-тѣ ми и готовъ съмъ тука прѣдъ васъ да изговорѣмъ отричаніе-то си отъ неѣжъ. Колкото за вторий-тъ, ерѣчь Господина Суевѣра, и за негово-то противъ мене обвиненіе, само туй рѣкохъ, че въ богомолство-то изнекува ся една божественна вѣра; но не може да има божественна вѣра, безъ едно божественно откровеніе на волѣж-тѣ Божіѣжъ. И за туй каквото ся тури въ богомолство-то и не е съгласно съ божественно то откровеніе, то не става освѣнь чрѣзь еднажъ человекъжъ вѣрѣжъ, която нѣма да бѣде полезна за вѣченъ животъ.

Колкото за туй, що е рекль Господицъ Прислужникъ, казвамъ (но безъ злословны-тѣ имена, като казвать че хуліжъ и пр.) че Князь-тъ на тойзи градъ, наедно съсь венчы-тѣ неговы приврженницы, които гы споменѣ по име Господицъ Прислужникъ, тѣ сѣ по достойни да бѣдѣтъ въ Ада, а не тука въ тойзи градъ: и тѣй Господъ да ми бѣде милосивъ.

Тогази Судія-та выкижъ къмъ членове-тѣ на

Гражданскый-тъ Свѣтъ (които тамъ сѣдѣхъ и слушахъ): “Господа Свѣтници, видите тогози челоуѣка за когото е станжло толкози голѣмо едно смущеніе въ градъ-тъ ни; чухте пакъ тѣзи достойны челоуѣцы какво сж засвидѣтелствували противъ него, и чухте още и неговъ-тъ отговоръ и негово-то исповѣданіе. Сега на ваши-тъ сърдца стои, или да го обѣсите или да го избавите; но пакъ мыслижъ че съмъ задълженъ азъ да ви извѣстижъ на това отъ горѣ какво казва нашъ-тъ законъ. Въ дни-тъ на Фараона Великаго, който бѣше слуга на нашъ-тъ Князь, положихъ единъ законъ, какъ онѣзи които сж отъ другъ вѣржъ, за да не ся умнѣжатъ и да станжтъ по силни отъ него, трѣбаше всички-тъ имъ мжжкы дѣца да бжджтъ хвърлены въ рѣкж-тж. — И пакъ въ дни-тъ на Навуходносора Великаго, който бѣ другъ единъ слуга неговъ, положихъ единъ законъ, че който не рачи да припадне и да ся поклони на неговъ-тъ златенъ образъ, трѣбаше да го хвърлятъ въ огнениж-тж пещь. — Пакъ и въ дни-тъ Даріевы положихъ единъ законъ, че който до едно врѣме призове име-то на нѣкого Бога освѣнь негово-то, трѣбаше да го хвърлятъ въ львскый-тъ ровъ. Сега съдържаніе-то на тѣзи закони, тойзи бунтовникъ го е нарушилъ не само въ мысль-тж (което и не е за търпѣніе) но още и съ слово и съ дѣло; което е съвсѣмъ нестерпимо. Защото колкото за Фараона неговъ-тъ законъ бѣше направенъ споредъ едно прѣдло-

женіе за прѣдопазваніе отъ зло-то, безъ да е имало още нѣкое злодѣяніе доказано. Но тука имамы доказано едно злодѣяніе. А колкото за вторый-тъ и третій-тъ, видите какъ той ся прѣпира противъ вѣрж-тж ни; и за това прѣдательство, което е сторилъ, достоинъ е за смъртъ.”

Тогази членове-тъ на гражданскый-тъ Съвѣтъ излѣзнихъ отъ сждовищнж-тж салж, та влѣзнихъ въ особенж единж стаиж тамъ да ся съвѣтувать. И имена-та имъ бѣхъ, Господинъ Слѣпецъ, Г-нъ Недобрый, Г-нъ Зломысленикъ, Г-нъ Похотникъ, Г-нъ Распустникъ, Г-нъ Надутоглавъ, Г-нъ Высокоумъ, Г-нъ Враждебникъ, Г-нъ Лъжець, Г-нъ Немилосърдь, Г-нъ Видѣло-мразъ и Г-нъ Непримирикъ. Всякой единъ отъ тѣхъ даде частно-то си мнѣніе противъ него и тогази единогласно ся рѣшихъ да го обадятъ виновать прѣдъ судіиж-тж. Най напрѣдъ Г-нъ Слѣпецъ, прѣдсѣдатель-тъ имъ, рече: “Азъ чисто виждамъ че тойзи челякъ е еретикъ.” Послѣ Г-нъ Недобрый рече: “Такъвзи челякъ да ся махне отъ свѣта.” “Тѣй,” рече Г-нъ Зломысленикъ, “азъ не могж да го гледамъ биле.” Тогази Г-нъ Похотникъ рече: “Азъ никогашъ не можахъ да го търпѣж.” “И азъ тѣй,” рече Г-нъ Распустникъ, “защото той все осжда животъ-тъ ми.” “Да го обѣсимъ!” да го обѣсимъ!” выкаше Г-нъ Надутоглавъ. “Нискый-тъ мазникъ!” выкаше Г-нъ Высокоумъ. “Сърдце-то ми ся повдига противъ него,” рече Г-нъ Враждебникъ. “Злодѣецъ е!” вы-

каше Г-нъ Лъжець. “Объсваніе му не стига,” рече Г-нъ Немилосърдъ; “Да го махнемъ, за да не ся види вече,” рече Г-нъ Видѣломразъ. Тогази рече и Г-нъ Непримириникъ: “Всичкый-тъ свѣтъ да ми даватъ, азъ съ него не ся примирамъ, и тѣй незабавно да го осъдимъ, достоинно е за смърть.” И тѣй направихъ сентенціи-тъж (рѣшеніе) и го осъдихъ да го върнатъ пакъ на мѣсто-то отъ дѣто го докарахъ и тамъ да го уморятъ съ най мѣчителнѣ смърть която бы могла да ся измысли.

Слѣдователно го изведохъ да му направятъ споредъ законъ-тъ си. И тѣй бихъ го, бѣхтахъ го, и го рѣзахъ съ ножове, послѣ съ камъніе го бихъ, и тогази го мушихъ съ сабин-тъ си, и най сетнѣ вързахъ го за единъ колъ та го запалехъ съ огнь и го изгорихъ щото станъ на пепель.

Тѣй ся Вѣренъ сконча.

И видѣхъ че задъ много-то челоуѣцы, събраны да го гледать, стояше една колесница съ съпрягнѣты коніе и чакаше за Вѣрена, който, щомъ го умъртвихъ мѣчителнѣ-тъ му, бѣше взѣтъ вжтрѣ въ колесницѣ-тъж и възнесенъ право прѣзъ облацы-тъ на горѣ, съ гласъ на трѣбы, по най правый-тъ пѣтъ къмъ Небесны-тъ Врата.
А колкото за Христяна, той имаше малко отдыхъ, и го турихъ пакъ въ затворъ и тамъ сѣдѣше нѣколко врѣме; но Онзи, който владѣяше надъ всичко-то и имаше въ рѣкѣ силѣ-тъж на тѣхнѣ-тъж

ярость, така прѣобърнѣ работѣ-тѣ щото Християнъ за тойзи пѣть ся отърва и отиде по пѣть-тѣ си.

И като вървѣше той тѣй пѣше.

Ты, Вѣрне, наистинѣ вѣрно стоя;
 До смърть Господаря си исповѣда.
 За него умрѣ ты; сега вече Той
 Прія тя при себе въ вѣченъ покой.
 Тукъ въ тойзи безвѣренъ и суетенъ градъ
 Твои-тѣ мѣчители выкатъ отъ ядъ;
 Но пѣй ты тамъ, Вѣрне, сега радостливъ;
 Тѣ тебе убихъ; а вѣчно си живъ.

ГЛАВА VII.

И послѣ видѣхъ въ снѣ-тѣ си че Християнъ самичкѣ не бѣше излѣзнулъ; защото съ него имаше другъ единъ, който бѣше ся съдружилъ съ него, и като направи съ него единъ братскый сюзъ, рече му че ще му стане другарь. Име-то му бѣше *Надеждинъ*, и той станѣ такъвъ, понеже чу думы-тѣ и видѣ поведеніе-то на Вѣрена и Християна подъ страданія-та които теглихъ въ панаиръ-тѣ. И тѣй единъ умрѣ за свидѣтельство-то на истинѣ тѣ, и другъ единъ встанѣ отъ неговъ-тѣ пещель за да бѣде другарь на Християна. Надеждинъ още приказа на Християна, че имаше още много отъ панаирджин-тѣ, които щѣхъ да сполучатъ едно благоврѣміе и да дойдѣтъ подирѣ имъ. И тѣй видѣхъ скоро подирѣ излѣзваніе-то имъ отъ панаиръ-тѣ, че пристигнѣхъхъ одного, който вървѣше напѣрѣдъ имъ, и име-то му бѣше *Корыстолюбъ*. Тѣ му ре-

кохъ: “Дѣкашенъ си, Господине? и до кждѣ отивашь по тойзи пѣть?” И той имъ рече че идѣше отъ градъ-тѣ *Благоговоръ* и отиваше на Небесный-тѣ Градъ, но не имъ обади име-то си.

Рече Христьянъ: “Отъ Благоговоръ ли? че добри хора има ли да живѣють тамъ?” (1)

“Надѣвамъ ся да има,” рече *Корыстолюбъ*.

Хр. Молиж ти ся, Господине, съ кое име да ты выкамъ?

Корыст. Не съмь познать тебѣ и ты си не познать менѣ. Ако отидешь по тойзи пѣть, радъ съмь за другарство-то ти; ако не, то трѣба да съмь благодаренъ.

Хр. Чувалъ съмь за тойзи градъ *Благоговоръ*, и както ми е на умъ-тѣ, казвать че е богато мѣсто.

Корыст. Тѣй зеръ, за туй да си увѣренъ; и азъ имамъ много богаты роднины тамъ.

Хр. Кои сж ти роднины тамъ, молиж ти ся, ако смѣе человекъ да попыта?

Корыст. Май всякый-тѣ градъ ми сж роднини, но особено Господство му *Кмѣтъ Завъртникъ*, Господство му *Кмѣтъ Врѣмеслужъ* и Господство му *Кмѣтъ Благоговоръ*, (отъ неговы-тѣ праотцы градъ-тѣ прія име-то си). Послѣ има и Господинъ *Гладилко*, и Господинъ *Двоеликъ*, Господинъ *Сякакъвъ*, пакъ *Священникъ-тѣ* на нашъ-тѣ махалъ, *Попъ Двѣустъ* ми е вуйка; и право да ти кажъ, азъ съмь единъ Господинъ

(1) Прит. 26; 25.

отъ добръ фамиліѣ, но пакъ прѣдядо ми бѣше каикчія, който кѣмъ другадѣ гледаше а кѣмъ другадѣ теглѣше, и азъ спечелихъ най много-то отъ имотъ-тѣ си съ тойзи сѣщій занаятъ.

Хр. Ожененъ человекъ ли си?

Корыст. Ожененъ съмъ, и жена ми е много добродѣтелна една жена; тя е дѣщеря на Господство ѱ, Госпожа *Приструвеница*, и отъ туй познава ся че е отъ много почтеннѣ еднѣ фамиліѣ. Тя знае и политикѣ-тѣ толкосъ добръ, щото знае какъ да ся обхожда кѣмъ всякого, отъ Князь до най простѣ селянинѣ. Истина е че нѣй различавамы малко въ вѣрѣ-тѣ отъ онѣзи, които сѣ отъ най строгы-тѣ, но то пакъ само въ двѣ малкы нѣща. Първо, противъ вѣтъръ-тѣ нѣй не ся подвизавамы. Второ, нѣй смы най ревностни тогази когато благочестіе-то ходи съсь сребърны обуца; обычамы съ него да ходимъ тогази когато грѣ слѣнце-то и когато хора-та го хвалятъ.

Тогази Христянѣ отстѣпи малко на странѣ кѣмъ другаръ-тѣ си Надеждина и му рече: “Струва ми ся че тойзи е Корыстолюбъ отъ градъ-тѣ Благоговоръ, и ако е той, то имамы си за другаръ най голѣмый-тѣ лукавецъ, който може да ся намѣри въ всички тѣзи мѣста.” И Надеждинѣ рече: “Попытай го, защото той не трѣба да ся срамува отъ име-то си.” И тѣй Христянѣ пакъ отиде при него и му рече: “Господине, ты говоришь както че знаешь повече отъ всичкый-тѣ

свѣтъ, и ако не сбърквамъ, струва ми ся че догадихъ кой си. Не е ли твое-то име Господинъ Корыстолюбъ отъ Благословоръ?"

Корыст. Не е то име-то ми, но единъ прѣкоръ само за укореніе, който ми даватъ онѣзи, които мя ненавиждатъ, и азъ трѣба да търпѣж да го носѣж както единъ укоръ, каквото други добри человекѣци прѣди мене сѣж търпѣли укореніе-то си.

Хр. Но не си ли далъ никогашъ причинѣж на человекѣцы да тя наричатъ съ туй име?

Корыст. Никогашъ! никогашъ! Най зло-то, което съмъ сторилъ азъ, отъ което бы могли да намѣрятъ причинѣж да мя наричатъ тѣй, бѣше само туй, че азъ въ разсѣжденіе-то си все имахъ честь да ся намѣрвамъ съгласенъ съ общо-то мнѣніе, и пакъ честь-та ми е была съ туй всякой пѣтъ да печелѣж. Но ако ся хвърлятъ таквызи нѣща отъ горѣ ми, трѣба азъ да ги приѣмъж като благословеніе отъ Бога, но не трѣба за туй зломысленници-тѣ да мя натоварятъ съ укоренія.

Хр. Наистинѣж азъ тя сторихъ за оногози человекѣка, за когото бѣхъ чулъ, и сега право да ти кажъ, страхъ мя е че туй име ти по прилика отъ колкото искашь да мислимъ ный.

Корыст. Добрѣ, ако щешъ тѣй да мечтаешъ, то азъ не могъж да ти заурѣѣж. Мене ще намѣришь единъ способенъ съдружникъ ако мя приѣмешъ за другарь.

Хр. Ако ходишь съ насъ, трѣба да ходишь и противъ вѣтъръ-тъ; но както уеѣщамъ, това е противно на твое-то мнѣніе. Трѣба пакъ да припознаешъ благочестіе-то, и когато е облѣчено въ дрипавы дрехы и когато ходи съсъ сребърны обуца; трѣба и да пристоявашъ при него когато е съ желѣза вързано и когато ходи по улицы-тъ съ хваленіе.

Корыст. Не давамъ азъ ты да ми заповѣдвашь, нито върхъ вѣрж-тъ ми да господствувашь. Оставяй мя въ свободж-тъ ми, но пакъ пусни мя да ходѣ съ тебе наедно.

Хр. Не, ако не ходишь споредъ както ходимъ ный въ това което ти казахъ, нито еднж стжпкж повече нѣма да стжпишь съ насъ наедно. Тогази рече Корыстолюбъ: "Азъ никогашъ не отстжпвамъ отъ ветхы-тъ си правила на животъ-тъ, защото тѣ сж неповрѣдителны, пакъ и ползувать. Ако съ васъ наедно не могж да ходѣ, то трѣба да сторѣжъ каквото сторихъ додѣ пристигнжхъ васъ, то естъ, самичккъ трѣба да вървѣжъ додѣ мя пристигне нѣкой, който ще ся радва отъ мое-то другарство."

И видѣхъ въ снѣ-тъ си че Христьянъ и Надеждинъ го оставихъ и държѣхъ едно разстояніе отдалечено отъ него; но единъ отъ тѣхъ като погледнжъ назадъ, видѣ трима челоуѣцы че идѣхъ подиръ Господина Корыстолюбъ, и ето, когато го пристигнжхъ, той имъ направи единъ поклонъ до земѣж-тъ, и тѣ го поздравихъ. На

тѣзи чловѣцы имена-та бѣхъ, Господинъ Держисвѣтъ, Господинъ Сребролюбъ и Господинъ Печелникъ. Тѣ бѣхъ всички прѣди врѣме познаници на Господина Корыстолюбъ; защото въ младость-тж си бѣхъ съученици при одного Господина на име Стисника, Учителя въ градъ-тъ Спечалово, който е единъ пазарскый градъ къмъ сѣвернѣ-тж странѣ на онѣзи область, която ся нарича Поревка. Тойзи Учитель прѣподаваше искусство-то на придобываніе-то, или съсь силѣ, или съсь еплитаніе, или съ ласкателство, или съ лѣжж или съ приструваніе и прѣоблѣченіе на благочестіе; и тѣзи четирма Господиновци бѣхъ си изучили урокъ-тъ отъ учитель-тъ си толкозь добръ щото всякой отъ тѣхъ способенъ бѣ и самъ учитель да стане.

И тѣй, както рѣксхъ, когато бѣхъ ся поздравили, Господинъ Сребролюбъ рече на Господина Корыстолюбъ: “Кои сж тѣ въ пѣть-тъ, на прѣдѣ ни?” защото Христьянъ и Надеждинъ още ся виждахъ.

Корыст. Тѣ сж двама далекостранци, които по свой-тъ си начинъ пѣтувать за Небесный-тъ Градъ.

Сребр. Ахъ! защо не чакахъ насъ, за да имамы тѣхно-то добро другарство? защото надѣвамъ ся че тѣ, и ный, и ты, Господине, всинца отивамы на сжщо-то мѣсто.

Корыст. Тѣй е, наистинѣ, но тѣзи чловѣцы на прѣдѣ ни сж толкози строги, и толкози обы-

чатъ свои-тъ си мнѣнія и толкози малко оцѣня-
 вать мнѣнія-та на други-тъ, щото колко и да е
 благочестивъ единъ человекъ, пакъ ако не скочи
 съ тѣхъ наедно въ всички-тъ нѣща, тѣ го изж-
 ждатель отъ другарство-то си.

Печелникъ. То е зло. Но четемъ за нѣкои си,
 които сж прѣкалени святци, и строгость-та на
 таквызи хора гы кара да осжждатель всички-тъ
 други освѣнь себе си. Но молиж ти ся, каквы
 и колко бѣхж работы-тъ въ които не бѣхте съ-
 гласни?

Корыст. Ето тѣ споредъ свой-тъ упорственъ
 начинъ вѣрвать че длъжность-та имъ е на вся-
 какво врѣме все да карать пжть-тъ си, а азъ
 чакамъ вѣтрь-тъ. Тѣ за Бога излагать въ опа-
 сность всичко изведнѣжъ, а азъ искамъ стсъ
 всяко средство да осигурявамъ животъ-тъ си и
 имоть-тъ си. Тѣ искать да постоянствувать, ако
 и всички-тъ други да стоижть на срѣщж, а азъ
 защищавамъ благочестіе-то само въ каквото и
 до колкото понася на обстоятелства-та ми и на
 моиж-тж безопасность. Тѣ исповѣдвать благоче-
 стіе-то, ако ще бы облѣчено и съ дрипы и съ
 укореніе; а азъ го исповѣдвамъ само когато хо-
 ди съсь сребърны обуща и съсь захваляніе отъ
 хора-та.

Държисвѣтъ. Добрѣ, дръжъ ты туй мнѣніе,
 добрый мой Корыстолюбѣ; защото азъ отъ моиж
 странж имамъ оногози за безумецъ, който, като
 има свободж да държи свое-то си, толкози е глу-

павъ щото го загубва. Да бждемъ ный “разумни като зми-тѣ.” По добръ е “да съберемъ сѣното си додѣ грѣе слънце-то.” Виждь какъ лежи пчела-та праздна зимьсь, а само тогази работи когато може да има и ползж и удоволствіе. Богъ провожда по нѣкогашъ дъждь а по нѣкогашъ слънце; тѣ ако сж толкози глупави, на дъждь-тѣ да ходягъ, то ный да ся благодаримъ на хубаво врѣме да ходимъ. Колкото за мене, азъ по обычамъ онуй благочестіе, което стои наедно съ усигуряваніе-то на Божіи-тѣ добры благословенія на насъ; защото кой чловѣкъ, управляемъ отъ разумъ-тѣ си, може да въобрази, че Богъ, като е далъ намъ добры-тѣ нѣща на тойзи животъ, не иска да ги държимъ ный за него? Авраамъ и Соломонъ съ благочестіе-то ся обогатихж; и Іовъ дума че добрый-тѣ чловѣкъ “ще събира злато като прахъ,” но той трѣба да не е такъвъзи каквито сж тѣзи чловѣци напръдѣ ни, ако сж такъвъзи, каквито си ги описаль.

Печелникъ. Мыслѣж че смы синца съгласни въ туй и че не трѣба повече думы за него.

Сребролюб. Не, не трѣба повече думы за тѣзи работж; защото който не вѣрва нито Писаніе-то нито разумъ-тѣ, (и видите че вмамы и двѣ-тѣ отъ къмъ насъ,) той нито своѣж-тѣ си безопасность търси.

Корыст. Братіе мои, ный синца, както видите, отивамы на сжщо-то пѣтешествіе, и тѣй за да ся оттеглятъ по добръ умове-тѣ ни отъ лоши

нѣща, дайте ми волѣж да ви прѣдложж тойзи въпросъ: —

На примѣръ; единъ человекъ, священникъ былъ, търговецъ былъ, или кой былъ да былъ, има прѣдъ себе си еднж работж съ коѣкто може да ся придобивать добрини-тъ на тойзи животъ, но пакъ таквази е работа-та, щото той никакъ не може да получи тѣзи добрини, освѣнь ако стане, поне на видъ, извънрѣдно ревностенъ върхъ нѣкои точки на вѣрж-тж, въ които нѣща по напрѣдъ не ся е бъркаль; сега пытамъ, не е ли простено той да употрѣби туй средство за да сполучи цѣль-тж си, и пакъ да бжде единъ добръ и почтенъ человекъ?

Сребр. Азъ вникнувамъ до дъно-то на твое-то питаніе, и съ добро-то изволеніе на тѣзи Господари, азъ ще ся опытамъ да ти извадиж единъ отговоръ. И първо да говорѣж за въпросъ-тъ ти, когато ся относи за единъ священникъ. Да речемъ единъ священникъ, достоинъ единъ человекъ, който отъ еноріѣж-тж си има единъ твърдъ малъкъ доходъ. Има око върхъ другж еднж еноріѣж, по голѣмж и по пълнж, има и пакъ едно средство съ което да іж получи, но то като прилѣжава той повече, и като проповѣдва по често и по ревностно, и споредъ както изискува нравъ-тъ на хора-та да промѣни въ нѣщечко ученіе-то си. Азъ отъ моѣж странж никоїж причинж не виждамъ, защо да не може единъ человекъ тѣй да прави, ако го призовжтъ; да, и още повече

може да стори и пакъ да е честенъ чловѣкъ. Защо ли? Да видите защо. X

1. Желаніе-то му да има единъ по голѣмъ доходъ законно е; на туй не може противословіе да има; защото Божій-тъ промыслъ му го прѣдлага, и тѣй позволено му е да го получи ако може, безъ да прави нѣкои придираванія заради совѣсть-тж. (1)

2. Освѣнъ туй, негово-то желаніе къмъ онзи доходъ прави го по прилѣжателенъ и по ревностенъ проповѣдникъ, и пр. и тѣй, прави го да бѣде по добръ чловѣкъ и по добръ да обработи дарбы-тъ си, което е споредъ волѣж-тж Божіѣж.

3. А колкото за склоняваніе-то му споредъ нравъ-тъ на хора-та си щото, за да слугува на тѣхъ, той да отстѣпн нѣщо въ ученіе-то, то доказва че той има едно сладко и привлѣкательно докарваніе съ чловѣцы-тъ, и тѣй още по способенъ е за священническій-тъ чинъ.

4. Заключамъ, прочее, че единъ священникъ когато размѣни единъ *малкъ* доходъ съ единъ *голямъ*, не трѣбаше да го сѣдятъ както сребролюбивъ, но на противъ; понеже той съ това умножава и дарбы-тъ си и прилѣжаніе-то си, трѣбаше да го гледатъ като одного, който слѣдува званіе-то си и благоврѣміе-то, което му иде на рѣжжъ за да стори добро.

А сега за вторж-тж часть на твое-то пытаніе, дѣто споменвашъ одного търговецъ чловѣка;

(1) 1 Кор. 10; 27.

да речемъ единъ такъвзи челоуѣкъ, че търговя-та му по свѣтъ-тъ е малка, а ако бы да стане благочестивъ, той може съ туй да си поправи работж-тж; може бы да ся ожени за една богатж момж, или по много и по добры купувачи да привлѣче къмъ мазж-тж си. Азъ отъ моиж странж никоиж причинж не виждамъ защо той да не може законно да прави това. Защо ли? Да видите защо.

1. Челоуѣкъ да стане благочестивъ, то е едно добро дѣло, и каквы и да сж средства-та съ които става.

2. Пакъ противъ законъ-тъ не може да бжде да получиж азъ една богатж женж, или да привлѣкж по много купувачи на мазж-тж си.

3. Освѣнь туй, челоуѣкъ-тъ, който и тѣзи нѣща придобыва когато стане благочестивъ, придобыва онуй, което е добро, придобыва го отъ онѣзи които сж добри, и придобыва го чрѣзь туй че става самъ си добръ; ето добра жена, добри купувачи, добра печалба, и всички тѣзи той придобыва като стане той благочестивъ, което е и то добро нѣщо. Слѣдователно единъ челоуѣкъ да стане благочестивъ за да придобые всички тѣзи нѣща, то е едно добро и полезно намѣреніе.

Всички много похвалихж тойзи Г-нъ Сребролюбовъ-тъ отговоръ на пытаніе-то на Г-на Корыстолюба, и тѣй тѣ заключихж че туй нѣщо като ся прѣгледва отъ всякж странж е много ползвателно и прѣимущественно. И понеже мы-

слѣхъ же никои не ще може противенъ отговоръ да даде, и понеже Христянъ и Надеждинъ не бѣхъ още по далеко отъ колкото можаше да стигне гласъ-тъ, намыслихъ да нападнѣтъ и върхъ тѣхъ съ тойзи въпросъ щомъ ги пристигнѣтъ; и туй още повече защото тѣ бѣхъ противостояли по прѣди на Господина Корыстолюба. И тѣй выкнѣхъ подирѣ имъ, и тѣ ся спрѣхъ додѣ ги тѣ пристигнѣхъ; но тѣзи бѣхъ ся съгласили че Г-нъ Корыстолюбъ да не е, но старый-тъ Г-нъ Държисвѣтъ да е онзи, който да имъ прѣдложи въпросъ-тъ; и то защото мыслѣхъ че въ отговоръ-тъ имъ на него не ще да има толкози отъ онзи огнь, който бѣше запаленъ между тѣхъ и Г-на Корыстолюба, когато ся раздѣлихъ малко врѣме на прѣдъ.

И тѣй като ги пристигнѣхъ, слѣдъ едно кжео поздравленіе Господинъ Държисвѣтъ прѣдложи въпросъ-тъ прѣдъ Христяна и другарь-тъ му и имъ зарѣча да отговорятъ ако можѣтъ.

Тогази Христянъ рече: “Единъ младенецъ въ благочестіе-то може да отговори на десетъ хыляды таквызи питанія. Защото ако е незаконно да слѣдува нѣкой Христа за хлѣбъ (1), както е наистинѣ, колко по гнусно е да правя него и благочестіе-то негово едно стѣпало за да придобѣхъ свѣтъ-тъ. Съ туй мнѣніе съгласны никои други не намѣрвамы освѣнъ язычници-тъ, лицемеры-тъ, діаволы-тъ и магесници-тъ.

(1) Іоан. 6; 26.

Язычници-тъ тѣй мыслятъ; защото когато Емморъ и Сихемъ бѣхъ хвърлили око върхъ дъщеріѣ-тъ и говѣда-та Іакововы, и видѣхъ че другъ способъ нѣмаше, съ който да ги сполучатъ освѣнь ако не ся обрѣжахъ, тѣ казахъ на другари-тъ си: “Ако отъ насъ всякой мжъ ся обрѣже както тѣ сѣ обрѣзани, то тѣхны-тъ говѣда, и тѣхный-тъ имотъ и всякой тѣхенъ скотъ не ще ли да стане нашъ? Тѣхны-тъ дъщери и тѣхны-тъ говѣда бѣхъ що търѣхъ тѣ; а благочестіе-то имъ бѣше стѣпало-то, което употрѣбихъ за да ги постигнѣтъ. Прочетѣте всичкѣ-тъ повѣсть въ Бытіе 34 гл. и отъ 20-ый до 24-ый стихъ.

Лицемѣрни-тъ Фарисеи, и тѣ имахъ таквози едно благочестіе, съ дългы молитвы бѣше имъ приструваніе-то, а намѣреніе-то имъ бѣше за да грабнѣтъ кѣщя-та на вдовицы-тъ, и дѣль-тъ имъ бѣше да приемѣтъ отъ Бога още по голѣмо осжженіе. (1)

И онзи дѣволъ Іуда бѣше отъ туй благочестіе; той бѣше благочестивъ заради кесіѣ-тъ, за да може той да земе каквото имаше вѣтрѣ, но той быде отхвърленъ и станъ сынъ на погубель. Симонъ магесникъ-тъ, и той бѣше отъ туй благочестіе, защото искаше да приеме Духа Святаго за да печели пары, и негово-то осжженіе станъ споредъ рѣчено-то отъ уста-та Петровы. (2)

Пакъ все ми е на умъ-тъ че онзи человекъ,

(1) Лук. 20; 46, 47. (2) Дѣян. 8; 19—22.

който приема благочестіе заради тойзи свѣтъ, и той заради свѣтъ-тъ ще отхвърли благочестіе-то; защото каквото Іуда като станж благочестивъ имаше тойзи свѣтъ за цѣль-тж си, така и за тойзи свѣтъ той продаде и благочестіе-то си и Господарь-тъ си. — И тѣй ако отговорѣж азъ на тойзи въпросъ одобрително, както усѣщамъ че вы сте му отговорили, такъвзи отговоръ ще бѣде языческій, лицемѣренъ и дѣволскій, и ваша-та награда ще бѣде споредъ дѣла-та ви.” —

Съ туй тѣ стоехж и зяпахж единъ на другый, а нѣмахж съ какво да ся отговорятъ на Христяна. И Надеждинъ одобряваше здравоученіе-то на Христянсьв-тъ отговоръ, и тѣй мълчаніе голѣмо имаше помежду имъ. Г-нъ Корыстолюбъ и дружина-та му ся поспрѣхж, и останжхх назадъ, за да ги заминжтъ Христянъ и Надеждинъ. Тогази рече Христянъ къмъ другарь-тъ си: “Тѣзи человѣци, ако не могатъ да стоѣтъ прѣдъ сждбж-тж на человѣцы, какво ще направятъ подъ Божіе-то сжденіе? И ако сж безъ отвѣтъ когато имъ говорятъ прѣстни сждове, какво ще сторятъ когато ги обличи пламъкъ-тъ на пояждающій-тъ огнь?”

И тѣй Христянъ и Надеждинъ пакъ вървѣхж напрѣдѣ имъ, и ходихж додѣ стигнжхж на едно красно поле, което ся выкаше Спокойствіе, гдѣто ходихж съ голѣмо благодареніе, а туй поле не бѣше широко и тѣй скоро го прѣминжхж. И на отгатышный-тъ край на туй поле, имаше

единъ малъкъ хълмъ, който ся выкаше Придобытъкъ, и въ онзи хълмъ вжтрѣ имаше една сребърна рудница, и на прѣдишни-тъ врѣмена, нѣкои си, които ходяхъ по тойзи пжть, бѣхъ ся отбили отъ любопытство да ѣж гледать, но като стжпихъ много близу на край-тъ на ямж-тж, прѣстъ-та подъ крака-та имъ като бѣше нездрава, срути ся и тѣ загынжхъ; така и други нѣкои тамъ ся поврѣдихъ и додѣ бѣхъ живи не можѣхъ на пълно да дойджтъ на себе си.

Тогази видѣхъ въ снѣ-тъ си, че малко отстраненъ отъ пжть-тъ и срѣщж рудницж-тж, стояше Димо, както единъ боляринъ, и привыкваше пжтешественницы-тъ да дойджтъ и да гледать, и той рече на Христяна и на другарь-тъ му: “Хей! отбійте ся тука, за да ви покажж нѣщо!”

Хр. Каквы нѣща сж достойны да отбійжтъ насъ отъ пжть-тъ?

Димо. Тука има една сребърна рудница, и въ неѣж има нѣкои да копажтъ за иманіе; и вы ако дойдете, съ малко трудъ можете да придобьете за себе си богатство голѣмо.

Тогази рече Надеждинъ: “Да отидемъ да видимъ.” “Азь не,” рече Христянъ; “азъ съмъ чулъ по напрѣдъ за туй мѣсто, и колко хора тамъ сж были истрѣбени, и освѣнь туй, онова съкровище бива една примка за онѣзи които го търсятъ, защото имъ прѣпятствува въ пжтуваніе-то имъ.”

Тогази Христянъ выкаше на Дима, и рече: “Пжть-тъ не е ли страшенъ тамъ? Не е ли прѣпятствувалъ на мнозина въ пжтешествіе-то имъ?”

Димо. Не е много страшенъ освѣнь на небрѣжливы-тъ. (Но все ся зачърви той като отговаряше.)

Тогази Христянъ рече на Надеждина: “Никакъ да не постжпимъ кждѣ тамъ, но да слѣдвамы пжть-тъ си.

Надеждинъ. Азъ тя увѣрявамъ че когато Корыстолоубъ стигне тука, ако го привыка онзи както насъ е привыкалъ, той безъ друго ще ся отбіе на тамъ да види. X

Хр. За туй сумнѣніе нѣма, защото неговы-тъ начала го водять въ онзи пжть, и съвсѣмъ вѣроятнo е че тамъ ще умрѣ той.

Тогази Димо пакъ выкаше: “Ами не щете ли да дойдете на самъ да видите?”

Тогази Христянъ право му отговори и каза: “Димо, неприятель си на правы-тъ пжтища на Господарь-тъ на тойзи пжть, и осжденъ си вече, отъ одного отъ Сждницы-тъ на Негово Величество, (1) заради свое-то си отбиваніе, и защо търсишь и насъ да водишь въ подобно едно осжжда-ніе? Освѣнь туй, ако ся отбіемъ ный и най малко, нашъ-тъ Господарь, Царь-тъ безъ друго ще чуе за то, и ще посрами насъ, дѣто инакъ щѣхмы съ дързновеніе да ся прѣдставимъ прѣдъ него.

Димо пакъ выкаше, че и той былъ единъ

(1) 2 Тим. 4; 10.

отъ тѣхно-то братство, и ако почакахъ малко той самъ бы отишелъ съ тѣхъ наедно.

Тогизи му рече Християнъ: “Какво ти е име-то? Не е ли то сѣщо както тя выкахъ?”

Димо. Тѣй е. Име-то ми е Димо; сынъ Авраамовъ съмь.

Хр. Азъ тебе познавамъ; Гезій бѣше ти прѣдядо и Иуда е баща ти, и ты въ тѣхный-тѣ пѣть стѣпашь. То е една дѣволска измама коїж-то ты сега употрѣбывашь. Баща ти обѣсенъ бѣ като прѣдатель, и ты си достоинъ за награжд не по добрѣ. (1) Бѣди увѣренъ на туй че кога-то дойдемъ при Царь-тѣ, ще му обадимъ за твое-то поведеніе.

Подиръ това слѣдвахъ пѣть-тѣ си. А до туй врѣме Корыстолюбъ и другари-тѣ му ся явихъ и съ първо-то маханіе тозъ часъ тѣ отидохъ при Дима. Въ ямъ-тѣ ли паднѣхъ като гледахъ отъ брѣгъ-тѣ на долу, или слѣзохъ сами да копаѣтъ, или долу на дѣно-то бѣхъ задушени отъ теж-кий-тѣ въздухъ който обыкновенно е тамъ, какво станъ, не съмь извѣстенъ, но това заблѣжихъ че тѣ вече не ся видѣхъ въ тойзи пѣть.

И видѣхъ че щомъ прѣминѣхъ поле-то, пѣтници-тѣ дойдохъ до едно мѣсто дѣто стояше единъ вѣтхъ Памѣтникъ край пѣть-тѣ и много любопытствувахъ за него споредъ чудный-тѣ му видъ, защото имъ ся показваше като че е былъ жена прѣтворена на стѣлпъ. Стояхъ и гледахъ

(1) 4 Цар. 5; 20—27. Мат. 26, 14, 15, 27; 3—5.

тойзи стълпъ съ удивленіе и не знаяхъ що да рекътъ за него; но най сетнѣ Надеждинъ съгледа единъ надписъ, върхъ главж-тж на стълпъ-тъ, написанъ съ нѣкои не обикновенни слова, и той като не бѣше много ученъ выкаше на Христяна, който бѣше ученъ, да ли може той да разбере що е писано-то; и тѣй той пристѣпи та подиръ малко еричаніе и прѣгледваніе на слова-та на мѣри значеніе-то имъ да бжде туй, сирѣчь, "*Помилте Лотовж-тж женж.*" И тѣй го прочете на другарь-тъ си, и отъ туй тѣ двама заключихъ че то трѣба да е соленный-тъ стълпъ на който бѣше прѣтворена Лотова-та жена защото гледаше назадъ съ пожелателно сърдце, когато отивахъ отъ Содомъ. (1) И това ненадеждно и удивително зрѣлище даде имъ прѣдмѣтъ за слѣдующій-тъ разговоръ.

Хр. Ахъ, брате мой! туй е за насъ едно благоврѣменно зрѣлище. То много благоврѣменно дойде на насъ слѣдъ призованіе-то, което Димо сега ни даде да отидемъ тамъ да гледамы хълмъ-тъ, който ся нарича Придобытъкъ. Ако бѣхмы отишли тамъ, каквото той ны искаше, и каквото ты, брате, бѣше склонилъ да направишь, споредъ колкото знамъ азъ, щѣхмы и ный да станемъ едно позорище, за да ны гледатъ всички, които подирѣ ще дойджтъ.

Надеж. Жално ми е, че бѣхъ толкози глупавъ, и чудно ми е че не станжхъ вече както

(1) Бытіе 19; 26.

Лотова-та жена; защото каква е разликата между мой-тъ грѣхъ и нейный-тъ? Тя само погледнѣ назадъ, а азъ имахъ желаніе да отидѣ да гледамъ. Благодать-та Божія нека ся познава въ туй, и азъ нека ся срамувамъ че таквозь нѣщо ми ся намѣрваше въ сърдце-то. ✕

Хр. Да забѣлѣжимъ онова което тука гледамы, щото да бѣде за ползѣ-тѣ ни въ подирно-то врѣме. Тази жена отбѣгнѣ отъ едно-то осужданіе; понеже не паднѣ въ разореніе-то на Содомскый-тъ градъ, но тя загынѣ чрѣзъ друго-то; защото, както видимъ, тя ся прѣтвори на соленый-тъ стълпъ.

Надеж. Истинѣ; и дано бѣде тя за насъ едно напомнуваніе и единъ примѣръ. Едно напомнуваніе, че да отбѣгваме отъ нейный-тъ грѣхъ; или както знакъ да показва какво наказаніе ще стигне онѣзи, които не слушатъ това напомнуваніе: Корей, Дааанъ и Авиронъ и двѣстѣ и петдесеть-тѣ души, които бѣхѣ съ тѣхъ, тѣй погынѣхѣ въ грѣхъ-тъ си (1) и станѣхѣ знакъ или примѣръ, отъ който да ся вардятъ други-тѣ. Но отъ всичко-то най много ся чудѣ азъ за туй, какъ Димо и другари-тѣ му можѣтъ, съ толкози увѣреніе, тамъ да стоятъ да търсятъ онуй съкровище, като тази жена е была прѣтворена на единъ соленъ стълпъ, само защото погледнѣ назадъ къмъ него, (защото не е писано че е отсѣпила отъ нѣтъ-тъ) и особено когато наказа-

(1) Числа 16; 31, 32. 26; 9, 10.

ніе-то, което ѝж стигнѣж, постави ѝж като примѣръ дѣто могатъ отъ тамъ дѣто стоятъ да ѝж гледатъ; защото не могатъ да подигнатъ очи безъ да ѝж не видятъ.

Хр. Много е за чуденіе и доказва сърдце-то имъ да е много развратено, и не знаѣж на какво друго да ги уподобиѣж, освѣнъ на онѣзи, които и прѣдъ очи-тѣ на сѣдѣи-тѣ обиратъ джебове-тѣ на други-тѣ, или които подъ бѣсеило-то отъ долу още като стоятъ, откраждатъ кесіи-тѣ на хората. Казватъ за Содомскы-тѣ жители че были чрѣзвычайно грѣшни, защото были грѣшни прѣдъ лице-то Божіе, то есть прѣдъ очи-тѣ му и противъ всячкы-тѣ милости, които той бѣше имъ сторилъ; защото на онова врѣме Содомска-та земя бѣше добра както бѣше най напредъ Едемскы-тѣ рай. (1) Това тѣхно поведеніе още повече подбуди негодуваніе-то му, направи наказаніе-то имъ да бѣде горещо колкото огнь-тѣ отъ Господа на небе-то може да го стопли. И отъ това твърдѣ разумно ся заключава, че таквизи, каквито сѣж тѣзи, които сгрѣшаватъ прѣдъ таквизи примѣри, прѣдставени тѣмъ за да имъ напомнуватъ противно-то, трѣба да участвуватъ въ най строгы-тѣ наказанія.

Надеждинг. Казалъ си несумненно истинѣж-тѣ; но колко голѣма милость е тази дѣто нито ты нито азъ, особено азъ, не станѣхмы сами, такъвзи устрашителенъ примѣръ. То дава намъ

(1) Бытіе 13; 10—13.

причинѣ да благодаримъ Бога и да ся боимъ отъ него, и вынѣгы да “помнимъ Лотовѣ-тѣ женѣ.”

Видѣхъ тогази че слѣдвахъ пѣть-тѣ си до дѣ стигнѣхъ еднѣ прѣкраснѣ рѣкѣ, коѣшто Давидъ выка “Божіѣ Рѣкѣ; а Іоаннѣ іѣ выка “Рѣкѣ-тѣ на водѣ-тѣ на живота.” (1) И пѣть-тѣ имъ отиваше край брѣгѣ-тѣ на рѣкѣ-тѣ, и тука Христянѣ и другарѣ-тѣ му ходихъ съ голѣмо благодареніе; пихъ и отъ водѣ-тѣ, която много съживяваше и развеселяваше уморены-тѣ имъ духове. Освѣнь туй, по брѣгове-тѣ на тѣзи рѣкѣ, и на двѣ-тѣ страны имаше зелены дървя съсъ всякаквы плодове, и отъ листіе-тѣ имъ ядохъ за да отбранятъ разны-тѣ болѣсти отъ които страдатъ онѣзи, които распалятъ крѣвь-тѣ си въ пѣтуваніе-то. И на два-та брѣга на рѣкѣ-тѣ имаше една ливада, пѣстра съ прѣкрасны креми, и която е зелена прѣзь всичкѣ-тѣ годинѣ. Въ тѣзи ливадѣ си лѣгнѣхъ и спяхъ, защото можахъ тука безбѣдно да спятъ. Когато ся събудихъ, берѣхъ пакъ отъ плодове-тѣ на дървя-та, и пихъ пакъ отъ водѣ-тѣ на рѣкѣ-тѣ, и пакъ си лѣгнѣхъ да спятъ. И тѣй правихъ нѣколко дни и нощи. Тогази пѣяхъ таквѣзи еднѣ пѣсень. —

За вѣрны-тѣ пѣтници тихо текѣтъ

Тѣзь бистры воды край небесный-тѣ пѣть;

И въ тѣзи ливадѣ отъ всякаквъ родѣ

Дървя-та за тѣхъ завързувать плодѣ.

На тѣзи нѣща който знае цѣнность-тѣ

Тѣзь нивѣ да купи ще всичко прода. (2)

(1) Пс. 65; 9. Откр. 22; 1. Езек. 47; 1—9. (2) Мат. 13; 44.

И когато искаха още да слѣдватъ пжть-тъ си; (защото не бѣха още свършили пжть-тъ си) ядохъ, пихъ и тръгнахъ.

Тогази видѣхъ въ снѣ-тъ си че не бѣха ходили много когато пжть-тъ за едно малко врѣме ся отдалѣчаваше отъ рѣкж-тж, и то имъ бѣше не малко жално, но не смѣяхъ да излѣзжтъ изъ пжть-тъ.

А пжть-тъ, който отъ рѣкж-тж ся отдалѣчаваше, бѣ неравенъ, и крака-та имъ бѣха утрѣпани отъ дълго-то имъ пжтуваніе, и за туй, “души-тъ на пжтешественицы-тъ бѣха много ослабнжли отъ пжть-тъ.” (1) И тѣй все като вървѣхъ желаяхъ дано намѣрятъ нѣкой по добръ пжть. И малко понапрѣдъ имъ имаше на лѣвж-тж странж на пжть-тъ една ливада, и имаше тамъ единъ прѣлазъ, прѣзъ който ся прѣминуваше стѣна-та за да ся влѣзва въ ливадж-тж. А онази ливада ся выкаше, “Ливада-та на пжтекж-тж.”

Тогази Христянъ каза на другарь-тъ си: “Ако лежи тази ливада край пжть-тъ ни, да влѣземъ въ неѣж.” Тогази той ся качи на прѣлазъ-тъ за да види, и ето тамъ отвѣдъ стѣнж-тж край пжть-тъ имаше една пжтека. “Споредъ исканіе-то ми е,” рече Христянъ, “тука ходеніе-то е по лесно; ела, добрый Надеждине, та да прѣми-немъ тука.”

Надеждинъ. Но какъ ще стане ако тази пжтека ны отдалечи отъ пжть-тъ?

(1) Числа. 21; 4.

гърми, и да ся свѣтка много страшно, и воды-ть станжхж голѣмы.

Тогази Надеждинъ охкаше въ себе си и рече: “Охъ! дано да бѣхъ слѣдвалъ пжть-ть си!”

Хр. Кой щѣше да мысли че тази пжтека ще ны отдѣли отъ пжть-ть?

Надеждинъ. Мене отъ най напрѣдъ мя бѣше страхъ отъ това нѣщо, и за това ти дадохъ онова малко напомняніе. По ясно щѣхъ да ти кажж, но ты си отъ мене по голѣмъ.

Хр. Добрый брате мой, не дѣй ся сърди. Жално ми е че съмъ тя отвелъ отъ пжть-ть, и че съмъ тя турилъ въ таквжзь еднж страшиж бѣдж. Молиж ти ся, брате, прости ми. Не го направихъ отъ нѣкоіж злж мысль.

Надеждинъ. Утѣши ся, брате мой; защото азъ ти прощавамъ, и още вѣрвамъ че туй ще ни бжде най сетнѣ за добро.

Хр. Радвамъ ся че имамъ за другарь единъ такъвзи милостивъ братъ; но не трѣба тѣй да стоимъ; трѣба да ся опытамы да ся върнемъ назадъ.

Надеждинъ. Не, добрый брате, нека да вървиж азъ напрѣдъ.

Хр. Не, молиж ти ся, азъ напрѣдъ да вървиж, че ако има нѣкоя бѣда, азъ най напрѣдъ да влѣзж, защото чрѣзъ мене станж щото и двама-та ся отбихмы отъ пжть-ть.

“Не,” рече Надеждинъ, “не бива ты да вървишь напрѣдъ, защото умъ-ть ти като е смутенъ

пакъ ще тя изведе отъ пѣть-тъ.” Тогази за утѣшеніе-то си, тѣ слушахъ на едного гласъ-тъ който думаше: “Да бжде сърдце-то ти къмъ пѣть-тъ; върни се пакъ въ пѣть-тъ въ който си вървѣлъ.” (1) Но до туй врѣме воды-тѣ бѣхъ станжли голѣмы, и тѣй, връщаніе-то бѣше много страшно. И менѣ ми дойде на умъ-тъ тогази че когато смы въ пѣть-тъ, по лесно е да отстѣпимъ отъ него, отъ колкото като не смы въ пѣть-тъ да влѣземъ въ него.) Но пакъ тѣ ся опитахъ за да ся върнѣтъ назадъ, а толкози бѣше тъмно, и толкози бѣхъ воды-тѣ голѣмы щото до дѣ да ся върнѣтъ, безъ малко щѣхъ да ся удавятъ нѣкои деветъ или десетъ пѣти. Пакъ съсь всичко-то си искусство и всичкый-тъ си трудъ не можѣхъ онѣзь нощъ да стигнѣтъ прѣлазъ-тъ, отъ дѣто бѣхъ прѣминѣли въ ливадж-тѣ. И за то, най сетнѣ като дойдохъ до едно мѣсто малко покрито отъ вѣтръ-тъ, тамъ сѣднѣхъ да чакатъ до дѣ ся зазори, и понеже бѣхъ много уморени, тамъ заспахъ.

А не далеко отъ мѣсто-то дѣто лѣжахъ имаше една *Кръпость*, която ся наричаше *Кръпость-та на Сумнѣніе-то*, и *Господаръ-тъ на Кръпость-тѣ* бѣше единъ *Исполинъ*, име-то му *Отчаяніе*, и мѣсто-то дѣто спяхъ бѣше негово при-тяжаніе. И той като бѣше станжлъ рано та ся расхождаше изъ нивя-та си, свари *Христяна* и *Надеждина* заспалы на неговж-тѣ земіж. Съ грѣ-

(1) Иерем. 31; 21.

мовить и жестокъ гласъ той имъ выкнѣ да ся събудятъ и тогазь попыта отъ дѣ сѣ и какво търсятъ въ неговѣ-тѣ земѣ? Тѣ му ся отговоришѣ че бѣхѣ пѣтници и бѣхѣ сбѣркали пѣтъ-тъ си. Тогази имъ рече исполинъ-тѣ: “Вы сте докачили мене тѣзи нощъ като сте стѣпвали и легнали на моѣ-тѣ земѣ, и за туй трѣба съ мене да отидете.” И тѣй, тѣ бѣхѣ принудени да отидѣтъ съ него; защото той бѣше отъ тѣхъ по якъ. Нѣмахѣ и да казватъ много на срѣщѣ; защото усѣтихѣ сами че бѣхѣ сгрѣшили. Исполинъ-тѣ ги караше напѣдѣ си и ги тури въ Крѣпость-тѣ си въ еднѣ тъмницѣ много тъмнѣ и много мръснѣ, дѣто имъ вунѣше много злѣ. Тамъ лѣжѣхѣ отъ срѣдѣ сутринь-тѣ до сѣбботѣ вечерь-тѣ, безъ да хапнѣтъ единъ залѣкъ хлѣбъ, безъ да пѣютъ еднѣ капкѣ водѣ, безъ видѣлишѣ и безъ да пыта никой за тѣхъ. Тамъ бѣхѣ въ онуй зло състояніе далечъ отъ прѣтели-тѣ си и отъ познаницы-тѣ си. И въ туй мѣсто скѣрбь-та на Христяна бѣше двойна; защото негова-та несмысленна дѣрзость бѣше която ги доведе въ туй страданіе.

А тойзи Исполинъ Отчаяніе имаше еднѣ женѣ на коѣто име-то бѣше Недовѣрка, и прѣзъ нощъ-тѣ, като бѣхѣ си легнали да спятъ, той обади на женѣ си какво бѣше сторилъ и какъ бѣше уловилъ двама плѣнницы и бѣше ги турнѣлъ въ тъмницѣ-тѣ, защото бѣхѣ стѣпили на неговѣ-тѣ земѣ. Тогази іѣ пыташе той какъ е

ИСПОЛИНЪ ОТЧАЯНІЕ.

по добръ да стори още съ тѣхъ. А тя пыташе за тѣхъ, какви бѣхъ, и отъ дѣ дойдохъ, и за кждѣ отивахъ? и той ѝ обади.

Тогази тя му даде съвѣтъ, че когато станѣтъ сутринь-тѣ да ги бие безъ милость.

И тѣй като станѣ, той отиде та си приготви отъ глогово дърво еднѣ страшнѣ сопѣ и слѣзе при тѣхъ въ тъмницѣ-тѣ и зѣ да ги навывка като кучета, безъ да му сѣ дали тѣ еднѣ противнѣ думѣ, и послѣ съ онѣзи сопѣ толкози страшно ги би щото не можахъ да помогнѣтъ на себе си нито да ся обѣрнѣтъ на земѣ-тѣ дѣто лежѣхъ. Тогази той отиде и ги остави да ся окаюватъ въ бѣдствіе-то си и да плачѣтъ въ скѣрбь-тѣ си; и тѣй всичкый-тѣ онѣзи день прѣ-карахъ съ нищо друго освѣнъ въздышанія, пѣшканія и горко плаченіе. На другѣ-тѣ нощъ, жена-та пакъ приказваше съ мжжъ-тѣ си заради тѣхъ, и като ся научи че бѣхъ още живи, тя му зарѣча да ги съвѣтва той да убіѣтъ себе си, и тѣй на сутринь-тѣ, той отиде при тѣхъ съ едно много жестоко докарваніе, и като видѣ че бѣхъ още много наранени отъ біеніе-то, което той имъ бѣше наложилъ на прѣдишній-тѣ день, рече имъ, че понеже не бѣше вѣроятно че ще можѣтъ отъ тамъ да излѣзѣтъ, друго по добронѣма освѣнъ да убіѣтъ себе си, или съ ножъ, или съ вѣжя, или съ отровѣ. “Защото,” рече той, “за какво ви е тойзи животъ когато има съ него наедно толкози горчивость?” Но тѣ ищѣ-

хж да гы пусне той; за туй много грозно гы погледнж той и ся спуснж върхъ тѣхъ и щѣше самъ си да гы убіе, ако не бѣше го прѣхванжла една отъ неговы-тѣ спазмы (защото имаше той по нѣкогашъ тѣзи болѣсть спазмы, или извѣнпаданіе) и отнѣла силж-тж му отъ рѣкж-тж. И за туй, той си отиде и гы остави както напрѣдъ да си мислятъ какво да правятъ. И тогази запрени-тѣ ся свѣтувахж да ли е по добрѣ да слѣдватъ неговъ-тѣ свѣтъ или не; и тѣй захванжхх разговоръ-тѣ си:

“Брате,” рече Христянъ, “каково да правимъ? Животъ-тѣ, който живѣемъ сега, е окаяненъ, и азъ отъ моѣж странж не знаѣж да ли е по добрѣ тѣй да живѣѣж, или отъ своѣж-тж си рѣкж да умрѣж. Душа-та ми по обыча задушаваніе, нежели животъ, и гробъ-тѣ за мене е по легкѣ отъ тѣзи тѣмницж. (1) Да послушамы ли свѣтъ-тѣ на Исполинъ-тѣ?”

Надеждинъ. Сегашно-то ни състояніе наистинж много е страшно, и смърть-та бы была по пріятна, а не да сѣдимъ тука за вынжгы, но пакъ нека помислимъ че Господаръ-тѣ на онжзи земѣж, кждѣто отивамы е казалъ: “Да не убіете.” И ако е запрѣтено да земемъ животъ-тѣ на нѣкого другъ, колко повече е запрѣтено да земемъ свой-тѣ си животъ. Още, той който другыго убива само тѣло-то му убива, а който себе си убива, изведнѣжж убива и тѣло-то и душж-тж. Още и

(1) Іов. 7; 15.

друго, брате, ты говоришь за спокойствіе-то, кое-то е въ гробъ-тъ; но забравилъ ли си адскы-тъ мѣкы, дѣто влѣзватъ напстинѣ всичкы-тъ убійцы? защото никой чловѣкоубійца не може да влѣзе въ животъ вѣчный." И пакъ нека мыслимъ че всичкій тѣ законъ не е въ рѣкѣ-тѣ на тогози Исполна Отчаяніе; споредъ както ся научавамъ азъ, други хора сѣ были уловени както смы ный, и сѣ ся отървали отъ рѣцѣ-тѣ му. Кой знае? Богъ, който сътвори свѣта, може да умъртви тогози Исполна Отчаяніе, или да го накара нѣкога да забрави да заключи врата-та на тъмницѣ-тѣ ни, или може на скоро врѣме да го прѣхване пакъ онази негова болѣсть когато е при насъ, и тѣй може да загуби сплѣ-тѣ си, и таквозъ нѣщо ако бы да стане пакъ, азъ отъ моѣхъ странѣ рѣшилъ съмъ както мѣжъ да ся насърдчѣхъ, и всичко да сторѣхъ за да излѣзѣхъ отъ подъ рѣкѣ-тѣ му. Глунавъ бѣхъ че не го направихъ по напрѣдъ; но, брате мой, да бѣдемъ търпѣливи и да потърпимъ малко и ще дойде врѣме когато ще получимъ едно радостно освобожденіе; но да не станемъ ный самоубійцы. Съ тѣзи думы Надеждинъ утѣши умъ-тъ на брата си, и тѣй останѣхъ наедно въ тъмницѣ-тѣ всичкій-тъ день въ онуй жалостно и плачевно състояніе.

Къмто вѣчеръ-тѣ, Исполнъ-тѣ пакъ слѣзихъ въ тъмницѣ-тѣ да види запрѣны-тѣ, да ли бѣхъ му слѣдвали свѣтъ-тъ или не, но като дойде той тамъ, намѣри ги живы, и право да кажемъ

едвамъ живы, защото тогазы, отъ лишеніе-то имъ отъ водж и хлѣбъ, и пакъ по причинж на раны-тѣ, които пріехж когато ты би, едвамъ дыхахж. Но той като ты намѣри живы, твърдѣ ся разяри и имъ каза, че за туй дѣто не бѣхж му слушали съвѣтъ-тъ, сега по добрѣ бы имъ было съвсѣмъ да не быхж ся родили на свѣта.

Отъ туй треперяхж много, и ми ся струва че Христянъ изнемощѣ; но като дойде пакъ малко на себе си, подновихж разговоръ-тъ си заради съвѣтъ-тъ на Исполинъ-тъ и да ли е по добрѣ още да го слѣдвать или не. Христянъ ся видѣ пакъ склоненъ да го слѣдва, но Надеждинъ му направи тойзи второй-тъ си отговоръ.

“Брате мой,” рече той, “не помнишь ли колко мѣжественъ си былъ до сега? Аполліонъ не можѣ да тя смаже, нито всичко що си чулъ или видѣлъ или усѣтилъ въ Долинж-тж на Смъртнж-тж Сѣнкж не е могло да тя свали: каквы пакости, каквы страхове и каквы сумнѣнія си прѣминжлъ вече, и сега все обладанъ ли си отъ страхъ? Видишь че азъ съмъ тука при тебе въ тъмницж-тж, и азъ съмъ по природж-тж си много по слабъ отъ тебе. Пакъ тойзи Исполинъ и мене е ранилъ каквото и тебе, и менѣ ми е прѣкженжлъ хлѣбъ-тъ и водж-тж, и азъ съ тебе наедно тжжж за видѣло. Но нека имамы повече търпѣніе. Помни какъ си ся показалъ юнакъ на Суетскый-тъ Панайръ и не тя бѣше страхъ нито отъ веригы-тѣ, нито отъ затворъ-тъ, нито пакъ

отъ кръвопролитнѣж-тѣ смърть; слѣдователно за да отбѣгнемъ отъ срамъ-тѣ който не подобава на единъ Христіянинъ, нека търпимъ, поне, колкото можемъ.”

И като станѣ пакъ нощъ, и исполинъ-тѣ и жена му бѣхѣ на легло-то си, тя го попыта заради запрѣны-тѣ му, и да ли бѣхѣ послушали съзвѣтъ-тѣ му, а той отговори: “Якоглави злодѣйци сѣ тѣ и по имъ ся ще да теглятъ всякакви мѣжы, нежели да убійжтъ себе си.” Тогази тя му каза: “Извади гы утрѣ въ крѣпостный-тѣ дворъ и покажи имъ кости-тѣ и главы-тѣ на онѣзи, които си вече затрылъ, и дай имъ да вѣрватъ че додѣ не ся свърши още една недѣля, ще гы раскѣсашъ и тѣхъ на парчета каквото си направиль по напрѣдъ съ другари-тѣ имъ.”

И тѣй на сутринь-тѣ, Исполинъ-тѣ отиде пакъ при тѣхъ, и гы изведе въ крѣпостный-тѣ дворъ, и показа имъ каквото жена му бѣше зарѣчала, и имъ рече: “Тѣзи, едно врѣме, бѣхѣ пѣтешественници както сте и вы, и стѣпихѣ въ моѣж-тѣ земѣ, както и вы направихте, и когато ми бѣше воля, азъ гы раскѣснѣхъ на парчета, тѣй ще направѣж и съ васъ прѣди да прѣмнете десеть дена; то да знаете. Хайде пакъ вѣтрѣ въ дупкѣж-тѣ си!” И съ туй, все съ удрянія гы караше тамъ. И тѣй лѣжахѣ тамъ, въ сѣботѣж всичкый-тѣ день, въ плачевно-то туй състояніе, както напрѣдъ. И онѣзи нощъ пакъ Госпожа Недовѣрка и мѣжъ ѣ исполинъ-тѣ, като бѣхѣ на

легло-то си, подновихъ пакъ разговоръ-тъ си за запръгытъ, и старый-тъ исполинъ ся зачуди че не може ништо съ удряиѣта нито съсъ съвѣтъ-тъ си да ги довърши. И съ туй жена му отговори: “Страхъ мя е да не съ на надеждѣ да дойде нѣкой да ги пусне или да нѣмать отъ горѣ си нѣкаквы *шалаты* (орждіа), съ които да отворятъ бравъ-тѣ на врата-та, и тѣй да ся избавятъ.” “Що думашь, мила моя?” рече Исполинъ-тъ, “утрѣ ще ги растърсежъ азъ.”

И въ сѣбботѣ прѣзъ ноцъ-тѣ Христянъ и Надеждинь захванъхъ да ся молятъ, и посгоянствувахъ въ молитвѣ додѣ бѣше близу до съмнованіе. И малко прѣди съмнованіе то, добрый Христянъ, като смаянъ извыка съ тѣзи усърдны думы: “Колко съмъ былъ глупавъ азъ! тѣй да лежъ въ еднѣ вунещѣ тъмницѣ като можъ свободно когато щѣ да излѣзжъ! Имамъ азъ въ пазухъ-тѣ си еднѣ *ключъ*, който ся выка *Общаніе*, и увѣренъ съмъ че съ него можъ да отключижъ всякъ бравъ, която ся намѣрва въ тѣзи Крѣпость на Сумнѣніе-то!”

Тогази рече Надеждинь: “Това извѣстіе е радостно, добрый брате мой! я извади го изъ пазухъ-тѣ си и го опитай!”

Тогази Христянъ го извади изъ пазухъ-тѣ си, и зѣ да го опитва на тъмничны-тъ врата, и като го завъртѣ еднѣжъ, брава-та ся отпуснѣ, врата-та лесно ся отворихъ, и Христянъ и Надеждинь двама-та излѣзъхъ. Тогази той отиде

ИЗЛЪЗВАНІЕ ИЗЪ КРЪПОСТЬ-ТЪ НА СУМНѢНІЕ-ТО.

Стр. 172.

на външни-тъ врата, прѣзь които ся влѣзва въ Крѣпостный-тъ Дворъ, и съ тойзи ключъ лесно отвори и тѣхъ. Послѣ дойде и на желѣзнь-тъ портъ, защото трѣбаше и тя да ся отвори, а нейна-та брава много тежко работѣше, но тойзи ключъ пакъ и нейж отключи. Тогази блѣснь-хъ портъ-тъ да ѡтворають и бърже да побѣгнѣтъ, а порта-та като ся отваряше толкози скръцаше, щото събуди Исполнѣ-тъ Отчаянїе, който ся стрѣсенъ скоро да гы гони; но краката му не държахъ и той не може никакъ да гы гони.

И тѣй-тъ вѣрвѣхъ додѣ стигнѣхъ Царскый-тъ Пѣть и тамъ бѣхъ безъ страхъ; защото бѣхъ вече вѣнъ отъ държавъ-тъ на Исполнѣ-тъ.

И като прѣминѣхъ прѣлазѣ-тъ, помыслихъ какво да направяють тамъ на прѣлазѣ-тъ, за да отбравяють онѣзи, които ще дойдѣтъ подирѣ имъ, да не паднѣтъ и тѣ въ рѣкѣ-тъ на Исполнѣ-тъ Отчаянїе. И тѣй наглаенъ да поставяють единъ стѣлпъ, и на него да пишѣтъ надписѣ-тъ, "Тойзи е пѣть-тъ къмъ Крѣпость-тъ на Сумнѣнїе-то, надъ който владѣе единъ Исполнѣ, на име Отчаянїе, който прѣзира Царь-тъ на Небеснь-тъ Земѣж и търси да погубя неговы-тъ свѣты пѣтешественницы."

Мнозина, които сѣ слѣдвали подирѣ имъ, чели сѣ надписѣ-тъ що бѣше писанъ на стѣлпѣ-тъ, и тѣй отбѣгнѣхъ отъ бѣдѣ-тъ. То като свършихъ, тогази пѣяхъ. —

Отъ пжть-тъ си ся отстранихмы ный,
 И съ тозь прѣскърбенъ опыть видѣхмы
 Че твърдѣ тежко е за пжтника,
 Да тѣпче възбраненж-тж земіж.
 Нека ся гржжатъ тѣ що слѣдувать,
 И съ невниманіе да не вървятъ,
 Но все да бодъретвувать, да не бы
 Да пострадаіжтъ сжщо както ный,
 И въ тѣзи страшнж Крѣпость на Сумнініе
 Да станжтъ плѣнници на Отчаяніе.

ГЛАВА VIII.

Тогози слѣдважж додѣ стигнжжж планины-тъ, които ся наричахж “Насладителны Планины,” които принадлежатъ на Господарь-тъ на Мжчний Рѣтъ, за който говорихмы по напрѣдѣ. И въскачихж ся на планины-тъ, за да гледать градины-тъ и лозія-та и изворы-тъ, и тамъ пихж и ся кжпахж и ядохж свободно отъ плодове-тъ на лозія-та. И на върхъ-тъ на тѣзи планины имаше овчари които пасѣхж овцы-тъ си и стояхж край пжть-тъ. А пжтешественници-тъ отидохж при тѣхъ, и опрѣхж ся на тоягы-тъ си, както е обыкновенно на уморены пжтници когато стоіжтъ по пжть-тъ да приказвать съ нѣкого, и пытахж: “На кого сж тѣзи Насладителны Планины, и на кого сж овцы-тъ, които тука пасжтъ?”

Овчари-тъ. Тѣзи Планины сж на Еммануиловж-тж Земіж, и отъ тука ся види Неговь-тъ Градъ, а тѣзи сж Неговы-тъ овцы, за които е далъ той животъ-тъ си. (1)

(1) Іоан. 10; 11, 15.

ОВЧАРИ-ТЪ НА НАСЛАДИТЕЛНЫ-ТЪ ПЛАНИНЫ.

Стр. 174.

Хр. Тойзи ли е пѣть-тъ къмъ Небесный-тъ Градъ?

Овчар. На правый-тъ пѣтъ сте.

Хр. Колко далѣко е до тамъ?

Овчар. Много е далѣко, освѣнь за онѣзи които сж вѣрни.

Хр. Страшенъ ли е пѣть-тъ, или не?

Овчар. Безстрашенъ е на онѣзи, на които ще бжде безстрашенъ, а “прѣстѣпници-тъ въ него ще да пропаднѣтъ.” (1)

Хр. Има ли нѣкое мѣсто за почивкѣ на пѣтешественници-тъ ослабнѣлы и уморены отъ пѣть-тъ?

Овчар. Господарь-тъ на тѣзи планины е зарѣчалъ намъ “да не забравимъ да приедемъ гости-тъ,” и слѣдователно, добро-то на туй мѣсто е напѣрѣдъ ви; заповѣдайте. (2)

И видѣхъ въ сѣнь-тъ си че когато овчари-тъ ги видѣхъ че сж пѣтешественници, пытахъ ги нѣкои питанія, на които тѣ ся отговаряхъ, както бѣхъ отговорили на други мѣста на подобны питанія, н. п. “Отъ дѣ идете?” “Какъ сте трѣгнѣли въ тойзи пѣть?” и “Какъ сте постоянствували до сега въ тойзи пѣть; защото само малцина отъ онѣзи, които трѣгватъ за на самъ, показватъ лица-та си тука на тѣзи планинѣ?” И когато овчари-тъ имъ слушахъ отговоръ-тъ, и отъ него много имъ станъ угодно, гледахъ ги съ голѣмъ любовь и имъ рекохъ: “Добрѣ сте дошли на Насладителны-тъ Планины.”

(1) Осія 14; 9. (2) Евр. 13; 2.

Овчари-тъ, на които имена-та бѣхъ *Вѣждко*, *Опытенъ*, *Бодро* и *Искренъ*, уловихъ ги за рѣцѣ и ги заведохъ у шатъры-тъ си, и имъ рекохъ да хапнѣтъ отъ онуй що ся намѣрваше тогазы готово, и още имъ казахъ че быхъ желали тѣ да посѣдятъ тамъ малко съ тѣхъ и да ся опознаѣтъ, и пакъ да ся утѣшаватъ съ добрини-тъ на тѣзи Насладителны Планины. И тѣ имъ отговорихъ че сж благодарни да посѣдятъ, и тѣи си лѣгнѣхъ за ноцно-то почиваніе, защото бѣше кжсно.

Тогази видѣхъ въ снѣ-тъ си, че на сутринь-тъ овчари-тъ повыкахъ Христяна и Надеждина да ся расходятъ съ тѣхъ отъ горѣ по планинѣ-тъ; и тѣи излѣзохъ съ тѣхъ и за малко врѣме ходихъ, и имахъ отъ всякъ странѣ единъ весель разгледъ.

Тогази рекохъ помежду си овчари-тъ: “Да покажемъ ли на тѣзи пѣтешественницы нѣкои чуденія?” И като рѣшихъ тѣи да сторятъ, заведохъ ги най напрѣдъ до върхъ-тъ на единъ хѣлмъ, който ся выкаше “*Хѣлмъ-тъ на Заблужденіе-то*,” и на отвѣдиѣ тѣ странѣ бѣше много стрѣмень, и зарѣчахъ имъ да гледать на долу. И Христянъ и Надеждинъ погледнѣхъ на долу и видѣхъ тамъ на дѣно-то нѣколко человѣцы смазаны като паднѣли отъ горѣ долу. Тогази Христянъ попыта: “Що значи туй?” И овчари-тъ отговорихъ: “Не сте ли чули за онѣзи, които заблудихъ защото слушахъ Именея и Филита и не вѣрвахъ въ вѣ-

скръсеніе-то на тѣло-то?" (1) Отговорихъ: "Чули сме." И рекохъ овчари-тъ: "Тѣ сѣ дѣто гы видите смазаны тамъ подъ тойзи хълмъ, и тамъ още до днесъ лежатъ незаровени, както гы видите, за устрашеніе на другы, да се пазятъ добрѣ, и да не ся вѣскачватъ много високо, и много близу до брѣгъ-тъ на тойзи хълмъ да не стѣпатъ.

Тогази видѣхъ че гы заведохъ до върхъ-тъ на единъ другъ хълмъ, на който бѣше име-то *Прѣдопазваніе*, и имъ зарѣчахъ да гледатъ на далеко. И като гледахъ, видѣхъ нѣконъ человекы че ходяхъ на горѣ и на долу между гробове-тъ, които бѣхъ тамъ; и разбрахъ че человекы-тъ бѣхъ слѣви, защото ся прѣпънвахъ отъ гробове-тъ и не можахъ никакъ да излѣзятъ изъ между тѣхъ. А Християнъ тогази попыта: "Що значи туй?"

И овчари-тъ отговорихъ: "Подъ тѣзи планины отъ долу не видѣхте ли единъ прѣлазъ, прѣзъ който ся прѣминува въ единъ ливадъ на лѣвѣ странѣ на пѣть-тъ?" Отговорихъ: "Видѣхмы го." Тогази овчари-тъ рекохъ: "Отъ онзи прѣлазъ има една пѣтека която води право до Крѣпость-тѣ на Сумнѣніе-то, която е подъ властѣ-тѣ на единъ Исолинъ на име Отчаяніе, и онѣзи человекы (посочи сѣ прѣстъ къмъ онѣзи въ гробища-та) едно врѣме ходихъ на пѣтешествіе каквото вы сега, даже додѣ стигнѣхъ тамъ до

(1) 2 Тим. 2; 17, 18.

онзи прѣлазъ. И защото правый-тъ пжтъ тамъ бѣше неравенъ, тѣ по одобрихъ да ся отбѣжтъ отъ него и да вървятъ въ онъзи ливадъ; и тѣй като сторихъ, улови ги Исполинъ-тъ Отчаяніе, и хвърли ги въ Крѣпость-тъ на Сумнѣніе-то, и тамъ слѣдъ като ги държа до едно врѣме запрѣни въ тъмницъ-тъ, той имъ извади очи-тъ, и ги изведе тамъ между онѣзи гробове, та ги остави тамъ да ся скытатъ и да ся блѣскають до днесъ, за да ся сбже реченно-то отъ Мудрецъ-тъ: “Който заблуждава отъ пжтъ-тъ на правдъ-тъ ще остане въ съборище-то на мъртвы-тъ.” (1) Тогази Христянь и Надеждинъ гледахъ ся единъ другъ и сълзы роняхъ, но не казахъ нищо на овчари-тъ.

Тогази видѣхъ въ снѣ-тъ си че овчари-тъ ги заведохъ на едно друго мѣсто въ еднъ долинь, дѣто имаше въ странъ-тъ на единъ хѣлмъ едны врата, и отворихъ врата-та, та имъ заръчахъ да погледнѣтъ вжтрѣ. И тѣ погледнѣхъ вжтрѣ, и видѣхъ че бѣше вжтрѣ много тъмно и имаше много дымъ. Струваше имъ ся пакъ че слушахъ едно фучаніе като отъ огнь, и выкове като на нѣкон въ мжкъ, и миришаше на жупель (*кюкюртъ*). Тогази рече Христянь: “Туй що значи?” И овчари-тъ имъ обадихъ: “Тази е Адска-та пжтека, прѣзъ коіжто влѣзватъ лицемѣри-тъ, сирѣчь, такъвизи конто както Исавъ продаватъ първородство-то си, и както Іуда прода-

(1) Прит. 24; 16.

вать Господарь-тъ си, и както Александръ хулять Евангеліе-то, и както Ананія и жена му Сапфира лъжътъ и измамятъ.”

Тогази Надеждинъ рече на овчари-тъ: “Виждамъ че всякой отъ тѣзи ся е показвалъ както пѣтешественникъ къмъ Небесный-тъ Градъ, както сторихмы и ный; не ли тѣй?”

Овчар. Тѣй; и много врѣме слѣдвахъ пѣть-тъ.

Надеждинъ. До какъ сѣ могли тѣ въ дни-тъ си да стигнатъ въ пѣтешествіе-то си; защото съсъ всичко пакъ окаянно загиныхъ?

Овчар. Нѣкои заминувать тѣзи планины, а нѣкои не ги стигать.

И рекохъ пѣтешественници-тъ единъ на другъ: “Като е тѣй, трѣба да выкамы ный къмъ Силный-тъ за силъ.”

Овчар. Наистинъ, и ще бѣде нужно да употребявате силъ-тъ когато ѣхъ имате.

И до туй врѣме пѣтешественници-тъ имахъ желаніе да си вѣрвятъ, и овчари-тъ бѣхъ на туй съгласни, и тѣй вѣрвѣхъ наедно до край Планины-тъ. Тогази рекохъ овчари-тъ единъ другому: “Да покажемъ отъ тука на пѣтешественници-тъ Порты-тъ на Небесный-тъ Градъ, ако иматъ искусство да гледать прѣзь наше-то далекозрително стѣкло.

Пѣтешественници-тъ на туй прѣдложеніе склонихъ на драго сѣрдце, и тѣй овчари-тъ ги заведохъ до върхъ-тъ на единъ много высокъ хълмъ, на който име-то бѣше *Ясень*, и имъ да-

дохъ стькло-то за да гледать прѣзь него. И опятахъ ся да гледать, но като имъ бѣше все на умъ-тъ онуй послѣдньо-то нѣщо, което овчари-тъ бѣхъ имъ показали. то правѣше рѣцѣ-тъ имъ да треперѣтъ щото не можахъ постоянно да гледать прѣзь стькло-то. Но пакъ имъ ся струваше че видѣхъ нѣщо което приличаше на Порты-тъ, и нѣщо отъ славъ-тѣ на онуй мѣсто.

И когато щѣхъ да замиятъ, единъ отъ овчари-тъ имъ даде едно пѣтепоказателно писмо. Другой-тъ имъ зарѣча: “Пазѣте ся отъ Ласкатель-тъ.” Третій-тъ имъ зарѣча: “Пазѣте ся да не спите на омаятелнѣ-тѣ земѣ.” И четвъртый-тъ имъ рече: “Богъ да ви бѣде на помощь.” И съ туй азъ ся събудихъ отъ снѣ-тъ си.

ГЛАВА IX.

И пакъ заспахъ, и пакъ сѣнувахъ; и видѣхъ сѣщы-тъ двама пѣтешественници като слѣзвахъ отъ планины-тъ по царскый-тъ пѣть къмъ Градъ-тъ.

И малко на долу отъ тѣзи планины къмъ лѣвѣ-тѣ странѣ е Высокоумска-та Земя, и отъ тѣзи земѣ една малка и крива пѣтека влѣзва въ онзи пѣть въ който ходѣхъ пѣтешественници-тъ. Тука ся срѣщнахъ и съ единъ много живъ момъкъ, който отъ онзи земѣ дойде, и името му бѣше *Несвѣждко*. И Христянь го попыта: “Отъ койѣ странѣ идешъ и за кѣдѣ отивашъ?”

Невъж. Господине, азъ съмь родомъ отъ онѣзи земѣ дѣто е тамъ малко кѣмъ лѣвж-тѣ странѣ, и отивамъ за Небесный-тѣ Градъ.

Хр. Но какъ мыслишь да влѣзешь прѣзь Портѣ-тѣ? защото можешь тамъ да срѣщнешь нѣкои прѣпятствія.

Невъж. Както други добри хора.

Хр. Но какво имашь да покажешь на Портѣ-тѣ, за да ти ѣж отворять?

Невъж. Познавамъ волѣж-тѣ Господнѣж и живѣялъ съмь добрѣ. Плащамъ всякому каквото съмь му длѣженъ; правѣж молитвы, постѣж, и десетѣкъ-тѣ давамъ, милостыни давамъ, още и отечество-то си оставихъ за това мѣсто кѣдѣто отивамъ.

Хр. Но пакъ не влѣзнѣж ты прѣзь *Тѣсны-тѣ Врата*, които стоятъ тамъ отъ дѣто заченва тойзи пѣть, но си влѣзнѣжлъ тука прѣзь онѣзи кривѣж пѣтекѣж; и за туй страхъ мя е колко и да мыслишь за себе си че си добрѣ, пакъ когато дойде день-тѣ за прѣгледваніе на смѣткы-тѣ, ще тя обвинять че си татъ и разбойникъ, вмѣсто да тя пуснѣжтъ да влѣзешь вѣжтрѣ въ Градъ-тѣ.

Невъж. Господари, вый сте съвсѣмъ иностранци на мене; не вы познавамъ. Бѣдѣте благодарни да слѣдувате споредъ благочестіе-то на свое-то си мѣсто, и азъ ще слѣдвамъ свое-то си. Надѣвамъ ся всичко да бѣде добро. И колкото за онѣзи *Тѣсны Врата* за които хортувате, всицкий-тѣ свѣтъ знае че тѣ сѣж много далечь отъ

нашѣ-тѣ земѣ. Не вѣрвамъ да ся намѣрва въ всички-тѣ наши мѣста нито единъ челоувѣкъ, който да знае пѣть-тѣ на тамъ; нито имъ влѣзва въ работѣ-тѣ да ли го знаѣтъ или не, защото имамы, както видите, еднѣ хубавѣ зеленѣ пѣ-текѣ, която слѣзва отъ нашѣ-тѣ земѣ право за въ тойзи пѣть.

Тогази като видѣ Христянъ че тойзи момѣкъ бѣ много високоуменъ, той пошепнѣ на Надеждина: “По много надежда има за безумный-тѣ нежели за него,” и “Когато безумный-тѣ ходи на пѣть, мудрость-та го оставя и той казва на всякого че е безуменъ.” Да приказвамы ли още съ него, или да го испрѣваримъ и оставимъ да мысли за туй което е чулъ вече, и послѣ да го чакамы, и да ся опитамы полека лека да ли можемъ да му сторимъ нѣкое добро? И Надеждинъ рече: “Нека помисли Невѣждко сега малко за онуй, което му си казалъ, и да не отхвърли добрый-тѣ съвѣтъ, за да не бы да остане невѣждъ въ онова което ся отnosi на най голѣмо-то му добро; защото Богъ казва че които сѣ така безумни, той ако и да имъ е Творецъ, не ще да ги спасе.”

И послѣ притури: “Мыслиѣ да не е добро да му кажешъ всичко сега; но ако щешъ нека го оставимъ сега и другъ пѣть можешъ да му приказвашъ споредъ колкото може той да търпи.”

И тѣй тѣ заминѣхѣ напрѣдъ и Невѣждко слѣдваше подирѣ. И като бѣхѣ ся отдалечили

малко отъ него, влѣзнихъ въ единъ много тъмень дервентъ, дѣто срѣцнихъ одного челоуѣка, когото седмъ дїаволи бѣхъ вързали съ яки въжа и го карахъ назадъ къмъ врата-та, които бѣхъ видѣли подъ хѣлмъ-тъ. (1) Тогази добрый Христянь треперяше, както и другарь-тъ му Надеждинъ; но като закарахъ дїаволи-тъ челоуѣкъ-тъ, Христянь гледаше да ли ще го познае, и мысляше че може да бжде нѣкой си Господинъ Помѣтникъ, който е сѣдѣлъ въ градъ-тъ който ся нарича Отстѣпленіе. Но не може добръ да му види лице-то; защото той наведе главъ-тъ си както единъ открытъ крадецъ. Но като минаваше, Надеждинъ го погледнѣ отъ задъ и видѣ на гърбъ-тъ му еднѣ хартіи съ тойзи надпись, “Похотливъ исповѣдователь и проклѣтъ отстѣпникъ.”

Тогази рече Христянь на другарь-тъ си: “То ми докарва на умъ-тъ едно нѣщо което ми приказахъ че ся е случило на единъ добръ челоуѣкъ тукъ нѣйдѣ по тѣзи мѣста. Име-то на челоуѣкъ-тъ бѣше *Маловъръ*, но пакъ добръ челоуѣкъ бѣше и сѣдѣше въ село-то което ся выка Искренново. Работа-та, както ми приказахъ, таквази была. Тука, дѣто ся влѣзва въ тойзи дервентъ, има да слѣзва отъ Широки-тъ Врата единъ дервентъ, който ся выка “Дервентъ-тъ на мъртвеца,” тѣй го выкатъ отъ много-то убійства, които сѣ станѣли тамъ. И тѣй тойзи Маловъръ

(1) Мат. 12; 45. Прит. 5; 22.

ходилъ на пѣтешествіе както ходишь ный сега, и случило му ся да сѣдне тамъ и да засни. Пакъ на сѣщо-то врѣме, случайно, влѣзъшли въ дверентъ-тъ отъ Широки-тъ Врата трима яки злодѣйци; и имена-та имъ были *Слабодушко*, *Недовѣрко* и *Гузенъ*, и были братя, и тѣ като сѣгледали Маловѣра дѣ лежалъ, припуснѣли до него. Добрый-тъ человекъ былъ ся събудилъ и станѣлъ да си слѣдва пѣть-тъ. Но тѣ всички достигнѣли до него и съ устрашителенъ гласъ му заповѣдали да стои. А Маловѣръ былъ поблѣднѣлъ както бѣло платно, и нѣмалъ силъ нито да стои на срѣщѣ нито да побѣгне. И тогази рекъ Слабодушко: “Прѣдай си кесіѣ-тъ;” и той като не ѣ далъ, защото жалъ му было да загуби пары-тъ си, Недовѣрко оттичалъ при него, и пѣхнѣлъ рѣкѣ-тъ си въ пазухѣ-тъ му та исмѣкнѣлъ отъ тамъ еднѣ торбичкѣ сребро. И той извикалъ “Вѣлхвы! Вѣлхвы!” и съ туй Гузенъ съ еднѣ голѣмѣ сопѣ, която му была въ рѣкѣ-тъ, ударилъ Маловѣра по главѣ-тъ и го свалилъ на земѣ-тъ, дѣто лежалъ и кръвь-тъ си проливалъ като че былъ на умирање. И злодѣйци-тъ стояли при него въ всичко-то туй врѣме. Но най сетнѣ, тѣ чули нѣкои да идватъ по пѣть-тъ и като гы было страхъ да не е единъ юнакъ на име Великობлагодатенъ, който сѣди въ градъ-тъ който ся выка Доброупованіе, побѣгнѣли и оставили тогози добръ человекъ да прави каквото може. Подиръ малко Маловѣръ дошелъ на себе си и съ

голѣмж тѣжж станжль и слѣдвалъ пжть-тъ си. Тѣй была прикаска-та.

Надежд. Но зѣхж ли му всичко що имаше?

Хр. Не. Дѣто държѣше многоцѣнны-тъ си нѣща, тамъ не бѣркахж, и тѣй тѣ му останжхж. Но както ми приказахж, добрый-тъ чловѣкъ много былъ наскърбенъ заради пагубж-тж си, защото разбойници-тъ были му зѣли май всицкы-тъ му пары дѣто му были за разноскы по пжть-тъ. Коего не зѣхж бѣше, както рѣкохъ, многоцѣнни камъніе и другы таквызи; имаше пакъ малко дреболін, но едвамъ доволны за до свършваніе-то на пжть-тъ, и ако ми обадихж право, той былъ принуденъ да проси като ходяше, за да си съхрани животь-тъ, защото не може да продаде многоцѣнны-тъ си камъніе. Но съ просеніе-то си и съсъ всицко-то си труденіе вѣрвѣлъ повече-то отъ останжлый-тъ пжть както думамы, “На гладно сѣрдце.”

Надеждинъ. За чуденіе е че не му зѣли *свидѣтелство-то*, което му бѣше потрѣбно за да го пріемжтъ на Небеснж-тж Портж.

Хр. Наистинж чудно е, но не го зѣли, пакъ то не было чрѣзъ нѣкоіж неговж хытность; защото той, като го нападнжли, толкози былъ уплашенъ, щото нѣмалъ нито силж нито умъ да скрие нѣщо, и тѣй отъ добрый-тъ Промыслъ было, а не отъ неговы-тъ трудове че не сполучили онуй добро нѣщо.

Надеждинъ. Но трѣба да му е было голѣмо утѣшеніе, че не му зѣли многоцѣнны-тъ камъніе.

Хр. То бы му было едно голѣмо утѣшеніе, ако бѣ го употрѣбилъ както трѣбаше, но онѣзи, които ми приказахъ тѣзи случкѣ, рекохъ, че той прѣзъ всичкый-тъ останѣлый пѣтъ твърдѣ малко употрѣбилъ туй утѣшеніе, и то отъ жаленіе-то дѣто были му зѣли пары-тъ. Той даже го былъ забравилъ прѣзъ по голѣмѣ-тъ часть на пѣтъ-тъ си, а послѣ когато му дошло на умъ-тъ, и тѣй захванѣлъ отъ него да ся утѣшава, пакъ новы мысли му дошли за пагубѣ-тъ и тѣзи мысли погълнѣли всички-тъ другы.

Надеждинъ. Ахъ! бѣденъ человекъ, каква голѣма скѣрбъ трѣба да му е была тя.

Хр. Скѣрбъ, наистинѣ голѣма скѣрбъ. Не бы ли была тѣй и намъ, ако бѣхъ ны ранили и обрали и то въ едно чуждо мѣсто, каквото станѣ нему? Чудно е че не е умрѣлъ отъ скѣрбъ, горкый-тъ! Казахъ ми още че той по всякый-тъ пѣтъ, колкото останѣлъ, все издавалъ плачевны и горкы ожалванія, и на всякого, който го пристигвалъ или когото пристигвалъ той въ пѣтъ-тъ, приказвалъ дѣ го обрали и какъ го обрали, и кои были онѣзи, които го обрали, и що му зѣли, какъ го ранили и какъ едвамъ ся отървалъ живъ.

Надеждинъ. Но чудно е че нужда-та не го е накарала или да продаде или да заложн нѣкои отъ многоцѣнны-тъ си камъніе, за да има съ какво да си купи потрѣбны-тъ за пѣтуваніе-то си.

Хр. Говоришь сега като единъ, който още

носи черупкѣ-тѣ на главѣ-тѣ си. Кому да ги заложн? или кому да ги продаде? Въ всичкѣ-тѣ онѣзи земѣ дѣто го обрахѣ, негови-тѣ многоцѣнни камъниѣ никоѣж цѣнѣ не щѣхѣ да намѣрятъ, нито пакѣ искаше той таквозѣ едно упокоеніе, което бы ся тѣй добывало. Пакѣ той добръ знаеше че ако дойде при Портѣ-тѣ на Небесный-тѣ Градѣ безѣ тѣзи многоцѣнны нѣща щѣше да бѣде исключенѣ отѣ едно наслѣдіе тамѣ, и то щѣше да му бѣде по зло отѣ нападаніе-то на десетѣ хыляды разбойницы.

Надеждинѣ. Защо си тѣй наостренѣ въ отговорѣ-тѣ си, брате мой? Исавѣ не ли продаде пѣрвородство-то си и то за едно ястіе, и онуй пѣрвородство бѣше нему най многоцѣнно-то нѣщо? И той ако стори тѣй зашто не бываше за Маловѣра тѣй да стори.

Хр. Исавѣ наистинѣж продаде пѣрвородство-то си, каквото правятъ и много други, и тѣй исключаватъ себе си отѣ пѣрво-то благословеніе каквото стори онзи чловѣкъ, но трѣба да различавашъ между Исава и Маловѣра, каквото и между състояніе-то на тогози и на оногози. На Исава пѣрвородство-то бѣше прообразително, а на Маловѣра многоцѣнны-тѣ нѣща не бѣхѣ таквызи. На Исава коремѣ-тѣ му бѣше богѣ, но на Маловѣра тѣй не бѣше. На Исава желаніе-то бѣше плѣтка-та охота, но на Маловѣра не бѣше тѣй. Исавѣ не може по далеко да гледа отѣ насыщеніе-то на охоты-тѣ си, зашто, “умирамѣ,”

рече той, “и туй първородство, какво ще мя ползува?” Но Маловъръ, ако и да му е была честта да има малж вѣрж, пакъ чрѣзъ тѣзи малкж вѣрж ся въздържаше отъ таквизи погрѣшки и оцѣняваше многоцѣнны-тѣ си нѣща до толкози щото не щѣше да ги продаде както стори Исавъ. Не е писано Исавъ да е ималъ вѣрж колко годѣ малкж, и за туй не е было чудно че е продалъ на дїавола и първородство-то си, и душж-тж си, и всичко; понеже плътъ-та го обладала, както обладава и всякого челоуѣка който нѣма вѣрж съ койшто да противостои. Защото таквизи сж като “Ослица която не ся отвраща отъ охоты-тѣ си,” и когато похоть-та имъ поиска едно нѣщо, трѣба да пожъртвувать и всичко за да го придобыжтъ. Но нравъ-тѣ на Маловѣра бѣше другъ, защото неговъ-тѣ умъ бѣше върхъ божественны нѣща; и прѣпитаваніе-то му бѣше отъ горни-тѣ и духовны-тѣ нѣща, и който такъвзи нравъ има, за какво ще иска той да продава многоцѣнны-тѣ си нѣща (ако бы имало кои да ги купятъ) за да си напълни сърдце-то съсъ суетны нѣща? Дава ли нѣкой пары да ся наяде съсъ сѣно? или можешъ ли да накарашь гължбицж-тж да яде мършж както гарванъ-тѣ? Невѣрни-тѣ могатъ заради плѣтскы-тѣ си похоти да заложать или продадѣтъ всичко що иматъ и себе си наедно, а онѣзи които иматъ вѣрж колко годѣ малкж не могатъ тѣй да правятъ. Тука, брате, е твоя-та грѣшка.

Надеждинъ. Припознавамъ ѱж, но пакъ твое-то строго обвиненіе безъ малко щѣше да мя разсърди.

Хр. Ей, азъ само тя уприличихъ на нѣкои си отъ по живы-тѣ птицы които тичать въ пж-текж-тж на самъ на тамъ, като още носятъ черупкы-тѣ на главы-тѣ си; но то да оставимъ на странж и да разсѣдимъ добръ прѣдметъ-тѣ на прѣшираніе-то си и всичко-то става между тебе и мене добро.

Надеждинъ. Но Христяне, азъ съмъ отъ сърдце убѣденъ че онѣзи трима злодѣйци бѣхж и сами-тѣ страхливи, а инакъ защо побѣгнжхж, само като чухж нѣкого че иде въ пжть-тѣ? Маловѣръ защо не ся е насърдчилъ малко? Азъ мыслиж че трѣбаше той да имъ етои на ерѣщж, и само тогази да ся прѣдаде когато друго не му оставаше.

Хр. Че сж страхливи онѣзи, мнозина сж го казали, но когато дойдохж на испытъ малцина сж ги намѣрили че сж таквизи. Колкото за юнашко сърдце, знайж че Маловѣръ го нѣма. Усѣщамъ отъ тебе, брате, че ако бы былъ ты на негово мѣсто, ты бы стоялъ малко на ерѣщж; а послѣ бы ся прѣдалъ. И наистинж като ти е сърдце-то таквозь сега, тѣ сж далеко отъ насъ, а ако бы да ся явятъ тебѣ, каквото нему, мыслиж че ще тя докаратъ друго да мыслишь.

Пакъ друго трѣба да помислишь че тѣ сж, кажи, само *калфы*, разбойници, и че слугувать на царь-тѣ на бездѣннж-тж Пропастъ, и ако имъ

трѣба за нѣщо, той самъ имъ дохожда на помощъ, и гласъ-тъ му е като рыканіе на лвъ. Азъ самъ си ся борихъ еднѣжъ както Маловѣръ и намѣрихъ че е едно страшно нѣщо. Тѣзи трима злодѣйци мя нападнѣхъ, и азъ като Християнинъ зѣхъ да имъ стоѣж на срѣщѣ; на часъ-тъ издадохъ тѣ единъ выкъ, и ето дойде майсторъ-тъ имъ. Тогази споредъ пословицѣ-тѣ, “Сякахъ че животъ-тъ ми не струва двѣ пары,” но по Божій Промыслъ азъ бѣхъ облѣченъ въ желѣзно облѣкло. И съсъ всичко туй пакъ доста мѣчно ми бѣше да стоѣж като мѣжъ, защото въ такъвъ единъ бой какво ще срѣщне человекъ, само той знае който самъ е былъ вътрѣ.

Надеждинъ. Но видите, че тѣ побѣгнѣхъ тутакси като помислихъ че иде онзи Великоблагодатенъ.

Хр. То е истина. Тѣ и Господарь-тъ имъ много пѣти сѣ бѣгали, когато ся е явявалъ Великоблагодатенъ, и то не е чудно; защото той е Царскый-тъ Поборникъ. Но сякамъ че ще туришь нѣкоѣж разликѣ между Маловѣра и Царскый-тъ Поборникъ. Царскы-тъ подданници не сѣ всички негови поборници, нито можатъ, когато ся опытватъ, да вършатъ таквызъ голѣмы дѣла както него. Прилича ли да мыслимъ че едно дѣте може да убіе Голяоа, както направи Давидъ? или въ едно враче да намѣримъ якость-тѣ на единъ волъ? Нѣкои сѣ яки а нѣкои сѣ слаби; нѣкои иматъ голѣмѣж вѣрѣж, а нѣкои иматъ малкѣж вѣ-

рж; тойзи человекъ е былъ отъ слабы-тѣ, и за туй го побѣдихъ.

Надеждинъ. Дано бы былъ Великоблагодатенъ на негово мѣсто за тѣхъ!

Хр. И да е былъ той, и той бы си намѣрилъ довольно работъ съ тѣхъ; защото трѣба да ти обадижъ че тойзи Великоблагодатенъ ако и да е много искусенъ съ оружія-тя си, и може добръ да ги отблъсне додѣ отстоѣтъ колкото да му работи сабята, а ако го хване еднѣжъ или Слабодушко, или Недовѣрко, или другарь-тѣ имъ, то мжчно ще ся отърва той да му не подигнѣтъ крака-та; и человекъ като падне еднѣжъ какво може да стори?

Който гледа въ лице-то на Великоблагодатена ще види бѣлѣзы-тѣ и порѣскы-тѣ, които утвърдяватъ онуй което казвамъ. Чухъ че той былъ рекль еднѣжъ, и то като бѣше въ еднѣ борбѣ: “Отчаяхмы ся и отъ животъ.”

Онѣзи трима якы злодѣйци, какъ докарахъ и Давида да пжшка, да плаче и да вие! И Еманъ (1) и Езекія, ако и да бѣхъ и тѣ поборници въ дни-тѣ си, като ги нападнѣхъ онѣзи, тѣ много ся трудихъ и макаръ че бѣхъ якы, пакъ злодѣйци-тѣ ги бжхтяхъ добръ. И Петръ едно врѣме ищѣше да ся опыта какво може той да прави съ тѣхъ, и ако и да думатъ нѣкои за него, че е былъ върховенъ на Апостолы-тѣ, пакъ толкози го въртѣхъ че той най сетнѣ ся уплаши и отъ еднѣ никаквѣ слугыніж.

(1) Псал. 88.

Освѣнь туй и царь-тъ имъ е готовъ като го повыкатъ да дойде, и никога не ся отдалечава щото да не може да ги чуе; и тѣй, ако иматъ нуждѣ той дохожда да имъ помага, и за него казватъ: “Мечь-тъ на нападатель-тъ му не може да го удържи; нито копіе-то, нито сулица-та, нито броня-та. Вмѣнява желѣзо-то като плѣвѣж, мѣдъ-тъ като гнило дърво. Стрѣлы-тъ не могатъ да го обърнатъ въ бѣгъ: каменіе-тъ на пращѣ-тъ сѣ нему като слама. Сулицы-тъ ся вмѣняватъ като сламѣж; присмива ся на маханіе-то на копіе-то.” (1) Съ него какво може чловѣкъ да прави? Наистинѣж, ако имаше чловѣкъ Іововъ-тъ конь, и имаше и искусство-то и смѣлость-тъ за да го ѣзди, можѣлъ бы да върши прѣславны работы, защото “бреханіе-то на ноздры-тъ му е растреперително. Копае въ долъ-тъ и ся радува на силѣ-тъ си: излази въ посрѣщаніе на орѣжія-та. Присмива ся на страхъ-тъ и не трепери: нито ся враща отъ остриѣж-тъ на мечь. Тулъ-тъ дрънка противъ него, лъскаво-то копіе и сулица-та: погълща земѣж-тъ съ дивотѣж и неистовство, и не ся покорява когато звучи трѣба, и като чуе гласъ-тъ на трѣбѣж-тъ говори; хо, хо! и отъ далечъ надушва бой-тъ, выкъ-тъ на войводы-тъ, и кличь-тъ.” (2)

Но за таквызъ пѣшацы като мене и тебе не трѣба да желаемъ да ся срѣщамы съ единъ врагъ, и когато чуемъ за други-тъ че сѣ были побѣде-

(1) Іов. 41; 26—29. (2) Іов. 39; 19—25.

ни, не трѣба да ся похвалимъ че ный по добрѣ бы направили, нито да ся ласкаемъ заради юначество-то си; защото които тѣй правятъ излѣзватъ най злѣ когато дойджтъ на испытъ. На примѣръ, Петръ, когото споменжхъ по напрѣдъ, какъ ся хваляше той! Споредъ высокый-тъ си умъ, той рече да прави и да търпи заради Господарь-тъ си повече отъ всички-тъ человѣцы; но тѣзи злодѣйци кого сж свалили и кого сж стѣпкали както стѣпкахж него?

И за туй, когато чуемъ за таквызъ разбойничества които ставатъ по Царекый-тъ пжтъ, то подобава намъ, двѣ нѣща да правимъ, сирѣчь, да излѣзвамы вѣоружени, и безъ друго да земамы наедно единъ щитъ, защото като нѣмаше щитъ онзи който толкози силно удряше Левіаѳана, за то не можѣ да го покори; и ный като нѣмамы щитъ, той никакъ не ся бои отъ насъ. За туй искусный-тъ воинъ е рекль: “Върхъ всичко това земѣте щитъ-тъ на вѣрж-тж, съ който ще можете да угасите всички-тъ разжъжены стрѣлы на лукавый-тъ.” (1)

Добрѣ е пакъ да ищемъ отъ Царь-тъ еднж стражж, или той самъ си да ходи съ насъ. То бѣше, което докарваше Давида да ся радува когато бѣше въ Долинж-тж на Смъртнж-тж Сѣнкж; и Моисей готовъ бѣ тамъ да умре на мѣсто-то си, и не щѣше ни еднж стѣпкж да стѣпи безъ Бога своего. (2) О, брате мой, само той

(1) Ефес. 6; 16. (2) Исходъ. 33; 15.

наедно съ насъ да ходи, и защо да ся боимъ отъ десеть хыляды, които стоятъ на противъ? А безъ него, горделиви-тъ помощници падатъ подъ убиты-тъ. (1)

Азъ отъ моѣхъ странжъ былъ съмь понапрѣдъ въ бой, и ако и да съмь сега както мя видите, живъ чрѣзъ добринж-тж на оногози най добрый-тъ, пакъ не могж ся хвали съ юначество-то си. Ще ся радвамъ, ако не срѣщамъ вече таквызи битвы, но страхъ мя е че не смы още прѣмннжли всичкж-тж опасность. Но като не мя изѣдохж до сега лвъ-тъ и мечка-та, надѣвамъ ся Богъ да ны избави и отъ необрѣзанный-тъ Филистимецъ.”

И тѣй слѣдвахъ въ пжть-тъ и Невѣждко вьрвѣше подирѣ имъ. Вьрвѣхж додѣ стигнжхж до едно мѣсто дѣто видѣхж единъ пжть че влѣзва въ тѣхный-тъ пжть, и правъ като него; и тамъ не знаяхж кой пжть да уловятъ, защото и два-та ся видѣхж прави прѣдъ тѣхъ, и за туй ся спрѣхж за да помыслятъ. И като помыслихж за пжть-тъ, ето, дойде имъ единъ человекъ, чьрнь и облѣченъ съ едно бѣло облѣкло, и гы попыта, защо стоятъ тамъ? Тѣ отговорихж че отивахж за Небесный-тъ Градъ; но не знаяхж отъ тѣзи два-та пжтища кой да уловятъ. “Елате подирѣ мене,” рече человекъ-тъ, “защото и азъ отхождамъ за тамъ.” И тѣй слѣдвахъ подирѣ него въ онзи пжть който влѣзваше въ тѣхный-тъ, и

(1) Иса. 10; 4.

полека лека завъртяше отъ Градъ-тъ кждѣто искахъ тѣ да отиджтъ; щото за малко врѣме лица-та имъ бѣхъ завърнжты отъ него, къмъ противнж-тж странж, а пакъ го слѣдвахъ. Но подиръ малко, прѣди да усѣтятъ тѣ, той ги заведе двама-та вжтрѣ въ округъ-тъ на еднж мрѣжж, въ коѣто ся сплѣтохъ и не знаяхъ що да правятъ, и тозь часъ бѣло-то облѣкло отпаднж отъ гърбъ-тъ на человекъ-тъ, и тогази видѣхъ дѣ бѣхъ. И тамъ за нѣколко врѣме лежѣхъ и плачахъ, защото сами не можѣхъ да ся избавятъ.

Тогази Христянъ рече на другарь-тъ си: “Сега видѣж азъ грѣшкж-тж си. Не заржчяхъ ли ни овчари-тъ да ся пазимъ отъ Ласкатель-тъ? Каквото думаше мудрецъ-тъ, тѣй намѣрихмы и ный днесъ: “Който ласкае ближній-тъ си, простира мрѣжж прѣдъ стѣпкы-тъ му. (1)

Надеждинъ. И тѣ дадохъ едно показателно писмо заради пжть-тъ, за по извѣстно да го получамы, но и него забравихмы да прочетемъ; и тѣй не “ся упазихмы отъ пжтища-та на погубитель-тъ.” Въ туй Давидъ бѣше по уменъ отъ насъ; защото той дума: “Заради человекъскы-тъ дѣла, чрѣзъ слово-то на твой-тъ устны пазихъ ся азъ отъ пжтища-та на погубитель-тъ.”

И тѣй лѣжѣхъ и ся оплаквахъ въ мрѣжж-тж. И най сетнѣ видѣхъ одного свѣтль че идѣше къмъ тѣхъ и носяше въ ржкж-тж си единъ камшикъ отъ върви. И като дойде при тѣхъ той

(1) Прит. 29; 5.

гы попыта, отъ дѣ идѣтъ и какво правятъ тамъ. Тѣ му обадихъ че бѣхъ бѣдни пѣтешественници за Сіонскъ-тѣ Горѣ, но че были изведени изъ пѣтъ-тѣ си отъ единъ чѣрнъ челоуѣкъ съ бѣло облѣкло, който имъ зарѣчалъ да идѣтъ подиръ него защото и той отивалъ тамъ.

Тогази онзи, който носяше камшикъ-тѣ рече: “Той е Ласкатель, лѣжливъ единъ Апостоль, който ся е прѣтворилъ на единъ свѣтлъ ангель.” И съ туй, той раздра мрѣжж-тѣ и гы освободи. Тогази имъ рече: “Идѣте подиръ мене, за да вы туриѣ пакъ въ пѣтъ-тѣ ви, — и тѣй гы заведе пакъ на пѣтъ-тѣ, отъ дѣто бѣхъ ся отбили за да слѣдватъ Ласкатель-тѣ. Тогази гы пыта и рече: “Снощи дѣ спяхте?” “Съ овчари-тѣ на Насладителны-тѣ Планины,” отговорихъ тѣ. Пакъ той попыта: “Нѣмате ли отъ овчари-тѣ нѣкое писмо за извѣстіе заради пѣтъ-тѣ? Отговорихъ: “Имамы.” “Но като ся спрѣхте, не извадихте ли писмо-то да го прочетете?” рече той. Отговорихъ тѣ: “Не го извадихмы.” “А защо? рече той. “Забравихмы,” стговорихъ тѣ. Пакъ пыта той: “Овчари-тѣ не зарѣчахъ ли ви да ся пазите отъ Ласкатель-тѣ?” и тѣ отговорихъ: “Зарѣчахъ ни: но не мысляхмы че той може да е такъвзи сладкорѣчивъ челоуѣкъ.”

Тогази видѣхъ въ сѣнъ тѣ си че той имъ заповѣда да легнѣтъ на земѣ-тѣ, и като стори хъ тѣй, той гы наказа строго за да гы научи добрый-тѣ пѣтъ въ който трѣбаше да ходятъ, и

като гы наказваше рече имъ : “Когото обычамъ, обличавамъ и наказувамъ : бѣди прочее и ты ревностенъ, и покай ся.” (1) Подиръ туй, той имъ повелѣ да слѣдватъ вече пѣть-тъ си, и да вардятъ добрѣ другы-тъ зарѣчванія отъ овчари-тъ.

И тѣ му благодарихъ за всичкѣ-тѣ му добринѣ, и полека вървѣхъ въ правый-тъ пѣть и пѣяхъ таквѣзи еднѣ пѣснь.

Елате сега пѣтешественници ;

Отъ насъ тозь урокъ земѣте и вы.

Тукъ виждте що иматъ онѣзь да търпятъ

Които отстѣпватъ отъ правый-тъ пѣть ;

Впримчаватъ ся тука въ лукавѣ-тѣ сѣтъ,

Защото не слушатъ полезень съвѣтъ.

Избавникъ за тѣхъ ако и да дойдѣ,

Избавя, но пакъ гы наказва добрѣ.

Отъ тѣхный-тъ примѣръ свѣстѣте ся вы,

И васъ да не стигнатъ таквызи бѣды.

И подиръ малко видѣхъ отъ далеко, че единъ челоуѣкъ вървѣше полека и самичѣкъ въ пѣть-тъ къмъ тѣхъ да гы срѣщне. И Христянъ рече на другарь-тъ си : “Ето, тамъ единъ челоуѣкъ обърнатъ съ гърбъ-тъ си къмто Сіонъ и иде да ны посрѣщне.”

Надеждинъ. Видѣхъ го. Да ся пазимъ сега добрѣ, да не бы да излѣзе и той единъ ласкатель.

И тѣй той приближаваше полека лека и найсетнѣ дойде до тѣхъ. И име-то му бѣше Безбожникъ, и той гы попыта : “Кѣдѣ отивате ?”

Хр. Отивамы на Сіонскѣ-тѣ Горѣ.

(1) Откр. 3; 19.

И съ туй Безбожникъ много ся смѣя.

Хр. Защо ся смѣешь?

Безбожникъ. Смѣѣхъ ся като видѣхъ какви сте вы простацы, че поемате отъ горѣ си едно таквози уморително пжтешествіе, и пакъ за трудътъ си нищо друго нѣма да сполучите освѣнь едно ходеніе.

Хр. А какъ, человекъ? мыслишь ли че нѣма да ны приемжтъ тамъ?

Безбожникъ. Приемжтъ ли! На всичкый-тъ свѣтъ, таквозь едно мѣсто, каквото бълнувате вы, никждѣ го нѣма.

Хр. Но на онзи свѣтъ има.

Безбожникъ. Когато си бѣхъ у дома въ отечество-то си, и азъ слушахъ тѣй, каквото вы сега утвърдявате, и отъ онзи слухъ излѣзохъ да видѣхъ, и сега двадесеть години има отъ какъ тѣрсѣж онзи градъ; но не намѣрвамъ повече отъ колкото пѣрвый-тъ день когато трѣгнѣхъ. (1)

Хр. Ный смы слушали и пакъ вѣрвамы че има такова едно мѣсто да ся намѣрва.

Безбожникъ. И азъ още въ отечество-то си като бѣхъ, да не быхъ повѣрвалъ, не быхъ излѣзнѣлъ до тука толкози далеко да го тѣрсѣж; но като не намѣрихъ, (и да имаше такова мѣсто, намѣрвахъ го; защото азъ отъ васъ още по далеко съмъ ходилъ да го тѣрсѣж) сега ся вращамъ назадъ, и ще ся опытамъ да ся удоволствувамъ отъ онѣзи нѣща, които тогази отхвър-

(1) Екклес. 10; 15. Іерем. 17; 15.

лихъ отъ надеждж-тж за онуй което сега виждамъ че никакъ го нѣма.

Тогази Християнъ рече на другарь-тъ си: “Истина ли е каквото дума тойзи человекъ?”

Надеждинъ. Пази ся; той е единъ отъ ласкатели-тъ. Помни колко смы страдали единъжъ вече за слушаніе-то на таквызъ. Какъ! Гора Сионска нѣма ли? Не видѣхмы ли отъ Насладителны-тъ Планины градскы-тъ порты? Пакъ не е ли съ вѣрж дѣто трѣба да ходимъ сега? (1) Да вървимъ; че да не ны постегне пакъ человекъ-тъ съ камшикъ-тъ. Ты си мя научилъ онзи урокъ, и азъ все ще го дрѣнкамъ въ уши-тъ ти: “Да прѣстанешъ, сыне мой, отъ да слушашъ ученіе-то, което заблуждава отъ думы-тъ на мудрость.” (2) Казвамъ ти, браге, прѣстани отъ да го слушашъ, и нека вѣрвамы за спасеніе-то на душж-тж.

Хр. Азъ тебе не тя пытахъ тѣй като че пмамъ азъ сумнѣніе заради истинж-тж на твое-то вѣрваніе, но само да тя испытамъ и отъ тебе да извадиж единъ плодъ отъ искренность-тж на сърдце-то ти. Колкото за тойзи человекъ, азъ го знамъ че е ослѣпенъ отъ богъ-тъ на тойзи свѣтъ. Ты и азъ нека вървимъ като знаемъ че ный вѣрвамы въ истинж-тж, и “Всяка лъжя не е отъ истинж-тж.” (3)

Надеждинъ. Сега азъ ся радвамъ въ надеждж-тж на славж-тж Божііж.

И тѣй оставихъ человекъ-тъ, и той, като

(1) 2 Кор. 5; 7. (2) Прит. 19; 27. (3) 1 Юан. 2; 21.

имъ ся присмиваше, слѣдваше пжть-тъ си. Видѣхъ тогази въ сѣнь-тъ си че вѣрвѣхъ додѣ стигнѣхъ едно мѣсто дѣто въздухъ-тъ на онуй мѣсто докарваше на челоуѣка сѣнь, ако не е навикнѣтъ на такѣвъ въздухъ. И тука Надеждинъ захванѣ да ся отекава отъ сѣнь, и за то каза на Христяна : “Спи ми ся толкозь щото едвамъ си отварямъ очи-тъ; ела, да си лѣгнемъ тука и да поспимъ малко.”

“Никакъ,” рече другарь-тъ му, “за да не бы да заспимъ и никога да ся не събудимъ.”

Надеждинъ. Ами зацо, брате ? Сѣнь е много сладкъ на работникъ-тъ; и не ще ли да бжде и за насъ едно оживително нѣщо да поспимъ мѣнечко ?

Хр. Не помнишь ли какъ единъ отъ овчаритѣ ни зарѣча да ся вардимъ отъ Омаятелнѣ-тѣ Земиѣ ? Той съ туй ищѣше да каже за да ся вардимъ отъ спаніе-то. “За туй, прочее, не трѣба да спимъ като другы-тъ, но да бодрствуваме и да смы трѣзвенни.” (1)

Надеждинъ. Исповѣдвамъ грѣшкѣ-тѣ си, и ако бѣхъ дошелъ тука самъ, щѣхъ да заспѣ и тѣй да изложѣ на бѣдѣ животъ-тъ си. Виждамъ че е истина що дума мудрецъ-тъ, че двама сѣ по добри отъ единъ. До сега една милость ми е была тебе да имамъ за другарь, и ты за трудъ-тъ си ще получишь еднѣ добрѣ наградж.

“Ей, сега,” рече Христянъ, “за да отпж-

(1) 1 Солун. 5; 6.

ждамы сънъ-тъ, додѣ емы въ туй мѣсто, нека закачимъ единъ добръ разговоръ.” “Съ все сърдце,” рече другарь-тъ му.

Хр. Отъ дѣ да начнемъ?

Надеждинъ. Отъ дѣто Богъ начнѣ съ насъ; но да начнешь ты, ако обичашь.

Тогази начнѣ Христянъ и рече: “Тебѣ ще тя попытамъ единъ въпросъ: Какво тя накара най напрѣдъ да мыслишь тѣй да правишь както сега слѣдвашь?

Надеждинъ. Искашь ли да попыташь, отъ какво станѣ най напрѣдъ азъ да търсиѣ добро-то на душѣ-тъ си?

Хр. Да, туй ми е питаніе-то.

Надеждинъ. Слѣдвахъ азъ за много врѣме въ наслажденіе-то съ онѣзи нѣща, които ся гледать и ся продаватъ въ нашъ-тъ Панаиръ; таквызи нѣща, които сега вѣрвамъ, щѣхъ да мя потопятъ въ погыбель и пропаднуваніе, ако бѣхъ ги още слѣдвалъ.

Хр. Каквы нѣща бѣхъ тѣ?

Надеждинъ. Всичкы-тъ съкровища и богатства на тойзи свѣтъ. Още обичахъ много раскошество, безчинны угощенія, пиянство, злословіе, лъжѣ, нечистотѣ, неварденіе на Святый-тъ Недѣлный день, и всяко друго душегубително нѣщо. Но най сетнѣ отъ слушаніе-то и размышленіе-то на божественны-тъ нѣща, които и отъ тебе слушахъ както и отъ любезный-тъ Вѣрена, когото изгорихъ въ Суетскый-тъ Панаиръ зарадъ въ-

рж-тж му и добрый-тъ му животъ, азъ намѣрихъ че “сетнина-та на таквизи нѣща бива смъртъ,” и че, “заради тѣзи нѣща, гнѣвъ-тъ Божій дохожда върхъ чада-та на непокорность-тж.”

Хр. Скоро ли си паднахъ подъ силж-тж на туй убѣждение?

Надеждинъ. Не, не бѣхъ склоненъ изведнѣжъ да познавамъ зло-то на грѣхъ-тъ нито осжде-ніе-то което слѣдва струваніе-то на грѣхъ-тъ, но мжчихъ ся испърво когато умъ-тъ ми захванж да ся поклаща отъ слово-то, за да затвориж очи-тъ си отъ него.

Хр. Но коя бѣше причина-та че си правилъ тѣй противъ първы-тъ дѣйствія къмъ тебе на блаженный-тъ Духъ Божій?

Надеждинъ. Причины-тъ бѣхж: Първо, не знаяхъ, че то бѣше дѣйствіе-то Божіе върхъ мене. Не мысляхъ че Богъ поченува обращеніе-то на одного грѣшенъ най напрѣдъ съсъ събужданіе заради грѣхъ-тъ. Второ, грѣхъ-тъ бѣше много сла-дкъ на плоть-тж ми, и много мжно ми дойде да го оставиж. Третьо, незнаяхъ какъ ще можиж да оставиж другари-тъ си; присѣтствіе-то имъ и дѣла-та имъ бѣхж на мене толкози пріятны и желателны. Четвърто, часове-тъ, въ които тѣзи за грѣхъ-тъ убѣжденія бѣхж върху ми, толкози смугителни и беспокоителни часове бѣхж щото не можахъ да търпиж нито да ги помниж въ умъ-тъ си.

Хр. Види ся че ты повѣкогашъ ся успокоя-ваше отъ скърбъ-тж си.

Надеждинъ. Наистинж, но пакъ ми дохождаше на умъ-тъ, и тогази ми ставаше лошо, а още и по зло отъ напрѣдъ.

Хр. Какво ти напомнуваше пакъ за грѣхове-тъ ти?

Надеждинъ. Много нѣща; напримѣръ, ако срѣщнѣхъ нѣкого добръ человекъ въ улицѣ-тъ; или ако слушахъ нѣкого когато четѣше въ Библиѣ-тъ; или ако мя болѣше глава; или ако чухъ че нѣкои отъ съседы-тъ ми сж были болни; или ако чухъ клепало-то или камбанѣ-тъ че бѣше за нѣкои умрѣлы; или ако си мысляхъ самъ за смърть; или ако чухъ за напраснж смърть на други; но най много когато мысляхъ за себе си че трѣба азъ скоро да отидж прѣдъ страшный-тъ сждъ.

Хр. Когато отъ нѣкои отъ тѣзи причины ти дохождаше убѣжденіе за грѣхъ, можаше ли ты лесно тогазь да го отхвърлишь?

Надеждинъ. Не, не съвършенно; защото тогази туй убѣжденіе още по силно улавяше съвѣсть-тъ ми, и тогазь, ако помyselѣхъ само да ся върнж при грѣхъ-тъ (ако и да бѣше умъ-тъ ми на противъ) то ми ставаше двойна мъжа.

Хр. Тогазь що правѣше ты?

Надеждинъ. Мысляхъ че трѣба да ся опытамъ да поправѣж животъ-тъ си; защото инакъ, рѣкохъ азъ, извѣстно че ще бѣдѣ осжденъ.

Хр. Опыталъ ли си ся за да ся поправишь?

Надеждинъ. Опытахъ ся, и отбѣгнѣхъ не

само отъ грѣхове-тъ си, но и отъ грѣшны-тъ си другари, и дадохъ ся на душевны длъжности, както на молитвж, на четеніе, на плаканіе заради грѣхове-тъ си, на говореніе на истинж къмъ ближни-тъ си, и пр. Тѣзи нѣща правѣхъ, и още много други, които не могж сега да ти кажж.

Хр. И въ всичко-то туй врѣме мисляше ли ты за себе си че добръ ти бѣше?

Надеждинъ. Тѣй мислѣхъ до едно врѣме; но най сетнѣ скърбь-та ми натегнуваше върхъ мене и то отъ горѣ на всички-тъ ми поправки.

Хр. Какъ станж това нѣщо; защото ты бѣше вече поправенъ?

Надеждинъ. Разны нѣща бѣхж причина да стане тѣй съ мене; особено таквызи думы както тѣзи: “Всичка-та наша праведность бива като нечисты дрипы;” “Чрѣзь дѣла-та на законъ-тъ, никой челоувѣкъ нѣма да ся оправдае;” Когато сторимъ всички тѣзи нѣща, да думамы, Ный смы непотрѣбни;” и други подобны думы. И отъ туй азъ захванжхъ тѣй да разсждамъ: “Всичка-та моя праведность ако е като нечисты дрипы; ако никой челоувѣкъ не може да ся оправдае чрѣзь дѣла-та на законъ-тъ; и ако слѣдъ като смы сторили всичко-то, пакъ смы непотрѣбни, то, едно безуміе е да мыслимъ да сполучимъ рай-тъ самс чрѣзь законъ-тъ. Ако направи единъ челоувѣкъ дългъ за сто лиры при единъ търговецъ, а послѣ плаща за всяко нѣщо що купува, а вѣхтый-тъ му дългъ стон въ тевтеръ-тъ не заличенъ, то

за тойзи дългъ търговецъ-тъ може да го обади на правителство-то и да го хвърли въ тъмницѣ, тамъ да сѣди запрѣнъ до когато си плати дългъ-тъ.

Хр. Добрѣ, и какъ си тълкувалъ туй да ся относя на тебе?

Надеждинъ. Като разсѣдихъ тѣй за себе си, азъ съмъ правилъ съ грѣхове-тъ си единъ голѣмъ дългъ писанъ върхъ мене въ Божій-тъ тефтеръ, и мое-то сегашно поправяніе нѣма да исплати онзи вѣтхый дългъ; и за туй, азъ трѣба все да мыслижъ съсъ венчкы-тъ сегашни поправки: “Какъ можъ азъ да ся избавижъ отъ онуй осжженіе подъ което съмъ паднѣлъ отъ причинѣ-тъ на прѣдишни-тъ си прѣстѣпленія?”

Хр. Нанстинѣ това е едно много добро тълкуваніе: — но, молижъ ти ся, слѣдвай.

Надеждинъ. Друго едно, което мя смущаваше, даже и подиръ поправленія-та ми, туй е че ако вникнѣ внимателно въ най добро-то си дѣяніе което сега правижъ, виждамъ още грѣхъ, новъ грѣхъ да ся смѣсва въ най добро-то що правижъ, щото сега съмъ принуденъ да заключижъ че съсъ венчкы-тъ си прѣдишни мѣчтанія заради себе си и заради длѣжности-тъ си, сторилъ съмъ въ единъ день грѣхове доста да мя хвърлятъ въ Адъ, ако и да е былъ беспороченъ всичкый-тъ ми прѣдишенъ животъ.

Хр. Послѣ какво си правилъ?

Надеждинъ. Какво ли правихъ? Не знаяхъ що да правижъ, додѣ най сетнѣ открыхъ умъ-тъ

си на Вѣрена; защото съ него ся опознахмы добръ, и той ми обади че додѣ не сполучж святость-тж отъ одного человекъ който никога не е сгрѣшилъ, нито моя-та святость, нито всичка-та святость на свѣтъ-тъ, не ще може да мя спасе.

Хр. Мыслилъ ли си че той истинж каза?

Надеждинъ. Ако бѣше ми казалъ тѣй когато азъ бѣхъ задоволенъ и благодаренъ съсь своитѣ си поправленія, то азъ бы го нарѣкль безумецъ за трудъ-тъ му; но сега, понеже виждамъ своѣж-тж си слабость, и грѣхъ-тъ, който ся прилѣпва даже до най добры-тѣ ми дѣла, принуденъ съмъ да дойдж на негово-то мнѣніе.

Хр. Но най напрѣдъ когато той ти го прѣдложи, мыслилъ ли си че такъвзи человекъ може да ся намѣри, за когото право може да ся каже че не е сторилъ грѣхъ никогашъ?

Надеждинъ. Трѣба да ти кажж право че тѣзи думы испърво ми бѣхж много странни, но по диръ като бѣхъ ся разговорилъ и бѣхъ ся сдружилъ още малко съ него, дойдохъ на пълно-то убѣжденіе заради истинж-тж имъ.

Хр. Пыта ли го, кой е былъ тойзи человекъ и какъ ще ся оправдаешъ чрѣзь него?

Надеждинъ. Пытахъ го, и той ми обади че тойзи человекъ е Господь Исусъ, и че сѣди отъ деснж-тж странж на Всевышняго. "И тѣй," рече той, "трѣба да ся оправдаешъ чрѣзь него, като уповавашъ на онуй, което той самъ си е сторилъ въ дни-тѣ на [вѣплътеніе-то си, и което е той

прѣтърпѣлъ когато е висѣлъ на дърво-то." Пы-
тахъ го още, какъ може святостъ-та на оногози
человѣка да има онѣзи силѣ за да оправдава
другого прѣдъ Бога? И той ми обади че той
самъ былъ великій Богъ и че той сторилъ как-
вото сторилъ още и умрѣлъ, не за себе си но
за мене, и ако вѣрвамъ въ него, неговы-тъ дѣла
и тѣхно-то достоинство ще ся вмѣнятъ като мои.

Хр. И послѣ какво направи?

Надеждинъ. Правихъ противности противъ
вѣрваніе-то въ него, защото рѣкохъ, че той не
иска да мя спасе.

Хр. Какво ти рече тогази Вѣренъ?

Надеждинъ. Той ми зарѣча да отидѣ за да
видѣжъ.

Тогази рѣкохъ че то ще бѣде отъ моѣж стра-
нѣ една неприлична смѣлость. И той рече, че не
ще, защото бѣхъ повыканъ да дойдѣ. (1) Тогази
той ми даде еднѣ книгѣ, коѣжто Іисусъ бѣше
порѣчалъ да ся пише за да мя насърдчи по сво-
бодно да отидѣ; и за тѣзи книгѣ той рече че
всяко слово и всяка точка що има въ неѣж ще
стоятъ по здравы отъ небе-то и отъ земѣж-тѣ. (2)
Тогази азъ го попытахъ, когато отидѣ при него,
какво трѣба да правѣжъ. И той ми рече, че трѣ-
ба на колѣнѣ-тъ си съсъ венчко сърдце и съсъ
всичкѣ душѣ да моѣж Бога Отца да го открье
менѣ. (3) Послѣ азъ го попытахъ още, какъ трѣ-

(1) Мат. 11; 28. (2) Мат. 24; 35. (3) Пс. 95; 6. Дан.

6; 10. Иерем. 29; 12, 13.

ба да правѣж молбж-тж си нему. И той каза, “Иди при него и ще го намѣришь че сѣди на очистилице-то, което е прѣстолъ-тъ на благодать-тж, дѣто сѣди той прѣзъ всичкж-тж годи-нж да дава простеніе на всички-тѣ, които дохождатъ.” (1) Но азъ му рѣкохъ че не знаяхъ какво да му кажж като отидж при него. И той ми рече споредъ тойзи начинъ да му говорѣж, “Боже, бжди милостивъ къмъ мене грѣшнаго, и дай ми да познавамъ и да вѣрвамъ въ Исуса Христа, защото виждамъ че ако не бы была негова-та праведность, или ако нѣмамъ азъ вѣрж въ онжзи праведность, съвсѣмъ съмъ погубенъ. Господи! чулъ съмъ че ты си милостивъ Богъ, и че си опрѣдѣлилъ да бжде Сынъ твой Исусъ Христосъ Спаситель на свѣтъ-тъ и още че благоизволявашъ и да го даришь на такъвзи единъ бѣденъ грѣшникъ както съмъ азъ, (и наистинж много съмъ грѣшенъ.) И тѣй Господи, сега на туй врѣме, увеличи благодать-тж си въ спасеніе-то на моѣж-тж душж чрѣзъ Сына твоего Исуса Христа. Аминь.”

(2) Хр. Направи ли както ти заржча той?

Надеждинъ. Направихъ и много пжти повтаряхъ.

Хр. И Отець откри ли ти Сына?

Надеждинъ. Първый-тъ пжть не, нито второй-тъ, нито третій-тъ, четвъртый-тъ, петый-тъ не, нито шестый-тъ пжть.

(1) Исход. 25; 22. Лев. 16; 2. Числа 7; 89. Евр. 4; 16.

Хр. Тогази какво направи?

Надеждинъ. Какво ли? Не знаяхъ азъ какво да правѣжъ.

Хр. Не мыслише ли да прѣстанешъ отъ да ся молишь?

Надеждинъ. Да, и до двѣстѣ пѣти трѣба да съмь мыслилъ тѣй.

Хр. И защо не го направи?

Надеждинъ. Защото вѣрвахъ че онуй що бѣше ми казано истина е; сирѣчь, че додѣ нѣмамъ праведность-тж на тогози Спасителя Христа, всичкый свѣтъ не ще може да мя спасе; и за туй, рѣкохъ на себе си, ако прѣстанѣжъ, ще умрѣжъ, и тѣй нека умрѣжъ само тука прѣдѣ прѣстоль-тѣ на благодать-тж. И пакъ то ми дойде на умъ-тѣ, "Ако и да ся забави, чакай го, защото извѣстно ще дойде и нѣма да закженѣе." (1) И тѣй азъ слѣдвахъ да ся молижъ додѣ Отець най сетнѣ ми показа Сына си.

Хр. Какъ ти ся откры той?

Надеждинъ. Не го видѣхъ съ тѣлесны-тѣ си очи, но съсь сърдечны-тѣ си очи, (2) и то станѣжъ тѣй: Единъ день бѣхъ твърдѣ много наскърбенъ; мыслижъ и че никога въ всичкый-тѣ си животъ не съмь былъ другъ пѣтъ толкози наскърбенъ, и туй ми наскърбеніе станѣжъ чрѣзъ едно отъ ново гледаніе на величинѣ-тж и на сквърность-тж на грѣхове-тѣ ми. И тогази като нищо друго не очаквахъ освѣнь пькълъ-тѣ, и вѣчно-то осжжда-

(1) Авак. 2; 3. (2) Ефес. 1; 18, 19.

ніе на душѣ-тѣ си, внезапно, както мысляхъ, видѣхъ Господа Іисуса че гледаше отъ небе-то долу къмъ мене и думаше, *“Повпрвай въ Господа Іисуса Христа и ще ся спасешъ.”* (1)

Но азъ отговорихъ: “Господи, азъ твърдѣ много съмъ грѣшенъ;” а той отговори: “Доволно ти е моя-та благодать.” (2) Тогази рѣкохъ азъ: “Но, Господи, що е вѣрваніе?” И тогазь отъ онѣзи думы що казвать: “Който иде при мене нѣма да огладнѣе, и който вѣрува въ мене нѣма да ожаднѣе никога,” усѣтихъ че вѣрваніе и идваніе сѣ все едно, и че онзи който иде, сирѣчь който съсъ сърдце-то си и съ чувства-та си тича къмъ Христа, той наистинѣ вѣрва въ Христа. Тогазь ся насълзихъ очи-тѣ ми, и пытахъ още: “Но Господи, такъвзи голѣмъ грѣшникъ какъвто съмъ азъ, може ли да бѣде наистинѣ отъ тебе пріятъ, и да бѣде чрѣзь тебе спасенъ?” И чухъ го че думаше: “Който иде при мене нѣма да го испѣдѣжъ.” (3) И рѣкохъ: “Но какъ трѣба да смислѣж за тебе, Господи, въ идваніе-то си при тебе за да можъ азъ право да вѣрвамъ въ тебе?” И той рече: “Іисусъ Христосъ дойде на свѣтъ-тѣ да спасе грѣшны-тѣ.” (4) “Той е съвършеніе-то на законъ-тѣ за оправданіе на всякого, който вѣрува.” Той бы прѣдаденъ за прѣгрѣшенія-та ни, и възкресенъ за оправданіе-то ни. Той ны възлюби и ны омы отъ грѣхове-тѣ ни съсъ

(1) Дѣян. 16; 31. (2) 2 Кор. 12; 9. (3) Іоан. 6; 37.

(4) 1 Тим. 1; 15.

своѣж-тѣ си кръвь. Той е ходатай нашъ между насъ и Бога. Той е всякога живъ да ходатайствува за насъ.” (1) Отъ всичко-то туй разбрахъ че трѣба да търсеж праведность въ него самага, и удовлетвореніе за грѣхове-тѣ си чрѣзъ неговж-тѣ кръвь; и че онуй, което той стори за изпълненіе на бащинъ-тѣ си законъ, и покоряваніе-то си на наказаніе-то споредъ оизи законъ, той го стори не за себе си, но го стори за оногози, който съ благодарность го приема за спасеніе-то си. И съ туй, сърдце-то ми ся изпълни съ радость, и очи-тѣ ми съсъ сълзы, и душа-та ми ся прѣливаше съ любовь за име-то, за людіе-тѣ, и за пѣтица-та Іисусъ Христовы.

Хр. То бѣше наистинж едно откровеніе Христово на душж-тѣ ти, но кажи ми, какво особно дѣйствиe имаше то върхъ духъ-тѣ ти?

Надеждинъ. То мя докара да видѣж че всички-тѣ свѣтъ, съ всичкж-тѣ си праведность е пакъ въ едно състояніе на осжжденіе; докара мя да видѣж че Богъ Отецъ ако и да е праведенъ, пакъ праведно може да оправдава грѣшны-тѣ които дохождатъ; докара мя и твърдѣ да ся посраміж заради сквърность-тѣ на грѣшны-тѣ си животъ, и мя направи да ся чудѣж като усѣтихъ свое-то си невѣжество; защото до тогазъ никога не бѣше влѣзла по напрѣдъ въ сърдце-то ми една мысль, която да ми покаже толкозь хубость-тѣ Іисусъ Христовж. Докара мя и да лю-

(1) Рим. 10; 4. 4; 25. Откр. 1; 5. 1 Тим. 2; 5. Евр. 7; 25.

бѣж единъ святъ животъ, и силно да желаѣж да правѣж нѣщо за почесть-тѣж и славѣж-тѣж на Господа Іисуса; да, и мысляхъ че ако имахъ въ тѣло-то си и хыляда мѣры кръвь, венчкѣж-тѣж проливахъ азъ заради Господа Іисуса.”

Видѣхъ тогази въ сѣнъ-тѣ си че Надеждинъ погледнѣж назадъ и видѣ Невѣждка, когото бѣхъ оставили, че идѣше подирѣ имъ. “Гледай,” рече той на Христяна, “колко далеко онзи момъкъ остава отдирѣ.”

Хр. Видѣж го, нему не ся ще наше-то другарство.

Надеждинъ. Но мыслиж че не щѣше да го поврѣди ако бѣше вървѣлъ съ насъ наедно.

Хр. То е истина, но азъ тя увѣрявамъ че той другояче мысли.

Надеждинъ. Азъ то вѣрвамъ, но пакъ нека го почакамы.

И тѣй направихъ. И Христянъ му выкнѣж: “Айдѣ, челяче, защо оставашъ тѣй надирѣ?”

Невъж. Азъ обычамъ да вървѣж самичкѣж; по обычамъ тѣй да ходѣж нежелѣи да ходѣж съ другари, ако не ми сѣж по угодни, отъ колкото сте вы.

Тогази Христянъ рече съ мекъ гласъ на Надеждина: “Не казахъ ли ти, че не му ся ще наше-то другарство? Но ела за да прѣминемъ врѣме-то си съ разговоръ въ туй пусто мѣсто.” И тогазъ ся справи къмъ Невѣждка и му рече: “Какво правишь? Какъ е работа-та сега между Бога и душѣж-тѣж ти?”

Невъж. Надѣвамъ ся да е добръ, защото все съмь пълнъ съ добры усѣщанія, които ми дохождатъ на умъ-тъ за да мя утѣшаватъ като ходиѣ.

Хр. Каквы сѣ тѣзи усѣщанія? молимъ ти ся, кажи ни ги.

Невъж. Ето, мыслиѣ за Бога и за небе-то.

Хр. И дѣволи-тъ и осѣдени-тъ духове тѣй правятъ.

Невъж. Но азъ мыслиѣ за тѣхъ и ги желаиѣ.

Хр. Тѣй правятъ и мнозина които нѣма да стигнатъ тамъ. “Душа-та на лѣнивыи-тъ желае, и нѣма.” (1)

Невъж. Но азъ и за тѣхъ мыслиѣ и всичко оставямъ за тѣхъ.

Хр. Азъ ся сумнѣвамъ на туй; защото мѣчно нѣщо е всичко да оставя нѣкой; по мѣчно е отъ колкото мнозина мыслятъ. Но защо, или отъ какво си убѣденъ че си оставилъ всичко за Бога и за небе-то?

Невъж. Сърдце-то ми тѣй обажда.

Хр. Мудрецъ-тъ дума че, “Който ся увѣрява на свое-то си сърдце, безуменъ е.”

Невъж. То ся казва за едно лошо сърдце, а мое-то е добро.

Хр. Какъ ще го докажешъ че е тѣй?

Невъж. То мя утѣшава съ надежджъ за небе-то.

Хр. То може съ измамжъ да бѣде; защото сърдце-то на человекъ може да го утѣшава съ

(1) Прит. 13; 4. (2) Прит. 28; 26.

надеждѣ за нѣщо, въ което той още нѣма основанъ за надѣваніе.

Невъж. Но мое-то сърдце и мой-тъ животъ сж съгласни, и слѣдователно надежда-та ми е добръ основана.

Хр. Кой ти обади че сърдце-то ти и животъ-тъ ти сж съгласни?

Невъж. Мое-то сърдце ми обажда тѣй.

Хр. "Пытай съдружникъ-тъ ми да ли съмъ азъ крадецъ," дума пословица-та. Твое-то сърдце ти тѣй обажда! Ако слово-то Божіе не свидѣтельствува въ тѣзи работѣ, друго нѣкое свидѣтельство нищо не струва.

Невъж. Ами, не е ли то едно добро сърдце, което има добры мысли; и не е ли добръ онзи животъ, който е споредъ Божіи-тъ заповѣди?

Хр. Истинѣ, то е едно добро сърдце, което има добры мысли, и онзи животъ е добръ който е споредъ Божіи-тъ заповѣди, но друго е да има чловѣкъ тѣзи нѣща и друго е да *мысли* че ты има.

Невъж. Молиж ти ся, каквы мысли имашъ ты за добры, и какъвъ е животъ-тъ който е споредъ Божіи-тъ заповѣди?

Хр. Добры мысли има разнovidны; нѣкои за насъ си, а нѣкои за Бога; нѣкои за Христа, а нѣкои за други работы.

Невъж. Кои сж добры-тъ мысли, които можемъ да имама за себе си?

Хр. Онѣзи които сж съгласны съ Божіе-то Слово.

Невъж. Мысли-тъ ни кога сж съгласны съ Божіе-то Слово?

Хр. Когато сѣдимъ за себе си сжщо каквото сѣди за насъ Слово-то. Да истълкувамъ онуй що искамъ да кажж. Слово-то Божіе дума за онѣзи, които сж въ природно-то състояніе: “Нѣма никой праведенъ; нѣма никой да твори добро.” Пакъ казва: “Всеяко сърдечно помышленіе на чловѣка е само зло още и непрѣстанно.” И пакъ: “Сърдечно-то помышленіе на чловѣка е зло отъ младость-тж му.” (1) Когато мыслимъ за себе си тѣй, и го усѣщамы, тогази мысли-тъ ни сж добры, защото сж съгласны съ Слово-то Божіе.

Невъж. Азъ нѣма да вѣрвамъ никога че мое-то сърдце е толкози зло.

Хр. Слѣдователно, въ живота си, ни еднж добрж мысль не си ималъ заради себе си. Но да слѣдвамы. Каквото Слово-то сѣди за сърдце-та ни, така сѣди и за пѣтица-та ни; и когато мысли-тъ на сърдце-то ни и пѣтица-та ни сж съгласны съ правосѣдіе-то, което Слово-то дава върхъ двѣ-тъ, тогази сж добры защото сж съгласны.

Невъж. Истълкувай що искашь да кажешъ съ туй.

Хр. Добрѣ; Слово-то Божіе казва че пѣтица-та на чловѣка сж кривы пѣтица, не добры, но развращены; то казва че чловѣци-тъ естествено сж вѣнъ отъ добрый-тъ пѣтъ, и че тѣ

(1) Бытіе 6; 5. Рим. 3. Бытіе 8; 21.

не сж го нито познали. Когато, прочее, единъ челоуѣкъ тѣй мысли за пѣтица-та си, сирѣчь за ходеніе-то си, когато тѣй благоразумно и смиренодушно мысли, тогази той има добры мысли за пѣтица-та си; защото тогази мысли-тѣ му сж съгласны съ правосждіе-то на Божіе-то Слово.

Невъж. Кои сж добры мысли за Бога?

Хр. Каквото рѣкохъ заради мысли-тѣ ни за себе си; сирѣчь, когато мысли-тѣ ни за него сж съгласны съ онова, което Слово-то казва за него, то есть, когато мыслимъ за него и за неговы-тѣ свойства споредъ както учи Слово-то, за което не щж сега пространно да говорѣж. Но да кажемъ за него относително на насъ си; имамы правы мысли за Бога когато мыслимъ че той познава насъ по добрѣ отъ колкото познаваме себе си, и може въ насъ да види грѣхъ, когато и дѣто не можемъ въ себе си да видимъ грѣхъ; пакъ когато мыслимъ че той знае всички-тѣ наши найвжтрѣшни мысли, и че сърдце-то ни до дѣно-то е открыто прѣдъ очи-тѣ му; пакъ и когато мыслимъ че всичка-та наша праведность вони въ ноздры-тѣ му; и за туй той не може да търпи да види насъ да стоимъ прѣдъ него, като уповаваме нито най малко въ всички-тѣ си най добры дѣла.

Невъж. Мыслишь ли че съмь азъ толкози глупавъ, за да мыслижъ че Богъ не може отъ мене по далеко да види, или че азъ съ най добры-тѣ отъ дѣла-та си щѣхъ да дойдж прѣдъ Бога?

Хр. Ами, какъ мыслишь ты въ тѣзи работж?

Невъж. Съ една рѣчь да кажъ, вѣрвамъ въ Исуса Христа за оправданіе.

Хр. Какъ? Какъ ще да вѣрвашъ въ Исуса Христа, като не усѣщашъ че имашъ нуждъ за него? Ты не усѣщашъ нито природнъ-тж нито дѣйствителнъ-тж си слабостъ, но имашъ такова едно мнѣніе за себе си, и за всичко що правишь, което явно доказва че си единъ, който никога не си усѣтилъ нуждъ-тж коіжто имашъ за личнъ-тж праведность на Исуса Христа да тя оправдае прѣдъ Бога. И като е тѣй, какъ можешъ ты да речешъ: “Вѣрвамъ въ Исуса Христа?”

Невъж. Пакъ съсъ всичко туй добръ вѣрвамъ азъ въ него.

Хр. Какъ вѣрвашъ?

Невъж. Вѣрвамъ че Исусъ умръ за грѣшны-тъ, и че азъ ще съмъ прѣдъ Бога оправданъ отъ осъжденіе-то чрѣзь негово-то благодатно приѣмваніе на моѣ-тж покорность къмъ неговъ-тъ законъ. Или, тѣй да речемъ, мои-тъ длѣжности, които сж благочестивы, Христосъ прави да сж пріятны прѣдъ Отца му чрѣзь силъ-тж на неговъ-тж достойность, и тѣй ще бждъ оправданъ.

Хр. Да ти дамъ азъ единъ отговоръ на туй твое исповѣданіе на вѣрж-тж ти.

1. Ты вѣрвашъ съ една мечтателнъ вѣрж; защото тази вѣра нигдѣ не ся описва въ Слово-то Божіе.

2. Ты вѣрвашъ съ една лъжливъ вѣрж; за-

щото тя отзема оправданіе-то ти отъ личнѣ-тѣ праведность Христовѣ, и го отдава на твоѣ-тѣ.

3. Тази вѣра прави Христа да не е на тебе оправдатель, но на дѣла-та ти оправдатель, и на тебе оправдатель заради дѣла-та ти, което не е истина.

4. Слѣдователно тази вѣра е измамителна, таквази дѣто да тя остави подъ гнѣвъ-тъ на Всемогущаго Бога; защото истинска-та оправдателна вѣра накарва душѣ-тѣ, понеже усѣща загубеното си състояніе подъ законъ-тъ, да прибѣгне при Христовѣ-тѣ праведность. И тази праведность Христова не е нѣкое благодатно дѣло чрѣзъ което той, за оправданіе, прави твоѣ-тѣ покорность да бѣде пріята прѣдъ Бога, но е негова-та лична покорность на законъ-тъ, когато пострада за насъ и направи онова което законъ-тъ изискуваше отъ насъ. Истинска вѣра, казвамъ азъ, пріима тѣзи праведность; и подъ туй облѣкло, като ся облѣче душа-та, и чрѣзъ тѣзи праведность ся прѣдстави прѣдъ Бога като беспорочна, тогазы е пріята и освободена отъ осѣжденіе.

Невѣж. А какъ? Искашь ли да ся увѣряваме ний на онова, което Христосъ въ своѣ-тѣ си личность направи безъ насъ? Туй мечтаніе ще отпусне узды-тъ на похоти-тъ ни и ще ни даде свободѣ да живѣемъ както щемъ; защото какъ и да живѣемъ все едно е, ако можемъ само чрѣзъ Христовѣ-тѣ личнѣ праведность да сме оправдани, когато вѣрваме въ него.

Хр. *Невъждко* ти е име-то, и такъвзи си, и тойзи твой отговоръ тѣй тя доказва. *Невъждь* си заради то що ще да рече оправдателна праведность; *невъждь* си и заради какъ да упазишь душѣ-тѣ си отъ тежкый-тѣ гнѣвъ Божій чрѣзъ вѣрж-тѣ въ онѣзи праведность. Наистинѣ *невъждь* си и заради истинны-тѣ дѣйствія на тѣзи спасителнѣ вѣрж въ Христовѣ-тѣ праведность, които дѣйствія прѣклоняватъ и привличатъ сърдце-то къмъ Бога въ Христа, за да любимъ име-то му, Слово-то му, и пѣтища-та и людіе-тѣ му; а не както ты *невъждно* мечтаешъ.

Надеждинъ. Пытай го да ли му ся откри нѣкогашъ нѣщо отъ небе-то?

Невъжъ. Какъ! Единъ человекъ за откровенія ли си ты? Азъ вѣрвамъ че каквото вы и вси чкы-тѣ други вамъ подобни казватъ за тѣзи работѣ е само плодъ на полудѣлы мозъцы.

Надеждинъ. Ей, человекъ! Христосъ е тѣй въ Бога скритъ отъ естествоно разбираиe на вси чкы-тѣ человекы, щото никой не може спасително да го познае освѣнь ако Богъ Отецъ му го не открие.

Невъжъ. То е твое-то вѣрваніе, но мое-то не е; пакъ не ся сумнявамъ, мое-то да е добро колкото твое-то, ако и да нѣмамъ въ главѣ-тѣ си толкози мечтанія колкото имашъ ты.

Хр. Дай ми и менѣ еднѣ думѣ да кажж. Не трѣбаше ты да говоришь тѣй присмивателно за тѣзи работѣ; защото азъ дързновенно утвър-

дявамъ (както направи и добрый-тъ мой другарь) че никой челоуѣкъ не може да познае Ісуса Христа, освѣнь чрѣзь откровеніе отъ Отца; пакъ още и онази вѣра, чрѣзь коѣто душа-та ся хваща за Христа, (ако е права) трѣба да бжде чрѣзь дѣйствието на прѣвѣсходно-то величіе на негоу-тѣ силѣ, за което дѣйствието, горкий Невѣждко, усѣщамъ азъ че си ты невѣждь. Събуди ся, прочее, та виждь своѣ-тѣ си бѣдность, и прибѣгни при Господа Ісуса, и чрѣзь негоу-тѣ праведность, която е и Божія, (защото той е и Богъ,) ты ще бждешъ избавень отъ осужденіе.

Невъжд. Вы вървите толкозь бърже щото азъ не можъ съ васъ да ходѣж. — Вървѣте вы напрѣдъ, защото азъ трѣба да останѣ малко надирѣ.

Тогазь тѣ рекохъ: “Добрѣ, Невѣждко, ако ще си още толкозь глупавъ щото да прѣзирашь многоповтореный-тъ съвѣтъ, който ти ся даде, и ако ся отричашъ още, то ще познаешъ, подирѣ малко, зло-то си постѣпваніе. Помни, челоуѣче, съ врѣме. Добрѣ съвѣтъ е спасителень ако го слѣдвашъ: слушай, прочее, и бжди уменъ. Но ако слѣдвашъ да прѣзирашь съвѣты-тѣ ни, то бжди увѣренъ, Невѣждко, че ще теглишь пагубѣ голѣмѣ.”

Тогази Христьянъ рече на другарь-тѣ си: “Ей, добрый мой Надеждине, виждамъ, че ты и азъ трѣба пакъ сами да ходимъ.”

ГЛАВА X.

И видѣхъ въ сѣнъ-тъ си че вървѣхъ доста едно разстояніе прѣдъ Невѣждка, и той полека куцаше подирѣ имъ. И Христянъ рече на другарь-тъ си: “Много ми е жалъ за тогози бѣденъ чловѣкъ; извѣстно ще му стане най сетнѣ зло.

Надеждинъ. Жално е, има мнозина въ нашъ-тъ градъ които ся намѣрватъ въ сжщо-то негово състояніе; цѣлы домородія, даже и цѣлы улицы, и тѣ всички ся казватъ ушь пжтешественници за Небесный-тъ Градъ; и ако има само въ наши-тъ мѣста толкозь таквызь, мыслѣте колко трѣба да има въ онуй мѣсто дѣто той ся роди.

Хр. Наистинж, Слово-то дума: “Той имъ е ослѣпилъ очи-тъ, за да не бы да видятъ,” и пр. Но сега като смы сами, какво мыслишь за таквызи чловѣцы? Нѣматъ ли, мыслишь, никогашъ нѣкои убѣжденія за грѣхъ, и споредъ туй нѣкои страхове заради състояніе-то си?

Надеждинъ. Не, ты да отговоришь на туй пытаніе, защото ты си по голѣмъ.

Хр. Споредъ както мыслиж азъ, ще рекж че по нѣкогашъ може да иматъ; но като сж естествоно невѣжди, не знаѣтъ че таквызи убѣжденія бывать за добро-то имъ, и тѣй тѣ ся стараѣтъ да гы угасятъ, и смѣлостно слѣдватъ да ласкателствувань себе си въ пжть-тъ споредъ свое-то си сърдце.

Надеждинъ. Азъ добръ вѣрвамъ, както казвашь ты, че страхъ-тъ произвожда голѣмо добро на челоуѣцы-тѣ и гы кара право да ходять въ начало-то на пѣтешествіе-то си.

Хр. Безъ всяко сумнѣніе тѣй става, само ако е единъ страхъ правъ, защото тѣй дума Слово-то : "Страхъ-тъ Божій е начало-то на мудрость-тж."

Надежд. Какъ описвашъ правый-тъ страхъ?

Хр. Истинскый-тъ, или правый-тъ страхъ отъ три нѣща ся познава.

1-во. Отъ происхожденіе-то си. Происхожда отъ спасителны убѣжденія заради грѣхъ-тъ.

2-ро. Той кара душж-тж силно да ся улови за Христа за спасеніе.

3-то. Той ражда и поддържа въ сѣрдце-то единъ голѣмъ почетъ къмъ Бога, къмъ Слово-то му и къмъ пѣтица-та му. И тойзи почетъ държи сѣрдце-то чувствително и го прави да ся бои отъ да отстѣпи или налѣво или надесно къмъ нѣщо което може да обесчести Бога, да развали спокойствіе-то на душж-тж, да оскѣрби Духъ-тъ, или да даде мѣсто на непріятель-тъ да укорява.

Надеждинъ. Добръ казвашь! Вѣрвамъ че е истина що казвашь. Да ли прѣминжхмы вече Омаятелнж-тж Земіж?"

Хр. Какъ? Досади ли ти ся отъ тойзи разговоръ?

Надеждинъ. Не, никакъ; само рѣкохъ, да знамъ, дѣ смы.

Хр. Нѣмамы повече отъ половинъ часъ додѣ

прѣминемъ. Но да ся върнемъ на въпросъ-тъ си. Невѣжди-тъ не знайтъ че таквизи убѣжденія, дѣто имъ докарватъ страхъ, сж за добро-то имъ; и за туй мжчатъ ся да ги угасятъ.

Надеждинъ. Какъ ся мжчатъ да ги угасятъ ?

Хр. 1-во. Тѣ мыслятъ че тѣзи страхове сж чрѣзъ дѣйствиѣ-то на дѣволъ-тъ, (но истинно отъ Бога сж) и като тѣй мыслятъ, стоятъ имъ напротивъ, както противъ нѣща които сж губителны.

2-ро. Тѣ мыслятъ че тѣзи страхове водятъ и къмъ разваленіе-то на вѣрж-тж имъ; като горкы-тъ, нѣматъ никаквж вѣрж, и тѣй, уякчаватъ сърдце-то си противъ тѣхъ.

3-то. Тѣ безосновно мыслятъ че не трѣбаше да ся страхуватъ; и за туй ставатъ безмѣрно смѣлостни.

4-то. Тѣ виждатъ че тѣзи страхове иматъ дѣйствиѣ да имъ зематъ мечтаемж-тж имъ само-святость, и за туй имъ противостоятъ съсь вси-чкж-тж си силж.

Надеждинъ. Азъ самъ си знамъ нѣщо за туй, защото додѣ не познахъ себе си, и съ мене тѣй бѣше.

Хр. Ей, добрѣ, да оставимъ за сега Невѣждка и да уловимъ нѣкой другъ ползователенъ въпросъ.

Надеждинъ. Съсь все сърдце, но пакъ ты да захванешъ.

Хр. Добрѣ, ты не позна ли, около десеть години напрѣдъ, нѣкого си *Завръмена*, въ ваши-тъ мѣста, който бѣше тогази единъ прѣдень чело-вѣкъ отъ къмто благочестіе-то ?

Надеждинъ. Него ли? Азъ го познавамъ добръ; той сѣдѣше въ село-то Безблагодатово, дѣто е половинъ часъ далечъ отъ село-то Почтеново, и бѣше ближенъ съсѣдъ на нѣкого си Повратника.

Хр. Право имашь; той сѣдѣлъ подь една стрѣхъ съ него. Ей, онзи чловѣкъ едно врѣме много ся събуди; вѣрвамъ че тогази той усѣти нѣщо отъ грѣхове-тѣ си и отъ заплатѣ-тѣ за коѣшто тѣ заслужватъ.

Надеждинъ. Азъ съмь на твой-тѣ умъ; защото, понеже моя-та къща не бѣше повече отъ единъ часъ далечъ отъ неговѣ-тѣ, той на често идваше при мене и то съ много сълзы. Азъ го жалахъ и не бѣхъ съвсѣмъ безъ надеждѣ за ради него; но отъ туй ся вижда че, не е всякой пріятъ който выка Господи, Господи.

Хр. Той ми каза еднажъ че былъ рѣшенъ да трѣгне за пѣтешествіе-то къмъ Небесный-тѣ Градъ, както ходимъ ный сега, но той изведнѣжъ ся познѣ съ нѣкого си Саможивка и отъ тогази на самъ мене не познава вече.

Надеждинъ. Но сега като смы отворили за него прикаскѣ, да испытамы малко причинѣ-тѣ на внезапно-то негово отстѣпваніе както и на нѣкои други.

Хр. Такъвзи единъ въпросъ може да бѣде много ползвателенъ; но ты да захванешъ.

Надеждинъ. Добръ; споредъ мое-то разсѣжденіе има за туй четири причины, сирѣчь:

1. Съвѣсти-тѣ на такъвзи чловѣцы, ако и

да сж събудены, умове-тъ имъ не сж промѣнени; слѣдователно когато сила-та на онуй виновенно чувство ослабѣва, тогази прѣстава и онуй, което ги побуждава да бѣдѣтъ благочестиви. И за туй тѣ естествено ся вращать пакъ на свой-тъ си пѣтъ, както гледамы едно куче, когато ся разболѣе отъ нѣщо що е яло, додѣ му трае болѣсть-та бѣлва и повръща всичко; не че съ умъ прави туй (ако можемъ да речемъ че едно куче има умъ;) но само защото пада тежко на стомахъ-тъ му, но като му омине болѣсть-та, и му олъкне на стомахъ-тъ, понеже желанія-та му не сж никакъ отъ бѣлвочъ-тъ му чужды, то ся обръща та изблизва всичко-то; и тѣй е истина що е за него писано, сир. “Куче-то ся върнѣ на бѣлвочъ-тъ си.” (1) За туй ще кажѣ, че тѣхны-тъ сърдца като сж топлы за небе-то, само чрѣзъ усѣщаніе-то и страхове-тъ отъ мжкы-тъ на пѣкъль-тъ, когато имъ истине туй прѣдусѣщаніе на пѣкъль-тъ и тѣзи страхове заради вѣчно-то осужденіе, тогазъ истивать и желанія-та имъ за небе-то и за спасеніе-то. И така става че когато виновенно-то имъ убѣжденіе и страхове-тъ имъ ся махнѣтъ, тогази и желанія-та имъ за небе-то и за вѣчно-то благополучіе умирають, и тѣ ся вращать пакъ на свой-тъ си пѣтъ.

2. Друга една причина става че тѣ сж обладани отъ нѣкои заробителны страхове. Говорѣ сега за страхъ-тъ, който имать отъ человекы,

(1) 2 Пет. 2; 22.

“защото страхъ-тъ отъ чловѣцы туря сѣтъ.” (1)
 И за туй тѣ, ако и да ся показватъ топли за
 небе-то до дѣто сж пкъльскы-тѣ пламъци до у-
 ши-тѣ имъ, послѣ когато тойзи страхъ ся утало-
 жи малко, дохаждатъ имъ на умъ-тѣ нѣкои вто-
 ры мысли, както че по добрѣ бы имъ было да
 сж умни и да не бѣдствуватъ всеичко (за нѣщо
 което не знаѣтъ що е) и поне да докарватъ на
 себе си неизбѣжны и непотрѣбны трудове — и
 съгласяватъ пакъ съ тойзи свѣтъ.

3. Пакъ укоръ-тѣ, който ся съдружава съ
 благочестіе-то, лежи въ пѣть-тѣ имъ както единъ
 камъкъ на прѣпѣвваніе. Тѣ сж горделиви и вы-
 сокоумни, а въ тѣхны-тѣ очи, благочестіе-то е
 нѣщо ниско и прѣзирателно, и за туй когато
 тѣ загубятъ усѣщаніе-то си за пкъль-тѣ и за
 бѣдщый-тѣ гнѣвъ, вращатъ ся пакъ на прѣди-
 шный-тѣ си пѣть.

4. Усѣщаніе-то на грѣхъ-тѣ и устрашител-
 ны-тѣ размышленія, много имъ сж тежки; и не
 обычатъ да прѣдвиждатъ мѣжы-тѣ си прѣди да
 гы стигнѣтъ. Може бы ако обычаж тѣй да гле-
 датъ, че испрѣварително едно гледаніе бы гы до-
 карало да бѣгатъ тамъ дѣто праведни-тѣ прибѣ-
 гатъ и сж упазени; но както рѣкохъ, тѣ отхвър-
 лятъ даже и мысли-тѣ заради винъ и заради
 страхъ; и за туй когато веднѣжъ получаютъ да
 отмахнѣтъ събужданія-та си и убѣжденія-та си за
 страшный-тѣ Божій гнѣвъ, уякчаватъ сърдца-та си,

(1) Прит. 29; 25.

и нарочно избиратъ таквызи пѣтища, които да ги уякчаватъ още повече и повече.

Хр. Много на близу си дошелъ при работж-тж, защото на всичко-то основна-та причина е, че нѣма промѣненіе въ умъ-тъ имъ и въ волѣж-тж имъ. И за туй тѣ приличатъ на осжденый-тъ злодѣецъ който стои прѣдъ сждіж-тж. Той трепери и ся тресе много силно, и види ся като че ся кае съсь все сърдце; но основа-та на всичко е страхъ-тъ отъ вжже-то, а не че ся отвраща той отъ злодѣянїя-та си. И то ся явява отъ туй че ако бы да ся освободи, пакъ ще краде и пакъ става злодѣецъ, дѣто ако му ся бѣше наистинж промѣнилъ умъ-тъ, той щѣше инакъвъ да стане.

Надеж. Сега азъ ти изложихъ причины-тъ на отстѣпваніе-то имъ, и ты да изложишь способъ-тъ какъ отстѣпвать.

Хр. На радо сърдце ще ти изложж туй.

1. Тѣ оттеглятъ мысли-тъ си колкото могатъ да не мислятъ за Бога, за смърть-тж, и за бжджщый-тъ сждъ.

2. Послѣ полека лека отхвърлятъ частны-тъ си длѣжности; както на примѣръ, тайнж моли-твж, заузденіе на похоти-тъ си, наскърбяваніе заради грѣхове-тъ си и пр.

3. Тогази отбѣгатъ отъ съдружество съсь събудены-тъ и ревностны-тъ Христїаны.

4. Послѣ остудяватъ ся и отъ вѣншни-тъ или публичны-тъ си длѣжности, както на примѣръ слушаніе, четеніе, съобщеніе съ благочестивы-тъ и пр.

5. Тогази захващатъ “да търсятъ и дупки (споредъ пословицѣ-тѣ) въ дрехы-тѣ” на нѣкои си отъ благочестивы-тѣ, и то съ дѣволско намѣреніе, за да иматъ нѣкое извиненіе като хвърлятъ задъ гърбъ-тѣ си благочестіе-то, заради нѣкои слабости, които сж забѣлѣзвали въ благочестивы-тѣ.

6. Тогази захващатъ да се прилѣпяватъ при плѣтоумны-тѣ, распусны-тѣ, и раскошны-тѣ челоуѣцы и да се съдружаватъ съ тѣхъ.

7. Послѣ ся вдаватъ тайно на плѣтскы и похотливы разговоры и радватъ ся ако могатъ да видятъ таквызи нѣща и въ онѣзи, които ся считатъ честни, щото да могатъ тѣ чрѣзъ тѣхный-тѣ примѣръ тѣй да правятъ съ по голѣмо дѣрзновение.

8. Подиръ туй захващатъ да поиграватъ явно съ малкы грѣхове.

9. И най сетнѣ като ся уякчатъ, показватъ ся каквито сж. И тѣй като ся хвърлятъ пакъ въ море-то на окаянство-то, ако не гы избави нѣкое благодатно чудотвореніе, то вѣчно загынватъ въ свое-то си прильстеніе.

И видѣхъ въ снѣ-тѣ си че до туй врѣме, пѣтешественници-тѣ бѣхж прѣминжли Омаятелнѣ-тѣ Земиж, и влѣзвахж въ земиж-тѣ която ся казва Беула, (1) дѣто въздухъ-тѣ бѣше много сладкъ и пріятенъ, и понеже отиваше пѣть-тѣ имъ право прѣзъ неиж, утѣшихж ся тамъ за малко врѣме. Тука слушахж непрѣстанно-то пѣяніе

(1) Беула по Евр. значи Оженена; виждѣ Иса. 62; 4.

на птицы-тѣ, и гледахъ всякой день че цавтѣхъ цвѣтя-та на земѣхъ-тѣ, и слушахъ гуканія-та на гълѣбы-тѣ. Въ тѣзи земля слѣнце-то грѣе и дня и ноця, слѣдователно тя бѣше отдалечена отъ Долинѣхъ-тѣ на Смъртнѣхъ-тѣ Сѣнкѣхъ, и тамъ Исполнѣ Отчаянїе не може да ги достигне, нито можахъ отъ тамъ нито да видятъ Крѣпость-тѣ на Сумнѣнїе-то. Отъ тамъ гледахъ Градъ-тѣ кждѣто отивахъ, и тамъ ся срѣщнѣхъ съ нѣкои отъ жители-тѣ му, защото въ тѣзи земѣхъ Свѣтли-тѣ обыкновенно ся расхождатъ, защото е край брѣгове-тѣ небесны. Въ тѣзи земѣхъ ся подновява и сговоръ-тѣ между Моложеникъ-тѣ и Невѣстѣхъ-тѣ, и тука “Както младоженикъ ся радува съ невѣстѣхъ-тѣ си, така тѣхный Богъ ся радуваше съ тѣхъ.” Тука отъ жито и вино оскудность нѣмаше, защото въ туй мѣсто намѣрихъ изобилїе на всичко, което бѣхъ търсили въ всичко-то си пѣтешествїе. Тука слушахъ гласове-тѣ изъ Градъ-тѣ, които велегласно выкахъ: “Говорѣте на Сїонскѣхъ-тѣ дѣщерїхъ: Ето, спасенїе-то ти иде! Ето награда-та му е съ него.” Тука и всичкы-тѣ жители на земѣхъ-тѣ ги выкахъ, “людіе святи, искупени отъ Господа, избрани, и прч.”

И като имахъ въ тѣзи земѣхъ по много веселбѣхъ отъ колкото имахъ въ мѣста-та по далечны отъ царство-то кждѣто отивахъ, и понеже бѣхъ приближили градъ-тѣ могохъ по добрѣ да го видятъ. Градъ-тѣ бѣше съграденъ отъ бисеръ и многоцѣнны каменїе, и улицы-тѣ му бѣхъ отъ

злато, щото по причинѣ-тѣ на естественнѣ-тѣ славѣ на градъ-тѣ, и бльщеніе-то на сълнечны-тѣ зари отъ него, Христьянъ отъ желаніе ся разболѣ, и Надеждина прѣхванѣ еднѣжъ дваждѣ тази сжща болѣсть, и за туй си легнѣхѣ на странѣ за малко врѣме и отъ болѣжъ-тѣ си выкахѣ: “Ако видите възлюбенный-тѣ мой, кажѣте му че съмь боленѣ отъ любовь.”

Но като ся уякчихѣ малко и можахѣ по да тѣрпять болѣсть-тѣ си, станѣхѣ та вѣрвѣхѣ по пѣть-тѣ си, и дойдохѣ още по близу дѣто имаше лозя и градины на конто врата-та отъ пѣть-тѣ ся отваряхѣ. И като дойдохѣ на тѣзи мѣста, ето Градинарь-тѣ стояше на пѣть-тѣ, и пѣтешественници-тѣ го попытахѣ: “Чи сѣ тѣзи хубавы лозя и градины?” Отговори той: “Тѣ сѣ на Царь-тѣ, и насадены сѣ тука за негово-то наслажденіе и за утѣшеніе-то на пѣтешественници-тѣ.” И тѣй Градинарь-тѣ гы заведе на лозя-та и зарѣча имѣ да ся съживять отъ насладителны-тѣ плодове, и показа имѣ още Царскы-тѣ расходкы и кюшкове-тѣ дѣто той обычаше да ся развеселява, и тамо тѣ ся позабавяхѣ малко и спяхѣ.

И видѣхѣ въ снѣ-тѣ си, че въ туй врѣме, додѣ бѣхѣ на туй мѣсто, като спѣхѣ балнувахѣ повече отъ колкото бѣхѣ правили въ всичко-то си пѣтешествіе, и когато азъ ся зачудихѣ за туй, Градинарь-тѣ ми рече: “Защо ся чудишь на туй нѣщо? То е свойство-то на плодъ-тѣ на тѣзи ло-

зя, да ся яджтъ толкози сладко щото да правять устны-тѣ и на заспалы-тѣ да говорятъ.”

И видѣхъ че когато ся събудихъ зѣхъ да възлѣзватъ къмъ градъ-тѣ. Но, както рѣкохъ, бльщаніе-то на слънце-то върхъ градъ-тѣ (защото градъ-тѣ бѣше отъ чисто злато) бѣше толкози чрѣзвычайно славно, щото тѣ не можахъ още на право да го гледать, но го гледахъ прѣзъ едно стъкло направено нарочно за туй. И тѣй видѣхъ че като вървѣхъ, срѣщнхъ гы двама челоуѣци облѣчени съ облѣкло, което ся льщѣше като злато и лица-та имъ като слънце свѣтѣхъ.

Тѣзи челоуѣци пытахъ пѣтешественници-тѣ: “Отъ дѣ идете?” И тѣ имъ обадохъ. Тогази рекохъ челоуѣци-тѣ, които гы срѣщнхъ, “Имате още само двѣ прѣпятствія да надвіете и ще стигнете въ градъ-тѣ.”

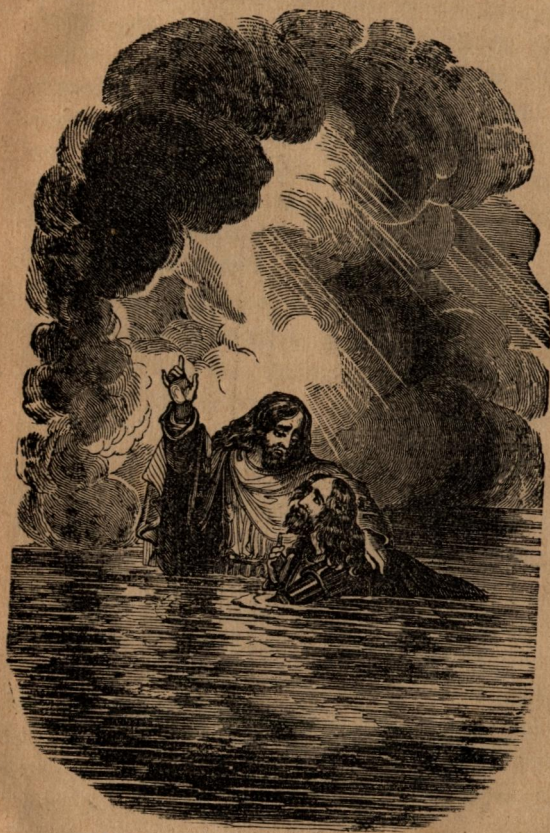
И Христянъ и другарь-тѣ му рекохъ на челоуѣцы-тѣ да иджтъ съ тѣхъ наедно, но тѣ рекохъ: “Съсь своіж-тѣ си вѣрж вы трѣба да го придобьете.” И тѣй видѣхъ въ снѣ-тѣ си че вървѣхъ наедно додѣ дойдохъ отъ дѣто ся виждахъ Порты-тѣ.

И видѣхъ още че между тѣхъ и Порты-тѣ имаше една Рѣка, а мостъ нѣмаше, прѣзъ който да прѣминувать, и рѣка-та бѣше много дълбока. А когато видѣхъ пѣтешественници-тѣ тѣзи рѣкж, много бѣхъ смаяни, но челоуѣци-тѣ, които съ тѣхъ ходяхъ, рекохъ имъ: “Додѣ не прѣмвнете тѣзи рѣкж не можете да влѣзете въ Порты-тѣ.”

Тогази пѣтешественници-тѣ захванѣхъ да пытатъ да ли нѣмаше другъ нѣкой пѣтъ къмъ Порты-тѣ, и тѣ отговорихъ: “Има; но отъ какъ ся е свѣтъ създалъ само на двамина, сирѣчь на Еноха и на Илія, было дозволено да ходятъ по онзи пѣтъ, нито ще бжде пакъ дозволено нѣкому, додѣ не затѣрби послѣдня-та трѣба.” Съ туй, пѣтешественници-тѣ, (а особно Христянъ) зѣхъ да ся отчаюватъ въ сърдца-та си, и гледахъ на самъ на тамъ дано намѣрятъ нѣкой пѣтъ, прѣзъ който да отбѣгнѣтъ отъ рѣкж-тж, но не намѣрихъ. Тогази тѣ попытахъ чловѣцы-тѣ: “Да ли е еднакво дълбока вода-та?” И онѣзи рекохъ: “Не е, но пакъ за туй ный не можемъ ви помогнѣ, защото ще намѣрите водж-тж или по дълбокж, или по плиткж споредъ както вѣрвате въ Царь-тѣ на мѣсто-то.”

И тогази пристѣпихъ до водж-тж, и като влѣзихъ, Христянъ начнѣ да потѣва, и выкнѣ на добрый-тѣ си пріятель Надеждина и рече: “Потѣвамъ въ дълбокж водж, вълны-тѣ прѣминуватъ прѣзъ главж-тж ми, вълненія-та мя покриватъ.”

Тогази рече другарь-тѣ му: “Насърдчи ся, брате мой, азъ стѣпамъ на дѣно-то; здраво е отъ долу.” Тогази рече Христянъ: “Ахъ! друже мой, скѣрби-тѣ на смърть-тж мя обиколихъ, и нѣма да видѣж азъ онѣзи земіж, която кыпи съ млеко и съ медъ.” И тогазъ паднѣ върхъ Христяна една толкозъ голѣма тъмнина и ужасъ що-

ПРЪМИНУВАТЪ РЪКЖ-ТЖ.

Стр. 232.

то не можаше вече да види напредѣ си. Загубилъ бѣ до нѣйдѣ усѣщаніе-то си, за туй не можаше вече да помни нито редовно да говори за онѣзи сладкы утѣшенія, които имаше той въ пѣтешествіе-то си. Всичкы-тѣ думы, които той изговаряше, показвахъ едно ужасаваніе на умъ-тъ му, и силны страхове, да не бы да ся удави тамъ въ рѣкж-тж, и да не получи никогашъ да влѣзне въ Порты-тѣ. И, както усѣтихъ онѣзи които стояхъ тамъ, той ся смутяваше много съ мысли-тѣ за грѣхове-тѣ, които той бѣше сторилъ, и отъ прѣди и подиръ отъ какъ бѣше станжлъ пѣтешественникъ. Забѣлѣжихъ и че ся смутяваше отъ устрашителны призрацы и явленія на злы духове, защото сегысъ тогысъ тѣй показваше той съ думы-тѣ си. И за туй, Надеждинъ имаше доста трудъ да подпиря главж-тж на брата си надъ водж-тж отъ горѣ; но пакъ, той по нѣкогашъ потѣваше, и подиръ малко ся подигаше полумьртъвъ. Надеждинъ ся стараяше да го утѣшава и му казваше: “Виждамъ, брате, Порты-тж, и челювѣци стоятъ тамъ да ны приемжтъ.” Но Христянъ отговаряше: “За тебе тѣ чакатъ; ты все си былъ на надеждж отъ какъ съмъ тя позналъ.” “И ты си былъ такъвзи,” рече той на Христяна.

“Ахъ, брате,” рече Христянъ, “ако бѣхъ азъ правъ, извѣстно той щѣше да стане да ми помогне, но заради грѣхове-тѣ ми, той мя е довелъ въ примкж-тж и мя е оставилъ.” Тогази

му рече Надеждинъ: “Брате мой, види ся да си забравилъ съвсѣмъ думы-тѣ, които говорятъ за беззаконны-тѣ: “Нѣма скърбъ въ смърть-тж имъ, тѣ не сж въ трудове както другы-тѣ чловѣци, нито сж поразявани както другы-тѣ чловѣци.” (Пс. 78; 4.) Тѣзи скърби и утѣшенія, прѣзъ които минувашъ тжзи водж, не значать че Богъ тя е оставилъ; а тѣ сж ти проводены да тя испитать, да ли ще ти дойде на умъ-тѣ онуй що си до сега пріялъ отъ добринж-тж му, и да ли ще уповавашъ на него въ скърбъ-тж си.”

Тогази видѣхъ въ снъ-тѣ си, че Христянъ за малко врѣме размышляваше. И Надеждинъ притури думж-тж: “Насърдчи ся; Иисусъ Христосъ тя исцѣлява.” И тогазъ Христянъ извика съ голѣмъ гласъ: “Охъ, видѣж го пакъ! и той ми дума: Когато прѣминувашъ прѣзъ водж, азъ ще съмъ съ тебе; и прѣзъ рѣкы, нѣма да тя покрѣжтъ.” (Иса. 43; 2.) Тогази и двама-та ся насърдчихж и подиръ туй, неприятель-тѣ млькнж додѣ прѣминжхж. Христянъ на скоро получи да стжпи на здраво мѣсто, и останждо-то отъ рѣкж-тж бѣше плитко, и тѣй прѣминжхж.

И на отвѣдний-тѣ брѣгъ на рѣкж-тж, видѣхж пакъ двама-та Свѣтлы чловѣци, които гы чакахж тамъ. И като бѣхж излѣзжшли изъ рѣкж-тж онѣзи гы поздравихж и рекохж имъ:” “Ный смы служебни духове, проводени да слугуваме на онѣзи които ще наслѣдятъ спасеніе.” И тѣй вървѣхж наедно къмъ Порты-тѣ. Трѣба

да забълъжите сега че Градъ-тъ стояше върхъ еднѣ голѣмѣ высочинѣ, но пѣтешественници-тѣ лесно възлѣзохѣ на онѣзи высочинѣ; защото имахѣ тѣзи двама челоуѣцы да ги подпиратъ подѣ мишцы-тѣ имѣ; още бѣхѣ оставили и смъртны-тѣ си дрѣхы надирѣ въ рѣкѣ-тѣ, защото, ако и да влѣзохѣ съ тѣхъ, излѣзохѣ безъ тѣхъ. За туй тѣ възлѣзохѣ тука съ голѣмѣ лесинѣ и бързость, ако и да бѣхѣ основы-тѣ, върхъ които Градъ-тъ бѣше съграденъ, по высокы отъ облацы-тѣ. Възлѣзохѣ, прочее, прѣзь горній-тъ въздухъ, и ся разговаряхѣ като вървѣхѣ, и ся утѣшавахѣ отъ туй че бѣхѣ прѣминѣли благополучно рѣкѣ-тѣ, и че имахѣ таквызи славны другари да ги съдружатъ.

Разговоръ-тъ имѣ съсъ Свѣтлы-тѣ бѣше заради славѣ-тѣ на това мѣсто, и тѣ имѣ рекохѣ че слава-та му е неисказанна. “Тамъ е,” казвахѣ тѣ, “Гора-та Сионска, Небесный-тъ Иерусалимъ, безчисленни дружина на ангелы-тѣ и духове-тѣ на праведны-тѣ които сѣ стигнѣли на съвършенство.” “Сега отивате за Божій-тъ Рай, дѣто ще видите Дърво-то на Живота и ще ядете отъ неговы-тѣ плодове които не повѣхнуватъ, и като дойдете тамъ ще ви ся даде бѣло облѣкло и ще ходите и ще ся разговаряте всякой день съсъ Царь-тъ, прѣзь всички-тѣ дни на вѣчность-тѣ. (1) Тамъ нѣма да видите таквызи нѣща каквыто видѣхте като бѣхте долу на земѣ-тѣ, сирѣчь, скърбь,

(1) Евр. 12; 22, 24. Откр. 2; 7. 3; 4, 5. 22; 5.

болѣсть, печаль и смѣръ; защото прѣдшнн-тѣ нѣща прѣминѣхъ. (1) Отивате сега при Авраама, и Исаака, и Иакова и пророцы-тѣ, челоуѣцы които Богъ е зѣлъ отъ зло-то което имаше да дойде, и които сега почивать, и всякой отъ тѣхъ ходи съ праведность-тѣ си."

Тогдази пѣтешественници-тѣ пытахъ, "Какво ще правимъ въ туй свято мѣсто?" И отговори хъ имъ: "Тамъ ще приемете утѣшеніе за всички-тѣ си трудъ, и ще имате радость вмѣсто скѣрбь, и тамъ ще пожьнете онуй, което съяхте, даже плодъ-тѣ на всички-тѣ си молитвы, и съзвы и страданія по пѣть-тѣ заради Царь-тѣ. Тамъ ще носите златны вѣнцы, и ще ся радвате отъ непрѣстанно-то гледаніе на Всесвятый-тѣ, защото тамъ "ще го видите какъвто е." (2) Тамъ съ хваленіе, възблагодареніе, и въсхыщеніе ще служите Нему, комуто желаяхте да слугувате като бѣхте на свѣтъ-тѣ, но съсъ голѣмъ мѣчнотіиъ му слугувахте заради слабость-тѣ на плѣть-тѣ си. Тамъ ще ся наслаждатъ очи-тѣ ви съ гледаніе-то на Всесилнаго, и уши-тѣ ви съсъ слушаніе-то на сладкый-тѣ му гласъ.

Тамъ ще ся и веселите пакъ съ пріатели-тѣ си, които тамъ сѣ отишли напредъ ви; и тамъ съ радость ще приемете всякого, който подирѣ ви дохожда на свято-то мѣсто. И тамъ ще бѣдете облѣчени съсъ славъ и съ величество, и ще вы турятъ въ еднѣ колесницѣ достойнѣ

(1) Откр. 21; 4. (2) Іоан. 3; 2.

за да придружавате въ неѣж Славный-тъ Царь.

И когато дойде той съ трѣбенъ гласъ въ облацы-тъ, и бърже както съ крила-та на вѣтрѣ-тъ, и вы наедно ще дойдете; и когато Той сѣдне на прѣстоль-тъ на правосѣдіе-то, и вы ще сѣдите при него, още и когато той изрече осѣжде-ніе-то върхъ вси-тъ които творять беззаконіе, были ангели или человекѣ были, вы ще имате гласъ въ туй осѣжде-ніе; защото тѣ бѣхѣ и негови както и ваши грази.

И когато Той ся върне пакъ въ Градъ-тъ, и вы ще идете съ трѣбенъ гласъ да бѣдете за всегда при него.”

И като приближавахѣ до порты тѣ, ето, едно съдружество отъ небесны-тъ силы излѣзохѣ да гы посрѣщнѣтъ на които Свѣтли-тъ рекохѣ: “Тѣзи сѣ человекѣ-тъ, които сѣ любили Господа нашего като бѣхѣ на свѣтъ-тъ, и оставихѣ всичко за негово-то свято име, и Той проводи насъ да гы доведемъ, и ный гы доведохмы до тука въ желаемый-тъ имъ мѣсть, за да влѣзѣтъ, и съ радость да гледать лице-то на Искупитель-тъ си.” Тогази небесны-тъ силы издадохѣ единъ радостенъ выкъ, и рекохѣ: “Блажени, които сѣ повыкани на вечерѣ-тъ на свадбѣ-тъ на Агнето.” И тогази излѣзихѣ и нѣкои отъ царскы-тъ трѣбари, облѣчени съ бѣло и лѣскаво облѣкло, които съ благозвучнѣ-тъ и велегласнѣ-тъ си музикѣ правяхѣ небе-то да ехти отъ гласове-тъ имъ. Тѣзи трѣбари поздравихѣ Христяна и

другарь-тъ му съ десеть хыляды поздравенія заради благополучно-то имъ дохожданіе отъ свѣтъ-тъ, и то правяхъ съ выкове и съ тръбогласеніе.

Туй като правяхъ, послѣ гы обиколихъ отъ всякъ странъ и ходѣхъ, кои напръдъ, кои надирѣ, кои надесно и кои налѣво, като че имъ служахъ като стража прѣзь горно-то пространство, и непрѣстанно свиряхъ високо и благозвучно, щото туй зрѣлище да го гледа нѣкой бѣше като че само-то небе бѣ слѣзнжло да гы посрѣщне. И тѣй вървѣхъ наедно, и като вървѣхъ тѣзи тръбари на често ся обрацахъ къмъ Христяна и къмъ брата му, и съ радостенъ гласъ, и съ погледи, и съ тѣлодвиженія смѣсены съ музикъ-тж си извѣстихъ колко пріятно бѣ на тѣхъ съдружество-то имъ и съ каквж радость бѣхъ пзлѣзжли да гы посрѣщнатъ. И на тѣзи двама-та, ся стори тогазь че бѣхъ вѣтрѣ въ градъ-тъ, като не бѣхъ още дошли до него, толкози бѣхъ смаяни съ гледаніе-то на ангелы-тѣ и съ съ слушаніе-то на сладкозвучны-тѣ имъ пѣсни.

Отъ тука ся видяше и венчкый-тъ Градъ, и мысляхъ че чухъ венчкы-тѣ камбани въ него да звѣнтятъ за да гы поздравятъ. Но най топлы-тѣ и радостны-тѣ имъ мысли бѣхъ когато мысляхъ че тѣ сами отъ сега ще прѣбываѣхъ съ туй съдружество, и то во вѣкы вѣковъ. Охъ! кой языкъ може да изрече и кое перо може описа славнж-тж имъ радость! — И тѣй пристѣпихъ до Порты-тѣ.

И като пристѣпихъ до Порты-тѣ имаше надъ тѣхъ писано съсъ златны слова:

“Блажени сѣ които испълняватъ неговы-тѣ заповѣди, за да иматъ власть надъ дръво-но на живота и да влѣзѣтъ прѣзь Порты-тѣ въ Градъ-тѣ.”

И видѣхъ въ снѣ-тѣ си че Свѣтли-тѣ чело-вѣци имъ зарѣчахъ да постоятъ при Порты-тѣ, и тѣй като сторихъ тѣ, нѣкои си други, сирѣчь Енохъ, Моисей, Илія и др. стоехъ отъ горѣ на Порты-тѣ и гледахъ ги, и тѣмъ бѣше казано тѣй: “Тѣзи пѣтешественници дойдохъ отъ Градъ-тѣ Погыбелово, заради любовь-тѣ, които иматъ къмъ Царь-тѣ на туй мѣсто.” Тогазь и пѣтешественници-тѣ подадохъ вѣтрѣ всякой свое-то си сви-дѣтелство, което бѣше най напѣдъ зѣлъ.

Тѣзи свидѣтелства прочее быдохъ занесены на Царь-тѣ, който като ги прочете, попыта: “Дѣ сѣ чело-вѣци-тѣ.” И отговоръ-тѣ бѣше: “Вънъ стоятъ при Порты-тѣ.” Тогазь Царь-тѣ даде повелѣніе, да ся отворятъ Порты-тѣ, за да влѣзѣтъ вѣтрѣ праведни-тѣ, които съхраняватъ истинѣ-тѣ.” (Иса. 26; 2.)

И видѣхъ въ снѣ-тѣ си че тѣзи двама чело-вѣци влѣзохъ въ порты-тѣ, и щомъ влѣзохъ, ето, станяхъ прѣобразени и облѣкохъ ги съ облѣкло, което като злато свѣтѣше. Срѣщнихъ ги и нѣкои, които имъ дадохъ китары и вѣнцы: китары съ коп-то да славословятъ, и вѣнцы въ знакъ на почетъ. Тогази чухъ въ снѣ-тѣ си че всички-тѣ въ Градъ-тѣ камбани звѣнтѣхъ за радость, и каза имъ ся:

“Влѣзте въ радость-тѣ на Господа своего.”

Слушахъ и человекы-тѣ, че пѣяхъ и тѣ велгласно така :

“На оногова който сѣди на прѣстоль-тѣ, и на Агне-то, благословеніе, и честь, и слава и държава во вѣкы вѣковъ.”

И додѣ бѣхъ отворены Порты-тѣ за да пу-снѣхъ человекы-тѣ вѣтрѣ, азъ погледнѣхъ по-дирѣ имъ и ето, Градъ-тѣ свѣтѣше както слън-це-то, и улицы-тѣ бѣхъ направены отъ злато, и въ тѣхъ ходяхъ много человекы съ вѣнцы на главы-тѣ си и вѣтви въ рѣцѣ-тѣ си, и златны китары съ конто славословяхъ.

Имаше помежду тѣхъ и конто имахъ кри-ла и отговаряхъ ся единъ другому непрѣстанно: “Святъ! святъ! святъ е Господъ!” И тогази ся затворихъ пакъ Порты-тѣ, и като видѣхъ това, желаяхъ и азъ да съмъ съ тѣхъ наедно.

И като гледахъ всичкы-тѣ тѣзи нѣща обѣр-нѣхъ ся да гледамъ и назадъ, и видѣхъ Невѣждка че дойде до Рѣкѣ-тѣ, и той скоро ѣхъ прѣминѣхъ и безъ да имаше нито половинѣ-тѣ отъ мѣчнотіѣ-тѣ който срѣщнѣхъ другы-тѣ двама. Защото ся случи, че тогази имаше тамъ единъ каикчія, който ся выкаше Суетонадеждинѣ, и той съ каикъ-тѣ си му помогнѣхъ и го прѣнесе. И тѣй Невѣждко както другы-тѣ, които видѣхъ, възлѣзваше на высочинѣ-тѣ та дойде до Порты-тѣ. Само тази разлика имаше дѣто той самичкъ дойде; никой не го посрѣщнѣхъ, нито му даде най

малко-то насърдчаваніе. И като дойде до Порты-тъ и гледаше надписъ-тъ който бѣше отъ горѣ, той зѣ да хлопа и сякаше че по скоро ще го приемжтъ вжтрѣ: но человекѣ-тъ, които стоехж отъ горѣ на Порты-тъ и гледахж, попытахж го: “Отъ дѣ идешъ? и какво искашь?” И той отговори: “Ялъ съмъ и пилъ съмъ прѣдъ Царь-тъ, и той е проповѣдвалъ въ наши-тъ улици.” Тогази понскахж свидѣтелство-то му за да го покажжтъ на Царь-тъ; — и той бъркнж въ пазухж-тъ си, но не намѣри. Тогази рекохж тѣ: “Нѣмашъ ли свидѣтелство?” А той нищо не отговори. И тѣй обадихж на Царь-тъ, а той не слѣзнж нито да го види, но заповѣда на двама-та свѣтлы, които бѣхж довели Христяна и Надеждина до Градъ-тъ, да излѣзжтъ тѣ и да земжтъ Невѣждка та да му вържжтъ ржцѣ-тъ и крака-та и да го отнесжтъ. И тѣ го зѣхж, и го занесохж прѣзъ въздухъ-тъ на онѣзи врата които бѣхъ видѣлъ азъ тамъ въ странж-тъ на онзи хѣлмъ, и тамъ го хвърлихж вжтрѣ. Тогази видѣхъ че имало пжтъ до Ада и отъ Небесны-тъ Порты, както има и отъ Градъ-тъ Погыбелово.

И подиръ туй азъ ся събудихъ, и ето, това видѣніе бѣше сънь.

КОНЕЦЪ.

